MÄSTERLOTSEN

ROMAN

AV *ERNST DIDRING*

STOCKHOLM ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

Stockholm Åhlén & Åkerlunds Boktryckeri 1926

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna bok utgör del 2 i Didrings trilogi om *Grålögan* som utspelar sig i Stockholms skärgård. Den föregås av *Stormens öar* och efterföljs av *Dyningar*.

Boken digitaliserades direkt från original och anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i februari 2014 av Bert H.

I.

KVINNANS LIST

Fyrplatsen på Svenska Högarna slumrar ännu. Inte en vindfläkt rör sig i januarimorgonen. Det höga pe-lartornet av järn på krönet av klippan står och sover med gråa skynken kring linsapparatens cyklopöga. Allt är sömn och tystnad under himlens jättekupa av isblått glas, där månskäran hänger blek i väster och en blygrå molnbank smälts in längst ned vid underkanten mot öster. Härs och tvärs över molnbanken sträcka sig smala, hårfina, gula strimmor liksom om den vore insprängd med guldtrådar. Där bakom finnes solen.

Under den stora glaskupan vila i djup, lugn frid havet, skären och öarna. Havet återger molnbanken upp och nedvänd i sin omätliga isspegel så tydligt att de insprängda trådarna ligga där som ett gult spindelnät på det blygrå molnet. Skären utåt till sova mellan vita lakan, men inåt land står öarnas mörka grönska med snöhättor.

En liten svart punkt rör sig långsamt framåt i den isblå luften mot molnet, en fågel, som försvinner, när han når det blygrå. Ibland hörs en säl snarka i något andhål ute på isen, när han kommer upp för att hämta andan, men annars är allt tystnad och sömn, en vindlös, stelnad värld.

Då rusar den första solstrålen fram genom en molnspricka. Som en gyllene gnista studsar den mot havetsisspegel, tänder ett ögonblick eld i fyrtornets lanternin, kastas uppåt och försvinner i den isblå oändligheten. Men andra solstrålar bryta fram och famna den sovande världen ute vid havet. En aning av värme sprider sig i luften. De röda stugväggarna börja glöda. En dörr knarrar.

Albert Sjöberg trädde ut ur lotsstugan. Han stannade på förstukvisten och såg mot fyrmästarns. De voro inte uppe ännu. Nej nej; det var just ingenting att fjäska med den bär tiden. Sjön malde icke längre klapperstenarna. Vågorna brusade icke mer. Horisontlinjen ut mot havet stod alltid stilla. Det var annat än under höststormarna, när linjen därborta kunde kröka sig som i plågor veckorna i ända. Nu fick man vara i fred. Albert nickade upp mot fyrtornet: »Eller hur, du ? Och sova ?»

Fyrtornet såg fullständigt oberört ut.

Albert skrattade till. »Nå, så värst språksam har du aldrig varit, järnklump», sade han.

Han stod en lång stund och såg på det. Nattfrosten hade nysockrat det från ovan till ned. På sina ställen sågo järnkramporna ut som om det växt ut vitt skäggstubb på dem sedan dagen förut.

Albert skakade till och spände igen tampen i skinntröjan bättre. Bistert kallt var det. Men vädret lovade bättring. Den stora molnbanken, som fyrmästarn spått, att den skulle ge snö, hade åtrat sig under natten och såg ut som om den ville krypa ned bak horisonten igen. Det blev bestämt vackert.

Albert gick upp till fyrtornet och tittade, inåt land. Det var en fin sikt. Han såg ända bort till Stora Möjan och Grålöga. Vitskären tyckte han sig kunna räkna stugorna på, och Rödlöga Storskär avtecknade sig så skarpt att han trodde sig se kumlet uppe på toppen med blotta ögat.Albert Sjöberg hade alldeles särskilda anledningar att vara tidigt uppe just denna morgon och ta vädret i noga betraktande. Han hade fått hemlängtan till Tallholmen och till barnen. Han inbillade sig inte längta så mycket efter hustrun. De sista tre åren hade de icke gjort annat än talat om skilsmässa var gång de träffats. Ändå blev Albert aldrig riktigt klar på om Anna ville ökiljas från honom. När han for ut till Högarna, hade hon hakat sig fast vid honom i avskedsstunden som om hon aldrig ville släppa honom. Hon hade stirrat djupt in i hans ögon liksom för att läsa vad som rörde sig i hans hjärta. Han hade haft riktigt svårt att lämna henne. Härute hade den känslan hängt i länge, men när lotsningarna började på allvar tog arbetet bukt på den. Först nu, sedan vintern kommit, sjöfarten slutat, fyrarna släckts och ensamheten börjat spöka, steg hemlängtan åter upp i honom. Den andra lotsen hade redan för över en månad tillbaka, medan det ännu var öppet vatten, rest hem till Tallholmen, men själv kunde Albert icke förmå sig till att följa med. Han var en smula rädd för att Anna skulle tycka det se för angeläget ut. Hon kanske rent av skulle tro, att han var kär i henne ännu trots alla hennes snedsprång. Så hade han stannat kvar på Högarna, skyllt på att han ville fiska med fyrmästarn och klubba säl, när isen kom. Han bad den hemvändande lotsen hälsa Anna och säga, att han skulle komma efter hem till Tallholmen fram på nyåret.

När Albert blev ensam i lotsstugan, tänkte han minst av allt på fiske och sälklubbning. Några gånger foro fyrmästarn och han ut med skötarna, innan havet frös till, och en dag när isen lagt sig utåt hade fyrmästarn, fyrvaktarn, fyrbiträdet och Albert, det vill säga alla männen på Högarna, ränt på skridsko ända långt ut på Ålands hav och lyckats klubba ett tiotal duktiga grå-sälar, som de släpat hem på kälkarna. Men detta hade skett utan att Albert brydde sig vidare om saken. Strömmingen kunde vara bra att salta ned och sälskin-nen blevo präktiga till västar och handskar, men någon liknande hänförelse som fyrfolket visade inför det lyckade resultatet av sälklubbningen kunde Albert icke åstadkomma med bästa vilja.

Skillnaden i betingelserna för fyrfolket och för Albert att känna sig nöjda med livet därute vid Högarna vintertid var också betydlig. Både fyrmästarn och fyrvaktaren voro gifta och hade sina hem några meter från fyrtornet. Fyrbiträdet fick som ungkarl både äta och sova hos fyrvaktarns som barn i huset. Fyrfolket inbördes bildade i övrigt en sluten krets, som gärna höll sig tillbaka från lotsarna, som förlagts till Högarna. Dessa voro mer att betrakta som flyttfåglar, som slogo sig ned under den vackra tiden ute vid havet men sträckte hemåt, när vinterstormarna började. Fyrfolket däremot var rotfast i klippan. Det hade flätat sega trådar under åratal in i granitsprickorna, det hade växt fast på urberget, blivit ett med det. För dem var fastlandet avskyvärt. Där stod luften så tjock att man knappt kunde andas. Nej, här ute på Högarna, där stormen sopat bort all växtlighet, där sjöfågeln kom störtande i tusental mot ljuset i fyrtornet under mörka nätter och man bara hade att plocka upp dem på morgonsidan, här där Gud välsignade stranden med präktig drivved, här där sälarna höllo serenad i månskenskvällar och ålar stora som jätteormar halkade in i ryssjorna, där var härligt att leva. Här fanns hav och himmel, luft och rymd. Hade man bara provianterat och vistboden full, så kunde man leva kräseligen på biffstek av malen torsk och på kåldolma av sjöfågel. Och om vintern hade man inte ens fyren att tänka på. Man kunde njuta och vila i sitt trygga hem.Albert Sjöberg däremot kände sig hemlös ute på Högarna. Anna hade flera gånger skämtat med honom och frågat, om han inte tänkte ta en hushållerska med sig ditut, men han hade alltid svarat, att han hade det för trevligt på Högarna för att förstöra det med kjoltyg. Han spelade sin roll väl.

Så som i dag hade Albert aldrig känt ensamhetskänslan, där han stod vid fyrtornet och stirrade inåt skärgården. Där långt borta bakom Grålöga låg Solö och Tallholmen. Själva Solö syntes inte annat än om man klev upp på

fyrtornet, men den gamla kvarnen på Solö kunde han dock ha sett, om han ville gå in efter tuben.

Han måste in efter den. Mycket riktigt. Kvarnen var knappt så stor som en mygga, men syntes gjorde den. En god tub. Jaha, vad fin sikt det var i dag! Tallholmen kunde han inte urskilja, men han visste precis på pricken var den skulle ligga. Två streck väst om Grålögas udde. Vad gjorde Anna nu? Hon låg väl ännu och drog sig. Hon tyckte inte om att stiga upp tidigt. Och barnen? Georg satt nog och hängde över en bok som vanligt i köket. Elvira hade säkert gått till skolan.

Anna ligger med huvudet på kudden. Det gula håret ser mycket ostyrigt ut. Ögonlocken har hon fällt igen. Hon sover. Det står en svag pust genom hennes raka lilla näsa. Jag känner det ända hit.

Tuben måste ha blivit immig, ty Albert tog ned den och torkade okularet med näsdukssnibben. Det hjälpte icke mycket. Imman satt i Alberts egna ögon.

Jag tror rent av jag står här och lipar, gamla karln, tänkte han. Det är fånigt. Varför kan jag inte ge mig av hem till Tallholmen med detsamma? Isen ligger fin inåt. Mycket snö är det inte. Glanskis nästan hela vägen. Där borta vid Vitskären ser det litet drivisartathopfruset ut, men jag kan åka söder om Vingelskär och sedan hålla rätt på Grålöga. Det hela är gjort på fem, sex timmar. Varför i Herrans namn skall jag gå här och pina mig i ensamheten? Fyrmästarns är hygglig, men inte går det i längden. Och britsen därnere i lots-stugan är inte så tilldragande. Hård och otäck. Och tänka sig att jag kunde ligga i min egen sköna säng med Anna och ha glädje av barnen till på köpet. På det här viset glömmer de alldeles bort sin far. Jag ger mig av med detsamma. Skridskorna ny slipade jag, när vi var ut till havs sist efter sälarna. Några smörgåsar kan jag ta i fickan. Jag måste ändå hem med sjöfågeln och allt ejderdunet jag plockade i somras på Lillön. Tänk, vad Elvira var förtjust sista vintem, när jag hade en hel säck ejderdun med mig. Vädret håller sig säkert.

Albert tittade runt horisonten. Inga vindgallror nå-gonstädes. Det skulle absolut hålla sig.

Han gick ned i lots stugan och rustade sig i ordning. Innan han gav sig av, kokade han kaffe och drack. Det satte riktigt fart i honom.

Han snörde fast den stora påsen med ejderdun på ryggen och knöt sjöfågeln ovanpå, kastade träskridskorna över axeln, beväpnade sig med ispiken för säkerhets skull och gick nedåt. När han passerade förbi fyr-vaktarns, vaknade Alberts samvete. Han kunde inte gärna ge sig av utan ett ord till någon av fyrfolket. Han bultade på rutan hos fyrvaktarn. Om några ögonblick veks rullgardinen åt sidan och Gustafssons stora, röda rävmustascher blevo synliga mellan frostblommorna på fönsterrutan.

»Jag åker hem till Tallholmen», skrek Albert och pekade inåt skären. »Hälsa fyrmästarn!»

Rävsvansarna försvunno hastigt. När Albert hunnit några steg längre ned, slogs fyrvaktarns stugdörr ha-stigt upp, och Gustafsson steg ut i bara skjortan på farstubron, där morgonsolen nu låg på fullt.

»Vad säger Sjöberg?» frågade fyrvaktarn och rev skjortan mot magen för att hålla den varm. »Skall han hem till gumman?»

Albert svarade inte. Han bara viftade till avsked med handen. Han, som drivit omkring på Högarna sysslolös under nära en månad, hade plötsligt fattats av en våldsam brådska.

När han kom ned.till stranden, gav han sig dock tid att spänna fast träskridskorna omsorgsfullare än vanligt. Han stampade i skoklackarna ordentligt i stålpiggen bak och snörde lädret samman över tån. För hårt fick det inte sitta, ty då domnade foten. Remmarna kring vristen hade han redan prövat uppe på lotsstugan. Nu drog han till dem stadigt över vrister-na. Så tryckte han ned skinnluvan bättre och sträckte med snabbt glidande skär ut på isen. Han iddes inte knäppa upp skinntröjan för att se efter vad klockan kunde vara. På solens ställning gissade han, att hon gick på elva. Tre, fyra timmar kunde han räkna på solsken och full dager. Om allt gick bra, borde han hinna Tallholmen i skymningen. Det gällde blott att se upp. Brunnar eller onor, som fyrmästarn kallade dem, fanns det alltid i isen. Sjön kunde bjuda på överraskningar antingen den låg öppen eller frusen. Det kände man till.

Albert visste inte hur det kom sig, men för hans minne stod plötsligt helt klar synen av fadern, som seglade bort sig i lönnbrottet just därutanför Högarna. Han såg båten komma vräkande på vågorna, fadern sitta med skotet i hand, såg båten ställa sig på näsan och så köra rakt ned och bli borta. Bara ett vitt skum, ingenting mer.Jag kanske åker ned mig efter jag har sådana där syner, tänkte Albert.

Det gick bättre än han trodde. Vid Ut-Fredal höll han visserligen på att åka ned sig i en lång, lömsk ränna täckt med lössnö, som tvingade honom att ge sig in bland den knottriga, hopfrusna drivisen uppåt Vitskär, men han kom gott fram även där och njöt obeskrivligt av att se deras gamla fiskstuga ligga någorlunda välbehållen ännu. Han funderade ett slag att ta i land för att titta på den, men övervann frestelsen och fick snart finfin is. På en knapp timme sträckte han över till Ängsskär. Vid tvåtiden strök han förbi Grålöga södra udde och fick syn på bror Karl, som höll på med ståndkroksfiske samman med några gubbar inne i viken. Han hojtade åt dem och nödgades av brodern att ta i land och få en kopp kaffe i sig. Det blev icke mer tid än att Albert hann klappa om den duktiga svägerskan Maria, skämta med den lilla brorsonen Anders och få sig litet varmt till livs. Sedan bar det i väg med detsamma. Solölandet i väster drog allt starkare honom till sig. När han fick se Tallholmens lätt igenkännliga förtoning sticka fram bakom Solö, ökade han farten. Ena vristremmen skavde. Men Albert gav sig icke tid att stanna. Det var bara att åka.

Solen hade för länge sedan gått ned. Det manade honom att raska på. Inåt började snöfläckarna bli allt talrikare. Skridskorna skuro allt tyngre genom dem. Ibland var isen så knottrig att tänderna skall rade i mun på Albert. Timmarna runno snabbt undan. Allt värre blev det.

Stjärnorna hade redan varit tända länge, när Albert Sjöberg åkte in i sundet mellan Solö och Tallholmen. Först då han satte sig på bryggan nedanför den egna stugan för att spänna av sig skridskorna kände han hurgränslöst trött han var. Det värkte i fotlederna, och han dröp av svett. Han måste vila några minuter.

Han satt och tittade på de uppdragna, kullstjälpta båtarna med nedsnöade träkapell. Bergklacken bar ett harnesk av is, som såg helt fantastiskt ut i natten. Det blänkte då och då hemlighetsfullt till i det. Kanske av stjärnorna.

Albert Sjöberg tog fram klockan. Nära halv nio. Jo, det var annat än han tänkt sig. Inte underligt, att det inte brann några ljus längre uppe i stugorna på Tallholmen. Inte ens i hans egen. De hade nog lagt sig redan. Man kojade tidigt på Tallholmen under vintermånaderna.

Borta på Solö höll man sig längre vaken. Det lyste ännu hos bror Erik. Han satt väl och räknade pengar som vanligt. Honom hade det gått bra. Han ansågs redan för rika karlen. Om det nu skulle vara någon så stor lycka. Barn hade han inga.

Men jag har, skrek det jublande inom Albert. Däruppe trettio steg uppe i backen. Där ligga de och sova som bäst. Synd att jag skall behöva väcka dem, men jag hade aldrig tänkt mig, att jag skulle komma fram så sent. Vad jag är trött! Skjortan sitter fastklistrad på mig. Jag fryser.

Han reste sig med ansträngning. Påsen på ryggen kändes som om den varit full med bly i stället för dun. Nåja, fågeln vägde också.

Uppe i stugan var det mörkt i alla fönster och dörren låst inifrån. Det var inget tvivel, att de lagt sig. Han skämdes nästan, när han varligt knackade på fönstret till kammaren, där han visste, att hustrun alltid låg med barnen, när de voro ensamma hemma. Anna brukade vara lättsövd. Hon skulle säkert höra det före barnen.

Han knackade en, två, flera gånger på rutan. Ingen i stugan gav något tecken till ljud från sig att de hörde.Albert blev helt ängslig. Det måtte väl icke ha hänt något? Hade de spjällat kakelugnen för tidigt?

Han bultade hårt på dörren. Det dröjde inte mer än några sekunder så hörde han Georgs röst innanför:

»Vem är det?»

»Det är jag. Far!» tilläde han ännu högre för att undanröjda alla tvivelsmål.

Dörren öppnades, och Albert trädde in. En ljuv värme slog emot honom. Georg fick brått in i köket för att tända

fotogenlampan, som han sedan kom ut med i förstugan, där fadern höll på att plocka av sig påse, skinnluva och tröja.

»Sover de?» viskade Albert.

»Elvira sover», svarade pojken.

Albert drog pojken till sig, tog lampan från honom och kysste honom. »Gå nu och lägg dig, barn, annars förkyler du dig», viskade Albert.

Han förstärkte uppmaningen genom att smälla pojken helt vänligt i stjärten. Georg försvann hastigt in i kammaren.

Albert steg in i köket och satte lampan på bordet. Det kändes något till rart att komma in. Det gällde bara att gå tyst så inte Anna och Elvira vaknade. Tänk, sådana sjusovare, som inte hört ens, att han bultat! Annat var det med Georg, men han hade naturligtvis suttit uppe och läst som vanligt, sedan de andra lagt sig. Ögonen sågo röda ut på pojken.

Jag tar av mig i strumplästen härute, sade Albert sig. Och sen smyger jag mig in till dem och tar dem på sängen. Han kände sig riktigt glad och uppsluppet pojkig trots tröttheten i benen.

Han hade det rätt besvärligt att få av stövlarna. Fotterna hade svullnat av skridskoåkningen, och ena vristen kändes rackarns så öm. Han fick av strumpani en hast. Det var ett otäckt, rött skav mitt på efter remmen, såg nästan ut som det ville gå hål.

Medan Albert satt och betraktade det noggrannare i skenet av lampan, öppnades dörren mellan köket och kammaren, och båda barnen rusade ut. De hade kastat på sig kläderna i största hast, och Elviras gula hår såg

1 högsta grad sovrufsigt ut.

»Nej, men far!» ropade Elvira och sprang fram och vräkte sig i famnen på Albert utan att ta hänsyn till vare sig lampa eller skoskav.

Det blev kyssar i långa banor. Man pratade i mun på varann.

»Nå, men var är mor?» frågade Albert. »Sover hon ändå, fast ni lever på det här viset?»

Båda barnen blevo helt tysta. Elvira, som tagit faderns ena knä i besittning och ännu höll armarna om halsen på honom så att han måste hålla sig nedböjd över henne, släppte taget kring faderns hals och antog en missbelåten uppsyn. Hon trutade med läpparna men sade ingenting. Hon föreföll att skämmas och sänkte huvudet.

Georg, som stod på andra sidan om fadern, såg honom rätt in i ögonen och sade helt lugnt:

»Mor är hos patron Åberg på Lervik. Hon skulle komma hem till kvällen men har inte kommit än.»

Albert satte ned flickan och reste sig upp. Han ville inte visa barnen hur besvikelsen tog makt med ansiktet. Han gick ut i förstugan och tog in sjöfågeln och ejderdunet. Han gjorde det fullständigt meningslöst, ty båda delarna lågo lika bra om inte bättre ut i förstugan. Men han fick tid att hämta sig från överraskningen att icke träffa hustrun hemma.

»Så kommer hon väl snart», sade han tröstande.

Georg måste nödvändigt ha reda på vad det var för två stora fåglar. Jo, den ena var en fiskgjuse och den

2 Mast erlotsen.andra en lom. Nya skollärarn skulle få dem till att stoppa upp. Han visste ju inte bättre än pilla in blånor i skinnen och sätta glaspärlor i huvudet på sjöfågel.

Elvira tog hand om påsen med ejderdunet. Hon tryckte den till sitt bröst som om den varit det käraste på jorden samt förklarade, att hon ovillkorligen måste ha påsen hos sig i sängen i natt.

Albert letade under tiden i skafferiet efter någon mat. Han hittade ett avgnagt köttben, en ålderstigen grönaktig ostbit, en halv sötlimpa och några flaskor svagdricka. Smör fanns det gott om. Och snapsflaskan stod på sin

gamla plats väl fylld. Albert tog sig genast en styrketår.

Elvira ville leka husmor och duka fram, men fadern försökte köra henne i säng under påstående, att hon hade det mycket trevligare där med dunpåsen. Georg fick också tillsägelse att gå och lägga sig. Klockan var mycket och det dröjde kanske länge, innan mor kom.

»Ja, men far sa ju nyss, att hon skulle komma snart», envisades Georg.

»Kan vi inte få sitta bara några minuter?» försökte Elvira. »Vi ha inte sett far på så länge.»

Det kunde Albert inte motstå. De höllo honom sällskap medan han åt. Han måste berätta om livet ute på Högarna, om sälklubbningen och fyrtornet. Och om den korta visiten hos Karls på Grålöga och lilla kusinpojken Anders.

Georg fick nåden att dra upp en butelj svagdricka åt fadern. Elvira hugnades med att få bita i limpsmör-gåsen.

I gengäld för vad han berättat måste barnen ut med hur det gick för dem i skolan. Georg gjorde ingen hemlighet av att han var bäst av alla pojkarna och skulle sluta i vår, men Elvira blev på en gång så förfärligt sömnig, att hon föredrog att gå i säng, när det blev talom skolgången, varvid fadern och G-eorg sågo menande på varann och logo stilla.

»Du kommer väl och säger godnatt riktigt, far?» sade Elvira, där hon stannat i dörröppningen med dunpåsen i famn. Påsen och hon voro ungefär lika stora.

Albert nickade. De båda manfolken blevo ensamma. Georg kände sig också helt stolt över att sitta kvar. Det gjorde honom jämbördig och likåldrig med fadern. Flickungen kunde gärna gå och lägga sig.

Pojken satt och tittade på fadern. Han hade allt blivit bra gammal sen sist. Håret hade grånat i tinningarna, och pannan hade fått djupa fåror. Stackars far, han hade nog inte haft för roligt därute på Högarna.

Albert måtte omedvetet ha känt pojkens tankar, ty han fäste blicken på sonen och sade :

»Nu går du och lägger dig också. Ögonen äro alldeles röda på dig. Godnatt!»

Georg reste sig och gick fram och kysste fadern. Därpå försvann han in i kammaren.

När Albert slutat att äta, satt han länge och stirrade mot lampan med huvudet lutat mot ena handen. Den lekamliga hungern hade stillats, men inte var det därför han åkt fem, sex mil, inberäknat alla krokar, från Högarna till Tallholmen. Gott att barnen voro friska, men han hade heller aldrig tänkt annat. Nej, det var Anna han hungrat efter hur mycket han än inbillat sig därute på Högarna, att känslan för barnen drog honom starkast hem.

Jaså, hon var hos patron Åberg på Lervik. Hade han nu också fått tag i henne, då kan jag lika gärna uppge alltsammans på en gång. Den fulingen med silverröret i strupen vet nog hur han skall fånga kvinnorna. Jag minns väl hur det gick för syster Beda i världen. Hon fick sig en knäck för livet och sen försvannhon inne i huvudstaden. Och Anna har inte hälvten av Bedas motståndskraft. Hon är svag för karlarna. Det är bäst att skiljas ordentligt, så vi få slut på det. Det här är meningslöst. Här kommer jag hem om kvällen efter att ha varit borta nära tio månader i sträck från henne och så just den kvällen är hon borta. Vem vet hur många kvällar hon varit hemma under den tiden? Jag kunde ha frågat Georg. Varför gjorde jag det inte? Inte kan man draga in barn i sådana förhållanden. Tids nog få de veta det. Jag kunde lika gärna stannat kvar på Högarna. Där var lugnt och gott, sedan havet frusit till och fyrarna släckts. Ens dumma, dumma hjärta, som driver en till det man aldrig skall göra. Jag visste det förut. Vem var det, som talade om, att Anna hade något förhållande med patron för längesedan? Och vad sade mor? Mor hade rätt. Mor kände människorna. Hon varnade mig för att gifta mig med Anna. Jag skulle lydit henne den gången för femton år sedan. Man inser alltid för sent hur dumt man betett sig. En skall inte ge sig in i krångliga farvatten utan att loda. Jag har gått på grund ohjälpligt. Där sitter du allt fast.

De sista orden sade Albert så högt för sig själv att han spratt upp ur sina tankar.

Han hade ju barnen. Var det inte tillräckligt att leva för?

Jag går och lägger mig. Jag är trött, dödstrött. Det värker i ryggen. Jag är inte någon ungdom längre. Nära fyrtio år. Jag har rätt att vara trött, sova efter en sådan färd.

Han tog lampan och gick in i kammaren. Barnen hade redan somnat, åtminstone Elvira, ty hon låg på rygg med slutna ögon och såg överlycklig ut i sömnen över att få hålla dunpåsen i famn. Georg hade vänt ryggen till så fadern visste inte, om han sov.Albert stod en stund och tittade på Elvira. Ju längre han såg på henne, desto mindre tyckte han om uttrycket i hennes ansikte. Det var inte bara lycka där, där fanns också något av detsamma som Anna kunde ha i sitt ibland, något av vällust. Kanske flickan blev likadan som modern? Kyssa henne måste han likväl. Hon var hans eget barn.

Albert kände sig för trött att grubbla längre över framtiden. Han klädde av sig, men innan han kröp ned i den stora sängen, måste han in i köket igen och slänga ut fåglarna i den kalla förstugan för att de inte skulle ligga och ruttna i värmen.

Han somnade nästan genast så fort han kom i säng och sov tungt. En enda gång på natten vaknade han vid att höra stora pendylen slå inne i salen bredvid. Han räknade till fyra. Anna hade inte kommit hem ännu. Albert suckade till men somnade igen.

Vid första gryningen vaknade han efter gammal vana och steg upp för att koka kaffe. Anna hade naturligtvis blivit övertalad att ligga kvar på Lervik. Hon var nog inte heller så livad för att ta sig hem ensam över isen om natten. Hon trodde alltid, att hon skulle drunkna på ett eller annat vis. På den här isen, där man kan köra med kanoner, tänkte Albert, när han smög sig ut i köket på strumpfötterna för att inte väcka barnen.

Det fanns nätt och jämnt så mycket ved inne att det räckte till att få kaffepannan i kok. Albert måste ut i vedboden och hugga mera. Men sedan brassade han på ordentligt i köket. Natten hade säkert varit hemskt kall. Så där bortåt tjugu grader minst. Undra på att Anna inte velat hem, när hon kunde få ligga kvar hos —.

Jag ger tusan i var hon ligger. Vi skall skiljas, muttrade Albert, där han satt och kolkade kaffe i sig vid fönstret.För hettan inne i köket började isblommorna att smälta. Albert hjälpte till att få glaset klart genom att stryka med rockärmen. Det slog honom med en gång, att inte innanfönstren voro isatta. Inte underligt, att kylan slog in. Visst var Anna förfärligt opraktisk, men nog kunde hon ändå satt i innanfönstren. Och knappt en matbit i huset. Allt i förfall. Hon intresserade sig inte för hemmet. Vi skall skiljas.

Denna återkommande slutsats gav en viss trygghetskänsla åt Albert. Han överraskade sig själv med att sitta och smånynna vid fönstret. Solen stod i beredskap att gå upp över Solö mitt emot på andra sidan sundet, och snön låg vit och fin överallt. Man visste inte var landet slutade och isen tog vid. Rart var det också att se något annat än det evinnerliga fyrtornet och fyrfolkets små stugor, som hukade sig ned mellan klipporna därute på Högarna rädda för att blåsa bort. På Solö funnos ordentliga hus i flera våningar. Tänk bara på tullarnas stora röda byggnad, vad den tog sig ut. Och där uppåt Lervikshållet såg riktigt ståtligt ut med nya ångbåtsbryggan och stora hotellet. Just därborta åkte en släde ut på sjön, en släde med två hästar. Hästar, som han inte sett på tio månader. Ute på Högarna fanns det bara en ko, som kallades kon, och en katt, som kallades katten. Så fattig var den fyrfota djurvärlden. Och här kom det två hästar på en gång. Vem kunde det vara, som skulle köra utåt så tidigt på morgonen ?

Albert kunde ännu inte urskilja figurerna i släden. Den for först fram efter land, där skuggan av skogen föll, men när den svängde utåt Tallholmen och kom frafn i solljuset såg Albert tre personer i släden förutom kusken och hundsvotten. Herrskapsfolk! Med slädnät. Jag tror min själ det är Gustaf Brinkman påGrönö, som är på hemväg. Visst är det Johan, som kör. Det sitter en kvinna mellan dem.

Albert reste sig och tryckte näsan mot rutan. Nu kände han alldeles tydligt igen Brinkman på Grönö. Och så var det klockarn på Solö i päls. Men vem hade de med sig? En kvinna bestämt. Hon satt nedkrupen mellan Brinkman och klockaren som om hon frös ohyggligt eller också ville göra sig liten, osynlig.

Det är Anna, sade Albert sig. Hon skäms. Hon vill inte visa sig för lotsarna på Tallholmen. Visst är det hon. Nu svänger Johan hästarna ännu mer. De stäva rätt på mig. Hon anar inte vem som står här och väntar på henne. Bra insvept är hon. Men nästip-pen syns. Visst är det Anna.

Nu försökte Johan sakta farten på hästarna för att stanna nere vid bryggan, men Brinkman vände sig om mot honom och skrek något och pekade mot släntan vid bryggan, där man gott kunde köra upp, fast det var litet brant. Själv höjde Brinkman käppen han haft nedstucken under fällen och rappade till vänsterhästen. Den vrenskade, och nästan i fullt sken satte hästarna i väg över isvallen vid stranden så det yrde om dem, upp för backen, gjorde en sväng runt husen och stannade flåsande och löddriga med släden framför Albert Sjöbergs stuga.

Både Brinkman och klockar Bergstrand voro mer rödsprängda i ansiktena än vad som betingades enbart av vinterkylan. Dan Åberg på Lervik hade säkerligen haft en ordentlig skräll. Brinkman i synnerhet föreföll onödigt högröstad, och Albert, som dragit sig tillbaka från fönstret, såg bakom gardinen med en viss ilska hur närgånget han tog i Anna, när han lyfte henne ur släden. Klockarn skrattade bullrande och länge. Skrattet förgick i en hast, när Albert öppnade dörren och trädde barhuvad ut på trappan.Anna såg honom inte. Hon stod med ryggen mot stugan och hade fullt arbete med att slita sig lös från Brinkman, som höll henne i armen.

»Vad fan, är mästerlotsen hemma!» ropade han till och släppte i förvåningen Anna. »Nej, nu har jag aldrig sett på maken! Och här kommer vi åkande hem med lilla frun på morgonkröken. I all oskuld, Sjöberg! I all oskuld! Det är inte tiondelen så farligt som det ser ut.»

Anna hade genast vänt sig om. Först såg hon häpen ut, men medan Brinkman pratade om oskulden fick hon tid att lägga om sitt ansikte i ett uttryck av något som skulle föreställa den allra ljuvaste glädje. Hon nickade uppmuntrande till Albert och sade: »Ja, nu kommer jag. När kom du? I natt? Och så skrattade hon och Brinkman och klockarn i korus, alldeles som om hon sagt något särskilt roligt.

»Jag kom i går kväll», svarade Albert en smula kylslaget.

»Ve dig, Desdemona! Svartsjukan rasar i honom!» skrek klockarn.

»Åh, han kan väl inte misstycka, att jag hjälper till att servera hos patron Åberg, när han skall ha främmande», snäste Anna till. Glädjen blåstes med ett bort ur hennes ansikte, och hon såg helt stridslysten ut. »Något annat har jag inte gjort», tilläde hon förklarande.

»Neej då, neej då, mästerlots!» skrockade Brinkman som om han menat motsatsen.

Albert, som tyckte, att hustrun och han kunde göra upp sina mellanhavanden på lämpligare plats än ute på förstutrappan i närvaro av Brinkman, klockarn och kusken, lyckades frampressa ett svagt leende.

»Låt bli att kalla mig mästerlots! Jag är bara lots.»»Han behöver inte se ut som ett åskväder för det, mästerlots», envisades Brinkman.

»Har jag sagt något?» frågade Sjöberg helt milt.

»Nej, men han tänker, mästerlots, och det skall han akta sig för. En har bara besvärligheter med tänkandet. Frun har varit storartad. Utan henne hade patrons supé gått i putten. Han kan aldrig ha några fruntimmer kvar i huset. Utom tjocka Allida, köksan, men hon klår honom, när han bråkar, så henne respekterar han. Leve fru Sjöberg! Fyra hurra! Leve hon!»

Och så hurrade han och klockarn. Kusken bakpå hundsvotten grinade gott.

»Nästa gång skall mästerlotsen med själv så får han se. Jag skall ta mig tusan stöta på Åberg om det. Åberg är min vän, fast han inte tror det. Klyftig är han inte, och inte blir det något av med badorten så länge han skall ha hand om det. Nej du, klockare! Den där unga pojken, brorson hans, Talbot eller Josafat, eller vad sjutton han hette.»

»Herbert», rättade klockarn, »Herbert Åberg.»

»Kör för Herbert! Inget knussel! Den var amerikansk ut till fingerspetsarna! Gifter sig naturligtvis med Dans vindögda dotter. Han kommer att sätta fart på det, när farbror Dan slutat att väsa med silverröret. Och så tänka sig, att han envisas att kalla badorten för Lerviksbaden. Det är för fnåskigt! Solöbaden skall den naturligtvis heta. Namnet är halva födan. Det sade jag åt den där Josafat —.»

»Herbert», rättade klockarn igen.

»Hut!» sade han. »Det vet jag. Det är bäst jag åker hem med dig. Du märker ord. Kör!» skrek han.

Hästarna sprattalade till, stegrade sig, men Johan fick ner dem, svängde och körde. I svängen kastade Brinkman en slängkyss till de båda på trappan. Alberttog den inte åt sig, men Anna skrattade och kysste på fingret tillbaka.

»Kom och hälsa på ute på Grönö», ropade Brinkman, när släden brakade iväg nedför backen mot sjön.

»Han är galen», sade Anna och skakade till av kyla.

Albert sköt henne utan ett ord in genom dörren. När Anna fått av sig ytterkläderna, ville hon kasta sig om halsen på Albert. Han höll henne tillbaka.

»Är du svartsjuk nu igen?» frågade hon och strök med händerna ned den svarta klänningen över höfterna. De troskyldiga, blå ögonen sågo forskande och nästan en smula förolämpade på honom.

»Tror du mig inte, kan du fråga Erik, din egen bror. Han var med på supén. Husan hos patron hade fått förfall och så skickade Allida, köksan, bud över till mig i går förmiddag och frågade, om jag ville hjälpa dem med serveringen. Pastorn var med, så den kan du också fråga, om du inte tror på Erik och mig.»

»Varför skulle jag inte tro dig?»

»Därför det gör du aldrig. Det ser jag på dig. Jag har legat hos Allida i natt, det vill jag bara säga dig. Så mycket du vet det.»

Annas ton lät onödigt sårad. Den skvallrade om ont samvete, om vilja att genast slå ihjäl alla uppstigande tvivel hos Albert.

»Du borde inte ta i så häftigt. Barnen kan höra dig.» Han visade mot kammaren.

»Om jag begrep, varför du kommer mitt i natten och försöker överraska en», sade hon en smula lugnare. Hon ställde sig framför den lilla köksspegeln ovan skänken och burrade upp det gula håret. Hon tyckte själv, att hon såg hemskt utvakad ut, när köldrosorna började försvinna från kinderna.

»Jag längtade efter barnen.»

»Varför kom du inte hem förr då? Vesterberg, lot-sen därute från Högarna, var inne här med hälsningar från dig långt före jul och sade, att du snart skulle komma efter hem, men du har inte gjort dig någon brådska.»

»Vill du ha kaffe?» frågade Albert och rörde om med spiskroken i glöderna i spiseln.

»Nej — tack skulle jag väl säga. Herrarna skulle ha sillfrukost, innan de for. De satt uppe och spelade kort hela natten. Jag fick kaffe med dem, så jag behöver inte något.»

Hon gick bort och satte sig vid fönstret och tog upp en liten svart portmonnä ur klännings fickan. Hon viftade stolt med två tiokronssedlar.

»Här kan du se själv! Det var väl bra betalt för att servera en supé. De var inte mer än nitton stycken. Patron är alltid schangtil, när han druckit. Ja, du får verkligen ursäkta mig, att jag behöver förtjäna mig en slant själv också. Även en kvinna kan ha sina utgifter, och du är inte värst rundhänt av dig.»

Albert tänkte säga något om att det syntes mer än väl på vad som fanns i huset. Han hade nästan lust att dra in den gröna ostbiten och det avgnagda köttbenet i samtalet men besinnade sig i tid. Men försvara sig måste han.

»Du får nästan allt vad jag förtjänar. Lotspengarna också. Mer kan jag inte ge.»

»Då får du också finna dig i att jag försöker förtjäna på mitt håll.»

Hon stoppade in sedlarna, reste sig och gick honom alldeles in på livet. Han ryggade några steg, när han kände tobakslukten av henne, men hon rusade på honom, slog armarna kring hans hals och kysste honom mitt på mun. Han såg solar snurra och kände jorden skälva. Han kramade henne till sig vilt.

»Ja, värm mig!» viskade hon. »Jag fryser!»Hon slöt ögonen och log. Men när han blev för närgången vaknade hon till fullt medvetande och ville inte låta honom triumfera för tidigt. Åhnej, något skulle han ändå straffas för att han vågat tro något fult om henne.

Hon slingrade sig ur hans omfamning.

»Jag går och lägger mig. Jag måste sova en stund. Är så förfärligt trött. Välkommen efter!» Hon neg för honom och gick.

Albert stod där ensam och såg helt handfallen ut. Nu hade hon lurat, överrumplat honom igen. Han skulle ju skiljas från henne, och så lockade hon honom till att kyssas och galnas alldeles som förr. Varför skulle hon sova, när hon legat hos Allida, patrons köksa?

Hon har naturligtvis inte sovit alls. Hon har härjat hela natten med herrarna borta på Lervik. Hon formligen stank av tobak. Sprit luktade hon också. Det var bara frågan om vem av herrarna, som fått hennes gunst.

Albert skakade till av olust. Han måste ut i vedboden och hugga ved för att få någon sysselsättning. Han hyste ingen längtan till kammaren. Var det meningen, skulle hon allt få vänta. Och barnen voro troligen vakna. Kanske de hört alltsammans? Nå, förr eller senare måste Anna och han få fullt klart mellan sig.

När han stod ute i vedboden, varseblev han genom dörren, som han öppnat för att kunna se att hugga, hur Brinkmans släde kom susande från Solö ned på isen igen. Nu var det bara två personer. Klockarn hade blivit avlastad.

Hästarna travade undan friskt utåt havet. Bjällrorna skallrade muntert, och seltyget lyste. Rak i ryggen stod Johan på hundsvotten och körde. Gustaf Brinkman, galningen och kvinnojägaren, for ut till sitt Grönö, som var intecknat upp till takåsen.Vad betydde den där slängkyssen han kastade till Anna? frågade sig Albert. Kanske det var han?

Blodet sjöd i en svallvåg upp mot huvudet på Albert, och handen knöt sig hårdare om yxskaftet, där han stod och tittade efter släden. Han önskade i sitt innersta varmt och innerligt, att den skulle köra ned i något strömdrag så att den rackarns kvinnojägarn aldrig mer skulle få tillfälle att förvrida huvudet på svaga kvinnfolk.

Det är icke många förunnat att se sina varmaste önskningar uppfyllda.

Hästhovarna därute dansade muntert över isen i ett siiverregn av gnistor, bjällrorna klingade allt svagare i den morgontunna luften, och snart var Gustaf Brinkman försvunnen i solröken utåt Grönö.II.

BEKÄNNELSEN

Livet på Tallholmen berördes föga av Alberts hemkomst eller Annas slädfärd med galna Brinkman på Grönö. Alla hade redan sitt omdöme om Sjöbergs klart. Vad lotsfolket tänkte om andra slog förr eller senare även rot på Solö. Så stadgat var lotsarnas anseende.

I hela skärgården gällde de som adelsfolk. Kom man i land vid Sandhamn, Landsort, Husarö eller Dalarö, alltid nämndes lotsarna med större aktning än andra i de små samhällena, där avundsjukan och förtalet annars kunde göra sig breda nog. '

Det berodde icke endast på att lotsarna tjänade Kunglig Majestät och kronan och buro uniform. Den äran delade tullarna med dem, men ingen skulle någonsin kommit på den befängda idén att anse tullarna som något slags adelsfolk, något som stod över de andra. Var gång däremot, då det blev tal om lotsarna, nickade man alltid menande på huvudena och ansiktena fingo ett riktigt belåtet uttryck, när det mumlades: ja, se lotsarna, det är ett

folk, det.

Likadant var det vid Tallholmen. Lotsarna sattes några pinnar högre på samhällsstegen. Tullarna på Solö mitt emot funno sig med ett jämnmod, som vidmakthållits under sekler, att betraktas underlägsna lotsarna i social ställning. Det berodde inte bara på att lotsarnas stugor sedan gammalt hade rykte om att varaså fina och putsade att man kunde slicka dem om man nödvändigt ville. Aldrig såg man kopparkärlen så glänsande, aldrig förstutrappans granris så morgonfriskt och aldrig båtarna så fina som hos lotsarna. Hos många av dem funnos kosteliga ting, grunkor av allehanda slag, som de haft med sig utifrån som minne av världs-omseglingen. Ofta kunde man hos dem hitta gammalt, mörknat silver från århundraden tillbaka. Den sirliga kaffekannan hade farfars far haft, och den stora soppsleven hade mormors mor fått med sig i bröllopsgåva, när hon gifte sig med långlotsen.

Hos lotsarna fanns det tradition. Släktled efter släktled ägnade de sig åt att lotsa fartygen till rätta. När farfar myllades ned under någon av de små, gröna kullarna med buxbomshäcken omkring på Solö kyrkogård, var det ungefär lagom tid för sonsonen att träda in som lotsläring. Så ärvde de generation efter generation på Tallholmen befattningar, hedersbegrepp, lugn och mod. Många av dem blevo under årens lopp borta på sjön, långt innan de voro mogna för döden. Det tog man med filosofisk ro. Havet skulle också ha sin del av allt dött eller levande, som färdades på det. Ibland seglade lotsarna bort sig, när de skulle ut i sina små, öppna båtar, medan alla andra gingo in. Man törnade på ett skär eller fick en by över sig i tjockan, och så var det gjort och en befattning blev ledig i lotsverket. Ibland behövdes det bara, att en lejdare sprang, när man skulle borda fartyget. Gamla, ruttna don ombord på främmande fartyg, och man störtade baklänges i sjön och gick till botten genast med storstövlar, oljerock och tunga vinterkläder.

Lotsarnas guld på rockärmarna blevo på detta vis ofta dyrt betalt. Det visste befolkningen, och det gav anseende åt lotsverket. Uppgiften att lotsa folk och fartyg rätt tycktes också sätta sin prägel på lotsarna.Det gav ansvar, pliktkänsla, allvar och trygghet åt individen. Tullarna däremot med sin uppgift att snoka och lukta och passa på människornas dåliga sidor fingo vanligen en helt annan prägel på sig. Det gav dem ett drag av småkitslighet. Lotsarnas karaktärer blevo stål-satta, enhetliga, tvättäkta, men tullarnas trasades sönder i den mycket vanliga konflikten ute i havsbanden mellan den lagliga rättigheten å ena sidan att ta fast varje smugglare och den medfödda skyldigheten å andra sidan att låta släktingar och vänner komma undan vid kritiska tillfällen, när det småsmugglades.

Albert Sjögerg hade genast han inträdde i det lotsande adelsfolkets led blivit väl mottagen trots han icke hörde till det rätta fårahuset genom några lotsanor. Hans far, gubben Anders Sjöberg, var inte allra bästa rekommendationen för sonens yrke. Man beundrade gubben för hans duktighet på sjön och för hans båtbyggnadskonst, men karaktären i övrigt lämnade en del övrigt att önska. Lotsarna visade sig emellertid kunna uppskatta en person efter hans eget värde. Albert gjorde sig snabbt omtyckt på Tallholmen. Hans andliga vakenhet fanns inget fel på, säker i tjänsten visade han sig alltid och aldrig skonade han sig, när det gällde att ta en svårt lotstur i hårt väder för någon bland kamraterna. På det viset kom Albert att framstå som en av spetsarna bland lotsfolket på Tallholmen. Man tog gärna råd av honom. Lotsålderman Eriksson höll särskilt styvt på honom och hade för länge sedan lovat Albert, att han skulle komma bort från Högarna så snart som möjligt.

En svart fläck fanns det dock på den ljusa tavlan. Det var Anna. En och annan av de gifta lotsarna, som passat på att krama henne, när mannen var borta, berömde hennes ögon och hennes skönhet så mycket de vågade för sina hustrur, men lotsfruarna själva hädadeoch smädade Anna Sjöberg grundligt. Hon var en visa för hela Tallholmen, sade de. Och för Solö också. De mest fantasirika karlarna antydde gärna, att de haft roligt med Anna Sjöberg. Albert var ett kräk, som inte lät sig skiljas från henne. Hon bedrog honom mitt för näsan utan att han brydde sig om det. Höjd av skam! Men se, hon visste inte vad skam betydde! Kom hon inte hem härom morgonen åkande i Brink-mans släde efter att ha varit borta hela natten hos patron Åberg? Tror ni mannen sade någonting åt henne, fast han tog emot henne själv på förstutrappan? Normans såg henne, när de kom körande. Men tror ni hon rodnade ens, när hon fick se mannen stå där? Nej, inte så mycket som så, fast hon trodde honom vara ute på

Högarna. Ett fräckt stycke, det är vad hon är! Det har vi alltid sagt.

Så kalfratrade lotshustrurna Anna Sjöberg, när de kommo åt. De ogifta lotsarna grinade i mjugg, men lotsålderman Eriksson, som levde samman med sin ej alltför ålderstigna hushållerska och under hela sitt liv icke föraktat varken sprit eller flickor, läste inte så sällan lagen för de mest moraliskt upprörda bland de gamla.

»Sjåpa er inte, gummor! Ni är svartsjuka, det är hela saken. Avundsjuka för ni inte själva får vara med i dansen längre. Ni har väl kyssts och smekts ni också, om jag inte minns galet. Hon har hetare blod än ni, det är hela saken. Vänta bara skall ni se! Hon surnar nog hon också och blir till filbunke som ni med tiden. Hon kommer att himla sig som ni, hon med, och gå i bönehuset och be om förlåtelse för sina synder samman med de andra waldenströmarna. Vad har ni med henne att göra, när mannen inte säger något? Det är väl hans sak och inte er att klara upp affären. Är 3 Mästerlotsen.det ni eller han, som är gift med henne? Jag frågar bara.»

Gummorna brukade sällan ge svar. Dels tyckte de flesta, att lotsålderman var en smula tokig, och dels ville de inte stöta sig med honom. De modigaste bland gummorna brukade dock muttra något om att det var synd både om Sjöberg och hans barn, något som alltid besvarades av lotsålderman med en ettrig replik om att de skulle sköta sina egna män och ungar och sopa rent för egen dörr först.

Däri hade lotsålderman på sätt och vis rätt.

Det lotsande adelsfolket på Tallholmen var nog mänskligt att ha andra ömma punkter än Anna Sjöberg. Ett par av lotsarna hade blivit dömda för vållande av grundstötning, en hade blivit avskedad för onykterhet i tjänsten, och den argaste av Annas kvinnliga, gifta vedersakare drogs med en oäkta pojke, som aldrig i sitt liv gjort annat än rackartyg.

Som helhet betraktat måste man dock säga, att lots-folket på Tallholmen stod högt. Anna Sjöberg kände trycket av den allmänna kvinnliga opinionen, men hon struntade i det som hon uttryckte sig. Hon visste, att hon av olika anledningar hade stöd av männen på platsen. Vintern på Tallholmen blev därför inte så påkostande för Anna och Albert. Man uteslöt henne från en del kaffebjudningar, där kvinnligheten var ensam representerad, men på de större tillställningarna med dans och bastantare mat och vira och priffe hos lotsålderman och mästerlotsarna eller hos tullförvaltarn på Solö tog Anna skadan igen. Kort spelade hon bra, tillräckligt slugt för att förtjäna en slant, dansade gjorde hon utmärkt, och med sin naturliga begåvning hade hon alltid nöje av att kollra bort karlarna.

Dagarna och månaderna rusade i väg för henne, tyckte hon. Innan hon visste ordet av, hade vintemgått. Kanske var det för att Albert gjort det så gott för henne och för att hon blev delaktig av den vänskap och beundran man ägnade Albert. Nattgroggarna hos lotsålderman blevo täta och långa. Hos patron Åberg hade de flera gånger varit bjudna tillsammans med honoratiores på Solö, pastorns och klockarns och doktorns och tullförvaltarns och länsman och häradsskri-/arn och några godsägare, bland andra Gustaf Brinkman. Då var det icke längre tal om att Anna skulle servera. Hon satt själv som gäst vid patrons bord.

De hade även varit bjudna hos Erik, Alberts bror, som hann med att sköta sin halta hustru, sin handelsbods alla hemligheter och kyrkvärdskapet på Solö och ändå fick tid över att bestrida mindre ficklån till behövande fiskare och bönder mot en ej alltför blygsam ränta samt upprätthålla en intim och ömtålig förbindelse med alla frireligiösa på Solö för att efter vad det viskades man och man emellan därigenom så småningom glida in i landstinget och genom landstinget i riksdagens första kammare.

Albert var inte så värst förtjust i bror Erik. Erik var honom för knivig, för utspekulerad, för mycket full av hin. Det gjorde inte så mycket, att Erik var nästan ännu skickligare än den gamla numera avlidne handlarn att hjälpa till med pekfingret till sin fördel, när det skulle vägas i handelsbon på Solö, där vågen alltid befann sig i det mörkaste hörnet. Den äktenskapliga sällheten hade aldrig tagit säte hos Eriks trots gemenskapen i att ha begåvats med lyten redan tidigt. Eriks puckelrygg och hans hustrus något för korta vänstra ben gav något visst ojämnt och haltande åt familjen Erik Sjöbergs framträdande. Erik visade alltid ett ovanligt gott humör för att vara puckelryggig och avundades icke sina medmänniskor en smula lycka och glädje som puckelryggar annars hava för sed. Hu-strun däremot såg ständigt ättiksur ut. Endast när hon kom i närheten av barn, i synnerhet flickebarn,

kunde hennes ansikte lysa som en smörblomma i solsken av idel förnöjsamhet. Hennes oläkliga sorg bestod i att hon inte fick några barn. Det ämnet förde också till ilskna ordväxlingar mellan Erik och henne, varvid ingendera försummade att dra fram den andras lyte som den enda förklarande orsaken till att Gud missunnat dem avkomma.

»Jag t vår mina händer», slutade alltid Erik, när saken kom på tal. Mitt fel är det inte. Vill du kan jag ju styra om bevisföring för den saken på annat håll?»

»Du menar du har satt barn i världen utom äktenskapet?» frågade Klara Sjöberg. »Ta hit dem med detsamma! Jag skall inte säga ett ord.»

Då tystnade alltid Erik och beslöt att lägga på några ören på sockret för att trösta sig över livets besvärligheter.

Mot svägerskan Anna Sjöberg visade sig Klara alltid vänlig trots allt pratet och skvallret. Hon ville så gärna se barnen hos sig. Elvira helst. Det gav Klara illusion av egna ungar. Hon var aldrig lyckligare än när Elvira fått löfte att stanna kvar över natten, då hon kom på besök till Eriks. Hon stoppade åt henne bästa chokladbitarna med fyllning i, ty det tyckte Elvira om, och hon hade alltid en burk med extra hårda pepparkakor för flickungen så att denna skulle få ett riktigt varaktigt minne av vistelsen hos faster.

Både Anna och Albert voro naturligtvis tacksamma för Klaras vänlighet även om Albert gruffade över att Elvira alltid fick magen förstörd hos faster. Något vidare kärt förhållande mellan Eriks och Alberts kunde det dock icke bli. Albert avskydde läsare, och Erik visade beklagliga ansatser i den vägen. Anna hadeingenting emot Eriks så länge hon kunde få låna en slant då och då. Hon hade ständigt behov av pengar.

»Jag vet inte, vart pengarna ta vägen här i huset», sade Albert ofta.

En vårkväll kom det till stor uppgörelse mellan dem.

»Varför för du inte bok över inkomster och utgifter liksom Johanssons? Eller kanske du tror jag stjäl?» fräste hustrun av.

Albert, som aldrig fäste sig vid Annas ofta hysteriskt formade uttalanden, svarade bara på den första frågan.

»Jag kan inte gärna föra bok annat än när jag är hemma. Det är jag inte så ofta.»

»Åh, du har varit hemma flera månader nu. Jag har inte sett, att du visat någon falienhet för bokföring.»

»Jag vet inte hur det skall gå, när jag reser igen.»

»Du brukar inte ge mig så mycket att jag får tillfälle att slösa. När skall du resa förresten?»

»Kanske redan om en vecka.»

»Om en vecka?»

Annas ton gick upp i diskanten som alltid, när hon blev häftig eller förvånad. Den här gången kom det sig mest av förvåning. Hade tiden flugit bort?

»Men vi har ju knappt hunnit över mitten av april.»

»Sjöfarten kan öppna när som helst. Vi får tidig vår, fast isarna lade sig långt ut. Har du inte märkt, att det regnat snart i fjorton dar i sträck? Sånt fräter. Vid Kapelskär lär det redan gå öppet vatten. Jag kan få resorder när som helst, bara någon båt bryter upp rännan till stan.»

»Högarna igen förstås?»

Annas röst lät försmädlig.

»Det vet jag inte. Överlotsen har inte bestämt för-delningen än. Kanske det blir Måsklubb den här gången.»

»Skall det vara trevligare där?»

»Där bor åtminstone flera lotsar. Man behöver inte känna sig så ensam som på Högarna.»

»Är det för att locka mig med?»

»Det har jag aldrig tänkt mig.»

Albert, som satt vid fönstret och tittade helt förströdd ut på de vattentäckta isarna i sundet mellan Tallholmen och Solö, tilläde efter en stund: »Aldrig.»

»Du har sällan några goda tankar om mig, Albert.»

Han brydde sig inte om att svara. Han såg sig redan ute på Måsklubb liggande på någon av de åtta britsarna i lotsstugan. Utanför slog sjön. Stormen visslade i springorna så luftdraget fläktade kring honom. Han visste på pricken hur det såg ut därute på Måsklubb, ehuru det var länge sedan han legat där. Inte var det trevligare där än på Högarna. Flera lotsar? Än sen? Om de inte voro ute på lotsning, lågo de och sovo på britsarna fullt påklädda. Någon höll kanske på att koka på järnspisen. Luktade stekt fläsk som vanligt. Fotogenlampan i taket osade. Ingen iddes skruva ned den. Glaset var sotigt ända upp. Lampan dinglade sakta fram och tillbaka för vindfläktarnas drag, så klämde stormen sig in genom brädfodret. Från vaktrummet bredvid låg en fantastiskt och jättelikt missbildad skugga fram över golvet. Lotsförman satt troligen och läste någon ålderstigen tidning därinne eller också förde han journalen. Det fanns nog ingen seglare att se. Ingen som blossade efter lots. Det var bara att sova och läsa, om man hade något. Storm, mörker och ensamhet ute på ett skär. Vesterlund hade det bra. Han var den enda, som hade hustrun med sig. En duktig kvinna. De bodde i egen stuga. Vesterlund slapp ligga i lotsstugan. Karlberg också. Han medsin nygifta hustru. Hade de fått någon liten ännu? Storm och mörker. Bara en fyr, som klippte vitt ut mot mörkret.

Albert suckade till alldeles omedvetet. Han ryckte upp sig. Vad satt han och fånade över? Fyrarna voro inte tända än, och han själv befann sig hemma på Tallholmen med hustru och barn omkring sig. Barnen hade redan lagt sig. De sovo inne i kammaren.

Anna slamrade till med något borta vid spisen. Det förde Alberts tankar tillbaka till samtalet, som självdött. Han väckte det till liv igen, tog vid där de slutat.

»Skulle du ha lust att följa med dit ut?» försökte han.

»En kan aldrig veta», svarade hon med en antydan till skratt.

»Tycker du det vore så muntert?»

»Varför inte? Som omväxling. Vill du gärna ha mig med?»

»Så du frågar!»

»Ja, för ibland vet jag inte, om du skulle vara så glad åt det.»

Anna kom fram till bordet där mannen satt. Vårkvällen spred ännu ett grönblekt ljus in i köket. Anna såg hemlighetsfull ut där hon stod mitt emot honom på andra sidan bordet. Ena hälvten av hennes ansikte låg nästan i mörker, men den andra hade något underligt spökligt, genomskinligt över sig av vårkvällsljuset genom fönstret. Det ser ut som om hon hade två ansikten, tänkte Albert.

»Hur kan du fråga? Det är inte roligt att vara ensam jämt», sade han.

»Det vet jag bäst», svarade Anna och satte sig helt sakta ned mitt emot honom. »Jag är mer rädd för ensamheten än du», tilläde hon.

»Du?» kom det från mannen förvånat.Anna svarade inte på en lång stund. Hon hade vänt ansiktet utåt sjön så att hela ansiktet fick det grön-bleka ljuset över sig. Ögonen stirrade stora och stela utåt. Det ryckte smärtsamt kring munnen. Händerna på bordet skälvde.

»Kära barn», sade Albert och strök över hennes händer. Han blev så full av medlidande och ömhet för henne som han inte varit på länge. Så hade han aldrig sett henne. Nog kunde hon skifta uttryck, oftare än andra människor, men detta var något alldeles nytt. Hon såg ut som om hon kämpade en svår, inre strid.

»Kära, vad är det åt dig i kväll? Jag förstår inte —.»

»Nej, du förstår inte», sade hon bittert. Men hon höjde inte tonen och hon tog inte ögonen från västerhimlens grönblekt kalla skymning.

»Varje gång våren kommer, får jag det så märkvärdigt», fortsatte hon. »Jag vet inte vad det är. Jag längtar, längtar! Till något, som jag själv inte begriper. Så har det alltid varit, så länge jag minns. Så var det ute på Grålöga hos far ooh mor. Så har det varit här. Det går aldrig över. Det sitter långt inne, i själva hjärtat och gör så ont, så ont. Ibland inbillar jag mig, att jag skall dö snart och att det är det jag inte vill. Jag känner det mindre, när du är hemma, för du är god mot mig, alltför god. Jo!» sade hon, när han gjorde en rörelse som för att neka till det. Hon såg honom rätt in i ögonen.

»Visst är du god, Albert. När du är hos mig, känner jag mig lugn och stark. Var gång du lämnar mig, kommer det som en skräck över mig. Jag blir rädd för mig själv, för mina egna tankar, mina känslor.»

Hon talade fortfarande helt lågt, men det kom något så ängsligt i rösten att Albert reste sig och gick fram till henne och lade armen om hennes hals.

»Det har du aldrig sagt något om förut.»Hon lutade huvudet mot honom där hon satt, tog hans hand och kysste den. Han drog den undan.

»Nej», sade hon och höll den kvar.

Han rörde på sig men kom inte lös från henne. Han kände hur hennes kropp började skälva och hur hon grep hårt i hans hand som för att hålla sig kvar vid något hon var rädd att förlora.

»Nej, stå kvar där du står», bad hon. »Förr eller senare måste du höra det. När jag inte ser dina ögon, kan jag lättare.»

Så kom bekännelsen om det, som Albert anat men aldrig vågat att spörja om. Det blev ingen bekännelse med tårar och hysteri, utan den kom enkel och rörande som om hon berättat något, till vilket hon själv knappt hade skuld. Rösten blev så svag och tunn som om den kom från fjärran, från en människa, som knappt levde mer. Det var något overkligt i allt vad hon berättade om hur hon den gången, när Nordenskiöld kom hem med Vega, träffat Gustaf Brinkman ombord på ångbåten hon farit till staden med för att se på festligheterna. Han hade varit så förfärligt vänlig mot henne och bjudit henne på mat ombord, och när de kommo till stan på kvällen hade han lagat så hon fått se allting så utmärkt, både illumination och fyrverkeri. Åh, vad det var vackert med alla raketerna och ljusen och de snurrande solarna! Det var en annan värld än ute i mörkret i skären. Somliga raketer hade stigit ända upp till månen och sedan hade de gungat så sakta, riktigt seglat ned mot jorden så stilla, alla de stora, röda, blå och gula stjärnorna. Och sen när de kommit i land i stan, för båten gick inte alls utåt skärgården på natten som hon trott, så hade han bjudit henne på supé på en förfärligt fin lokal med mycket guld och där det var en så förfärlig trängsel att hon trodde, att hon aldrig skulle komma levande därifrån. Det blev rysligt sent.Han gick med henne från hotell till hotell runt hela stan för att hon skulle få ligga någonstans. Det fanns inte ett rum att få. Allt var upptaget. Så mycket resande, som kommit till stan för att se på Vega. I flera timmar hade de gått gata upp och gata ned. Många gånger hade han bett henne att gå med hem till honom. Han hade ett rum i stan, var mindes hon inte, men hon hade sagt nej, nej, nej. Till slut, när hon inte orkade längre, hade hon följt med honom--------------.

De sista orden uppfattade Albert knappt. Hon viskade fram dem. När hon slutat, hakade hon fast sig vid honom som om hon höll på att drunkna. Han stod där som en påle utan att röra sig, men inom honom bubblade det av allehanda tankar, onda och goda, dömande och förlåtande om vartannat.

Slå henne, mörda henne! Stryp henne! Händerna äro lagom högt för hennes hals. Dumheter! Barnsligheter! Det är inte hennes fel. Det är Gustaf Brink-mans. Jaså, det var han ändå, den rackarn, den kvinno-jägarn! Skjut honom! Inte gör man sånt. Nordenskiöld och Vega, det var längesedan. Flera år sedan. Och det hade hon kunnat hålla hemligt, bära det inom sig ända tills nu. Därför hade Brinkman skrattat och skojat med henne, när de kommo åkande från patrons den där vintermorgonen för några månader sedan. Vem vet vad de haft för sig där

borta under natten? Det är icke svårt att veta. Det förstår vem som helst, som kan lägga ihop. Mor skulle ändå få rätt till sist. Men varför talade hon om det just nu? Vad ville hon med det? Hon var rädd, stackare! Jaså, den gången med Vega! Då var jag på lotsning, det minns jag. Hade nyss farit- Åh, det är nog inte bara den gången. De ha säkert träffats många gånger sedan. Och en sådan står jag här och ömkar mig över? Stackare! Hon är visst inte någon stackare. Det är snarare jag, som ärdet, jag som inte kan skiljas från henne. Hon håller hårt om mig. Kramar mig om livet riktigt. Inte kan jag stå här hela kvällen. Jag måste ut och röra på mig. Jag kvävs annars. Luft!

Albert gjorde sig sakta men bestämt loss ur hennes grepp. Han gick bortåt dörren.

»Vart går du?» frågade hon. Han svarade inte. Då sprang hon efter honom och vräkte sig ned för hans fötter.

»Slå mig, sparka mig, men gå inte ifrån mig!» jämrade hon sig.

Han tog henne i armarna och reste upp henne. Hon lutade sig mot hans bröst gråtande högljutt.

»Väck inte barnen», varnade han med en blick mot kammaren.

»Gå inte, gå inte!» viskade hon.

Båda liksom vacklade i själsstormen, där de stodo och höllo varandra fast slutna. Anna hämtade sig först. Hon förstod, att han förlåtit henne. Det lättade i hennes hjärta. Han hade tänkt på barnen, inte på sig själv.

Väl att jag sade det till honom just nu. En annan dag kanske det inte slutat så väl. Men jag borde sagt honom hela sanningen. Varför gjorde jag inte det? Nu törs jag det inte. Han darrar i kroppen ännu. Och vad hans hjärta dunkar därinne! Det bultar i örat på mig. Jag känner det genom rocken. Vad skall han nu göra? Han har ingenstans att ta vägen. Jag måste hålla honom kvar. Han får inte gå. Det skulle kunna hända, att han gav sig ut på isen och gick ned sig.

Hon tittade i smyg upp till honom. Hans ögon voro slutna, så mycket kunde hon se i halvmörkret inne i köket. Köksklockan slog åtta.

»Skall vi tända?» viskade hon.

Han lät henne glida ut ur famnen.Jag måste få honom att sätta sig, att tänka på något annat. Hon förde honom fram till bordet igen och tände lampan. Han grinade illa mot ljuset och vände sig bort där han satt. Det blev en lång pinsam tystnad, som Anna försökte att bryta genom att sätta fram maten till kvällen. Det var aldrig annat än smör, bröd och te. Barnen fingo sin mjölk och sina smörgåsar klockan sju redan, strax innan de gingo till sängs. Albert höll strängt på att de skulle lägga sig tidigt, något som Georg i synnerhet ogillade.

När maten var framdukad, började Albert och Anna äta. Ingen av dem sade något. De undveko till och med att se på varann. Albert höll blicken envist fäst vid sin tekopp. Först då Anna började duka av, sade han:

»Det kanske ändå är bäst, att vi skiljs.»

Anna fäste sig genast vid det lilla ordet kanske. Det gav henne hopp. Det hade sett illa ut under de sista minuterna. Han hatade henne visst.

Med sin drivna förmåga att leda honom dit hon ville, svarade hon bara:

»Som du vill. Du har skäl, det medger jag.»

»Det var snällt av dig», sade han.

Det klack till inom henne. Han är inte alls ond. Han kan skämta.

»Jag skulle aldrig talat om det», försökte hon.

Hon slamrade till med kopparna borta vid skänken. Det skulle föreställa, att hon var ond.

»Jo, det skulle du visst. Det är bara det, att du skulle gjort det för längesedan så hade vi kunnat lufta ut tidigare.»

»Så du vill inte förlåta mig?» frågade hon bortifrån andra sidan köket.

»Nog kan jag förlåta, om jag visste det tjänade någonting till.»

Anna beväpnade sig med hela sitt mod.»Men om jag nu följer med dig ut till Högarna eller Måsklubb vilket det nu blir, kan det då inte bli bra igen ? När jag har talat om allt för dig.»

»Har du talat om allt för mig?»

»Ja, allt», svarade Anna. Hon såg honom trovärdigt i ögonen. Hon såg redan förlåtelsen vinka mot sig och ville inte stänga den sköna synen genom att bekänna mer. Du ljuger, ropade en röst inom henne — barnet? — det bryr jag mig inte om — jag kan inte — inte nu.

»Är det enda villkoret?» frågade hon. »Att jag lovar det icke skall hända mer?»

»Ja. Och att du talat hela sanningen.»

»Jag har sagt allt vad jag har att säga dig», envisades hon. Därmed ljuger jag inte, för jag kan inte säga dig mer, tilläde hon tyst för sig själv.

»Gott», sade Albert. »Då stryker vi ett streck över allt vad som varit. Ett grovt, brett streck över alltsammans. Jag vill aldrig höra talas om något av det, som ligger bakom oss. Jag kan inte döma människor, men jag kan begära att få vara i fred. Du har sagt allt. Du har således ingenting mer att säga. Det du sagt sänker vi i havets djup. Jag skall inte försöka hämta upp det därifrån, om inte du gör det själv. Vad det beträffar, att du erbjuder dig att följa med ut till lots-platsen, är det vänligt av dig, men har du tänkt på barnen? Georg kan gott reda sig därute. Fyrmästarn på Måsklubb har flera kistor med gamla böcker, så nog kan pojken få läsa, efter han är så begiven på det. En annan sak är det med Elvira. Sommartiden går väl, så länge det är vackert, men när höststormarna börjar, då är det just inga vaggvisor för små flickor, som sjungas därute.»

»Elvira kan bo hos Eriks. Klara skulle bli stormförtjust över att få ha henne hos sig. De har inga barn själva.»»Ja, om hon vill låta bli att stoppa så mycket sötsaker i flickan.»

»Det kan vi säga till henne. Klara älskar barn. Och Eriks har gott råd, så Elvira behöver inte fara illa på något vis hos dem.»

»Fasligt vad allt går lätt nu», skämtade Albert.

Han har redan glömt vad jag berättade, tänkte Anna. Hon vågade sig fram till bordet igen, och satte sig mitt emot honom.

»Vill du eller vill du inte, att jag följer med dig ut?» frågade hon.

»Visst vill jag.»

»Gott, då är det avgjort.»

»Men om du ångrar dig? Du vet inte vad man kan få vara med om därute.»

»Jag är född på Grålöga.»

»Grålöga är ett himmelrike mot Högarna eller Måsklubb.»

»Det vet jag.»

»Och det är inte sagt, att du kan komma därifrån när som helst, om anden skulle komma över dig och du ville hem hit till Tallholmen igen.»

Inför dessa motskäl tappade Anna humöret. I ett nu glömde hon sin klokhet och försiktighet för kvällen och bröt ut:

»Vart det tar vägen med mig bryr du dig tydligen inte om! Jag ber dig rädda mig från mig själv — och jag är svag, det har jag sagt dig inte en gång utan tusen — jag kan inte stå emot, när män är vänliga mot mig, det vet du

lika väl som jag. Här har jag blottat mig för dig hur det hänger ihop med Brinkman, och du vill ändå inte hjälpa mig. Då får du också ta ansvaret själv. Jag har bett att få följa dig. Du vill hindra mig. Du drar fram stormar och sådana där barnslig-heter. Är det bättre jag förgås här hemma än där-ute? Men du vill inte ge mig tillfälle att rädda mig, att resa mig! Det är hela sjukan. Du vill se mig sjunka, gå under! Och det gör jag, om du lämnar mig ensam här igen. Tror du jag någonsin skulle fallit för Brinkman, om du varit hemma? Jag bara frågar, tror du det ?»

Hon var fräck nog att sätta sig i knät på honom.

Albert dröjde med svaret. Hennes sätt att nu tala om Brinkman förbluffade honom. Hon behandlade det nästan som om det redan hörde till historiska händelser, något som icke angick henne längre. Det var nu inte alldeles Alberts mening. Han mulnade till och sade:

»Det tror jag visst du skulle gjort.»

Det kom som en kalldusch över henne. Hon förstod, att hon gått för långt, att hon återigen rivit ifrån sig för vilt, för obehärskat. Hon drog genast in klorna cch började spinna kärvänligt som en katt, där hon satt i hans knä.

»Fy, Albert!» viskade hon. Hon kysste honom, flätade sig intill honom så att han alldeles förlorade förståndet. Han glömde Brinkman och alltsammans i det förflutna och nöjde sig med vad nuet gav.

Dagen därpå gjorde Anna ett besök hos Eriks. Det var den enklaste sak i världen att få Klara att ta hand om Elvira. Hon såg överlycklig ut, den stackars halta, barnlösa kvinnan. Anna tyckte rent av att Klara blev vacker, när hon fick höra, att Elvira kunde få stanna där ända framåt jul kanske. Denna tidrymd av nio månaders uteslutande lycka att rå om Elvira för sig själv, att få leka med henne och proppa henne full med sötsaker från boden, syntes Klara oändlig. Hon måste genast ut till Erik i handelsboden och tala om nyheten. Han kom in och såg inte alls missbelåten ut. Tvärtom, han lovade till och med att Elvira skulle må hosdem som pärlan i guld. Med sin vanliga snabbhet i att framkalkulera resultat av ett handlingssätt, som kunde medföra kostnader för honom, räknade han genast ut, att det skulle stärka hans sociala ställning på Solö, att han tog sig an flickan. Den ekonomiska uppoffringen skulle hjälpa honom i andra hänseenden. Ja, se handlarn, det är en hygglig karl, skulle folket säga. Han har hjärta på rätta stället. Han tar ett av brors-barnen till sig för att rädda det undan moderns fördärvliga inflytande. Honom skola vi göra till riksdagsman. Han hör till Guds barn själv.

Erik såg i tankarna så långt att han avböjde varje slags betalning för Elviras vistelse. Det kunde aldrig bli fråga om att bror Albert skulle betala något för flickan. Maten kostade inte mycket. De hade varorna i första hand, och även om det drog några kronor mera i månaden att ha flickan, hade han råd att kosta på sig det.

Han lät antyda, att han inte var alldeles barskrapad och att Anna säkert behövde spara pengarna.

Anna rodnade lätt, men slog bort saken och tackade varmt. Hon framförde dock en antydan om att det inte var alldeles säkert, att Albert mottog Eriks erbjudande att ta hand om Elvira gratis. Erik tröstade henne med, att om bror Albert verkligen var så dum, kunde alltid saken ordnas på det viset, att Anna fick behålla för sig själv de pengar, som Albert nödvändigt ville erbjuda.

Klockan i boden ringde. Det kom en kund.

»Det kommer aldrig i fråga, att jag tar ett öre för att ha flickan här», förklarade Erik och gick ut i boden för att tjäna pengar.

Anna och Klara rådgjorde med varandra. Båda voro stormglada. Anna var fullt övertygad om att Albert nödvändigt ville betala för Elvira. Det kunde bli engod slant för Anna under nio månader. Minst tio kronor i månaden. Mindre kunde han inte gärna erbjuda.

Klara tänkte bara på hur hon bäst skulle ordna för flickan. Hon hade massor av frågor att framställa, om vad Elvira bäst tyckte om och hur hon skulle vara klädd, om hon hade maggördel, om hon behövde riktigt tjocka yllestrumpor, om hon brukade korta ärmar på lintyget, om hon gick med strumpeband, om hon skulle bada varmt

var morgon, om hon var van vid att gå med galoscher, när det regnade och om allt sådant som ett darrande hjärta, som plötsligt fylles med modersomsorg, kan hitta på i en hast.

Anna skrattade åt henne och tröstade henne med att flickan visst inte var så bortskämd som det kunde se ut.

»Ja, men tänk nu, om hon inte skulle komma att trivas här», sade Klara i all blyghet. »Om hon börjar längta efter far och mor?»

»Det gör hon visst inte. Hon har aldrig varit förtjust i sjön. Lika litet som jag.»

»Och ändå följer du med ut till Högarna?»

»Det har sina skäl. Man skall inte lämna karlfolken för mycket ensamma. De får så många griller i huvudet. Kanske det också blir Måsklubb. Man måste offra sig för sin man.»

Efter att på detta sätt ha givit Eriks hustru intrycket av att det var för Alberts skull och icke för sin egen som Anna följde med ut till lotsplatsen och var beredd att lämna till och med sitt eget barn i sticket, övergingo de båda kvinnorna till kaffedrickning.

Erik kallades in och gav sig tid att undvara tio minuter från »släpet» i boden.

Anna, som var alldeles säker på att Eriks ville ha Elvira hos sig, gjorde sig riktigt dyrbar med att förklara, att naturligtvis kunde de lämna Elvira till svåger 4 Mästerlotsen.Karl ute på Grålöga. Där hade hon jämnåriga att leka med. Och Karls skulle säkert bli stormglada. Det sades förstås, att Karls hustru, Maria, var på det viset, men det var man alltid så kvick med att säga därute, antingen de voro gifta eller ogifta. Karl höll förfärligt mycket av släkten, och han hade nog råd han också att ha Elvira hos sig. Han hade haft flera tusen dollars med sig, när han kom hem så där oförhappandes.

Både Erik och Klara togo sig nära av denna antydan. Nej, se det skulle då aldrig komma i fråga, att flickan skulle behöva fara ut till Grålöga! Hur skulle det gå med skolan för Elvira. Omöjligt! Ja, nu hade man äntligen fått lärarinna ute på Grålöga, men ändå —!

»Tror du inte vi kan sköta Elvira tillräckligt bra? Hon är väl ingen ädelsten heller», bröt Erik ut. »Har vi inte gott nog åt henne?»

Han tycktes resa puckeln i vädret av kränkt fåfänga. Anna böjde genast undan. Hon kunde bli riktigt rädd för svågern ibland. Han såg ut som en tjur, som ville stångas. Ögonen gnistrade i grönt.

»Kära Erik», urskuldade hon sig, »det var aldrig min mening att —»

»Vill du vi skall ta flickan eller inte?» avbröt Erik. »Ja eller nej?»

»Visst vill jag, kära ni —»

»Avgjort. Hon får allt gratis här. Och hon skall inte behöva fara illa. Eller hur du Klara?»

Hustrun bara nickade. Hon var för lycklig att kunna tala. Himmelriket stod för dören.

När Anna kom hem till Albert och berättade om utgången av besöket hos Erik, såg han inte vidare förnöjd ut. Han motsatte sig genast, att Elvira skulle få allt gratis hos dem. Han skulle absolut betala. Han ville inte stå i tacksamhetsskuld till läsare, även om det vore hans egen bror.»Ja, de tar inte emot några pengar, det vill jag bara säga.»

»Jag har aldrig sett folk, som inte tar emot pengar. Allraminst Erik. Och han skall ta emot!»

»Då kan du likaväl lämna dem åt mig», försökte Anna.

»Vi talar inte mer om det», förklarade mannen.

Knappt en vecka efteråt fick Albert besked om vart han skulle fara. Det blev Måsklubb. Albert var glad åt det, eftersom Anna och Georg skulle följa med. Där var dock något bättre än på Svenska Högarna. Och lotspengarna kunde också bli betydligt högre.

Anna sjöng och trallade dagarna i ända, medan hon packade. Albert hade aldrig sett henne så glad.

»Jag begriper inte vad det är åt dig», sade han.

»Inte jag heller», svarade hon och kysste honom mitt på mun.

Albert skakade på huvudet. Ja, se kvinnorna, vem förstod sig på dem.

»Att du inte ens bryr dig om flickan», förebrådde han.

»Strunt! Hon får det ännu bättre än jag.»

Anna kände sig glad därför att hon gjort upp med Erik samma dag, att Albert skulle betala för Elvira men att Erik skulle lämna tillbaka pengarna till Anna. Det var en liten sammansvärjning bakom Alberts rygg, som var tillräckligt uppiggande för henne att tralla, medan hon packade kläder och mat och vad de skulle ha med sig ut till lotsplatsen. Hon gjorde sig inga skrupler över att på detta vis föra Albert bakom ljuset, när han nu äntligen ville rent kasta bort pengarna. Gud, vad han var dum, tänkte hon. Det är allt väl att han fått mig. Och jag har sannerligen användning för varenda slant jag kan spara.

Men när hon tänkte det blev hon helt allvarlig ochtyst. Vad skulle Albert sagt, om han fått veta det också? Att hon hade årliga avbetalningar att fullgöra?

Uppbrottsdagen kom. Fyra av lotsarna hade slagit sig tillsammans för att göra sällskap ut till Måsklubb. Albert Sjöbergs stadiga storöka, som fadern byggt ute på Grålöga för många år sedan och som Albert lyckats köpa efter en död lots, var fullastad med svagdricks-fat, bröd, mjöl, kaffe, socker, margarin och allehanda matnyttigt. Sängkläderna skrymde mest. Två nya järnsängar, som Anna i sista stund mot Alberts vilja borgat hos Erik, måste placeras tvärs ökan midskepps, så man måste pika storseglet högre än vanligt. Ett par av lotsarnas små segelbåtar togos på släp.

Det var en nyckfull aprildag med sol och regnskvättar om vartannat. Lotsarna hade iefört sig oljerockar och Anna hade fått låna en gul sydväst så hon såg ut som en riktig sjöman och blixtrade värre med ögonen för att visa hur käck hon kunde vara på sjön. Albert hade redan tidigt på morgonen tröstat henne med att vinden skulle hålla sig skaplig hela dagen och att det inte var den ringaste fara. Glädjen var allmän ombord. Lotsarna trivdes sällan med att ligga i land. Nu hade de vilat sig nära fyra månader. Nu skulle de ut på arbete igen och förtjäna grova lotspengar. Sjöfarten spådde bli lovande. Två av dem voro ungkarlar. Den tredje hade lämnat hustrun hemma på Tallholmen, därför att hon väntat en liten, men inte ens han såg vidare ledsen ut. Albert var stor förnöjd, och vad Georg beträffar hade han redan förklarat sig vilja sköta focken, något som nådigt beviljats honom.

En hel del av Tallholmen var nere för att säga adjö. Det hade alltid sin spänning att se lotsarna fara. Klara hade kommit över från Solö för att hämta Elvira, som nödvändigt ville stanna till det sista för att se far och mor och Georg ge sig av. Flickan hade hela tidenvisat sig karsk till och med när far och mor kysste henne till avsked nere på bryggan. Klara grät av rörelse, men Elvira fällde inte en tår. Hon talade bara om hur rolig mor såg ut i den gula sydvästen, hur förfärligt många tåg Georg hade att ordna med framme i fören, och bad i det sista, att far inte skulle glömma att ta hem mer ejderdun. Och så mumsade hon godsaker.

»Ät inte för mycket choklad, du!» varnade Albert.

»Nej, då», svarade Elvira och stoppade en ny chokladbomb i mun. Hon skrattade belåtet.

Men när förändan lossades och ökan föll av utåt segelleden, glömde Elvira bort att tugga. I båten viftade man och på bron viftade man. Klara snöt sig i och slängde omväxlande med näsduken.

»Herre Gud», suckade hon. Hon klämde hårt flickans hand, där de stodo sida vid sida och tittade efter båten.

Elviras ögon började fyllas med gråt. Hon stcd fortfarande alldeles stilla, men så helt plötsligt började hon skrika: »Jag vill med! Jag vill med!»

Klara lyfte upp henne i famnen och kysste henne, men Elvira skrek högljutt, sträckande armarna ut efter båten:

»Mor! Lilla mor! Mor! Jag vill med!» Hon sparkade vilt med fotterna för att komma loss.

»Släpp henne inte, för då kastar hon sig i sjön», varnade lotsålderman.

»Tullullull!» sade han, nickade glatt och uppmuntrande till flickan och satte pekfingret lekande i maggropen på henne. Hon ville inte förstå det dumma skämtet.

»Nej! Nej!» skrek hon. »Mor! Mor!»

Men då hade båten redan hunnit bortom udden. Mansåg bara ett stycke av masten med vimpeln, som visade utåt havet.

»De kommer snart igen», tröstade Klara och försökte stoppa en ny chokladbit i munnen på flickan, men hon spottade ut den.

»Nej! Nej!» ropade hon gråtande. »Mor!»

Klara förstod på en gång, att moderskapet inte var så lätt.III.

UTAN FRESTELSER

Ute på Måsklubben började Anna för första gången i sitt liv få ro i sin själ. Redan från början kände hon det, och det ökades för var dag.

Hon förstod inte själv varifrån det kom. Måsklubb gick inte på långa tag upp mot Grålöga eller Tallholmen och ändå kunde inte Anna minnas, att hon någonsin känt sig så nöjd. Måsklubb var inte annat än en stor, kal klippa med tio, elva stugor, fyrtorn och signalmaster. Kargheten kunde knappt vara fullständigare. Granit överallt, tillslipad av havets slickande genom århundradens århundraden och här och där spräckt av isen i långa, nyckfulla sprickor. Den smula jord, som så småningom samlat sig i skrevorna, hade flitiga och ömma händer burit upp kring flera av stugorna så mycket att man kunde få litet grönt och några blommor på sommaren. Här hade man lärt sig hålla av och älska det, som fanns sparsamt av, och när första crocusarna började sticka fram sina gula och violettblå huvuden i den jordsmula, som gick under det stolta namnet »fyrmästarns rabatt» på den allra soligaste sidan av dennes stuga, måste Måsklubbs beboare dit och titta varenda en på livets uppvaknande härlighet.

Den stuga Albert lyckats få för sig och de sina efter en av fyrfolket, som flyttat till Solö, bjöd icke på någon rabatt utanför, men inuti var den riktigt hemtrev-lig. Solen kunde skina ljuvligt in genom de låga fönstren, och redan i maj kom det så varma dagar att man inte behövde elda.

Anna och Georg behövde icke vara mycket ensamma. Som lotsförman hade Albert sällan anledning att gå till sjöss själv. Han satt visserligen i lotsstugan västeröver större delen av dagarna, men Anna visste dock, att hon hade honom på samma granitklippa. Inget vatten skiljde dem, och på nätterna kunde han för det mesta sova hemma, eftersom han icke ålade sig själv nattvakt oftare än vad som behövdes, när det var brist på lotsar. Ett par tre gånger på försommaren hände det verkligen, att han måste ge sig ut och lotsa, men det berodde på att det kommit för många båtar på ingående så lotsarna inte hunno tillbaka.

Georg hade gjort sig god vän med fyrmästaren genast. Denne såg tung och butter ut med ett nötknäc-kareansikte, hårt som skuret i trä, men Georg hittade förunderligt snart en spricka i fyrmästarens sträva yta och dök rätt in i hans själ. Båda hade samma kärlek till böcker, och fyrmästarns samling var ingalunda föraktlig. Fyrmästarn brukade alltid kälta på lotsarna, att de skulle köpa åt honom allt vad böcker de kunde komma över på auktion, när de voro i land över vintem. På det viset hade ett kostifikt bibliotek samlats hos fyrmästarn på Måsklubb. Där fanns språk och historia, filosofi och naturvetenskap, billiga, slitna, oinbundna handböcker av ringa värde och fullständiga rariteter på latin och grekiska i av tiden fläckade gamla skinnband, rariteter, som troligen släpats hem under trettioåriga kriget av några bokälskande slagskämpar för att pryda de gamla gårdarna i skärgården och sen drivit omkring för alla livets vindar från auktion till auktion för att slutligen hamna ute hos fyrmästarn på Måsklubb.Georg slukade allt i bokväg, som han kom över. Fyrmästarn var ingen oäven läromästare. Han hade, sedan han slutade i första ringen på gamla gymnasium i Stockholm, underhållit kunskaperna så mycket att han

kunde hjälpa Georg in genom lärdomens första labyrinter. Vad som innerligast förenade den sexioettårige fyrmästaren och den fjortonårige pojken var matematik och fysik. Det var rent av komiskt att höra dem knäcka algebraiska nötter tillsammans. Albert, som ibland fick nåden att närvara, kunde inte följa med, när det började att knastra av integraler och differentialier. Och Anna fick svindel.

»Vad skall det där egentligen tjäna till?» frågade hon ibland, när Georg gått sin väg.

»Pojken skall lära. Hade jag bara fått hålla på i skolan, skulle ni sett på hin. Jag skulle slutat som professor minst. Hade inte far min dött, Gud signe honom, hade jag säkert fått ta studenten och blivit något. Nu blev jag bara fyrmästare. På Måsklubb!»

»Bara», frågade Albert. »Jag undrar om professorerna gör mer nytta.»

»Ni skulle låta pojken fortsätta. Han är ett geni», rådde fyrmästarn.

»Gud bevare oss», sade Anna. »Dom går det alltid galet för.»

»I sommar, ja, så länge han är härute skall han få följa med ut och lotsa», sade Albert. »Det skadar aldrig, att han får ansvarskänsla. Jag talade med lotsålderman, innan jag reste. Han hade ingenting emot det. Från och med första juli tar jag honom på vaktlistan som extra lotslärling. Han är duktig på sjön.»

Anna blev inte glad åt Alberts avgörande, men fann sig i det. Härute på Måsklubb slocknade hennes motsägelselusta. Det bättre i hennes mycket tilltrasslade natur höjde sig allt mer, och det sämre sjönk som grumsned i djupet. Hennes blåa, stora ögon blevo vackrare dag för dag alldeles som om den fria rymden och havet gjutit något av sin stora klarhet och skönhet i dem. Hon fylldes av en ny, säregen lycka. Hennes gång blev spänstigare och bröstet höjde sig mer. Blodet liksom pulserade kraftigare i ådrorna. Ansiktets alltid förut så bleka färg började skimra i skära rosor. När Albert, hon och sonen ibland foro ut med näten om sommarkvällarna och havet låg speglande blankt och horisonten stod landlös och fri utan en molnskugga, kunde Albert långa stunder sitta och dyrka henne. Den fina näsan och det gyllene håret gjorde henne till ett slags madonna, där hon satt i aktern på båten och log mot honom, medan han själv rodde. Då önskade han ofta, att så skulle livet alltid förbliva, så skulle de glida fram i en stilla lycka mot oändligheten, evigheten, bort från alla andra människor.

Dagarna gingo i frid för dem. De hårda orden, de bittra utgjutelserna hördes aldrig mer av. Anna var lycklig.

Visst röto stormarna då och då, och visst såg det ängsligt ut med lotsarna understundom, när de stucko ut genom vita bränningar för att borda fartygen, men ängslan gick över med ovädret. Det behövdes bara, att sjön lugnade sig igen. Där stannade aldrig kvar något av den rolösa, gnagande känsla, som både Albert och Anna hade, när de voro skilda åt. Nu bodde de på ett klippfäste, som havet försvarade mot alla slags brinkmänner.

Anna hade aldrig trott, att de yttersta skären kunde vara så vackra. Hon satte sig många gånger uppe på högsta klippan bara för att titta på hav och moln. Mången julinatt, när Albert hade tjänst i lotsstugan och Georg lagt sig, kunde hon tassa ut i bara linnet föratt ställa sig och titta på stjärnorna. Att det fanns så mycket vackert på jorden!

Ensamhetskänslan därute blev inte svår ens, när kvällarna mörknade tidigare. Då hade man fyrarna att se på. Där blänkte Högarna med vitt och rött söder över. I öster stod Svenska Björns fasta vita sken och inåt land mot väster tindrade ledfyren i växlande vitt och rött. Det var som om alla ropat till varandra genom nattmörkret. Här är jag! Var är du? Och då nickade Anna ibland riktigt som ett glatt barn: »Här är jag!»

Fyrfolket ställde inte heller till några ledsamheter för henne. Hon var frikostig med kaffetåren för de tre kvinnor, som förutom henne själv funnos på Måsklubb. Vad karlarna därute beträffade, lämnade de henne i fred. De hade sitt arbete med fyren och fisket. Dessutom bildade både Albert och pojken en skyddsvakt omkring henne, som ingav respekt.

En och annan lustseglare kom väl och tog i land och slängde vältaliga blickar åt den tusan så stiliga flickan, som hon en gång hörde någon säga, när hon gick förbi, men hon tog det inte åt sig.

En augustimorgon, när det hårdnat till storm under natten, sökte svåger Karl från Grålöga nödhamn vid

Måsklubb, men han var ofarlig för hennes hjärta. De noj sade om gamla dagar. Han hade varit över till Mariehamn med sin präktiga storbåt i ett ärende, som han inte riktigt ville redogöra för men som i alla händelser förledde både byfolket och lotsarna till allmän cigarrettrökning.

»Jaså, du smugglar, din fuling», sade Anna till svågern.

Hur hade man det på Grålöga? var en bland Alberts första frågor, när bröderna träffades.

Jo, fint värre. Vesterman hade fått två sommargäster, och själv spekulerade Karl på att bygga envilla på bergsklacken bredvid fars och mors gamla stuga. Maria hade nyss fått en liten knubbig pojke, så sjöber-garna på Grålöga skulle inte dö ut de heller. Ett par av de gamla gubbarna hade knallat sig hädan och vilade nu på Solö, men se Malena hon levde ännu, fast hon tappat sista tandgadden.

»Jaså, du har verkligen fått gumman med dej ändå till sist», fortsatte Karl. »Men till Högarna ville hon inte!» Och så skrattade han, den fulingen, riktigt gott. »Och skilsmässan torkade in?»

Anna gav Albert en smällande kyss för att visa hur lysande förhållandet mellan dem blivit.

»Bäh», sade hon och sträckte ut tungan mot svågern. »Era spådomar slog aldrig in, fast ni så gärna ville det», hånade hon.

»Inte jag åtminstone», försvarade sig Karl.

»Nej, för du var inte hemma på många år, men du skulle hört hur skvallret gick.»

»Bröllopet var jag i alla fall med på. När Albert fick bära dej ombord, då ni skulle segla hem! Minns du det?»

»Jag har alltid varit rädd för sjön», sade Anna och såg tankfull ut. Det var som om en slöja skulle dragits över ögonen.

»Hon har ständigt inbillat sig, att hon skulle drunkna», förklarade Albert. »Men här ute har hon blivit käckare. Hon törs gå ensam i båt, och Georg och hon far ofta ut och vittjar långreven, när jag inte har tid.»

»Får ni någon fisk då?» frågade Karl.

»Inte mycket.»

»Nej, de goda fisktiderna är slut. Minns du, när vi var ute med far vid Vitskär. Då kunde vi få! Det var andra tider!»

Bröderna sågo fundersamma ut. Minnena strömmade på. När stormen bedarrat — sommar stormarna varasällan länge ute i havsbandet — tryckte bröderna ovanligt varmt varandras händer nere vid bryggan, då Karl steg ombord.

Karls besök hade fört Annas tankar tillbaka till de gamla tiderna ute på Grålöga. När hon gjorde jämförelser med förr och nu, insåg hon snart, att hon hade Albert att tacka för allt. Hon lovade sig själv, att hon aldrig mer skulle tokas med någon annan karl.

Frestelserna därute blevo i det fallet inte heller särskilt farliga. Förutom några vinddrivna sjömän från en finsk ångare, som förlist långt utanför Svenska Björn, kom det endast en karl till i land på Måsklubb. Han var egendomlig nog för att väcka intresse hos Anna, men någon kärlek ingav han inte. Av högst naturliga skäl.

Han kom slörande i en liten, grön sump inifrån skärgården en augustidag på eftermiddagen. Han tog i land strax nedanför stugan där Albert bodde. Som Anna hade fyrvaktarns hustru inne hos sig på kaffe, fick hon genast svar på sin fråga vad det var för en underlig figur.

»Det? Det ä’ majorn. Känner inte Anna honom? Nej, det ä’ sant. I har inte varit här på Måsklubb nå’n sommar förut. Han ä* god vän med fyrmästarn och kommer hit en gång var sommar lika säkert som lots-båten från Tallholmen. Han ä* visst inte riktig häruppe.»

Hon pekade menande på sitt eget huvud och skakade beklagande på det.

Majoren, som ovetande om denna hårda dom tog ned seglen och masten under tiden alldeles som en klok karl, nynnade sakta för sig själv. Han kände sig mer än belåten att äntligen ha kommit fram. Brisen hade stått klen hela dagen, och sumpen var just ingen snabbseglare. Men den var skön att ha, när gäddan vi-sade sig pigg på slantmörten eller aborren på den feta daggmasken. Då kunde det plaska muntert under sump-luckan, och när han tittade ned i hålet kunde aborrarna stå feta och gula därnere.

Majoren hade tidigt förälskat sig i skärgården. Redan som artillerilöjtnant på Vaxholm hade han fått smak för grynnor och aborrar. Under kaptensbeställningen hade den ytterligare närts som en välbehövlig omväxling i mässkvällarnas eviga vira samman med kamraterna, och när den stora kraschen kom, hade han kastat sig i skärgårdens försonande famn för att glömma.

Major Renströms historia berättades ofta i officers-mässen, i synnerhet av de äldre officerarna, de yngre till skräck och varnagel. Den som berättade den bäst, var hans argaste vedersakare, major Bergman. »Visst var det en duktig karl, Renström. Jag beundrade honom alltid. Ingen människa kunde ballistik bättre än han. Han kunde förresten allt på jorden. Han var ett universalgeni. Mekanik, fysik, kemi, naturhistoria. Man behövde aldrig titta i något konversationslexikon, när han fanns närvarande. Han var själv en fullständig realencyklopedi. Översten försökte en gång sätta honom på en fråga om hur Hippokrates' halvmånar såg ut, men det gick inte. Han ritade upp dem med detsamma. Och tror ni inte han stukade en professor i grekiska, som vi träffade hos översten härute på middag en gång för några år sedan med att tala om att frågan om cirkelns kvadratur tuggades redan i Aristo-fanes* »Fåglarna», som jag för min del aldrig hört talas om förut, det erkänner jag öppet och ärligt. Jag minns ännu hur professorn gruvade sig. Han var absolut ett geni, Renström. Han borde naturligtvis fått majorsbeställningen, som jag fick, om han inte varit så förbannat indisciplinär. En militär måste lyda. Det är A och O i tjänsten. Renström kunde inte det. Ochså hade han en odräglig vana att säga sin mening om allt och alla. En gång, när vi hade stridsövning härute med vaxholmarna och en hel del av Stockholms garnison, påvisade han helt ogenerat ett manöverfel, som general Gyllenstjärna begick. Renström hade visserligen rätt, men sån't säger man inte. Inte till en general. Undra på, att en så'n inte blir befordrad till regementsofficer ! Fast han fick majors avsked. Det fordras andra egenskaper än att bara vara ett geni, mina herrar! Det fordras disciplin!»

Och så sträckte major Bergman på sig, glad i det trygga medvetandet om att inte vara något geni.

Det verkliga, indisciplinära geniet stod nu ute vid Måsklubb och plockade i ordning sina grejor i sumpen. Han var iförd en gammal av vind och väder grönfär-gad uniformsmössa med tre ränder, som man nästan kunnat svära på aldrig haft guldets glans, så urblekta voro de. Mössan måtte antagligen från början varit för stor eller också måtte majorens huvud krympt alltefter som rändernas guldglans förgick. Hur det nu än hängde ihop, majorens ansikte såg förunderligt litet ut under den stora kaptensmössan, som på väg ned till halsen lyckligtvis fastnat på de stora, utstående öronen. Under mösskärmen stack en smal, vass höknäsa fram liksom beredd att hugga till, och på den lysande blicken från de stålblå ögonen kunde man utläsa den allra högsta grad av naturlig indisciplinäritet. Det var rovfågelns skarpa, genomträngande blick, som bara tittade efter något att slå ned på. Den blicken tänkte inte på majorsbefordran. Hakan höll sig något för mycket tillbaka för att riktigt passa i stil med ansiktets djärva drag, men stubbmustaschen i grått såg i hög grad taggigt stridslysten ut.

En gammal, urblekt militärkappa satt något för vid omkring hans lilla magra, men raka figur. Livremmen,som såg ut att någon gång förr i tiden ha tjänstgjort som sabelkoppel, knep ihop midjan jungfruligt smal. Ett par grå spetsbyxor voro instoppade i höga snörkängor.

Allt som allt gjorde han icke något särdeles sjöman-namässigt intryck. Mången log i förstone åt honom, när han landade med sumpen vid öarna, men sedan de lärt känna honom så pass bra man kan bli klok på ett original försvann leendet och han hälsades med en viss aktning.

»Där kommer majoren», sade man i yttersta skären. »Då har vi snart hösten här.»

Majoren började sällan sin rundsegling i havsbandet förrän i medio av augusti. Hela sommaren höll han till i den inre skärgården, kände alla öarna mellan landsort och Grisslehamn och gjorde strandhugg på de flesta. Överallt

hade han vänner. Aldrig kom någon brådska i fråga. Blåste det för nedrigt, låg han över en vecka eller så, inte för att han var rädd för att seglg, i vad slags väder som helst, men' därför att han alltid predikade om dåraktigheten att ge sig ut i rackarväder, när man inte behövde det. Vart han kom, hade han alltid med sig en ren handduk, två fina lakan, nål och tråd, en butelj konjak, en butelj brännvin, en butelj punsch och en liten ljusbit förutom tobak och andra nödiga grejor. Var han furnerade, visste ingen människa. Alltid hade han samma förning med sig.

Så hade han även nu, när han tog i land vid Måsklubb. För säkerhets skull granskade han först innehållet i den gråa ryggsäcken. Det stämde. Allt fanns där. Till och med ljusbiten. Han slängde ryggsäcken över axeln och steg upp på bron nedanför Alberts. Han lade fast förändan med ett ordentligt pålstek och satte kurs rätt upp till fyrmästarns.

Där var han alltid en välkommen gäst. Fyrmästarn och han hade varit skolkamrater i gamla gymnasium iStockholm och följts troget åt, tills ekonomiska skäl tvungo fyrmästarn att sluta i första ringen medan Renström fortsatte mot ärans höjder. Sedan sågo de icke varann på många år, då Renström döpts om till majoren och for runt i »mina» skär som han sade.

För fyrmästarn blev det alltid en omväxling. Atmosfären ute på Måsklubb var icke så övermättad av andlig kultur att den plågade. Majoren tillförde några fläktar av högre bildning, vari de gamla skolkamraterna mojade sig var gång de träffades. En smula provning av de tre flaskornas innehåll skadade inte heller.

Inne hos fyrmästarn satt Georg och tuggade algebra.

»Nej, se goddag, kära major!» bullrade fyrmästarn till, när Renström trädde in och gjorde ställningssteg och honnör för att visa hur disciplinär han kunde vara om han ville.

»Pojke! Vems?» frågade han med torr kommandostämma. Han älskade icke långa meningar. Kort och rakt på sak skulle allt vara.

Människor, som talade med varann, voro att likna vid två punkter, som åsyftade förbindelse. Det kortaste avståndet mellan två punkter var en rak linje, alltså —.

»Åh, det är lotsen Sjöbergs», svarade fyrmästarn. Hans hårda nötknäpparansikte lystes upp av ett leende.

»Han är ett geni», tilläde han och klappade Georg på axeln.

»Genier skall lära. Annars idioter. I livsgärning. Vilken Sjöberg? Sjöbergs på Tallholmen? Anders Sjöbergs på Grålöga son, för detta styrman, gift med den farliga kvinnan med blå ögonen ?»

»Känner du dem?»

»Nix. Man har väl öron att höra med.»

Därmed lyfte majoren av mössan. Georg hade aldrig 5 Mästerlotsen.sett så litet hår och så stora, utstående öron på ett huvud. Majoren måtte ha utmärkt hörsel.

»Pinnsoffan ledig?» frågade majoren, innan han lyfte av ryggsäcken.

»Den här tiden vet du ju —»

»Bra.»

Majoren tog försiktigt av ryggsäcken. Det kluckade trevligt inne i den. Han öppnade den och plockade fram rariteterna.

»Lakan har jag själv», sade han.

»Jo, det vet jag», småskrattade fyrmästarn.

När majoren satt sig, kallade han på Georg.

»Få se på dig, pojk!» kommenderade han. Georg gick oförfärat fram till honom. Han var inte ett dugg rädd för den lilla bistra mannen.

Majoren mönstrade honom noga från topp till tå och slutade med att spänna ögonen i honom.

»Långskalle. Initiativrik. Viljekraft. Bra ögon. För kort näsa. Panna, för mycket fantasi. Vänd!

Georg lydde order. Majoren kände honom i nacken och på huvudet. »Inga farliga geniknölar ännu», skrockade han. »Ajö!»

Georg tyckte mannen var besynnerlig men lydde och gick hem för att berätta vilken märkvärdig besökare fyrmästarn fått.

Under den vecka majoren stannade på Måsklubb blevo Georg och han goda vänner. Fiske och matematik förenade dem. Det slutade med att majoren i allvarliga ordalag föreställde både Albert och Anna nödvändigheten av att pojken fick studera.

Det gav föräldrarna en del att grubbla över. Det hjälpte icke, att majoren förespeglade att, om han slog sig ned på Tallholmen för resten av sitt liv, vilket han var starkt betänkt på, eftersom där fanns hederligtfolk, han skulle läsa med Georg. Det var för löst att bygga på.

När majoren packat sina lakan, ljusbiten och spritbuteljerna, alltsammans i något mer brukat skick än när han kom, och stuckit i väg i den gröna sumpen nedåt Rödlöga, började Annas oro leva upp igen.

Det kom sig icke enbart av majorens ord. Kanske var det höstvarningarna i luften, som började ängsla henne. För Georgs skulle behövde hon icke oroa sig. Han trivdes storartat på Måsklubb och yttrade inte ett ord om att han ville studera på något annat ställe än hos fyrmästarn, antingen nu denne satt uppe i tornet eller nere i sin stuga. Som lotslärling redde Georg sig bra. Han hade lätt för att fatta praktiska saker och hade till och med på egen hand lotsat en finsk skonare från Måsklubb till Tallholmen, där lotsbyte alltid ägde rum. Anna kände sig nästan sjuk, innan han kom seglande tillbaka ut till Måsklubb.

I början av september fick han en svensk ångare och klarade den också grant.

»Han blir bra, pojken, med tiden», sade Albert. »Han har rätta tagen i sig.»

»Tänker du verkligen låta honom bli lots?» frågade Anna.

»Jag är glad så länge han inte ger sig till sjöss riktigt och blir borta som bror Karl sjutton år.»

Anna brydde sig inte om att fortsätta samtalet den gången, men hon gick och mältade och vände på orons och ängslans frön, som plötsligt visat sig ha stark gro-kraft.

Skulle hon nu få två att plågas för? Var det inte nog med att hon haft Albert ifrån sig så många många månader och år? Blev pojken lots, kunde hon när som helst bli av med honom. Mer sällan hände det, att någon drunknade, men han kunde bli dömd till tjänst-göring ute i skären, sitta ensam på Högarna, han som Albert, det skulle då aldrig ske! Hon hade visserligen Elvira kvar, men pojken var ändå kärast. Underligt, att hon inte alls brydde sig om Elvira! Åh, hon hade det bra! En och annan gång hade de fått några små rörande brev från henne, om hur snälla farbror Erik och faster Klara voro och om hur mycket godsaker, som funnos i boden. Albert kunde nätt och jämnt läsa hennes roliga kråkfötter, men Annas modershjärta hjälpte skrifttolkningen.

En kväll, när en av de återvändande lotsarna medfört en skrivelse från Elvira, en skrivelse, vari bokstäverna sågo alldeles sjösjuka ut, som Georg vanvördigt yttrade, gick Anna till första angreppet mot Albert, när han kom från vakten och frågade vad hon satt och läste.

»Åh, det är bara litet klotter från Elvira», sade Anna med väl spelad likgiltighet. Hon sköt ett papper åt honom, där han satt sig och börjat äta.

Albert ansträngde sig att tolka. Det var inte därför han blev fuktig i ögonvrårna. Han harklade sig.

»Stackars liten», mumlade han och suckade.

»Jag kan ju fara tillbaka till Tallholmen, om du vill», sade Anna.

Albert såg prövande på henn. Fara tillbaka? Något sådant hade aldrig varit hans mening. Elvira hade det riktigt bra hos farbror och faster. Inte kunde han hjälpa, att han suckat efter flickan.

»Inte för min del», svarade Albert.

»Jag trodde du tyckte, det var synd om flickan. Det är inte sagt, att det alltid är så roligt att vara hos främmande människor. Och Eriks är knappt annat. Åtminstone är de inte som far och mor.»

Mer talades inte den gången om saken, men Anna såg hur de små giftorden »främmande människor»verkade på Albert. Han blev tystare och fåordigare under de närmaste dagarna. Till slut kom han själv med förslaget, att det vore nog bäst, om hon fore tillbaka till Tallholmen. Snart skulle de riktiga höststormarna börja. Då kunde det mycket väl hända, att hon inte kunde sticka näsan ut genom dörren. Han skildrade vältaligt hur sjön kunde bryta i ett vitt skum över hela Måsklubb nästan och hur lotsarna knappt kunde ta sig ut.

»Tror du jag är rädd?» frågade hon med ett underligt uttryck i ögonen. Hennes hjärta skälvde av glädje över att hon lyckades få honom att själv föreslå, men samtidigt sade hon sig tyst, att hon aldrig skulle resa ensam tillbaka. Georg skulle absolut med. Men ännu var det för tidigt att komma med det förslaget. Albert skulle få tid att mjukna mer. Han skulle själv få framföra det. Då trodde han, att han hittat på det. Det skulle göra honom glad. Han tyckte om att visa sig ädel, uppoffrande. Man behövde bara ge en liten knutf åt hans välvilliga själ. Gud, vad karlarna voro lätta att leda, bara man förstod sig på att ta dem!

»Tror du jag vill överge dig nu, när det börjar bli ruskigt härute? Jo, det vore just skönt! Vem skulle laga mat åt dig och hålla kaffet varmt, när du kommer från lotsstugan? Jag tyckte du sa', att det blåser mitt igenom den ibland.»

»Du är ändå rar, Anna.» Han klappade hennes kind.

»Det enda skulle vara, om Georg skulle börja ledsna.»

»Det har jag inte hört.»

»Nej, han säger inte mycket.»

På detta vis underminerade Anna mannen i rätt riktning. Ibland tyckte hon själv, att hon betedde sig lågt och uselt och att hon hellre borde säga honom rent ut, att hon inte kunde stanna längre på Måsklubb, att honlängtade vansinnigt efter Tallholmen och Solö och att hon tiil och med drömde om Brinkman. Hon vågade icke. Trots att Albert sagt, att de skulle draga ett brett streck över det förflutna, hade hon en känsla av att det förflutna ändå kunde lysa fram igen, om den ringaste skugga av misstanke vaknade hos honom.

Ofta låg hon vaken om nätterna vid sin sovande mans sida och grubblade sig dödstrött över hur hon skulle göra. Hon hade lovat honom att stanna hos honom tills fyrarna släcktes och lotsarna drogos in för vintern. Det var hon själv, som yrkat på att få följa med dit ut för att rädda sig ur frestelserna. Nu hade hon haft frid inom sig i snart fem månader, en ljuvlig, stilla frid, utan några onda tankar. Varför skulle de nu dyka upp igen? Varför kunde hon inte hålla dem nere i djupet? Var hon svagare än andra människor? Eller ledo också andra på samma sätt som hon, fast de aldrig talade om det ? Gud, vad hon längtade! Det kändes som hunger. Ropade, skrek i henne. Nu hade nog festerna hos patron Åberg på Solö börjat igen. Tänk, vad roligt hon och Brinkman haft den natten! Han hade varit för tokig. Men med betalningen för flickan gick det knalt. Då gned han på slantarna. Det var skillnad mot i kortspel. Nå, han hade nog inte så gott om det heller. Han hade säkert flera oäkta ungar att dra försorg om. Och de riktiga sönerna hemma på Grönö voro lika goda kålsupare som fadern. Härjade och levde fast de inte hade ett öre och fast gården var intecknad till skorstenarna. Vackra pojkar var det! Alldeles som fadern. Jag måste tillbaka till Tallholmen, annars dör jag! Tänk bara på att stanna här ute tre, fyra månader till! Det blir ohyggligt. Varför reser jag inte? Han har själv erbjudit mig. Ja, det är något besynnerligt med mig. Jag både vill och inte vill.

Anna kunde icke reda upp sina egna tilltrasslade tan-kar och så förföll hon till ren slöhet. Hon kunde sitta i timtal vid fönstret ut mot havet och bara stirra på den gungande oändligheten, där seglarna och ångarna kom-mo och

gingo. Ibland blåste ångarna efter lots. Hon hörde det knappt. Hon visste endast, att hon var dömd att sitta där och stirra dag ut och dag in.

De vackra dagarna hade försvunnit. Glömda voro de stilla sommarkvällarna, när havet speglade guldkantade moln, glömda fisketurerna mellan kobbarna, när Georg skrek av förtjusning, då de kunde få torskar på fyra, fem skålpund på pilk, glömt var allt det ljusa som gått, krokusen i fyrmästarns rabatt, som sedan följts av penséer och eldröda kejsarkronor. Nu var det bara regn och mörker, storm och höst. Havet hävde sig tungt som om det hade svårt för att andas, och bränningarna gingo vita från morgon till kväll. Regnet rann efter rutorna. Vilket liv! Vilket liv!

Georg höll nu mest till hos fadern i lotsstugan. Han hade blivit fanatiker på allt vad lotsning hette. De gamla, stadiga lotsgubbarna hade ogement roligt åt den säkra pojken, som kunde tala om krängningsdeviation och magnetisk bäring. De nya lotsarna anade en farlig medtävlare men höllo god min.

Albert hade fullt upp att göra jämt. Nattvakterna började bli allt tätare. Sjöfarten fick liksom feber på slutet av seglationstiden. Man spådde tidig vinter. Det gällde att hinna lossa och lasta så mycket som möjligt. Lotsarna fingo inte långa stunder i land på Måsklubb. Ibland hunno de knappt byta sina sura kläder förrän de måste ut på nytt med lotsbåten. Ju stormigare och oroligare vädret blev, desto svårare fingo också lotsarna att ta sig ut till Måsklubb igen. Blåste det nordost, kunde det dra fyra, fem dagar, innan de kunde ta sig tillbaka till Tallholmen, där lotsarna växlade tjänst, till Måsklubb. Det började mer och mer bli ett spel omliv och död. Kom inte någon båt, som passade och skulle ha lotsning ut, måste lotsarna ta sig ut till Måsklubb på vad sätt som helst, stundom i sina egna ökor, men lika ofta i andras. Mången gång såg det riskabelt ut, redan när de lämnade Tallholmen, men det värsta kom längre ut, där havssvalgen öppnade sina breda, hungriga käftar för att sluka allt, som kom i vägen.

Vid flera tillfällen hände det, att Albert var enda lotsen på Måsklubb. De andra hade givit sig ut på lotsning eller inte kommit tillbaka. Då fick Anna inte se skymten av honom hemma i stugan. Han vaktade dygnet runt i lotsstugan, tog sig en slummer på britsen någon stund, men satt annars och spanade runt horisonten oavbrutet. Anna fick bära ned maten åt honom. Han unnade sig inte ens tid att gå hem och äta.

Det där var naturligtvis överdriven pliktkänsla. Anna frågade honom också varför han skulle vakta där, när det inte fanns några lotsar hemma. Han kunde inte gå ut han också! Lotsförman måste väl i Guds namn stanna hemma! Och inte kom det väl båtar var minut heller! Man kunde se dem i timtal förut.

Albert svarade inte mycket på Annas frågor. Han rörde sig mest med några allmänna fraser om plikt och förordnanden och att man skulle vara på sin post jämt. Han tänkte visst inte lotsa själv, för så vitt inte det kom någon, som var i sjönöd. Men ännu så länge hade de bara signalerat efter lots, och då kunde han inte hjälpa, när ingen fanns att få. Det var lotsver-kets fel. De snålade på lotsarna.

Anna brydde sig inte om lotsverket det ringaste, men hon gjorde en mycket berättigad invändning.

»När du skall sitta här hela dagarna och jag nere hos mig ensam, så tycker jag verkligen jag lika gärna kunde fara hem till Tallholmen. Där kan jag åtmin-stone få tala vid någon människa. Georg har varit borta en vecka snart. Jag står inte ut längre.»

Albert såg en smula förvånad på henne. Hon hade varit så stilla och lugn den sista tiden och nu bröt hon ut riktigt häftigt.

»Jag föreslog själv du skulle fara hem», urskuldade han sig.

»Det gör jag också. I morgon redan. Var säker på det.»

Hon gick ut ur lotsstugan och slängde igen dörren hårt efter sig. Hon var mest ond på sig själv därför att hon brusat ut. Men nu var det i alla fall sagt. Hon skulle hem.

Det blev inte så lätt som hon trodde. En hel vecka efteråt blåste det så hårt att hon inte vågade ut på sjön. Georg och ett par av lotsarna hade kommit tillbaka, och hon hade mycket väl kunnat få följa med en av dem, när han

tog ut på ny lotsning med en ingående ångare. Hon började också packa, när Albert skickade bud, att en ångare signalerade efter lots, men när hon såg hur ångaren dök upp och ned i de väldiga vågorna, kände hon redan på landbacken försmak av sjösjukans kval och uppgav tillfället.

»Jag kommer aldrig härifrån», jämrade hon sig för Albert.

»Du skulle farit i tid som jag ville. Så här kring höst-jämningen är det alltid en smula snurrigt i luften.»

En smula snurrigt! Det kallade han snurrigt, när det blåste, så det skallrade i tegelpannorna på stugorna och man knappt kunde ta sig fram över klipporna, inte ens till det nödvändigaste. Hon uttryckte också sin förvåning över hans milda utlåtande om vädret.

»Ja, kära barn», svarade han, »det här är väl ingenting. Då skulle du höra på, när det blåser riktigt. Dethär är inte en sjua ena. Vänta tills det kommer #n tolva, orkan, då du —!»

Han såg riktigt förnöjd ut med tanke på hur trevligt det då skulle bli ute på Måsklubb.

»Du vill inte jag skall komma hem! Du vill hålla mig kvar — döda — mörda mig!» skrek hon och skakade händerna rätt in i ansiktet på honom.

Det skulle hon icke ha gjort. För ovanlighetens skull blev han ond, ursinnig. Ögonen sprutade gnistor.

»Jag skall segla dig till helvetet, om du vill, bara jag blir klok på vad du vill», röt han. »Nog skall du komma hem, om jag också skall segla dig själv i första öka, som blir ledig.»

Han gick ut och smällde igen dören alldeles som om han därmed ville bekräfta, att nu gick han direkt ned och gjorde ökan i ordning. Anna såg en smula häpen efter honom, men så började hon småskratta för sig själv. Det var riktigt rart att se att han också kunde bli ond en gång och förlora jämnvikten.I TJOCKAN

Anna tog fasta på hans löfte. Hon bad till Gud, något som hon sällan annars gjorde, att han skulle låta stormarna sluta och i stället sända en liten snäll bris, lagom för att segla hem till Tallholmen. Gud bön-hörde henne inte. Tvärtom. Det blev alldeles som Albert spått. Vädret vart värre och värre. Vinden sprang kompassen runt, hoppade fram och tillbaka utan mål och mening mellan ost och syd, nord och väst. Sjöarna vräkte så långt blicken räckte, och så kom det tjocka var dag till på köpet.

Båtarna skreko och tjöto om hjälp inne i allt det virvlande grå. För lotsarna var det bara att gå ut och söka rätt på gaphalsarna. På dagarna gick det väl an, då lättade i allmänhet tjockan en smula, men framåt kvällarna tätnade den åter. Lyckades också blåsten under dagen riva ett hål så man kunde skymta en flik av den blå himlen, som man trott vara försvunnen, kunde man vara säker på att tjockan svullnade till framåt kvällen och stod ogenomtränglig på morgonsidan.

Anna trodde hon skulle bliva tokig. Hon började inbilla sig, att hon levde i en annan värld, tiofallt förskräckligare än allt vad hon någonsin drömt om. Fyrens mistlur tjöt som en vansinnig dag och natt. Fyrtornet självt såg man knappt. Allt var dis, väta, dimma,en fuktig, slemmig spökvärld, full av faror, med brus av osynliga störtsjöar och ett hemskt skrikande ute på sjön som från drunknande.

Det var inte tal om att Anna vågade fara. Hon längtade inte alls efter döden, och det var döden, som härjade och levde därute kring kusten. Det syntes inte minst på de massor av vrakgods, som vräktes i land på Måsklubb. Fyrfolket hade fullt arbete med att bärga på var ledig stund.

En kväll, då det klarnade något, såg Albert ett sken rätt ut över Hummelgrund, när han var på väg till lotsstugan. Han och Georg voro de enda hemmavarande lotsarna, men Engström väntades när som helst. Georg hade fått sig anförtrodd vakten, medan fadern gått ned för att äta.

»Det står visst en skuta österöver bortom Hummelgrund», sade Albert, när han kom tillbaka.

»Jag har redan sett den», svarade Georg, som satt med nattuben och såg genom fönstret ut mot havet. »Hon blossade nyss», tilläde han, »men jag är inte säker om det är en ångare eller seglare.»

»Hon har nog stått inne i tjockan förut, så det är därför vi inte sett henne», förklarade Albert. »Låt mig se», bad han och fick tuben.

»Inte ser du något härinne. Fönstren äro ju hop-kladdade av diset.»

Båda två gingo ut på backen. Albert tittade länge genom tuben. Blåsten tjöt om dem.

»Det är en bark», avgjorde han. »Hon ligger för babords halsar norrut. Inte kan hon väl inbilla sig, att hon får lots härifrån med den kursen.»

»Nu blossar hon igen», sade Georg. »Hon kan knappt vara mer än tre minuter härifrån.»

»Vi får se tiden an», menade Albert. »Skulle hon in här, borde hon väl hålla kurs häråt. Men kanske honinte törs länsa. Sjön går grov därute. Hon rullar ordentligt. Jaså — ajö—!»

De sista orden kommo sig därav att skutan försvann i tjockan igen. Längre fram på natten hördes en ångare, som med omväxlande korta och långa rop skrek på lots med en mörk, dov röst. Både Albert och Georg voro ute och tittade, men ingenting syntes. Fyrtornets ljus drunknade utanför lanterninen i tjockan och natten.

»Jag kan ge mig katten på», sade Albert, »att det är någon engelsman, som är och luktar bland grynnema söder över. Han har tillräckligt grovt målföre. De kan väl inte inbilla sig, att vi ger oss ut mitt i natten i sånt här väder och lotsar. De får hålla sjön tills det blir så mycket dager att man ser att ta sig ut.»

Den osynlige därute i mörkret gav sig icke. Han bölade och tjöt hela natten. Ibland lät det som om ljudet kom norrifrån, ibland från söder. Ett var säkert. Den var illa däran. Det blev ännu tydligare framåt morgonsidan, när den slutade med de korta och långa ropen och började tjuta oavbrutet.

»Vad tror du det är, far?» frågade Georg, som aldrig varit med om något dylikt.

»Antagligen har hon törnat eller också har hon sprungit läck.»

Albert såg mycket fundersam ut, när han svarade. Det hade kommit så pass mycket dager att de kunde släcka fotogenlampan. Det lilla lotsrummet blev ännu kallare. Och det eviga, dova tjutet därutanför gjorde stämningen ännu kusligare. Georg kände, att det försiggick något mycket allvarsamt inte bara ute på sjön utan också i faderns själ. Det var tydligt, att någonting gnagde och plågade honom mer än vanligt. Han flyttade sig oupphörligt fram och tillbaka på stolen, trummade med fingrarna på bordet, tog bläckpennanoch ritade långa stunder fullständigt meningslösa krumelurer på det gamla nedfläckade läskpapperet.

»Underligt, att inte Engström hörs av? Han borde varit tillbaka för flera dagar sedan», tänkte han högt.

Georg förstod också, att det endast var en tanke, som inte avsågs att bli hörd. Han svarade ingenting.

Albert reste sig och ställde sig vid fönstret. Han ruskade på huvudet åt det evinnerligt tjutet.

»Du får visst gå ned och väcka mor», sade han till sist, »och be henne koka litet kaffe åt mig och göra iordning matsäcksskrinet.»

»Tänker far ge sig ut?» frågade pojken.

»Ja, det är just vad han gör.» Albert skrattade åt sonen.

»I det här vädret?»

»Det är inget farligt. Värre har en varit med om.»

»Far har inte ens en ordentlig båt! Engström tog sin med sig.»

»Åh, jag har fars gamla storöka, som vi segla hit i på vårsidan, se’n jag fick ruff i den. Den duger bra. Har du blivit rädd för sjön, pojke?»

»Jag är rädd om er, far!» ropade Georg varmt.

Det var mycket sällan Georg visade hur mycket varmt det bodde under det lillgamla, snusförnuftiga skalet.

Därför tog det så mycket starkare, när den underjordiska elden i sonens själ slog fram så där häftigt.

»Det skall du ha tack för, min gosse», sade fadern och sträckte fram handen. Georg tryckte den hårt. Han bet ihop tänderna och pressade ned de nästan frambrytande tårarna. Han var karl. Han fick inte visa sig blödig. Han, extra lotslärlingen Georg Sjöberg ute på Måsklubb, han som själv lotsat in fartyg ensam.

Fadern och sonen sågo varandra rätt in i ögonen. De voro jämnbördiga ättlingar av ett segt släkte gamla grålögare, som aldrig vetat vad fruktan ville säga.Georg nådde fadern inte längre än till axeln, men annars voro de som stöpta i samma form vad beträffar ansiktet. Georg var fortsättningen av hans eget jag, arvtagaren. j i ; t \

Albert kände det och drog pojken till sig samt tryckte honom fast mot sitt bröst.

»Gå nu ned till mor och säg till henne, är du snäll. Säg åt mig, när det är färdigt.»

Georg gav sig genast av. Det dröjde inte mer än en kvart högst så kom Anna upprusande till lotsstugan, yrvaken och rufsig i håret. Som en vindstöt for hon in genom dörren och rätt på Albert. Det blev ett mycket livligt samtal.

Var han alldeles galen! Tänkte han dränka sig! Ut i sånt Herrans väder? Vem skulle han ut till? Fanns det någon som såg båten, fanns det någon som visste var den låg? Jaså, den blåste! Nej, verkligen! Trodde han inte, att hon hört det hela natten? Höll den på att förlisa? Hur visste han det? Det hördes på tjutet. Nej, kors! Tänk, att man kunde stå här på Måsklubb och höra att en båt, som man inte såg, höll på att förlisa! Georg sa', att det inte fanns en enda båt inne, som dög att segla med i det här vädret och att storökan kunde far inte sköta ensam. Georg begrep saken. Han var mycket klokare än gamla karlar. Han hade inget ansvar för hustru och barn? Eller kanske han nödvändigt ville ta livet av sig? Plikt? Ja, det var en skön plikt! Att dränka sig själv. Fanns det någon paragraf i kungliga förordningen om lotsverket som föreskrev, att lotsarna skulle dränka sig av ren pliktkänsla? Då skulle han vara snäll att visa henne den med detsamma. —

Albert avbröt ordsvallet med att lugnt fråga, om hon hade kaffet färdigt.

Nej, det hade hon visst inte! Och inte tänkte honlaga något åt honom heller. Hon hade inte lust att understödja honom i sådana där vansinnigheter som att ge sig ut i full orkan för att rädda en båt, som man inte såg var den låg ens.

»Nå, orkan», menade Albert.

»Ja, det är det. Full orkan! Det måtte väl höras.»

»Jag skall ner och titta på sjön. Det tycks alltid svårare uppifrån land. Kommer man bara ut, är det inte hälften så farligt som det ser ut. Gå nu och sätt på kaffet under tiden är du snäll, så kanske också dimman lättar. Det tunnar redan över havet.»

Anna följde honom så långt hon kunde utan att bli genomvåt av sjöstänket. Hon grälade på honom ordentligt för dumhet, för okänsla för familjeplikten, för hårdhet, brist på ömsinthet och överflöd av elakhet och envishet. Alltsammans halkade av honom. När hon till sist ville ta fast i honom för att han inte skulle gå längre ut på klipporna, gjorde han sig milt, men bestämt loss och försvann i dimman nedåt sjön.

Hon stod ensam kvar och frös. Gud, vilket väder! Inte ett dugg såg man. Hörde bara havet, som rasade därute runt omkring inne i tjockan, flåsade och dånade. Och så det rysliga ideliga tjutandet från den osynliga båten och fyrens mistlur, som bölade till då och då.

Aldrig låter jag honom ge sig ut, tänkte hon. Då skall jag med själv åtminstone.

En skugga i dimman tätnade till en människa. Det var fyrbiträdet, en ung, kraftig karl i skinntröja.

»Har Eriksson hört på maken till blåsande?» frågade hon och drog till koftan bättre om sig.

»Det blir värre fram på dagen», tröstade han leende.

Hon hatade honom. Tänk, att kunna skratta!

»Såg Eriksson min man? Han gick ditåt.»

»Nej, man ser inte så värst mycket än. Men det lättar nog vad jag tänker, om vinden friskar.»»Vad tror han, att det är för en båt, som lever på det viset ut på sjön?» -

»Åh, det är troligen en ångare, som inte hittar in. Han får väl hålla sjön till det klarnar.»

»Skulle Eriksson våga sig ut, om det gällde?»

Fyrbiträdet svarade inte med detsamma. Han tycktes lyssna och överväga skälen för och mot.

»Nog tror jag man kunde klara sig. Nej, ajö, frun, jag skall upp till mäster, annars blir han förbannad. Han har vakten och tycker inte om att vänta på avlösning.»

Eriksson gick in i dimman, blev till en otydlig skugga och löstes upp i intet.

Strax efter kom Albert tillbaka.

»Herre Gud, står du kvar!» var det första han sade. Han slog armen om livet och drog henne med sig nedåt deras stuga.

»Du är ju drivandes våt!» ropade hon. »Du får inte, Albert! Du får inte! Lova mig det!»

Hon skakade i hela kroppen av kyla och ängslan. Men när hon kom in i köket, satte hon i alla fall på kaffepannan, medan Albert själv gjorde i ordning matsäcksskrinet.

När kaffet inmundigats, började verkligen tjockan lätta en smula. Märkvärdigt nog saktade stormen av.

»Det blåser inte så hårt längre», sade Georg, när han kom in med ett fång ved och kastade framför spisen.

»Han drar sig över på nord», svarade Albert. »Han hårdnar nog igen.»

Åh, de karlarna, tänkte Anna. Aldrig är det annat än tal om att det mojnar, klarnar, hårdnar! Människorna betyder ingenting. Åtminstone inte jag. Men se, ensam skall han då aldrig fara! Både Georg och jag skall med. Hellre skall vi segla i kvav tillsammans

fl Mästerlotsen.alla tre, än han drunknar och pojken och jag blir kvar.

Med det beslutet kom det lugn över henne. Tanken på att få dö tillsammans förekom henne välgörande. Hela hennes gamla skräck för sjön och för att drunkna försvann alldeles. Det var endast detta att dö ensam, som förskräckte henne. Hade man bara sällskap, kom det genast ett försonande drag över eländet. Vetskapen om att andra syndare samtidigt skola hängas på samma gren har alltid förljuvat den livdömdes sista stunder.

Hon började med att hjälpa Albert packa matsäcksskrinet, men kall och otillgänglig förhöll hon sig. Gjorde han några frågor, svarade hon nätt och jämnt. Han skulle straffas för sin trilska att vilja ut, när han inte behövde. Hon hade inte lust att visa något tillmötesgående i onödan. Ännu skulle han inte heller ana vilket hjältemodigt beslut hon fattat. Det skulle komma som en överraskning. Han kanske åtrade sig i sista ögonblicket. Mat för tre skulle dock med i skrinet.

»Det var förfärligt mycket mat du lägger ned?» sade Albert. »Tror du jag tänker bli borta en månad?»

»Nej, men för alltid», fräste hon till. Tårarna ville fram, när hon tänkte på vad som stundade, men hon höll dem tillbaka. Han skulle inte få tillfälle att kalla henne stackare, som han gjort en gång nyligen, när hon inte tordes ut med näten. Det glömde hon inte.

Framåt tiotiden kom det bud uppifrån fyrtornet, att Eriksson siktade en ångare nordost med nödflagg. Troligen var det den, som tjutit så gott som hela natten.

Albert och Georg gåvo sig genast ut ur stugan. Strax utanför knuten hade de fritt åt nordost. Mycket riktigt. Båda två urskiljde en svart ångare, som låg och stampade några distansminuter till havs. Den höll tydligen sjön i väntan på hjälp att ta sig in i segelleden.

Albert började genast bära ned grejorna till bryggan.Sjön vräkte och sög runt Måsklubb, och storökan guppade bra, där den låg förtöjd i den smula lä, som fanns mellan bergsklackarna. Både Anna och Georg hjälpte till, Anna med ett nästan förstenat ansiktsuttryck.

När allt var stuvat i lillökan och Albert ville ro ut till storökan, erbjöd sig Georg att följa med ut och hjälpa till att hissa på.

»Då kan jag gärna följa med också», sade Anna.

Albert tittade till på dem. Både hustrun och sonen voro ordentligt klädda så för den saken kunde de gärna följa med. Han hade inte tid att närmare spekulera över, varför Anna hade knutit en tjock yllehalsduk om huvudet, hon som annars gick barhuvad ute på Måsklubb. Inte heller visste han, att hon tagit ett extra ylleliv på sig, medan Albert och Georg voro ute för att titta efter ångaren. Georg hade en av faderns gamla sydvästar på sig och en gulfläckig sälskinnströja, som fyrmästarn skänkt honom för länge sedan.

När de kommit ombord på storökan, kröp Anna genast ned i ruffen. Den var inte så hög att hon kunde stå rak i den, men den bjöd alltid skydd för blåsten och skvättet. Hon hörde hur Albert och Georg trampade på taket, hur blocken skreko och gnällde och hur tågvirket slog och klatschade. När de hållit på en god stund, såg hon genom ruffluckan det nya fyrbiträdet, som hon talat vid i dimman, komma roende ut till dem.

»Skall I ha hjälp?» frågade han, när han lade till.

»Åh, vi reder oss nog», förklarade Albert.

»I kan inte borda i den här sjön», menade fyrbiträdet.

»Det tänker jag inte heller. Jag får segla före och visa kurs.»

»Jag följer gärna med. Mäster själv bad mig hjälpa er, så vad det anbelangar —.»

Fyrbiträdet svängde sig utan vidare ombord och tog i med arbetet. Albert gjorde inga invändningar. Detskadade inte att vara två ombord i det vädret. När de tagit in bottenrev och fått alla onödiga grejor undan-stuvade, drog Albert på sig oljerock och sjöstövlar. Fyrbiträdet fick låna oljekläder. Det fanns gott om sådana i reserv ombord på stora lotsbåten bredvid.

»Ja, nu är det bäst, att ni ger er i land», sade Albert åt Anna och Georg. Ingen av dem gjorde en min av att lyda honom. Georg stack lugnt upp fockskotslad-den i en fin bukt.

»Så’na där grannlåter har vi ingen användning för i det här vädret», skrattade Albert. »Ro i land nu! Vi måste ge oss av. Han har fått vänta länge nog, ångaren därute. Ingen vet, hur länge sikten står. Tjockan kan komma tillbaka när som helst.»

Till följd av sjöarnas dunkande mot storökan måste han skrika för att göra sig hörd. Både Anna och Georg ställde sig stendöva.

»Hör ni inte vad jag säger?» vredgades Albert.

»Jo», sade Anna.

»Nå, ge er av då så fort som möjligt.»

»Nej, vi stannar. Både Georg och jag. Vi följer med.»

Albert blev helt blek av sinnesrörelse. Han såg från den ena till den andre och förstod, att deras beslut var oryggligt. Han kände sig lurad, vilseledd, men samtidigt spred det sig liksom en aning av tillfredsställelse inom honom. De trodde tydligen på honom, annars skulle de inte velat följa med. I synnerhet inte Anna.

Eriksson grejade redan med att lossa förändan och såg sig frågande om. Roddbåtarna hoppade och slogo.

»Dem hämtar mäster», tröstade fyrbiträdet. »Han är där redan!»

Fyrmästarn kom nedåt bryggan.

»Tar mäster hand om båtarna?» skrek Albert allt vad han förmådde.Fyrmästarn vinkade tröstande med handen, men vad han sade tog stormen bort, ty vinden låg emot.

Albert fick i största hast fram en pljerock till Anna också. Den var svårt hopklistrad, men på kom den.

»Bäst du håller dej i ruffen ändå», rådde han. Men hon trängde sig ut.

»Jag kvävs därinne», sade hon.

»Skyll dig själv, om du blir våt. Loss!» ropade han.

Eriksson slängde bojlinan. Albert lade ned rodret och skotade lätt. Så bar det i väg ut genom hålet norröver, där de hade full nytta av vinden och en smula lä av kobbarna för brottsjön.

Fyrmästarn stod länge och såg efter dem. Båten med sin röda, breda duk längs storseglet stampade tungt och tog den ena sjön efter den andra över sig så fort de kommit om udden, men det såg inte värre ut än annars, när lotsarna stuckit till havs. Sjöberg var säker på sjön och Eriksson inte föraktlig heller. Pojken kunde gott gälla för en hel karl. Värst blev det nog för Sjöbergskan. Jojo! Det är gropigt på sjön i dag. Fyrmästarn måste skratta, när han såg hur hon klamrade sig fast vid ruffen. Inget väder för fruntimmer!

Ökan girade, stampade och levde i kryssen ut. Albert måste parera sjöarna, för att inte båten skulle gräva ned sig alldeles. Det gällde att lirka med rodret jämt, falla och lova. Eriksson skötte storskotet och Georg focken. Det blev inget latmansgöra. Anna fällde inte ett ord, där hon huggit sig fast med klorna i ruffluckan. Sittrummet stod redan halvt med vatten, och de hade fått lov att bomma igen ruffen för att inte fylla hela båten. De tre seglarna talade inte heller mycket. De skötte var och en sitt. Det behövdes knappt några kommandoord från Albert. De tycktes känna och leva med båten. Någon gång hände det, att Georg tittadetill på fadern, när fören grävde ned sig allt för mycket, och då släckte han kvickt focken.

För det mesta stod det vitt skum omkring dem och båten. Upp och ned gick det, halvt sidlängs sjöarna. När de voro uppe, sågo de ångaren öster över ligga och rulla den också, men när det bar ned var det som det mörknade. Sjön kom icke så förskräckligt grov men den kokade ojämt till minne av de snurriga stormarna under sista veckan.

»Vi får allt ta och pumpa ett slag», sade Albert, när vattnet inombords började skvalpa allt för högt.

»Det kan jag», erbjöd Georg.

»Sköt du focken! Eriksson tar nog pumpen så klarar jag storskotet.»

Albert grep redan efter det, men Anna tog utan vidare i fockskotet, som Georg höll. De skrattade till varann och skötte det tillsammans.

Erikssons pumpning blev inte till stor nytta. Tillflödet sinade aldrig, men han lyckades åtminstone hålla vattnet nere till Annas kängskaft. Hon kände, att det klafsade vått inne i skorna men var allt för upptagen av sin nya ansvarsfulla befattning som skotsköterska för att fästa sig vid obehaget. Ibland pinade nog henne tanken om att nu, i nästa ögonblick, när den där väldiga vågen bryter, då går vi under, men ju längre det gick utan att något hände, desto mindre rädd blev hon. Kanske de ändå skulle komma undan med livet. Kanske de inte behövde drunkna därute. Då ilade tankarna till Gud, till den höge däruppe ovan töcknen, han som sände storm och stiltje, och då bad hon en mycket snabb men innerlig bön, att han skulle rädda dem ur allt detta vilda, kokande, vita skum och låta henne komma fram till Tallholmen.

Storökan frustade vidare genom sjöarna. Den tumlade och krängde, men framåt gick det. Fyra gångerfick man göra slag, men femte gången lågo de upp så nära ångaren, att de kunde göra begripligt för dem, att den endast hade att följa efter för att gå klar inseg-lingen.

Det var en stor, svart ångare med röd botten, som den visade otäckt i sjöarna då och då. Albert gick den så nära, att han urskiljde anletsdragen på folket på bryggan. Tre människor stodo där. De sågo helt glada ut. En av dem gjorde sig till och med besvär att ta av sig sydvästen och vinka med den för att visa sin tillfredsställelse med att

lotsbåten tagit sig ut.

Strax efter slutade ångaren med sitt fasansfulla tjutande. Den föll av och satte kurs mot lotsbåten. Anna, som kände sig som om hon blivit av med den allra rysligaste tandvärk, när ångaren tystnade, tyckte, att nu var allting undangjort. Nu var det bara att vända och segla hem.

Hon hade icke tagit den farliga manövern att vända en storöka i storm och sjö med i beräkningen. Hon gav till ett gallskrik av förfäran, när de gingo över stag och föllo på helt så att sjön sög ner hela aktern så att det såg ut som om den aldrig skulle komma upp igen.

»Det hängde på håret», sade också Eriksson, när faran var över. Georg bara skrattade.

»Åh, när far sitter till rors i ökan —.»

»Anders sjöberg har byggt henne», sade Albert med sonlig stolthet. »Hon går aldrig i kvav. »Hon har en tolvskilling i masthålet.»

Men Anna hade fått sig en skräck så att hon kastade upp.

Den otäcka rullningen, när de seglade undan vind, bidrog också.

»Jag dör, jag dör», jämrade hon sig. Det var ingen som hade tid att passa henne. Seglingen gav de andra tillräckligt att göra. Det gällde inte bara attse till att man inte gick i kvav utan att man höll ut långt nog från grynnor och bränningar för att den stora ångaren, som följde troget efter, skulle gå klar. Bommen vippade och slog fram och tillbaka så att hela riggen höll på att gå över bord. Det knakade otäckt uppe vid gaffelklon och fallen stodo spända som stålsträngar. Den vitblåa lotsflaggan på nocken smattrades trasig i kanterna.

Anna ångrade bittert, att hon givit sig med. Man fick inte ens dö på en gång. Tum för tum skulle man lämna livet från sig, gallsprängt, surt. En gång gjorde hon ett försök att skjuta undan luckan för att se efter om det var mycket vatten i ruffen, men den hade svält så hon orkade inte röra den. Så mycket förstod hon, att hon inte kunde öppna ruffluckan för då skulle vattnet i sittrummet genast rusa in. Det stod tillräckligt högt. Det var bara att tiga och lida.

Aldrig mer skall jag med på sjön! Aldrig! Skulle de då aldrig komma in under skären så den kunde få lä! Hur många timmar hade de varit ute? Det började redan mörkna. Gud i himmelen! De skulle inte hinna fram, medan det var dager. Natt och storm och hav. Då hoppar jag i sjön. Det blir värre och värre! Varför säger inte karlarna någonting?

Hon lyfte sitt förgråtna och förstörda ansikte för att titta efter Georg. Till och med han såg underlig ut. Han skrattade inte längre som förut. Oupphörligt såg han mot lovart, där sjön grovnade för stormen.

Eriksson och Albert hjälptes åt att ta in på storskotet.

»Sjöberg fick rätt. Hon kantrar på nord.»

Albert hann aldrig svara. En brottsjö, som kom allt för tvärs, höll på att begrava dem.

I två timmar höllo de på, innan de kommo i lä av skären. Då hade Måsklubbs fyr redan lyst dem länge.Nu tog den svåra inseglingsleden vid. Mörkret tätnade. Ångaren med ett rött och grönt öga följde dem troget genom sjöarna.

»Jag måste ombord på ångaren. De kan aldrig klara sig in själva i det här vädret så pass långt, att de finner en plats där de kan ankra.»

När Anna hörde det, vaknade hon till liv. Skulle Albert lämna dem, skulle hon med, skrek hon.

»Det är nog bäst I kommer med alla tre, tänker jag. I den här sjön tar ni er inte tillbaka till Måsklubb. Frågan är bara om vi kan borda, utan att bli slagna i småsmulor. Vi måste försöka. Ångaren får inte riktigt lä förrän vi kommer innanför Fejan och Tjockö. Och dit tar den sig inte in utan mig.»

Han lade ned rodret och gick upp i vind. Båten högg otäckt i sjöarna.

Alberts röst hade fått en underlig, sträv klang, som hon inte hört förut, men det kom sig kanhända av att hon aldrig förr varit med honom en stormnatt ute på sjön. Det var som det rasande ovädret krävde hårda röster. Runt omkring dem skrek och väsnades det värre än förut. Nu var Anna fullt beredd på undergången. De skulle aldrig ta sig ombord på ångaren eller komma hem till Tallholmen. Döden, som hon alltid fruktat, slog efter dem med våta jättearmar genom mörkret. Där gavs ingen misskund längre. Anna glömde bort sjösjukan och stirrade vettskrämd omkring. Hon kunde ej urskilja de andra ombord, fast sittrummet var så trångt, men ångarens lantärnor för över blevo klarare och större. Snart såg hon den stora kolossen helt nära. Det sprutade ett regn av gnistor ur skorstenen. Allt närmare och närmare kom ångaren. Den blev allt jättelikare, blev till ett rullande, vaggande femvåningshus, som höll på att falla över dem och begrava dem.Hon hörde Albert vråla fram ett rop, hörde dunkandet av propellern, såg den röda babordslantärnan tätt över focken och kände hur ökan åter vände och föll på i sjön genom skumvirvlar jämnsides med det stora, vaggande svarta huset med några små, runda gula fläckar här och var. Det brusade och sjöd omkring dem. Någonting ormlikt, svart singlade från ångaren ned över dem och slog sönder focken. Eriksson kastade sig snabbt raklång framåt över ruff taket och högg fatt i ormstjärten.

»Fast!» hörde hon Albert skrika. Storseglet rusade ned. Sedan hörde hon ingenting mer, mindes bara, att båten sögs in mot ångaren och att den ramlade över dem och att hon fick ett förfärligt slag i bröstet. Därpå drog någon henne uppåt, uppåt. Hon famlade med fotterna på en stege, som gungade fram och tillbaka, men bakom sig hade hon en mjuk kropp, som skyddade. Sedan försvann även den känslan, och hon seglade in i det okända.

När hon återvände från den seglatsen och vaknade till liv, var Georg den första hon såg framför sig. Hon förstod, att de voro räddade. En lykta gungade fram och tillbaka i taket. Eriksson stod och synade sitt ena knä med byxen uppkavlad.

»Var är vi», frågade hon.

»Ombord på ångaren.»

»Var är far?»

»På däck.»

Hon slöt ögonen igen. Intet på jorden intresserade henne mer. Hon märkte inte ens, att Georg och Eriksson hjälptes åt att få av henne de genomvåta kläderna och sedan flytta över henne till kojen mitt emot, där de stoppade om henne med filtar och turade om att hålla henne för pannan, när hon kastade upp.

Både Albert och fyrbiträdet hade kommit någorlundahelskinnade ombord. Några skavsår här och några slag där räknade de för intet. Eriksson hade stött ena knät svårt, när han skulle lämna lotsbåten och lejdaren dängde i för rullningen mot ångaren. Albert hade försträckt ena armen, när han hjälpte upp hustrun, men livhanken hade de räddat. Georg ensam hade kommit alldeles helskinnad undan och genast fått sträng befallning att ta hand om modern.

Männen, som tog emot dem vid lejdaren, visade dem genast under däck, medan Albert föredrog att gå upp på bryggan, där förste styrman och rorgängaren hade fullt arbete med att parera de värsta girarna i sjön. Det var mer än tur, att Albert kunde engelska så bra. I några få meningar fick han klart för sig läget. Ångaren hade sprungit läck natten förut, när de lågo och höllo sjön i tjockan utanför Måsklubb. Den var på sju tusen tre hundra tons och hade last av stenkol från Sunderland till Stockholm. Varken vid Landsort eller Sandhamn hade de vågat gå in för tjockans skull utan bara länsat för sydstormen uppåt tills man i kvällen förut siktat Måsklubb fyr en kort stund och beslutat hålla sjön tills gryningen. Svenska Högarna hade de inte sett skymten av, svarade styrman på Alberts förfrågan. Kapten satt och söp i kajutan. Han hade vakat tre dygn så man borde förlåta honom. Ångpumpen gick oavbrutet. Tjugutre man ombord, förutom kocken.

Sedan Albert fått klart för sig, att kompassen var justerad med avseende på deviation, gav han kurs. Styrmannen, en käck, ung engelsman från Liverpool, ville nödvändigt bjuda på whisky. Albert vägrade och bad om kaffe i

stället. Han kände faran av att supa på sjön. Han frös hemskt nu, när värsta spänningen var över. Rorgängaren stack genast i väg efter kaffe, glad att slippa rorsarbetet för en stund. Styrman och Albert övertogo giringarna tillsammans. När kaffetkom, sväljde Albert det nästan kokhett. Nu kände han på sig, att han skulle ta in skutan i lä innanför Fejan så den kunde ankra och möjligen täta läckan, innan man gick vidare.

Ångaren gick tungt i sjöarna. Det märktes, att den hade extra last av vatten förutom stenkolen. Albert måste ha reda på hur djupt den låg. Han fick siffran på måfå. Ingen visste det nu, sedan den fått läckan.

Nå, det går väl ändå, tänkte Albert. Bara inte tjockan kom tillbaka. Ännu så länge hade man god natt-sikt.

Timme efter timme gick. Ångaren gjorde inte många knop. Största farten kom visst av medsjön och stormen fast man hade den sista litet mer på sidan. Ka-pelskärs växlande tindrande vita och röda ljus syntes nu tydligt i VSV så där mellan 60 och 70° allt eftersom girarna togos.

Albert höll just på att läsa av kursen, då kaptenen uppenbarade sig i styrhytten, barhuvad, med gråa lockar, och rödflammig i ansiktet. Han var så full någon gärna kunde vara, när man har ansvar för en stor kolångare, och hans av nattvak rödkantade ögon lyste ettrigt gula. En stank av vin slog ut från honom.

»Go to hell!» var hans första vänliga hälsning till Albert. Han var synbarligen i högst dåligt humör och högg tag i styrratten för att få ett stöd i universum, medan han samtidigt böjde sig ned över nakterhuset för att låtsas få en inblick i kursen. Styrman och ror-gängaren hade fullt göra med att få honom att inte drilla ratten allt för vansinnigt bara med kroppstyngden.

Albert kände gott igen typen. Det var inte första gången, som han på lotsningar träffat på fulla kaptener, i synnerhet när vädret hållit sig hårt några dagar. Engelsmän brukar inte vara Guds bästa barn. Denhär kaptenen såg inte värre ut än de andra, fast axelbredden tydde på obehaglig kroppsstyrka.

Kaptenen blev inte klok på kursen. Han röt en förfrågan om den till styrman. När han fick svaret, slog han till ett gapskratt och raglade bort till sjökortet, som han flängde upp framför sig på bordet och låtsades begripa ännu.

Syrman, som kände kaptens svagheter, upplyste om att de hade lots ombord. Han pekade på Albert, som gått ut på bryggan och genom det öppna fönstret till styrhytten angav kursen. Kaptenen spottade föraktligt och mumlade några otidigheter om lotsar i allmänhet. Han raglade mot fönstret och slet i ett oväntat grepp upp oljerocken på Albert just som denne böjde sig in för att ge kursändring. Mässingsbrickan med »Krono-lots» fanns där mycket riktigt på Alberts bröst hängande utanpå kavajen. Det knäckte kaptenens oposi-tionslystnad för en stund. Han satte sig i ena vrån av soffan i styrhytten och tycktes försjunken i sälla drömmar. Men bäst det var, rusade han upp och vräkte undan styrmannen och ville drilla ratten efter sina egna fantasier. De sletos om ratten, tills kaptenen gav styrmannen ett våldsamt slag med knytnäven rätt i bröstet så denne åkte i golvet. Han var genast uppe igen och högg åter tag i ratten.

Albert, som stått och stirrat ut i mörkret mot fyren, märkte hur båten girade till våldsammare än förut och vände sig om.

Han sporde dem genom fönstret, om de voro galna och om de tänkte sätta skutan på grund. Styrmannen bad honom hjälpa. Albert tvekade. Det såg otäckt ut med de två brottande in i styrhytten, som ville vrida åt var sin sida, och så den stackars rorgängaren, som försökte hålla kurs efter Alberts anvisning.I detta kritiska ögonblick uppenbarade sig Eriksson. Han ville bara säga, att Anna äntligen somnat.

»Är di galna?» frågade han Albert, när han såg bråket i styrhytten.

»Kapten är full», svarade Sjöberg. »Håller han på så här åker vi på, innan vi vet ordet av. Vi har Ler-skärsgrynnan strax om babord.»

»Surra honom», föreslog fyrbiträdet, som också seglat på utländska skutor och fått lära sig praktiska medel mot bråkmakare ombord i hårt väder.

Kaptenen ledsnade snart på kampen inne i styrhytten. Han hade så mycket förnuft kvar i hjärnan att han insåg, att

det fanns en högre makt än hans, som gav order och styrde, och att denna befann sig utanför styrhytten klädd i en gul rock, av vilken man då och då såg en ärm skymta i fönstret.

Kaptenen tumlade ut i mörkret och överföll den hatade makten, förkroppsligad i Albert Sjöberg, med de rysligaste hädelser, vilka denna åhörde fullständigt lika oberörd som av stormens vrål i natten omkring. Ibland insköt han ett och annat ord, när den fulla galningen blev för fräck i sina påståenden, men i övrigt höll han noga öga på kursen efter fyrljusen både för och akter över.

Kaptenen hade huggit tag i bryggräcket och slungade förbannelser över lotsen.

Han skickade honom till underjorden. Han hade inte på skutan att göra. Vem fan hade bett honom komma ombord ? Jaså, hade det blåst i ångvisslan hela natten ute i tjockan. Ja, det hade de för de tyckte det var roligt. Varför hade han inte kommit ut i tjockan och räddat dem? Varför hade han låtit dem ligga där, tills skutan sprang läck? Förbannade lumpna, fega kräk, som man kom med kol till för de inte skulle frysa ihjäl! Visste han inte vem som var kapten på skutan?Vem ägde befalla? John Griffins från Sunderland, en äkta engelsman eller en stövel, en svensk stövel, som kallade sig lots och hade bricka på bröstet men inte tordes sticka näsan i tjockan utanför stugknuten bara det fläktade en smula. En engelsman, en äkta engelsman, John Griffins från Sunderland, han kan ligga ute i storm i dagar och veckor, men en förbannad svensk —.

Det tog Albert. Han bad kaptenen på god, oförfalskad, kraftig engelska hålla mun. Bråkade kapten, så avsade sig Albert Sjöberg allt ansvar för ångaren. Han var svensk kronolots och visste sin plikt. Han tänkte inte låta skymfa sig i tjänsten. De hade blåst hela natten efter hjälp, nödsignal hade de haft hissad. Ingen människa kunde gå ut i tjocka. Ingen visste, att ångaren låg nedåt Storgrund. Den kunde lika väl legat utanför Tjärven. Skulle han eller kapten ge anvisning om kursen?

»Go to hell!» röt kaptenen igen. Han skulle naturligtvis styra skutan och inte en förbannad lump till svensk. Han hade sjökort och det behövdes ingen lotsstrunt. Men det var naturligtvis bara för att förtjäna grova lotspengar. De dyraste i världen! Det visste John Griffins från Sunderland, för han hade seglat runt jorden, innan andra snorgersar hunnit utanför diskbaljan.

Han knöt näven tätt framför Alberts näsa.

Albert svarade kort och gott, att om kapten John Griffins från Sunderland inte ville styra skutan efter Alberts anvisning så avsade han sig allt ansvar för skutan, men då skulle kapten också anteckna det på lots-sedeln. Eriksson kunde tjänstgöra som vittne, att Albert avsade sig ansvaret, om kapten bråkade.

John Griffins hånskrattade och skulle vid alla svarta och röda små djävlar anteckna på lotssedeln, att inteSjöberg vågat sig ut att lotsa i tid och att John Grif-fins, som var sin egen redare, därför skulle stämma honom. Han skulle betala, att Mary sprungit läck! Svenska hund!

Styrmannen, som genom fönstret till styrhytten, uppfattade det mesta av vad som försiggick utanför på bryggan, rådde Albert kort och gott att ge kapten fan och inte överge dem. Tjockan visade redan tecken att komma tillbaka. Fyren för över bleknade. Ingen visste, om inte läckan blivit värre i sjöarna.

Albert lovade att hålla ut. Han hade förut lagt märke till att Kapelskärs fyrljus började att försvagas. Bråkade kapten nu till på köpet, kunde det bli trevligt.

Efter sitt senaste utbrott rullade kapten in i styrhytten på nytt och förföll i grubbel över sjökortet med huvudet stött mot båda händerna för att bära upp dess sprittyngd och nattvak.

Några minuter efteråt körde de in i tjockan. Albert lät genast minska ångarens fart. Kapten var inte djupare försjunken i grubblet över sjökortets för tillfället ofattbara mysterier än att han uppfattade, att ångaren saktade. Det gav en kär anledning till nytt bråk.

Varför saktade skutan? Vem hade givit befallning om det? Visste de inte, fårskallarna där vid ratten, att skutan var läck och att det gällde komma i hamn så fort som möjligt. Full fart!

Ingen lydde honom. Hade inte allt bråket ombord stört Albert, skulle han bättre vetat var ångaren befann sig. Att de voro inom Boveteskär begrep han. De farligaste hålen i segelleden hade passerats, och nu kunde man säkert hålla upp mot Fejan tills man fick lä för att ankra. Riskabelt var det alltid att köra i tjocka, i all synnerhet när man inte kunde lita fullt på kompassen i sådan sjö som det gick, men ett försök måste göras. Loda kunde man alltid. Han rådde styr-man att sätta kursen nordvästligare och att börja loda. Då vart kaptenen fullt bindgalen.

Hur i alla småsvedda vågade man ändra kursen! Kände inte den svenska hunden stora farleden ens fast den stod prickad på kortet? Hit, fähund! Look here!

Han slog ilsket med knytnäven på sjökortet. Albert fäste sig icke vid den vänliga uppmaningen utan vidhöll kursändringen och nödvändigheten av att loda, annars kunde han inte ansvara för skutan.

Kapten John Griffins var inte alldeles utan logik. Om lotsen gav order om att loda, visade det ju bara, att han började bli rädd och att han kommit ur kursen. Det blev ett livligt meningsutbyte, om man skulle hålla babord eller styrbord.

Styrmannen och rorgängaren började luta åt kaptenens mening och lirkade sakta rodret mer väster över. Kapten lät så överväldigande säker, där han satt under lampan och slog näven i sjökortet och pekade ut kursen med fingret.

Albert höll på sin åsikt. De måste absolut söka upp under Fejan för att komma i lä och ankra. Det enda sättet att komma dit var att hålla rätt nordväst, tills de kände, att Fejan läade för sjön. Och så loda! Loda! Och ta till pipan igen, om det fanns andra skutor ute.

De tre engelsmännen förenade sig alltmer. De borde allt hålla leden efter kortet. Eriksson, som blev inkallad av styrman för att yttra sig, vågade inte uttala sig. Han var en försiktig amiral. Ingen människa kunde hitta i tjocka och mörker, men fanns det någon, som skulle göra det konstverket, så var det Albert Sjöberg. Han kunde skärgården på sina fem fingrar.

Albert Sjöberg hade gått ut på bryggan igen. Ville de inte lyda hans råd, kunde ingen hjälpa. Trilskades de, åkte de på förr eller senare. Han hade sagt sin mening. Mer kunde han inte göra. Vilket sjöfolk! De

7 Mästerlotsen,brydde sig inte ens om att blåsa liksom det inte skulle funnits andra skutor i stora segelleden in till Stockholm. Bara de nu höllo kurs!

För säkerhets skull tittade han in genom fönstret på den av girarna och sjön skälvande kompassnålen i styrhytten. I ett ögonblick såg han på den ljusa, upplysta skivan, att de inte styrde rätt. Vid ratten stodo kapten och rorgängaren.

John Griffins från Sunderland och Albert Sjöberg stirrade varandra i ögonen.

»Northwest!» skrek Sjöberg. »Annars svarar jag inte för hur det går.»

Kapten vräkte ett gapskratt in i ansiktet på honom och föll av ändå mer väst, ja, åkte till och med in på syd ett slag.

Albert Sjöberg började åter trampa bryggan fram och tillbaka. Nu visste han, att allt var förlorat. Ångaren körde tungt genom natten. Sjöarna brusade omkring i mörkret. Det dånade och slog i det stora järnskrovet. Det lät som om döden själv knackat på och ville in. Han tänkte på Anna nere under däck men sköt tanken från sig. Blåsten levde lika ilsket som förut i bardunerna, och ur skorstenen sopades gnistorna och röken bort av stormens kvast som ett eldregn in i det svarta.

Om han bara kunde få syn på Kapelskär ett enda ögonblick. Men ingenting, bara mörker runt omkring. Inte ens en stjärna att se. Himlen måtte vara alldeles igengrodd, den också. På sidorna föröver darrade två osäkra, spöklikt röda och gröna reflexfantom av ångarens lantärnor. Var det en inbillning eller började man få lä av Fejan? Det kändes som om ångaren efter hand saktat rullningen. Albert Sjöberg stannade i trampet på bryggan.

Han luktade sig för i natten. Var det land han kän-de, lukten av skog? Visst var det land på styrbordssidan för

över. Han vädrade som en hund efter spår. Land fanns där absolut.

Han böjde sig in genom fönstret än en gång och kommenderade sakta maskin. Ingen fäste sig vid vad han sade. Då hastade han in genom styrhyttens dörr.

Antingen måste de sakta, eller också gingo de på inom tjugu minuter! Fejan hade de om styrbord, det kändes pä den minskade sjön. Förut låg Kolkan så säkert som två gånger två var fyra.

Kaptenen röt till svar, att han kände vägen och gav hin i dumma svenska lotsar, som inte begrepo sig på sjökortet mer än en oxe begrep sig på pickles. Albert försökte komma till talröret för att kommendera stopp till maskinisten. De vräkte undan honom. Han bad och besvor dem för skutans skull, för de sovande döds-trötta männen i skansen att stoppa och låta ankarna gå. Nu hade man kommit i lä. Bra vatten var det. Sten-blandad lera. Man kunde rida ut stormen, tills det blev ljust. Han satte både sitt eget och svenska lotsverkets heder i pant på att det gick galet om de höllo på som de gjorde.

Eriksson, som varit ute och luktat i mörkret ett tag kom in igen och förenade sig med Albert. Man hade alldeles tydligt kommit i lä. Eriksson var inte så slängd i engelska som Albert Sjöberg, men gjorde ändå allt för att få dem att begripa, att man hade land om styrbord och Kolkan föröver.

Kaptenen svarade inte längre. Han var envisheten förkroppsligad. Tjurig och grov stod han där vid ratten och höll oåterkalleligen rätt väst.

Sjöberg förklarade, att han för sista gången avsade sig allt ansvar. Han tog Eriksson till vittne. Kaptenen skrek till rorgängaren att sparka ut åsnorna, något somrorgängaren inte behövde. Både Eriksson och Sjöberg drogo sig frivilligt ut på bryggan.

»Visst tror jag på Sjöberg och det känns ju på sjön, att .vi kommit under land, men kapten är också fasligt säker.»

»Om en kvart högst törnar vi någonstans vid Kolkan. När vi törnar, får Eriksson springa ner till hustru min och hjälpa upp henne. Vi får söka komma i lotsbåten och ta oss i land, om det går. Jag stannar på bryggan.

De två männen stodo och stirrade för över i natten. Nu var Eriksson fullt övertygad om att Sjöberg skulle få rätt. Han funderade redan över hur de skulle få ned Anna Sjöberg i ökan. Sjön var inte så svår som förut, men ändå — en halvdöd människa, halvdöd av sjösjuka.

»Satans tjurskallar!» ropade han till Sjöberg för att riktigt höras.

Sjöberg svarade icke. Han kände sig alltför plågad av den mänskliga dumheten inne i styrhytten. De inbillade sig styra stora segelleden. I stället för att sakta farten ökade de. Nyss hade kaptenen kommenderat full fart. Det var likt engelsmännen. Alltid full fart! Hur många gånger hade han inte ombord på -amerikanare fått väja för galna engelsmän, som bara körde på utan att fråga efter sjöfartsreglerna. En gång hade de i Medelhavet fått lov att skjuta skarpt framför bogen på en engelsk ångare, som skar kursen, ehuru han hade väjningsskyldighet. Den gången blev det väj ning tvärt på skivan.

Jag har gjort mitt, tänkte Albert Sjöberg. Men nog var det ändå onödigt, att jag skulle ge mig ut från Måsklubb för att försöka rädda sådana här tjurskallar. Ett försök till måste jag ändå göra med galningarna inne i styrhytten.

Nu kände han tydligt inom sig, att land låg för över.»Stopp!» skrek han allt vad han orkade in i styrhytten.

Kapten John Griffins från Sunderland räckte i ett anfall av gott humör ut tungan åt honom. Allt gick ju bra. Vad fan gol den där tuppkycklingen för igen? Trodde han det var morgon?

»Bäst att Eriksson går ned och hjälper Georg att ta hand om Anna. Vi har inte många minuter kvar, innan vi törnar. Försök att få fram ökan på babordssidan. Det går nog nu, när inte sjön är så grov. Vi kan behöva den när som helst, om vi åker av igen.»

Eriksson skyndade bort men kom tillbaka inom några minuter med det dystra budskapet, att det inte fanns någon öka kvar, bara en ända, som hängde slak akter över. Båten hade naturligtvis slagits sönder mot ångaren och

dränkts som en kattunge i sjön.

»Jaså», sade Albert lugnt. »Ajö med fars gamla präktiga öka! Nå, de har väl livbåtarna klara, hoppas jag.»

Eriksson hade knappt hunnit ned och väckt Anna och Georg fått Anna att klä på sig kjolarna, som Eriksson varit nog omtänksam att låta torka i maskinrummet, förrän ångaren gick på.

Först kom det ett svagt skrapande, därpå en törn, som gick likt en skälvande darrning över båten, och sedan brakade en åskskräll, som fortplantade sig med ett doft mullrande genom ångarens hela inre.

»Håll fast!» skrek Eriksson. De tumlade om ända om varandra, och över dem regnade skärvorna av lampglaset, som krossats.

Anna, som kastats mot Eriksson och krampaktigt huggit fast i honom, vart likblek. Lampan började ryka svart mot taket. Långsamt lade sig båten över på sidan liksom den nu vore trött och ville sova efter att ärligt ha kämpat i det sista.Vi sjunker, tänkte Anna. Hon vart märkvärdigt nog nästan matt lycklig. Nu var allt över. Hade inte Eriksson hållit henne uppe, skulle hon glidit från honom. Hon sträckte varligt ut handen efter Georg. De skulle följas åt i djupet.

»Inte rädd, mor», viskade han och hjälpte till att hålla henne uppe. De stodo stilla alla tre, väntade på någon ny rörelse av båten, någon ny omvälvning. Det kom ingen. Men utanför i gången trampade fötter brått och ljödo förvirrade rop. Georg tittade ut. Det var maskinpersonalen, som räddade sig upp. Ett stort, vilt fräsande hördes bortifrån maskinrummet och ånga vältrade fram i gången.

»Vi måste på däck med henne! Ångpannorna kanske springer!» ropade Eriksson. De togo henne mellan sig och lyckades få henne upp.

Ångaren hade otäck slagsida. Däcket reste sig brant som en backe mot styrbord, och sjön slickade in på babords reling.

Georg klättrade iväg bortåt styrhytten. Fadern hade redan fått lödningen i gång runt båten. Det tycktes inte vara någon ögonblicklig fara. Skutan hade kört långt upp på grundet och låg gott fastkilad efter vad man kunde döma i nattmörkret. Albert hade inte tid att växla många ord med sonen. Han bad honom bara se om mor och vänta en stund ännu, tills läget blev klart.

»Lugn framför allt, lugn!» rådde han. »Hjälp mor framåt förn!»

Eriksson, Anna och Georg sökte skydd av styrhytten, där de hakade sig fast på sätt de bäst kunde för att inte åka utför däcket ned i lä. Maskinmästaren, som hörde till dem som icke tappat huvudet, förklarade för kapten, att det inte var någon fara för explosion. Det hade inte varit så storartad eld under pannorna förutatt det gjorde något vidare, att vattnet trängde in. Det spottade och fräste nere i maskinrummet förstås, och ångan därnere stod mycket tätare än tjockan på sjön. Huvudsumman var, att eldarna hunnit rädda sig upp, innan de blivit skållade. Han tog hela historien med engelsk, god humor och skrek åt eldarna, att de kunde min själ vara glada att de fått tillfälle att svalka sig ordentligt och slippa bråket med ångpumpen, som sista timmarna hostat som en döende. Mäster fick även på otroligt kort tid uppriggade ett par stadiga lantärnor med vitt ljus nere i lä på bardunerna till skorstenen så att man åtminstone kunde urskilja att sätta livbåtarna i sjön.

Den ena hängde redan klar i däverterna med tre, fyra karlar i, däribland andra styrman, som kommenderade manövern. Man var ännu inte riktigt säker på att djupet i lä räckte till för att sätta båten i sjön. Såsom ångaren stod på, tog den av för sjöarna bra, men man ville inte gärna ha botten i livbåten inslagen. Sedan första skräcken förgått, tog man saken lugnt. Man låg inte till havs längre. Man hade skär och öar runt omkring, förklarade kapten. Det syntes på sjökortet. Alltid skulle man ta sig i land någonstans. Hade inte den där förbannade lotsen kört på bara!

Det steg en samstämmig kör av eder över lotsen från alla männen på läsidan, men det hindrade inte, att man i nästa ögonblick skrattade gott åt kockpojken, som åkte kana utför däcket.

Den förbannade lotsen samt första styrman hade lodat runt. Akteröver hade man tolv meters vatten och för över fyra. Styrbord lågo stenarna nästan i vattenbrynet. Babord midskepps nära sju meter.

På grund av dessa upplysningar hölls allmänt krigsråd i onödigt arg ton. Sjöberg fick tydliga anvisningar om vems felet till sammanstötningen var, och kaptenskrek, att nog fan skulle lotsen få sota för det. Det skulle bli stämning så fort man kom i land.

Albert Sjöberg iddes inte bemöta de orimliga anklagelserna. Han visste, att Eriksson i värsta fall kunde vittna. Allt det där var dessutom en senare fråga. Kommo de undan med livet, kunde man börja tala om stämning.

I krigsrådets virriga skrikande överröstade kapten både stormen och folkets oväsen. I den besynnerligt gungande belysningen från de två lantärnorna såg det hela fantastiskt skuggspelsartat ut. Utanför lä reling dinglade livbåten med karlarna. Ingen ombord uppfattade deras inlägg i krigsrådet. Det vräktes bort av stormen och in i tjockan, men man hade inte så lite roligt åt deras livliga gester, som avsågo att tolka det ohörbara.

När man grälat slut, sammanfattade kaptenen diskussionen. Nu verkade han nästan nykter, där han stod nere vid lä reling och talade till folket, som intagit de mest konstiga ställningar på det sluttande däcket framför kapten. Sjön i lä skvalpade fram och tillbaka över kaptens stövlar, medan han talade. De gråa lockarna fladdrade kring det väldiga huvudet med röd-sprängda ögon och sömntyngda ögonlock.

Bäst att göra båda livbåtarna i lä klara men låta dem hänga i dävertarna tills vidare. Skutan stod på ordentligt. Sjön ofarlig härinne. Man kunde gott vänta tills det dagades. Visade skutan tecken till att åka av, kunde man alltid hinna gå i båtarna. Själv tänkte han gå ned och sova. Första styrman skulle hålla vakt och purra ut, om det behövdes. Alla andra kunde ta frivakt och törna in i skansen. Kocken skulle koka kaffe åt dem, och två flaskor whisky skulle de också få. Vad den förbannade lotsen angick, kunde han sättasig i styrhytten och lära sig sjökortet. Det behövde han! Godnatt, gossar!

Sedan kapten John Griffins från Sunderland levererat dessa väl valda ord och i synnerhet det lilla nypet åt lotsen med ett säreget välbehag, kravlade han sig uppför däck och törnade in. Allt manskapet med kockpojken i spetsen följde snart efter under skratt och skrik och i längtan efter de utlovade gudadryckerna. Snart fanns det bara maskinmäster och Albert Sjöberg kvar.

Maskinmäster frågade vart kvinnan tagit vägen. Albert pekade mot styrhytten, där Anna och de andra höllo sig fast. Maskinmäster tog dem alla med sig under däck. De kunde gott få hans hytt. Den låg styrbord över och där fanns nog inte en droppe vatten så som skutan nu låg. Kaffe skulle han skicka ned med kockpojken. Och lotsen skulle inte se så fördömt ledsen ut! Vem som helst kunde sätta på i slikt väder. Inte värt att hänga läpp, rådde han, när han tänt en ljusstump i hytten.

Inne i mästers hytt slumrade Anna in genast så fort de lagt henne i kojen. Det var inte värt, att de sedan försökte fresta henne med matsäcksskrinets rikliga innehåll, som hon själv stuvat ned på Måsklubb. Hon såg alldeles för lyckligt självsfrånvarande ut för att vilja befatta sig med så lumpet jordiska intressen som att stilla hungern.

»Hon är dödstrött», sade Albert och höljde över henne mästers egna filtar ännu bättre.

»Här behöver hon inte bli sjösjuk», menade Eriksson och fördjupade sig sedan i matsäcksskrinets lockande innehåll.

Georg, som fiskat upp en kaka grovt bröd och belagt den med stora skivor stekt fläsk, satt vid moderns fötter i kojen och njöt. Allting såg snett och skojigt utinne i hytten. Ångaren måtte lagt sig i minst fyrtiofem graders vinkel. Eriksson hade det besvärligt med att klara matsäcksskrinet och hindra alla godsakerna åka ned mot Annas koj. Georg satte till sist fotterna, som lågo ungefär i jämnhöjd med huvudet, till stöd mot skrinet för att hålla det kvar på det sluttande planet. Bäst det var stjälpte hela skrinet och hasade ned.

»Det är allt väldigt livat ändå att stranda», skrattade Georg.

När kockpojken givit dem kaffe och de ätit, gick Albert upp på däck ett slag för att se hur skutan låg. Allting var

sig lika. Stormen höll i. Tjockan stod tät fortfarande. De båda lantärnornas ljus i bardunerna gungade sömnigt och blekt utan att förmå lysa upp annat än den allra närmaste omgivningen. Sjön brusade genom natten. En evighetens vaggsång, stigande och fallande i styrka men entonig och mörk som världshem-ligheten själv. Ibland lät det som våta händer klappat mot ångarens läsida och som det viskat genom bruset

och stormen-------------ligg där!----------Ligg där! Nu

ligger du gott!

Men Albert såg syner av sjunkande fartyg ute på havet, av fastbundna människor i riggen, av allt som går under i kampen för något obegripligt, för något mycket större än bara brödfödan, för något osynligt, som fanns däromkring ute i natten och tjockan och som de alla styrde efter utan att känna den rätta kursen. Varthän ? Varthän ?

Han ryste till. Natten var kall och våt. Det är långt till dagningen ännu, tänkte han och gick åter ned under däck. Det fanns ingenting annat att göra. Alltid kunde man försöka sova några timmar.RÄTTEGÅNGEN

Strandningen väckte stort uppseende i skärgården och i stockholmstidningarna, mest därför att kapten John Griffins från Sunderland, som var sin egen redare för ångaren »Mary», omedelbart efter sjöförklaringen och sjöförhöret angav till åtal kronolotsen Albert Sjöberg, som satt ångaren »Mary» på grund den beryktade stormnatten, då till och med stockholmarna hört rökhuvarna skrika ilsknare än vanligt och skyltar och tegelpannor dansade ned över gatorna.

I sjöförhöret påstod kapten uttryckligen, att Albert Sjöberg genom felaktiga anvisningar varit uteslutande orsaken till att Mary strandat på skären sydväst om Kolkan. Besättningen hade i dagningen räddat sig i land på Tjockö, närmaste bebodda plats. Likaså lotsen, hans hustru, fyrbiträdet Eriksson och lotsens pojke. Ångaren blev troligen vrak, eftersom den stod för hårt på för att kunna dragas av grundet. Härom kunde dock varken kapten eller besättning yttra sig närmare. Det berodde även på om man kunde lossa stenkolen inom närmaste tiden. Neptunbolaget hade redan skickat ut bärgningsångare och pråmar. Skadeersättningen skulle framdeles bestämmas.

Marys styrmän och besättning bestyrkte strandnings-förloppet.

På Tallholmen tog man saken lugnt. Albert Sjöbergvisste med sig, att han handlat efter bästa förstånd och att endast kaptens onykterhet och tjurskallighet hade förorsakat strandningen. Lotsarna på Tallholmen togo allmänt parti för Sjöberg, dels av rättskänsla, dels av yrkessamhörighet. Lotsålderman försäkrade, att han, ehuru han var pensionerad, gärna själv skulle fara in och hjälpa, om det knep i några facksaker, för de där juristerna hade inte den blekaste aning om hur en skuta såg ut eller vad man skulle ta sig till i hårt väder. Det visste nog lotsarna bäst, när de hade satt en skuta på grund och det blev åtal. Nog för att de också kunde dumma sig, de liksom andra människor, men det skulle gå långt, innan Albert Sjöberg, som visste var alla grynnor lågo ända ut till Måsklubb, satte en skuta på grund.

Albert gjorde inte mycket väsen av att han gett sig ut i storm för att rädda ångaren, fast han inte behövt göra det enligt reglementet. Det hade hänt mångfaldiga gånger förut att lotsarna värderat den oreglemen-terade plikten högre än sitt eget liv. Det behövdes ingen särskild tack för.

Händelsen fick dock icke dö i tystnad. Anna och Georg upphörde icke att prisa Albert. Eftersom de voro partiska, fäste man sig icke så mycket vid deras utgjutelser. Vida mer intryck gjorde Eriksson, när han, innan han for ut till Måsklubb igen, förklarade, att om inte Sjöberg stuckit ut till ångaren den morgonen utanför Måsklubb så skulle Mary gått till botten som en gråsten innan kvällen med en sådan läcka, som hon hade.

Anna, som repade sig förunderligt snabbt på några dagar efter det tjocköborna seglat hem dem till Tallholmen, gick omkring i full extas och höjde Albert till skyarna för alla, som orkade höra på. Då det annars inte brukade vara hennes vana, framkastade flera avlotsgummorna en förmodan om att Anna Sjöberg visst blivit litet konstig i huvudet av skräcken på sjön. Mycket talade för att de gissade rätt. Annas stora, blå ögon kunde se märkvärdiga

ut. Bäst hon satt och pratade, tvärstoppade hon och stirrade liksom för att söka fast-hålla en fjärran syn. När hon började besöka missionshuset på Solö, där en waldenströmare utlade bibeltexterna efter den store profeten Paul Petters egen åskådning, sade till och med ålderman, att nu såg det mörkt ut för Anna Sjöberg. Men lotsålderman hade också ett stadgat rykte som oförbätterlig hedning.

Anna sade flera gånger öppet och ärligt ifrån att Gud talat till henne. Det förstod många av kvinnorna på Solö och Tallholmen. En mäktig ström av frireligiositet gick för tillfället fram därute, och den alltmer grånande pastorn i Solö kapellförsamling såg med bitterhet och besvikelse hur Paul Petter Waldenströms angrepp på försoningsläran värvde anhängare och förmådde gamla säkra och pålitliga kyrkobesökare i Solö månghundraåriga vita stenkyrka att avfalla och i stället vända sina dåraktiga steg mot nya missionshusets röda trähus.

Patron Dan Åberg, som gärna drev med pastorn, när han kunde komma åt, kastade alltid fram Waldenströms beryktade fråga: »var står det skrivet?» då pastorn försvarade den av kyrkan stadfästa försoningsläran och rätten att från nattvarden utesluta ovärdiga.

På Solö liksom på de flesta ställen i Sverige hade den religionsintresserade menigheten spruckit i två partier — för eller mot Waldenström.

Anna Sjöberg gav sig beslutsamt in bland walden-strömarna. Den rörelsen tilltalade henne mer än statskyrkan. Där kunde en lekman få tala till menigheten och även en ovärdig som hon kunde få komma i åtnjutande av nattvarden. Solöprästen hade icke vägrat henne att gå till nattvard, men Anna hade alltsedanstormnatten ombord på ångaren intalat sig, att hon var ovärdig därtill. I friförsamlingen räknade man inte så noga med syndarna. Dess famn öppnade sig vidare och mer försonande mot dem än statskyrkans. Den mis-sionsrörelse, som Paul Petter själv satte sig i spetsen för, tilltalade i hög grad folket ute på Solö och även på öarna längre ut i skärgården. Brottningen med döden, som ständigt lurade på fiskarna, när de foro ut med sina bragder, gav en förklarlig blandning av skräckkänsla, undergivenhet och religiositet åt de hemmasittande kvinnorna. Blev mannen eller sonen borta på havet, böjde kvinnorna sitt huvud och mumlade: »ske Guds vilja!» Aldrig visste de vad hemskt, som stod för dörren. Morgonen kunde börja klar och vacker. Karlarna drogo ut under skämt och glam med sina bragder. Solen dansade över glittrande hav. Och så på några timmar hade man stormen och undergången där, kullstjälpta båtar och rop från drunknade. Ske Guds vilja!

De orden gåvo en tröstkänsla i lidandet. Man böjde sig under den stora eviga makten upp i skyn, han som gav och tog, han, som härskade över storm och stiltje, liv och död, heder och ära, gods och guld.

Anna tyckte sig mer och mer glida in i det ljusa, himmelska riket. Allt fult och mörkt lämnade hon bakom isig. Det liksom sjönk i djupet. Ofta kände hon sig sväva uppåt. Det var mest, när de sjöngo i missionshuset. Ja, hon upptäckte till och med, att hon själv kunde sjunga och följa med i sången.

Svåger Erik, handlanden på Solö, som balanserade sig fram mellan statskyrkan och missionshuset med den överklokes sinnesnärvaro, rosade Anna högt för att hon fattat sitt beslut att bli Guds barn. Det förenade dem mer, och Eriks fick till och med rätt att behålla Elvirahos sig ännu en tid. De pengar, som Albert givit Erik för Elviras vistelse och som Erik enligt löfte återställde till Anna i hemlighet, skänkte Anna lika hemlighetsfullt till hednamissionen i Afrika. Hon glömde alldeles bort, att hon haft en helt annan avsikt med dem, när hon for ut till Måsklubb med Albert, glömde, att de pengarna skulle gått till ett vitt barn i Stockholm och inte till några svartingar under ekvatorn. Brinkman var också glömd. Han hade sjunkit med allt det fula, gamla. Hon reflekterade aldrig över varför han försvunnit ur hennes tankar. Någon gång, när hans namn nämndes, kunde hon lystra till vid det som till en sång hon hört men inte längre mindes vad den handlade om. På det viset lämnade hon, utan att kunna redogöra för sig själv hur det gått till, sitt gamla liv.

Albert Sjöberg hade av Lotsstyrelsen beordrats att hålla sig kvar på Tallholmen och icke fara tillbaka ut till Måsklubb. Rättegången om strandningen hade utsatts att äga rum den 20 november, och då måste han infinna sig i Stockholm.

Albert var glad åt att få stanna på Tallholmen. Anna ingav honom allvarliga bekymmer. I hemmet höll hon sig mest stilla och tyst. Aldrig fällde hon ett enda ord. Någon gång kunde han höra henne gnola på en religiös sång. Han hade ingenting emot att hon gick i missionshuset var stund hon hade ledigt. Det unnade han henne gärna. Kvinnorna hade nu starkare sinne för det än männen. Men han blev mer och mer osäker på om hon var riktigt klok längre. Han hade gärna velat haft hem Elvira till sig men dröjde i det längsta, när han märkte, att Anna ställde sig fullständigt likgiltig för det. Bara det verkade misstänkt. Det var onaturligt, att en mor inte ville ha hem sin lilla flicka, som hon varit borta ifrån många månader. Inte för att det gick någon nöd på Elvira hos Eriks, så snälla som devoro mot flickan, men ändå såg det underligt ut med Annas svala moderskänsla.

Albert anförtrodde sina bekymmer åt lotsålderman, när han gick till honom för att tala om resan till Stockholm.

»Tror farbror jag törs lämna Anna ensam? Hon är så besynnerlig.»

Den urgamla lotsålderman skrattade åt honom.

»Alla kvinnor äro besynnerliga. Mer eller mindre», tröstade han. »Jag ser väl på min husa.»

Albert Sjöberg kunde inte gilla en så enkel, allmängiltig tolkning av Annas underliga uppträdande. Lotsålderman var känd som hedning, kvinnohatare och stor spefågel. Honom kunde man icke lita på i det fallet. Han såg allting för ensidigt. Så lätt löste man inte kvinnornas gåtor. Allraminst Annas.

Lotsålderman, som märkte, att Sjöberg inte såg tröstad ut, fortsatte:

»Hon kanske är i kritiska åldern?» Då blir de alldeles stolliga och tror sig vara Kristi brud hela bunten.»

Sjöberg skakade på huvudet. Nej, så gammal var hon inte.

När Sjöberg tillsammans med Eriksson, som kallats ända utifrån Måsklubb som vittne i strandningshisto-rien, skulle fara in till Stockholm, ålade Sjöberg på skarpen sonen Georg att hålla noga öga på mor.

»Far kan vara lugn. Vad skall det hända mor?»

»Det vet man aldrig.»

»Skall inte Elvira hem snart?»

»Jo, när jag kommer tillbaka.»

»Hur länge blir far borta?»

»Vet inte. Ett par dagar, kanske också flera veckor. Det beror på hur länge rättegången drar ut.»

»Jag skall se efter mor. I blir naturligtvis frikänd, far. Kanske mor ängslas för att I skall bli dömd?»Då Albert tog adjö av Anna, såg han henne djupt i ögonen. Där fanns ingenting särskilt att se. Det var som om hon inte märkt honom utan stirrat på något bakom honom.

»Du är väl inte rädd för, hur det skall gå?» frågade han.

»Visst inte», svarade hon. »Du blir fri, det vet jag. Det har Gud sagt.»

Han kysste henne för hennes trosvisshet. Hon kanske ändå inte var så tokig. Han kunde icke märka, att hon besvarade hans kyss. Hon föreföll kall, oberörd, sval. Han erinrade sig vad lotsålderman mer hånfullt sagt om att hon blivit Kristi brud.

»Jag kommer strax igen, Anna.»

»Det vet jag. Vem skulle behålla dig?»

»Längtar du efter Elvira, kan du ta hem henne. Det kunde förströ dig.»

»Jag längtar inte efter någonting på jorden», sade hon med tindrande blick.

Därmed skildes de.

Rättegången i strandningsmålet drog flera dagar. Tidningspressen, som blivit intresserad av lotshistorien redan från början, tog nu upp kampanjen på nytt. En del höll med engelsmannen, kapten John Griffins från Sunderland, och gav lotsverket huden full för undermåliga lotsar och dåligt prickade farleder. Seglarspe-cialister passade på tillfället att framföra i talrika insändare sina åsikter om det i Sverige brukade tokiga systemet att pricka. De voro alla ytterst snillrika och påvisade den kroniska, svenska dumheten, att man måste ha reda på farledens huvudriktning för att kunna klara prickarna.

Andra tidningar prisade lotsen Albert Sjöberg, framför allt sedan Eriksson vittnat om att Sjöberg gått ut i full storm och försökt rädda ångaren, fast inte regle-8 Mästerlotsen.mentet påbjöd det. Man himlade upp den vardagliga historien till ett hjältedåd, något som således bara berodde på att hjältedådet åtalats i sina konsekvenser. Hade ångaren »Mary» kommit helbrägda i hamn, hade aldrig någon människa talat om hjältedåd.

Hjälten Albert vSjöberg föreföll lugn och oberörd under hela rättegången. Inom sig tänkte han nog tyst ett och annat om hur lätt det går att komma inför domstol, anklagad för brott. Ofta sjöd det till inom honom, när allmänna åklagaren tog i för ovetande och barskt som om saken redan varit avgjord till Sjöbergs nackdel. En gång brusade Sjöberg ut på fullt allvar. Det var, när kapten John Griffins genom tolken lät framföra den beskyllningen, att lotsen inte förstått sig på de engelska styrorderna babord och styrbord, som på engelska hade motsatt innebörd mot på svenska. Sjöberg gendrev det lätt med att svara, att han seglat som styrman både på engelska och amerikanska skutor och kunde engelska lika bra som kapten Griffins.

Efter flera dagars förhör med alla parter, vittnen och sakkunniga, såg lösningen ändå mycket dunkel ut. Det hela tycktes vilja gå upp i rök. Ingen av åhörarna blev klok på målet. Och dock var åhörarbåset fullpac-kat var dag. Många sutto där för att det lät skojigt att höra på engelsmannen. En gammal sjöman med blåankare tatuerade på nävarna, som hängde fram över båsskranket, utstötte svordomar då och då, när engelsmännen blevo för påstridiga, och hälsade Sjöberg med uppmuntrade tillrop att stå på sig. En svartklädd dam med slöja för ansiktet satt orörlig bredvid honom de två sista dagarna. Sjökapten sänka, tänkte Sjöberg.

Sista stridsdagen uppe i rätten blev det ett ihärdigt skjutande med fackord och sjömanstermer, värre än förut. Försvarsadvokaten, som tydligen för tillfället pluggat skeppsteori, sköt sönder kapten John Griffinssäkra påståenden i småsmulor. Det hindrade icke, att Griffins bleka rättegångsombud reste sig ur skräphögen och gav motparten en frän salva om nödvändigheten av att se till att internationell sjörätt hävdades vid svensk domstol även om en lots sattes fast. Ej heller borde man förbise vådan av att bibringa England åsikten, att en engelsman icke var lika god som en svensk. Kommersiella intressen stodo på spel. Ävenså politiska. Saken var långt ifrån så enkel som motparten inbillade sig.

Allmänna åklagaren blev kollrig av alla fackorden och såg bortkommen ut. Den enklaste grunden för hela rättegången, strandningen, hade fördunklats av advokaternas ordrök. Jag begriper ingenting, tänkte åklagaren men aktade sig för att säga det. Han kände dock, att han måste ta till ordet. Vad han skulle yrka på, hade han inte den avlägsnaste aning om.

I detta pinsamma ögonblick räddades han av försvarsadvokaten, som böjt sig fram mot rättens ordförande och viskat något. Ordföranden såg förvånad ut, överläde med bisittarna och nickade till svar. Advokaten gjorde ett tecken, och från vittnesbänken reste sig lotsålderman ute på Tallholmen med spanskrörs-käpp i hand och guldmedalj på bröstet.

Det gick ett ryck genom alla i rättssalen. Litet var liksom kände med sig att nu skulle det avgörande ske.

Lång och rak stod lotsålderman där stödd på käppen mitt framför domaren. Ansiktet var härjat av slit och stormar och skepparkransen kring hakan lyste snövit. Han kunde mycket väl tjänstgjort som modell för den viktigaste bland de tolv apostlarna, Petrus själv, om inte där glimmat en viss skalkaktighet i de gråblå ögonen under ögonbrynens borstiga skugga och om inte ansiktets högröda färg skvallrat om en något kraftigare diet än vad som Petrus i vardagslag bestod sig.Sedan de vanliga frågorna av domaren om födelseår, födelseort o. s. v. besvarats av lotsålderman, tittade sig denne omkring i rättssalen, innan han började. Han såg ut som en vikingahövding,

som betraktade några underliga människovarelser från främmande land utan att kunna hitta något samband med mer än en. Vid denne ende, Albert Sjöberg, som stod där i sin blåa kavaj med den gula kronolotsbrickan på bröstet, hakade lotsålderman fast blicken med ett uttryck, som om han äntligen fått ankaret i god botten. Så började han. Domaren och bisittarna i rätten glömde det vanliga rättegångssystemet. De frågade icke. De läto honom tala obehindrat, mot alla vanliga regler. Han måtte ha imponerat på dem.

Lotsålderman hade ett säreget sätt att tala. Han gjorde snedsprång och avvikningar, som lockade åhörarna att lystra bättre än förut. Den stilla men spefulla och genomträngande rösten fångade genast intresset.

»Jag är ingen skriftlärd», började han. »Jag begriper inte juristen och advokatyr. Men skutor förstår jag mig på antingen de har segel eller propellsnurror bak eller på sidorna. Skär och grynnor känner jag också. Jag är snart åttio år. I sjuttionio av dem har jag levat på sjön. I det våta elementet. Första året till-bragte jag i vaggan. Där kunde också vara vått ibland, efter vad mor min berättade, så vad det anbelangar, kan vi gott säga jag varit åttio år där det skvättat.

Jag vet inte hur många gånger jag lotsat mellan Måsklubb och Tallholmen. Kanske hundra, kanske tusen. Det spelar ingen roll. Jag har aldrig satt en skuta på grund. Kommer inte att göra det heller, för jag är pensionerad.

Nu säger engelsman där och hela besättningen har svurit på det, jag har nog hört det, fast jag inte suttit på vittnesbänken förrän i dag — de andra dagarna harjag hållit mig i åhö rarbåset därborta bland de andra oförstående kreaturen — nu säger engelsmannen, kapten John Griffins, och hela hans besättning, att lotsen satte skutan på grund. Fyrbiträdet Eriksson har vittnat motsatsen. Advokaterna har sagt många förträffliga saker, som man säkert kan läsa sig till i böcker, men jag tycker sannerligen vi åkt på grund allesammans i den här historien. Och där står vi. Quite still. I tjockan.»

Lotsålderman gjorde ett kort uppehåll för att framhålla att allt stod stilla. Domaren, som vilat huvudet tankfullt mot ena handen, begagnade tillfället att torka sina guldbågade glasögon. Någon hostade till, och från de tatuerade händernas ägare borta i åhörarbåset kom det ett uppmuntrande: »Go on, sir! Här finns världs-omseglare!»

Han ville visa, att han också kunde engelska.

»Tyst därborta!» varnade domaren. »Fortsätt, lotsålderman !»

»Det är det jag skall göra», sade lotsålderman och log flyktigt.

»Visst kan en lots sätta på. Ingen är ofelbar, gunås. Jag känner Albert Sjöberg, sedan han var så här liten.»

Lotsålderman böjde sig icke ned utan mätte med käppen en fot över golvet.

»Hans far, Anders Sjöberg, kände jag också. Han visste på pricken var varenda sten i skärgårn fanns. Han kunde segla med förbundna ögon i becksvarta natten och ändå nosa sig fram mellan grynnorna. Sådant där har man i blodet. Det föds man med. Albert Sjöberg har precis detsamma.»

Låt oss nu se efter hur det hela gick till. Det är inte alls så konstigt som man vill göra det. Jag skall visa er här på golvet.»

Lotsålderman makade med käppen undan advokater-na och de andra så att han fick en stor öppen plats på golvet. Domaren böjde sig fram över det upphöjda domarbordet för att se bättre, och bisittarna lade sig på mage helt gemytligt över skranket.

»Här ute ligger ångaren 'Mary'», sade lotsålderman och satte käppens doppsko på ett spikhuvud i golvet i riktning mot åhörarbåset. »Här har vi Måsklubb.» Han pekade på ett annat spikhuvud. »Hård ostlig storm, härifrån» — han följde ena golvspringan med käppen, »sådana som vi kallar för tia ute hos oss. Tjocka så man inte ser hand framför sig. Sjön lever tokig. Albert Sjöberg är ensam kvar av lotsarna på Måsklubb. Ångaren tjuter om hjälp ute till sjöss. Skön 'Mary' med stenkol och tjugufem man ombord har fått läcka. Hon vill ha lots in. Sjöberg behöver inte gå ut. Inte enligt Kunglig Majestäts nådiga förordning angående lotsverket given Stockholms slott den 15 februari 1881. Det finns ingenstädes förordnat, att en lots har skyldighet att dränka sig i

tjänsten. Inte ännu åtminstone.»

Någon skrattade till borta i åhörarbåset.

»Albert Sjöberg går ändå ut. Med hustru och son. Och fyrbiträdet. Sonen hjälper till att sköta fockskotet. Sjöberg tar in skutan förbi bränningarna norr om Måsklubb. Jag vet vad det vill säga. Vädret är så hårt att han inte ens kan borda skutan i öppen sjö utan måste segla före och visa väg. Han klarar in skutan vidare. Innan de kommer till det farliga Lerskärs-hålet tar han sig ombord. Med hustru och son och fyrbiträdet. Sedan slås lotsbåten i spillror. Bara fånglinan hänger kvar.

När Sjöberg kom ombord — nu är vi här», sade lotsålderman och satte käppen på ett nytt spikhuvud i riktning mot domaren — »satt kapten och söp i kajutan. Jag förstår det. Jag skulle gjort detsamma. Han vartrött av tre dygns oavbruten vaka. Så länge kapten höll sig där gick allt väl. I natt, mörker och storm lotsar Sjöberg skön Mary med läcka i skrovet genom den knottriga leden förbi Lerskären och Botveskär. Inte lätt att hitta fram i slikt väder, må ni tro. Gryn-nor både till höger och vänster. Tätt som svinborst på ömse sidor om rännan.»

Lotsålderman stötte bekräftande i golvet upprepade gånger för att visa hur krångligt det hela tedde sig.

»Kapelskärs fyr började redan tindra där i väst» — han visade mot domaren — »alldeles som domarens glasögon. Kursen var klar och landet i norr började läa. Men så kom tjockan tillbaka som den brukar mot natten. Sjöberg ville ta upp skutan mot nordväst för att ankra under Fejan i god lä. Han påyrkade att sakta farten och börja loda, precis som man skall göra i sådana fall.

Kapten gav honom hin och styrde väst. Häråt.»

Den gamle pekade åter mot domaren, som såg ut som om han tänkte ingripa mot lotsåldermans påtagliga frispråkighet.

»Sjöberg sade, att de skulle gå på land på Kolkan, om de styrde den kursen. Kapten hånskrattade. Han tyckte det var en livad lots, som inte begrep sig på sjökortet. Sjöberg, som kan sina papper och förordningar, befallde, att de skulle stoppa skutan genast eller också avsade han sig allt ansvar. § 22 Kunglig Majestäts nådiga förordning angående lotsverket, given Stockholms slott den 15 februari 1881 lyder så här: handlar fartygsbefälhavare vid något tillfälle mot lotsens anvisning, äge lotsen, till fredande, i annan persons närvaro frånsäga sig allt ansvar för följderna därav.»

Någon i åhörarbåset flinade respektlöst igen. Tydligen någon, som inte tyckte om Kungliga förordningen. Lotsålderman låtsades inte höra det utan fortsatte.»Sjöberg gjorde allt vad en lots kan göra. Han blev inte åtlydd. Och så gick skön Mary på grund vid Kolkan alldeles som Sjöberg sagt. Där står hon ännu. Det hela är rasande enkelt för den, som förstår sig på skutor, sjö och väder och vind. Inte begriper jag hur Sjöberg skall kunna bli fälld. Vad kommersiella och politiska intressena med England beträffar, som kapten Griffins advokat talade om för en stund sedan, tycker jag i min salig enfald, att det har mycket mindre att betyda om en engelsk skuta sättes på grund än om gammal, god klar svensk lag själv strandar. Sjöberg har aldrig förut satt någon smuts på lotsverket eller på Sjöbergska namnet. Inte nu heller!»

Lotsålderman, som höjt rösten skarpt på slutet, stötte bekräftande i golvet med käppen utan att den här gången måtta efter något spikhuvud. Sedan han på detta vis satt en ordentlig punkt efter sitt yttrande, gick han bort och återtog sin plats bakom vittnena.

Från åhörarbåset steg ett frenetiskt jubel. Sjömannens tatuerade nävar dundrade segerrevelj mot skran-ket. Domaren hotade att låta utrymma salen.

När stämningen blivit normal igen och domaren fått klart för sig, att ingen av parterna hade mer att an-draga i saken, överlämnades målet. Salen utrymdes för att rätten skulle överlägga.

I den långa korridoren utanför rättssalen omfamnade Albert Sjöberg lotsålderman och tackade honom.

»Strunt i den saken. Jag tyckte något borde sägas, fast jag inte själv var med ombord. De krånglar bara till

allting.»

Försvarsadvokaten försäkrade, att Sjöberg absolut skulle bli frikänd. Kapten Griffins med sina styrmän och Marys besättning bildade en dyster grupp borta vid utgången. De anade nederlag. Deras advokat såg blek och medtagen ut.Rättegången, som börjat klockan tio på förmiddagen, hade dragit ut till nära tre. Ute på Rådhustorget började det mörkna. Lyktorna brunno redan. Små, eländiga, gula fläckar.

Rätten tog sig en grundlig överläggning i ensamheten. Lotsålderman iddes inte vänta längre på avgörandet. Han var så övertygad om att Sjöberg inte skulle fällas att han i segeryra inbjöd Sjöberg och försvarsadvokaten att äta en bit mat med honom klockan fem på Skeppsbrokällaren. Advokaten föreslog klockan sex för säkerhets skull, vilket gillades, varefter lotsålderman avlägsnade sig.

Vid ett av korridorfönstren stod den svartklädda kvinnan fortfarande med slöjan framför ansiktet. Då och då vände hon huvudet mot Albert. Advokaten, som inte kunde undgå att lägga märke till henne och sett henne sitta de två sista rättegångarna i åhörarbåset, framkastade en skämtsam anmärkning till Sjöberg om att han förvärvat sig en okänd, skön beundrarinna nu, när han blivit en berömd man, som alla läst om i tidningarna.

Sjöberg, som inte var så alldeles säker på en lycklig utgång av rättens överläggning, föreföll inte glad åt uppmärksamheten. Visst hade han i ungdomen haft sina heta äventyr han liksom andra karlar, i synnerhet sjömän, i hamnstäderna, när de togo i land, men det var mest när man legat länge till sjöss och köttet pockade på tillfredsställelse. Anna hade han varit trogen, sedan han kom hem och gifte sig med henne. Endast en gång, vid en lotsning med en finsk passagerarbåt, hade han fallit för en farligt vacker uppasserska, men sedan hade han aldrig sett henne och glömt hela historien med den utomordentliga naturliga fallenhet för att glömma dylika tilldragelser som utmärker månneni allmänhet, under det att sådana händelser för kvinnorna ofta ge märken för livet.

När dörrarna till rättssalen åter öppnades, strömmade folket in. Albert Sjöberg kände sig illamående av spänning. Försvarsadvokaten, som såg hur lotsen bleknade, viskade, att domaren såg nöjd ut och att rätten komme att frikänna.

Albert Sjöberg hörde som i en dröm den långa och juridiskt invecklade formuleringen läsas upp. Alldeles som när han en gång slogs över bord utanför Kap Horn och sedan vräktes in igen av motsjön såg han bitar av sitt föregående liv draga förbi sin inre syn på några minuter.

Där satt mor vid spisen och band skötar i gamla stugan på Grålöga — de bruna, varma ögonen lyste, när hon såg på honom — hon talade om hur han skulle bli olycklig med Anna —; där satt Anna blek och förgråten men underbart vacker med sitt gula hår och de stora blå ögonen — han lade armen mycket försiktigt om hennes liv och drog henne till sig och kysste henne — det var den gången han kom hem och tänkte läsa på kaptensexamen —; där traskade far i sjöstövlar med näten på axeln ned till sjöboden och nya sjö-skumspipan i mun —; där stod bror Karl med tuben som han fått och tittade inåt Solö efter sin hjärtans kär, och där pallrade lille bror Erik, puckelryggen, omkring och vevade på sin speldosa. — Men var fanns syster Beda ? Åh, det var sant! Patron på Solö! Och Beda, som kom hemroende den där förskräckliga natten, som mor talte om. Åh, mor hon, som alltid ville vi skulle stiga! Stiga! Alltid uppåt.

Och nu står jag här inför domstolen. Gott, att inte mor ser mig. Ttänk, om jag blir fälld? Får fängelse! Blir avsatt!

Albert skakade till i frossa. Den återförde honomtill verkligheten, till rättssalen och till människorna omkring, till domarbordet och den entoniga rösten, som utan spår av mänskliga känslor eller lidelser avkunnade hans dom med ett lugn, som meddelade sig även åt den anklagade.

När slutklämmen i utslaget föll och kronolotsen Albert Sjöberg frikändes från allt ansvar i vållande till grundstötningen med ångaren Mary, tyckte Albert, att det hela var helt naturligt och att utgången aldrig kunde ha blivit en annan. När han knappt fem minuter efteråt stod ensam utanför rådhuset och hörde kyrkklockorna slå fyra och inte visste var han skulle göra av sig de nära två timmar, som återstodo, innan han skulle träffa lotsålderman och försvarsadvokaten på Skeppsbrokällaren, hade han endast en längtan, någonting att fukta den

hoptorkade strupen med.

Det lyste lockande i det välkända kaféet snett över Rådhustorget. Han kunde gärna gå in och få sig en blandare. Bara man inte glodde för mycket på honom där inne. Flera av männen, som kommo ned för rådhustrappan, ströko alldeles förbi honom och kilade över till kaféet. Ett par av dem kastade en blick på honom i förbifarten. Sjömannen med de tatuerade nävarna tiggde en slant av honom och höjde till tack ett hurra för »mästerlotsen». Några kvinnor vände sig om och skrattade, när de passerade. Domaren gick förbi och nickade glatt.

Tar det då aldrig slut, tänkte Albert. Jag går. Han steg ut på gatan. Borta i hörnet åt riddarhuset till stod den svartklädda kvinnan stilla under gaslyktan. Hon stod vänd mot honom alldeles som om hon väntade just på honom.

Albert Sjöberg fortsatte. En besynnerlig och för honom sällsynt känd äventyrslust flammade upp inom honom. Något av galenskap, vildhet, tokeri, Han gjor-de sig icke reda för vari det bestod, men han märkte dock att kinderna hettade och hjärtat bultade starkare och snabbare än annars.

»Dumheter», tänkte han. »Jag, en gammal karl.»

Han gick fram till henne och stannade vid hennes sida. Ovan som han var vid dylika situationer, visste han inte hur han skulle börja. Hennes klädsel tydde också på att hon inte hörde till dem, som jagade sjöfolk och deras likar på gatorna. Men hennes ögon lyste genom det mörka floret. Och gott luktade det om henne. En riktigt fin doft av parfym.

Sjöberg låtsades titta efter körande för att ta sig över gatan. Vid den här tiden var det stark trafik över den nya Vasabron. Det såg rätt naturligt ut, att Sjöberg stannade. Han hade icke behövt vidtaga detta försiktighetsmått, ty plötsligt tilltalade kvinnan honom.

»Goddag, Albert. Gratulerar till frikännandet!»

Det klack till i Sjöberg. Han både kände och inte kände igen den litet gäckande rösten. Han hade hört den för länge, länge sedan, men var? För säkerhets skull lyfte han på mössan.

»Tok där», sade rösten. »Känner du inte igen mig?»

Hon slog undan floret. Albert ville knappast tro sina ögon. Det var syster Beda, hon som varit försvunnen i huvudstaden i många år. Albert blev nästan glad över att det inte dolt sig någon främmande under floret. Jag var allt bra dum, sade han sig. Fånigheter, jag, gamla karln! Det skulle bara fattats, att jag trasslat in mig i några förhållanden! Och till på köpet samma dag jag blivit frikänd. Det hade varit ett skönt sätt att fira rättvisans seger. Gudskelov för att det var Beda!

»Vad i Herrans namn har du gjort i alla dessa år, Beda, efter du inte låtit höra av dig? Var har du varit ?»Han stack broderligt sin arm under Bedas.

»Här naturligtvis. I stan.»

»Och det säger du helt lugnt, fast du vet, att du aldrig lämnat ett livstecken från dig ut till oss. Inte till någon av bröderna. Varken till Karl eller Erik eller mig.»

»Vad skulle det tjäna till? Ni ville nog inte veta av mig.»

Bedas röst lät en smula bitter.

»Du pratar! Varför skulle vi inte det?»

»Åh, den där historien med patron glömde ni inte så snart, om jag känner er. Försök inte neka! Du må inte tro, att jag släppt er ur sikte ändå. Jag vet precis hur ni har det därute. Karl har kommit hem och är gift ute på Grålöga och har två pojkar. Erik tog handelsmans halta dotter till äkta och fick hela förmögenheten och boden och alla strutarna på köpet och har slagit sig på religiositet och politik. Och vad dig beträffar lär du inte ha det alltför trevligt med Anna Eng-man. Mor varnade dig, det minns jag. Mor var klok och god. Hon var den enda, som höll

av mig.»

Beda hade sänkt rösten vid de sista orden. De båda syskonen gingo tysta över Vasabron fördjupade i gemensamma minnen. Albert måste i sitt innersta ge henne rätt. Historien med patron var en otrevlig affär, men det förklarade inte allt.

»Du brydde dig inte om att komma hem till begravningen ens», förebrådde han.

»Mor hade legat i jorden en månad minst, innan jag fick veta om det.»

»Vet du, att far seglade bort sig ute på Högarna?»

»Det vet jag.»

»Jag stod på klipporna och såg det.»

»Gjorde du?» Hon tryckte hårt hans arm intill sig. Det föreföll Albert som om hon snyftat till. Han kändedet som om de två gått igenom en främmande stad, med vilken de icke hade något gemensamt. Deras liv hade sina rottrådar annorstädes. Ute vid havet, vid sjöarnas brus och ensamhetens mörker och inte inne bland broar och hus och åkdons skramlande och rader av gaslyktor.

Det började småregna, när de kommo bortåt Röda Bodarna.

»Vart skall du ta vägen i eftermiddag?» frågade Beda.

»Jag skall på middag med lotsålderman på Skeppsbrokällaren.»

»Hur dags ?»

»Klockan sex.»

»Då har du god tid på dig. Hon är inte mer än halv fem än. Är det allt du har att göra?»

»Jag tänkte gå in på kaféet vid Rådhustorget, när jag stötte på dig. Jag var så törstig.»

Ringlinjens spårvagn skramlade just förbi in på Rödbotorget fullproppad med folk. De stackars hästkrakarna framför den trängdes i kurvan, och svettmolnet stod om dem så som de fingo släpa på köttlasset.

»Du kan gärna följa med hem till mig. Det var därför jag väntade på dig», sade Beda. Jag bor inte långt härifrån. Jag sa’ till att du skulle komma hem.»

Innan Albert hann besinna sig, hade hon ropat an en droska, som körde förbi. Hon gav adressen. De stego upp.

»Jag kan inte säga hur roligt det var, att jag fick träffa dig», började Beda. »Genast, när jag läste grund-stötningen i tidningarna och såg, att du hade lotsat, tänkte jag: det är inte möjligt att Albert gått på. Och så när rättegången kom, måste jag med för att lyssna. Jag tycker det alltid är så intresssant att höra på rätte-gångar. Den här gången hade det särskilt intresse. Jag satt där båda sista dagarna, men du kanske inte såg mig.»

»Jag trodde det var någon sjömansänka, uppriktigt sagt.»

»Jag tänkte gå fram till dig ute i koridoren, men jag var en smula rädd för lotsålderman. Far sade alltid, att lotsålderman till och med hade värre tunga än jag. Och jag tänker, att de har sagt en del vackra saker om mig därute, både på Grålöga och Tallholmen och Solö.»

När nu Albert satt där vid sidan av Beda i droskan och kände parfymdoften, erinrade han sig, att han hört en hel del mystiskt prat om Beda och vad hon levde av inne i Stockholm. Somliga hade antytt, att hon levde på herrar, andra, att hon hade underliga inackorderingar. En av lotshustrurna hade till och med anförtrott Anna, att hon hört från fullt trovärdig person, att Beda Sjöberg hade ett förhållande med en förfärligt högt uppsatt herre, vars namn man inte ens tordes nämna annat än i viskande ton och helst med den skvallrande munnen tätt intill örat på den, som man betrodde denna förskräckliga hemlighet.

Albert hade skrattat gott, när Anna framförde rysligheten till honom, men så här i droskan bredvid Beda föreföll

det honom inte alls osannolikt, att Beda höjt sig över den enkla åskådningen och det anspråkslösa livet ute på Grålöga och Tallholmen. Både kläder och parfymdoft tydde på förnämare vanor än vad lotsar och fiskare bestodo sig. När Beda stigit upp i droskan, hade han tydligt hört något, som lät likt frasandet av siden.

I denna stund hade Albert icke hjärta att uppträda som moralpredikant. Han var för glad över sitt eget frikännande för att vilja döma andra. Det kunde gunåshända litet var mycket lätt att sätta egen skuta på grtind i livets trassliga farled. Patron Åberg ute på Solö hade ett tungt ansvar för att ha lett Beda fel från början. Hon hade tagit skada till sin själ den gången, det hade mor mer än en gång framhållit. Icke så mycket genom eget förvållande som genom de otäcka karlarna. «Vad skall jag förresten bråka med syster min för? Anna har inte varit stort bättre, och henne har jag förlåtit. Människor äro människor. Alla har vi fel. Kanske Beda är gift. Rikt gift. Vad vet jag?

Albert Sjöberg kände inte Stockholm så väl att han kunde säga vart de foro. Droskan körde förbi Gustaf Adolfs torg, svängde upp på Regeringsgatan, så mycket såg han, och ned i en tvärgata samt ytterligare en. Den stannade utanför en upplyst butik med handskar, tvålar, parfymer, kammar och borstar i fönstret.

Hanna Englunds Handsk- och Parfymaffär stod det i guldbokstäver på dörrens vita glasruta.

Albert ville betala droskan men hann icke. Det gjorde Beda. De stego in i butiken, Beda först. En ung, söt flicka, som satt och sydde på en handske, reste sig upp och neg.

»Har det varit någon här?» frågade Beda.

»Nej, fröken, men jag har tänt redan inne hos fröken som fröken sa’ till, innan fröken gick.»

Albert Sjöberg kände sig både skamsen och förbryllad. Det svävade något mystiskt i butiksluften. Det var inte bara parfymdoften, som kom honom att känna sig en smula sinnesomtöcknad. Glas, speglar och silver glittrade i butiken. Det kan inte vara Bedas. Det är inte möjligt. Vem är Hanna Englund?

Han blev ännu mer förbryllad, när Beda öppnade dörren till ett stort inre rum i fonden av butiken. En stor glaskrona med slipade prismor brann med många vita ljus. Det skimrade regnbågsfärger i fasetterna.över hela golvet en tjock, röd matta. En soffa och stolar med blommigt rött siden. Tavlor, konstsaker, inlagt bord och fin byrå. Broderade kuddar framför kakelugnen med spegel.

Albert Sjöberg stannade alldeles innanför dörren. Vart i Herrans namn hade han kommit?

Öeda tog av sig hatten och kappan, som hon gick bort och hängde in bakom en dörr till vänster. Hon burrade upp det ljusa håret framför spegeln i kakelugnen och kom sedan fram till brodern.

»Är du rädd?» frågade hon och log satiriskt.

Albert tittade till ett tag inne i hennes gråblå ögon, som inte hade det avlägsnaste släktdrag med syskonens mörka bruna. Han såg hennes svarta sidenliv med vita spetsar omkring och tänkte: hon är lika^ mager och gänglig ännu.

Högt svarade han: »Nej! Varför det?»

Beda kastade armarna om hans hals och kysste honom.

»Kära bror Albert!» viskade hon. I detsamma försvann all den förbryllande och mystiska känslan. Hans stora, starka hjärta fylldes av något, som gjorde honom underligt vek och rörd.

Han hostade till och klappade henne i ryggen far-broderligt. Hon var ju ändå bara hans lilla syster. De gingo framåt rummet. Hon tog hans mössa för att lägga bort den, men han höll systern kvar och betraktade henne noga.

»Du har inte blivit gammal just», sade han med ett leende.

»Tycker du?» Hennes ansikte sken upp. »Ja, det finns så många knep nu för tiden, som ni inte har en aning om därute på Grålöga och Tallholmen.»

»Jag är ändå snart fyrtio år», sade hon och betraktade sig på nytt i spegeln.

9 Mästerlotsen.»Det syns inte.»

»Du ser inte värst gammal ut du heller, Albert», genmälde hon för att vara artig.

Albert såg sig omkring. Han visste inte var han skulle sätta sig. Det liknade ett museum, ett rum, som varit van vid andra gäster, ett rum, som glömt sig kvar från en förnämare tid. Beda såg också mycket förnämare ut. Det var inte längre fiskarflickan ute på Grålöga, som låg i ökan och skulle föda den där natten, som mor berättade. Hon ser ut som en prinsessa, tänkte Albert. Bara hon vore rakare i ryggen, tilläde han för sig själv. Den enda prinsessa han hade sett hade varit ovanligt rak i ryggen.

Han mindes fars ord om att Beda var snarvacker. Det höll i sig än. Ja, hon hade nästan blivit vackrare men också bräckligare.

Kors, vad du står och glor», sade Beda, när hon kom fram till bordet framför soffan med en karaffin och glas på en bricka, som Albert genast anslog till silver. »Sitt!» sade hon och puffade ned honom i sidensoffan samt satte sig själv bredvid.

»Du dricker väl portvin», sade hon och slog i glasen. Jag har inget annat för tillfället. Skål! Vi dricker för den frikände lotsen Albert Sjöberg från Grålöga — nej, Tallholmen, menade jag.»

De drucko i botten båda två. Sedan satte Beda sig till rätta i soffan med benen uppdragna under klänningen och började korsförhöra brodern om allt vad som hänt ute på Grålöga och Tallholmen och Solö. Albert försökte undkomma med att säga, att hon visste ju allting förut, men det tarvliga knepet misslyckades. Beda skulle nödvändigt ha reda på det, framför allt om barnen Georg och Elvira, hur de sågo ut och vad de tänkte bli och om de hade några särskilda anlag.

Albert tinade upp av vinet. Han började tala ingå-ende om vad hon ville veta, främst om Georg, som han berömde så mycket hans blygsamhet tillät. När han betonade, att Georg blivit lotslärling men hade utmärkta anlag för att studera fastän det inte kunde gå för sig ute i skärgården, erbjöd sig Beda genast att låta honom bo hos sig.

Albert betraktade hennes fint putsade naglar, som inte alls liknade lotshustrurnas, och började i sin tur förhöra systern.

»Det är nog gott och bra, men jag vet ingenting om dig själv. Du ser ut att ha fått det bra, men en far har ansvar, det förstår du. Vad är du, vad gör du? Är du gift eller ogift? Eller kanske du är änka efter du är klädd i svart? Nej, det var sant. Flickan därute kallade dig fröken.»

Beda tittade till på honom med en viss humoristisk blink i ögat. Hennes överläpp krökte sig en smula spotskt, alldeles som i gamla dar, när hon kunde komma fram med sina giftigheter.

»Du menar, att jag inte är god nog för Georg?»

Albert skakade på huvudet.

»Det förstår jag så väl», fortsatte Beda. »Du skall gärna få höra romanen. Den är inte märkvärdigare än andras. Jag skall varken göra mig sämre eller bättre än vad jag är.»

Hon satte sig till rätta i soffan.

»När jag och Johanssons flicka från Svartlöga for in till Stockholm efter den där historien jag haft med patron Dan Åberg på Lervik, slog vi oss ned som sömmerskor. Vi slet förfärligt ont. En vacker dag gick det på sned för Johanssons flicka. Jag hade blivit varnad av patron så jag aktade mig. När hon kom ut från barnbördshuset, förbarmade sig en lantbrukare vid Huddinge härutanför staden över henne och tog henne till sig. Sedan gifte han sig med henne. Jag har inte setthenne på ett tiotal år minst. Jag slet och arbetade. Många gånger tänkte jag uppge alltsammans, gå i sjön eller fara tillbaka till Grålöga. Det är inte gott att vara en ensam flicka i den här staden. Men vi måtte ha något i oss vi sjöbergare, som tvingar oss att hålla ut. Först bodde jag uppe i ett kyffe uppe på Ladugårdslandet, strax vid kyrkan. Trälade nätterna i ända. Både hemma och borta. Sydde i familj. Fina familjer. Slet så fingrarna värkte och jag knappt kunde hålla i nålen till sist. Då såg de inte så här fina ut, må du tro,

Albert!»

Hon tittade på sina fingrar och gned dem nästan ömt.

»Visst hade jag mina frestelser jag som andra. Det fanns mycket, som lockade. En gång lade sonen till ett justitieråd ut sina krokar efter mig, när jag sydde hos hans mor. En annan gång var det en major, herrn i huset själv. Jag försäkrar dig, Albert, jag kände det ofta som om jag försökte gå på gamla ägg. Så ömtåligt var det. Och ruttet! Mångenstans.

För fem år sedan satte en väninna till mig upp den här affären. Hon erbjöd mig komma till sig. Hon var från Karlskrona. En ståtlig flicka. Gott huvud. Nå, det gjorde jag. Hon hade en god vän, en högt uppsatt man för övrigt, gift och med barn. Han hjälpte henne med att sätta upp affären. Han var alldeles tokig i henne, öste pengar på henne. Ville nödvändigt skiljas för att gifta sig med henne. Men hon sade nej. Hon var klok. Hon behöll honom bättre på det viset Så är nu karlarna en gång för alla.

En aprildag i våras — det är nu jämnt sju månader sedan — sjuknade Hanna. Hade förkylt sig troligen. Det blev lunginflammation. Hennes vän sprang här var dag. Han var förtvivlad. Han grät som ett barn, gamla gifta karln. Nå det hjälpte inte, för Gud hadebeslutat annat. Inom en vecka var hon död. Jag vårdade henne till det sista. Hon ville inte på sjukhus.»

Beda gjorde ett kort uppehåll och skålade tyst med Albert. Nu hade det spotska draget kring hennes mun försvunnit. Det ryckte i mungiporna som av gråt, och hon blinkade tätt.

»Jag vill inte uppleva det en gång till, inte för allt i världen. Jag har aldrig sett en människa sörja som han. Han var nästan tokig. Var dag efter det hon dött, kom han hit och satt och stirrade. Flera nätter i somras hörde jag honom vandra här rastlöst fram och tillbaka, medan familjen hans var på landet. Jag ligger därinne. Det är sängkammare där. När bouppteckningen efter Hanna skulle ske, visade det sig, att hon inte hade några släktingar. Det var för övrigt hans alltsammans. Han frågade mig, om jag ville ta det som en gåva, alltihop, och behålla affären till tack för att jag skött Hanna, bara jag lovade honom, att han när som helst kunde få komma hit och sitta en stund. Och här kommer han ännu, en stackars bruten man, som hade sin lycka här och inte kan glömma det. Hans bästa tröst är att få tala om Hanna, hur härlig hon var, hur god hon var, hur trogen. Han kan utbreda sig i timtal över hennes underbara egenskaper. Varför skulle jag beröva honom den tron? Hanna var bra, men inte märkvärdigare än andra, varken i det ena eller andra fallet. Nu vet du vad jag tagit mig till och om jag är värd att ta hand om Georg. Varför jag bär svart kanske du också förstår. Det är efter Hanna. Annars har jag ingen orsak att sörja. Jag har det gott. Inte gör det mig något, att den där stackars gubben springer här. Han är inte farlig för mig. Och när han nu inbiilar sig det här rummet vara någon slags helig plats må han göra det. Skulle han bli kär i mig också, får jag försöka bära även det. Ibland visar hanfarliga symptom. Men det är nog för han inbillar sig, att jag är Hannas ande, som går här och spökar i något avmagrad gestalt. Inte fullt så ståtlig!»

Beda skrattade till hädiskt.

»Nej, skål, Albert! Hade du inte satt på grund skön Mary, som lotsålderman uttryckte sig, hade jag kanske aldrig fått se dig. Men nu skvallrade tidningarna om vilken broder jag hade, vilken hjälte! Och så får väl det försona, att han har en sådan slarva till syster.»

Hon gick bort till spegeln för att spegla sig igen som Albert trodde, men hon torkade i hemlighet sina ögon. Hon var helt rörd själv, fast hon inte ville visa det för brodern. Hon plågade sig dock ännu mer.

»Du har aldrig smutsat det sjöbergska namnet. Lotsålderman hade rätt», sade hon och såg på brodern med ett uttryck av beundran.

Albert ruskade avvärjande på huvudet. De började tala om annat, om likgiltiga ting. När det blev tid för Albert att gå till lotsåldermans fest på Skeppsbrokällaren, frågade han, om inte Bcda tänkte fara ut och hälsa på släkten någon gång.

»Jag tror inte jag passar där längre», sade hon giftigt. »De vill säkert inte veta av mig.»

»Nej, du är väl för fin för oss», svarade han något hårt.

»Nu skall vi skiljas som vänner, Albert!»

»Har inte bättre begärt.»

»Du svarade mig inte något om Georg.»

»Jag måste först fråga Anna, det förstår du. Tack skall du ha för erbjudandet i alla fall.»

»Det gjordes av gott hjärta.»

»Det tror jag. Adjö med dig!»

Hon följde honom ut i butiken och klappade honom ömt på axeln.»Glöm inte bort mig, om du kommer till sta'n någon gång.»

»Det blir nog inte förrän vid nästa grundstötning.»

»Åh, vi stiger, Albert, vi stiger!» skämtade hon.

När Albert kom ut på gatan, såg han en man stå mitt emot på andra sidan alldeles under lyktan med paraply över sin höga hatt som för att skydda sig, både för regn och för att bli igenkänd. Sjöbergs skarpa blick urskiljde dock tydligt, att mannen hade långt grått hår och helskägg.

Det är han, tänkte Albert och fortsatte. Vad angår den saken mig?

Men efter en stund såg han sig om nästan omedvetet. Mycket riktigt. Herrn i höga hatten och para-plyn gick över gatan direkt in i Hanna Englunds Handsk- och Parfymaffär.

En gammal gift man, med hustru och barn! Ja, de människorna, sade Albert sig. Hur de trassla till sitt eget liv. Allramest i den här staden.

Han vek upp kavaj kragen som för att skydda sig mot smittan. I verkligheten var det för duggregnet.

När han kom fram till gathörnet, tog han märke på gatan. Jaså, det var där. Alldeles bredvid Norrmalms-torg. Där hade han Berzelii park. Nå, då kände han kursen till Skeppsbrokällaren. Han satte full fart. Klockan var strax sex.

I sitt stilla sinne undrade han över vad Anna skulle säga om förslaget med Georg. Det vore en lösning, men —.MAJORENS BRAGD

Albert Sjöbergs frikännande hade oväntade följder även i andra avseenden. Han beordrades att kvarstanna på Tallholmen som t. f. överlots av andra grad, och på nyåret utnämndes han till ordinarie befattningshavare i samma tjänst.

Genom utnämningen gick han förbi några av de äldre kamraterna, men de voro nog rättsinniga att erkänna Sjöbergs större meriter för tjänsten. Albert Sjöberg fick tre guldstreck på kavaj ärmarna. Det var en ständig anledning till förargelse hos en av de förbigångna som hade magkatarr. Varje gång Sjöbergs utnämning kom på tal, även i Sjöbergs närvaro, antydde den mag-sure att bästa sättet att bli befordrad var nog att sätta en skuta på grund.

Numera kallades Sjöberg aldrig annat än mäster-lotsen. Det var en titel med god, förnämlig, gammal klang ute på Tallholmen. Ett par av gummorna började till och med att niga för mästerlotsen. Han hade blivit en mäktig man, Sjöberg, som hade deras söners framtid i hand.

Anna tog utnämningen lugnast. Hon liksom barnen hade glatt sig åt frikännandet, men befordran imponerade mindre på henne. Löneökningen välkomnade hon, men annars var det hela idel fåfänglighet, både befordran och guldränder. Det hörde till denna världen.Elvira, som genast måst lämna farbror Eriks och handelsbodens alla läckerheter av karameller och choklad, när Albert Sjöberg fått utnämningen, gick omkring och trutade sur de första veckorna. Det var inte tiondelen så livat hemma som hos farbror Eriks. Där fick hon göra precis vad hon ville, vända upp och ned på allting och riktigt leva rövare. En tröst i eländet var det förstås, att hon åtminstone

fick ta dockan med sig hem, den stora dockan med röda kinder, gula lockar och himmelsblå ögon och som kunde blunda riktigt, när man lade henne på rygg. Farbror Erik hade nog givit förfärligt mycket pengar för den, när han var in i stan sist. Faster Klara hade hjälpt Elvira med att sy kläder till dockan så att den blev väldigt fin.

Elvira vart missnöjd med detsamma hon flyttade hem, därför att alla frågade henne varför dockan hette Östergren.

»Därför den heter det», svarade Elvira.

»Ja, men kära flicka, inte kan en flicka heta Östergren, dockan är ju en flicka.»

»Heter inte ja' Sjöberg då?»

»Ja du, det är en annan sak. Du heter Elvira också.»

»Ja, men det finns bara en Östergren och därför ska dockan heta Östergren.»

Usch, vad de voro dumma hemma! Bäst var far, för av honom fick hon åtminstone så mycket ejderdun hon ville för Östergrens säng. Mor däremot brydde sig inte om någonting. Hon gick bara i missionshuset. Och Georg hade blivit så stur sk, sedan han börjat sitta i lotsstugan och vakta och inbilla sig, att han var något.

Albert Sjöberg dröjde med att framföra Bedas anbud om att Georg kunde få bo hos henne, om han skulle studera i Stockholm. Själva faktum att han träffat Beda hade Sjöberg däremot strax efter hem-komsten framfört. Anna tycktes inte fästa sig vid det. Hon svarade ett kort »jaså, hur har hon det då?»

Hennes likgiltighet för dylika värdelösa ting hade sin förklaring icke endast i den religiösa frid hon vanligen befann sig i utan även däri, att hon fått något mycket viktigare att tänka på.

En dag hade postbudet från Solö kommit över med ett brev till henne. Det innehöll kort och gott en an-maning från snickare Johansson i Stockholm att genast skicka de felande årsbetalningarna för flickan, annars så skulle han vända sig till mästerlotsen själv.

I sina religiösa grubblerier hade Anna förgätit sina åtagna förpliktelser mot hennes och Brinkmans barn, det levande minnet av Veganatten. Hon blev inte det ringaste förskräckt över snickarens hotelser. Hon var förvissad om att de nog skulle akta sig för den utvägen. Hon hade en gång för alla sagt ifrån, när hon lämnade Jenny till snickaren, att om de någonsin läto undfalla sig ett knyst om det till Albert Sjöberg, så gick hon själv, Anna Sjöberg, i sjön och snickaren och hans gumma skulle aldrig få ett öre ens.

Snickarns hotelsebrev gjorde dock, att Annas tankar samlade sig ännu mer om henne själv. Hon skulle nog skaffa pengar. Kunde alltid spara en slant bättre nu, när Albert fått löneförhöjning. Hon hade bara glömt bort saken. Inte var det någonting att bråka om. Svåger Erik var alltid villig att försträcka henne pengar mot ett litet papper, om det behövdes. Utan någon som helst ränta.

Anna skaffade också de nödiga pengarna och skickade snickarn. Därmed ansåg hon sig ha uppfyllt allan rättfärdighet. Men hon fick agg till stockholmarna och den syndiga huvudstaden mer än förut. Det var utsvävningarnas näste och alla lasters håla. Därom vittnade även missionspredikanten ofta i bönehuset påSolö. Han varnade så ofta han kunde de frireligiösa för stadens frestelser och satans arga nät, som låg särskilt förföriskt utbrett över huvudstaden.

Albert i sin okunnighet om det psykologiska förloppet i Annas själ råkade illa ut, när han framförde Bedas erbjudande att ta Georg till sig för att han skulle få fortsätta att läsa i Stockholm.

Anna fick ett återfall av sitt gamla stridshumör. Hon slog från sig med både ord och gester.

Hos den varelsen! Var han galen, som tänkte sätta deras son i händerna på en så'n? Det visste väl hela Tallholmen och Solö vad Beda hade för sig därinne. Det var bara han, som efter vanligheten inte visste något, därför att han var godtrogen och dum och alltid trodde folk om det bästa.

Albert försvarade systern. Hon hade slitit och kämpat för brödet mycket mer än andra. Och ville han, så skulle

han kunna berätta Bedas hela historia alldeles som hon själv berättat den.

»Och det tror du på! Du är verkligen dråplig.»

»Jag tror vad jag sett. Hon har en handsk- och parfymaffär strax bredvid Norrmalmstorg.»

»Handsk och parfymaffär!» hånade Anna. »Ja, jag tycker sannerligen jag känner den sköna lukten ända hit! Åhnej, du! Georg skall minsann inte komma till någon parfymaffär av den sorten så länge jag lever. Det skulle bli en skön uppfostran! Läckra studier! Beda med sitt söta leverne och sin vassa tunga. Jag minns henne nog, må du tro, se'n Grålöga.»

Albert tyckte, att Anna inte hade så särskilda förutsättningar att fördöma Beda men ville inte bråka. Han tog utbrottet som ett tecken till att man nu måste vara ännu försiktigare med Anna. De blevo besynnerligt överspända och hysteriska i missionshuset, en hel del av kvinnorna. Anna menade ingenting med det.»Så talar vi inte mer om det», förklarade Albert. »Jag trodde, att du skulle bli glad åt förslaget. Det är du och inte jag, som ständigt framhävt, att det var synd, att Georg inte fick fortsätta att läsa. Jag kan gott nöja mig med att han går i mina fotspår och blir lots.»

Anna svarade ingenting. Hon såg på mannen och gick fram och kysste honom.

»Förlåt», sade hon stilla och blygt.

Så glömdes saken bort. Georg själv gjorde aldrig några påstötningar om att han ville studera. Han lånade böcker hos skolläraren, när han kom åt och arbetade med sina matematiska problem för sig själv.

Det gick ett par år, innan frågan blev brännande igen. Det sammanhängde med att majoren en septemberdag uppenbarade sig på Tallholmen med sin gröna sump. Två dagar gick han omkring på Tallholmen och luktade och sökte för att finna sig en lämplig plats att bo. Han var noggrann värre. Än var det för stort och än för smått, än för dyrt, för mörkt eller för mycket folk omkring den erbjudna lägenheten. De flesta av Tallholmens bebyggare drogo sig också för att hyra ut till den lilla, kostliga mannen med den vassa örnnäsan och den eldiga blicken. Sommargäster kunde man nog ta emot en och annan. De bodde endast där några månader, men att få en halvtokig major inpå sig hela året lockade inte.

Majoren gjorde sig ingen brådska med att välja. Han hade aldrig förr gästat Tallholmen på sina vikingafärder med sina tre buteljer spritvaror, sin ljusstump och sina rena lakan, men ryktet i skärgården hade alltid utpekat Tallholmen som bästa platsen att bo. Där fanns bara hyggligt folk. De flesta lotsar. Mitt emot på andra sidan det smala sundet hade man Solö med handelsbod, kyrka, telegrafstation, telefon, tullare och enuppspirande badort med hotell. Solnedgången hade man intill det sista och ute på vallarna funnos både en Tro jaborg och historiska vallar, som byggts mot ryssarna för länge sedan. På högsta berget hade man utsikten fri utåt havet mot öster. Tallholmen var således det gyllene lagom för en skärgårdsentusiast som majoren. Kultur och natur i omedelbar närhet av varann.

En bland de första bekanta majoren stötte tillsammans med på Tallholmen var Georg. Platsen var icke så stor att man kunde undgå att mötas. Återseendet blev om icke stormande så dock glatt.

»Är majoren här?» utbrast Georg.

»Onödig fråga efter som du ser mig. Brist på omdöme. Felaktigt yttringssätt. Slentrian. Mycket vanligt. Känner du något att hyra, passande en gammal knekt? Ej dyrt, ej mörkt, ej stort, ej smått, ej bråkigt. Något mitt emellan. Aurea mediocritas — gyllene medelvägen.»

»Jag kan fråga far eller mor.»

»Gör det. Vi ses sedan. Bor i gröna sumpen min nere vid stora bryggan. Träffas mellan tolv och ett. Frukosterar. Med snaps. I båten.»

Det glittrade till i de pigga ögonen under den djupt neddragna uniformsmössan.

»Rekognoscerar terrängen så länge. Ser inte otrevligt ut här.»

»Här är härligt!» utropade Georg.

»Ungdom, entusiasm, förstår. Går över med tiden. Nil admirari — ingenting är värt beundran, min gosse. Det visste redan de gamla romarna. Härligt, alltså! Med prutmån betyder det drägligt. Frid!»

Han vände Georg ryggen något tvärt och gick. Georg kunde inte låta bli att skratta. Det var allt en kuriös figur. Precis likadan som för ett par år sedan, då de träffades ute på Måsklubb. Kanske en smula ännumagrare och tunnare. Med snörkängor och kappa mitt i sommaren.

När Georg kom hem och talade om att majoren anlänt och ville hyra på Tallholmen, Logo både Albert och Anna. Elvira blev förfärligt pigg på att se majoren, när Georg beskrev hur han såg‘ut.

Elvira hade numera övergivit den kära dockan Östergren och var en stor och allvarlig dam på hela tio år. När hon hörde talas om majoren, såg det ut som om hon fått ett återfall och tänkte sig möjligen att få en docka »majoren» att leka med. Hennes ögon lyste skälmskt.

»Han måtte se väldigt skojig ut», sade hon. »Den får far lov att ta hit så snart som möjligt så vi kan få skratta.»

»Det är ingenting alls att skratta åt», tillrättavisade Albert.

»Ja, men både far och mor drog på mun nyss. Det såg jag. När Georg härmade majorn.»

»Jag härmade honom inte. Jag visade bara hur han bär mössan och hur han går», urskuldade sig Georg.

»Det är du för gammal till», sade Albert. »Tänk på, vad han var snäll mot dig ute på Måsklubb. Han har haft sina sorger. Det kan vi få litet var. Och underliga kan vi alla bli.»

Majoren lyckades få hyra en gammal sjöbod, i vars ena ända man inrett ett rum med järnspis. Den andra ändan stack ut ett stycke över vattnet, så man hörde sjön klucka tydligare där än i andra rum, som majoren besett. Det tilltalade majoren särdeles. Kluckandet gav intryck av att han låg i båten samtidigt som han hade ett ordentligt rum, där han både kunde elda och sova. Genom fönstret mot väster hade han solnedgången och stora farleden. Där såg han ångare och seglare komma och gå. Alldeles vid sjöboden gick en gammal, fallfär-dig träbrygga ett stycke ut i sjön. Den dugde till att förtöja majorns gröna sump vid.

Majorn var mer än nöjd. Här störde ingen. Sjön hade han inpå sig. Hyran ställde sig billig. Femtio kronor om året begärde den gamla lotsänkan, som rådde om sjöboden. Sjöbergs fann det syndigt dyrt, när majoren kom och hälsade på och talade om vad lägenheten kostade.

»Det är sommargästerna här, som förstör priserna», menade Albert.

»Ja, allt blir dyrare», suckade Anna med tanke på alla utgifter.

Majoren hörde snart till de dagliga besökarna hos Sjöbergs. Den första tiden sov han på golvet i den omöblerade stugan han hyrt, insvept i sin kappa, med mössan neddragen till och med över öronen och med de tre literbuteljerna konstfullt lagda på varandra och täckta av de hoprullade lakanen till huvudkudde.

Anna Sjöberg, som genom Georg fått höra talas om denna något hårda bädd, erbjöd sig genast att sätta ned en pinsoffa med sängkläder till majoren. Majoren skrattade och förklarade, att han föredrog att leva på fältfot tills vidare. Det gällde, att alltid hålla sig beredd, leva spartanskt och vänta uppbrottsorder.

Allt det där lät förfärligt karskt, och hela Tallholmen hade snart reda på majorens privata liv. Det gav ett visst skimmer av viking över majoren. Tyvärr förgick det inom inte fullt fjorton dagar. Då medförde ångbåten majorens hela flyttning från hans föregående bostad längre in åt Vaxholm. Flyttningen var inte särdeles imponerande, men där fanns dock både en tältsäng, ett brunt klaffbord, fyra stolar med rottingsitsar, en kommod av ek, ett mahognyrakbord med oval spegel, två vita bokhyllor, fem lårar, tre stora kistor ochen massa rullar, som sågo ut att innehålla mattor, kartor eller dylikt.

Majoren höll sig osynlig flera dagar efter det att flyttgodset slukats av det tomma rummet i sjöboden. När

Sjöberg äntligen jämte lotsålderman och några andra av honoratiores på Tallholmen fingo inbjudan att dricka invigningskaffe hos majoren, häpnade litet var.

De brokiga så föga sammanhörande möblerna hade majoren icke lyckats förläna större enhet, men annars hade han trollat. Bokhyllor med fina böcker, bronskrona i taket, hemvävda trasmattor i varma, läckra färger över hela golvet, granna kartor på väggarna och skinande kopparkastruller på hyllan vid spishuven. Det enda, som såg strängt enkelt ut var tältsängen med en grå filt, vita lakan och snövit örngottskudde, bäddad till liggning.

»Älskar ordning, avskyr trassel», förklarade majoren och gned belåtet sin smala höknäsa. Han öppnade en skrubb och visade flera kostymer och en uniform. »Stor parad», sade han. »Om det behövs.»

»Han får väl skaffa sig hushållerska», försökte värdinnan, som trots den oskäliga hyran också inviterats till öppningsfesten.

»Avskyr hushållerskor. Bränner bara vid, slår sönder, träter.»

»Majoren skulle gifta sig», föreslog lotsålderman ironiskt. »Här finns vackra flickor att välja på mellan tjugu och åttio år. Med eller utan löständer.»

»För indisciplinär att gifta mig», svarade majoren med bitter självkänsla. »Älskar icke att lyda. Kommenderar helst själv.»

»Varför skall det behövas kommando i äktenskapet?» inpassade Albert.»Där det är mer än en behövs alltid kommenderas», klippte majoren av.

Majorens kvarblivande på Tallholmen medförde, att han efter ett år tog kommandot i alla kommunala angelägenheter. Lotsarna hade inte tid mer än några månader om året att beblanda sig med slika ting. Dessutom saknade de allt intresse. På lediga stunder fiskade de eller skötte sina ärvda hemmansdelar på Tallholmen. Någon gång, när storfrågor kommo före på kyrko- och kommunalstämmorna på Solö, under vilken kommun de hörde, hände det, att lotsarna infunno sig i samlad trupp för att mota skattehöjningar eller dylika tokerier, men i vanliga fall lämnade de åt Solö-bönderna att sköta om uttaxeringen på sitt sävliga, lugna sätt.

Med majorens ankomst blev det fart på Tallholmen. Majoren födde planer och ideer jämt. Här skulle vägen nivelleras, där skulle man lägga ned avloppsrör, här skulle borras gemensam brunn och där skulle man ta upp diken. Han var besvärlig med alla sina projekt. Ångbåtsbryggan behövde nya stockar. Flaggstång borde resas på högsta berget. Ingen fick kasta soporna på backen utan i sjön.

De flesta av folket på Tallholmen skrattade åt honom. Inte var det någon brådska. Man hade rett sig i så många lotsgenerationer utan avloppsrör, och var och en skötte bäst sin egen lilla brunn. Inte behövde det kommenderas att kasta soporna i sjön. Det gjorde man sedan urminnes tider. Även om man någon gång slarvade.

Majoren hade envishetens förmåga att trumfa igenom det viktigaste av vad han ville. På några år hade han format om Tallholmens yttre efter sin skalle. En ordentlig väg ledde ned till bryggan och på utsiktsber-get reste sig en jättestång, där ett helt signalställ flag-10 Mästerlotsen.gade vid högtidliga tillfällen. Då hade lotsarna inte varit snåla. Flaggor förstodo de sig på.

Majorens energi fann utlopp även på andra håll. I kommunalnämnden på Solö borrade han sig in med lotsarnas hjälp och satte förskräckelse i de dåsande sammanträdena. Han verkade som en ettermyra, som ramlat ned bland daggmaskar, bet och sprutade gift. Inom kort gjorde han sig omöjlig med alla sina reformförslag. De frireligiösa elementen kunde icke förlika sig med hans karga och cyniska sätt att tala. Hos pastorn och patron på Lervik blev han en välsedd gäst, även om de mest togo honom som en slags narr från en annan värld än de voro vana vid.

Majoren tog däremot allt på fullt allvar. Hans hjärna befann sig ständigt i brinnande tillstånd. Av böcker hade han slukat det mest läsvärda. Ofta hade han icke hunnit med mer än att skumma ytan, men i några fall hade han gått på djupet.

Den första och helt naturliga följden av majorens bosättning på Tallholmen blev den, att Georg började upptaga

sina studier på nytt. Majoren hade i ett anfall av särskilt lysande lynne och medfödd högfärds-galenskap sagt åt Albert och Anna, att han skulle göra pojken till student på två och professor på tio år, om Georg slapp annat arbete. Det blev en livlig diskussion mellan föräldrarna. Albert tyckte, att Georg redan kommit så bra i tagen med lotsningen, att det var synd att rycka in honom på en annan bana.

»Det var märkvärdigt», sade Anna, »förut ville du att han skulle läsa och nu på en gång håller du emot.»

»Jag gör det för hans egen skull.»

»Vi har kanske inte råd?»

»Det kunde vi väl ha. Det var inte så många år, sedan jag erbjöd dig, att han skulle få bo hos Beda i Stockholm. Då ville inte du!»»Det var en annan sak. Syster din var inte bästa skyddsvakten för vår gosse. Han skall åtminstone inte gå under genom hennes förvållande. Han skall uppåt.»

»Jag tror du talar alldeles som salig mor. Stiga!»

»Det är var mors känsla. Det var inget särskilt betecknande för din mor, inbilla dig inte det.»

»Gärna för mig får han bli både student och professor, om han kan det. Enklast är att tala med honom själv. Han är gammal nog att kunna välja.»

Georg gick med förtjusning in på majorens förslag. Han avfördes ur lotsverket som lotsläring och började läsa. Det blev ingen vanlig skolläsning med visst kvantum läxor per dag, fritid och lekar. Han pluggade så han blev gröngul i ansiktet. Majoren var icke den, som lät någon ligga på latsidan. Själv hade han behov av ytterst litet sömn. Högst fyra, fem timmar per natt. Han förförde Georg till samma dåliga vana.

Närhelst Albert eller Anna kommo in till majorens, sutto de båda galningarna och läste eller diskuterade. Majoren behandlade Georg som fullständig jämlike i andligt hänseende och hade stora skäl till det, fast Georg kallade majoren för farbror.

Elvira, som av nåd fått tillstånd att ibland åhöra undervisningen inne i majorens stuga, höll i början god min. Hon tyckte det var väldigt livat att höra bror Georg och majoren disputera. Hon begrep inte mycket, ehuru hon hade liksom brodern lätt att fatta. Åldersskillnaden gjorde dock, att hennes vetande låg långt efter brodern. Det var rysligt spännande, när den lilla majoren med sitt blankskinande huvud utan ett hårstrå struttade omkring på golvet och ögonen gnistrade och höknäbben liksom högg till, när han slungade mot Georg vissa frågor, som denne stilla och lugnt besvarade.

»Jag begriper inte, att Georg kan sitta där så lugn,vet du mor», sade Elvira. »Jag skulle bli tokig av att höra majorn. Han är så ond, så ond, och Georg sitter där som en filbunke.»

»Det har han efter far. De har inte vårt blod. De är inte heta som vi», sade Anna och kysste flickan.»

»Pojken förstör sig, förvrider kroppen på allt läsande», spådde lotsålderman, som hört talas om eländet. »Synd på pojken!»

I ett visst avseende fick lotsålderman rätt. Georg tog inte svår skada till sin kropp genom pluggandet. Därtill var han allt för sund natur, härdad i frisk luft och uteliv. Det fordrades mycket för att bryta ned en så bra kropp. Han tog skada till sin själ. Något som var mycket värre.

Majoren var cyniker, pessimist, världsföraktare. Hans egen sammanstötning med livets vidrigheter hade gjort honom till det. Den svåra chock hans fåfänga, ärelystnad och högfärdsgalenskap fått genom att han blivit förbigången i befordran hade förbittrat hans livsuppfattning. Livet hade spottat på honom, därför skulle han bespotta livet. Hämnd!

Det dagliga umgänget mellan majoren och Georg inverkade menligt på den yngre såsom den mer mottagliga, den mjukare själen, i vilken majoren hade endast att trycka stämpeln av sin förbittrings starka ord.

Georg blev laddad med historia, geografi, språk, filosofi, naturkunnighet, matematik, allt vad som behövdes i

studenten, men han fick som påbröd en massa meningar och idéer, som smakade pikant genom framställningssätt men som i mångt och mycket voro livsfarliga för själens hälsa.

Det värsta var, att dessa påbrödssentenser brände sig lika fast i minnet som de för studenten behövliga lärdomarna. Han fick i sig småbitar av Hartmanns smärtfilosofi med det allmänna självmordet som det mesteftersträvansvärda. Det njöt majoren särskilt av. Man borde utveckla kulturen för att alla skulle begripa hur ruttet allting var. Hjälpa världsprocessen så den fortare nådde sin yttersta mening.

Det var en skön soppa, som på detta vis serverades ynglingen. Majoren försummade inte att späda på med vishet ur egen fatabur, när det passade. En gång, när Georg var oförsiktig nog att säga, att både far och mor visst innerst ville, att han skulle stiga, komma fram, upp, och yttrade tvivel om att han hade några anlag för det, sade majoren:

»Man kan stiga hur högt som helst, bara man anpassar sig efter omständigheterna och dem som makten haver och inte är belastad med för stor idealism, eller sanningsbehov samt inte är notoriskt idiot. Ibland kan till och med en idiot bli generaldirektör eller minister. Det finns historiska exempel. Misströsta aldrig, min gosse!»

Den gamla historien om satyrens svar till kung Mi-das, när denne frågade om vad som var bäst för människorna, försummade majoren heller icke att framföra. Det roade honom att se Georg förlora sitt vanliga lugn, när majoren en dag, då de talade om livets mening och mål, smattrade ut satyrens svar:

»Usla lump, slumpens och slitets fä! Det bästa är ouppnåeligt för dig — att icke vara född, att icke finnas till, att vara intet! Det näst bästa för dig är att snarast möjligt dö!»

Både Albert och Anna tyckte, att Georg förändrade sig snabbt. Den livsglada ynglingen, som visserligen alltid varit en smula kärv på ytan, blev mörk och tungsint. Pannan fick onödigt djupa veck, och från näsroten började två farliga linjer gå ned mot mungiporna.

»Vi skulle aldrig låtit honom läsa», sade Anna, sombörjade bli allvarligt rädd. »Jag förstår mig inte på gossen.»

»Hors, märker du det också. Jag trodde du knappt hade tid till det, så mycket som du går i missionshuset.»

Anna förstod, att det stod illa fatt, när Albert började dra in missionshuset i samtalet. Det hade han aldrig gjort förr.

»Jag kan sluta att gå där, om du vill.»

»För all del! Inte för min skull. Jag unnar dig det så gärna, om du kan finna någon tröst i det.»

»Det gör jag, Albert. Om inte du och Gud varit så goda mot mig, vet jag inte var jag hamnat till slut. Det vore gräsligt sorgligt, om Georg skulle förta sig på läsningen.»

»Det tror jag nu inte, fast han ser dyster ut.»

»Han kanske misströstar om att kunna ta studenten ?» framkastade Anna.

»Tvärtom. Han försäkrade mig härom dagen, att han skulle ta den inom ett år.»

»Han kunde gärna förblivit lotslärling. Jag är riktigt rädd för hur det kommer att gå nu. Kan du inte tala vid majoren, fråga honom riktigt ingående om vad han tror?»

Jo, det hade Albert tänkt själv. Majoren tröstade honom. Allt gick bra. Pojken såg en smula tungsint ut, men det gick nog över. Det kunde ta på vem som helst att behöva proppa sig full med en massa smörja, som behövdes för examen men icke för livet.

»Jag skall nog klara pojken. Var inte rädda. Nästa vår går han upp som privatist.

Majoren höll ord. Frampå vårsidan fick Georg på ansökan om att undergå studentexamen svar, att han skulle avlägga de skriftliga och muntliga proven i en småstad i landsorten. Majoren försökte genom en lek-tor, som han kände, få det ändrat till Stockholm, men det gick inte.

Anna grät av rörelse, när Georg for in till Stockholm med en av de stora finnbåtarna, vars tur passade. Albert

omfamnade pojken och rådde honom att vara lugn och tänka på att den, som klarat sig i storm på havet, den klarade nog av en examen. Elvira var mest nervös av alla och ville nödvändigt fara med för att se efter brodern.

»Skriv så fort de skriftliga proven är förbi», ropade hon åt honom, när Albert och majoren lade ut med ökan för att sätta Georg ombord på ångaren. »Och glöm inte att ta vita mössan med dig ut, när du kommer tillbaka!»

Georgs dystra ansikte lyste upp. Han kysste på fingret åt systern.

»Vill! Vill! Så går det. Allt i livet är vilja!» skrek majoren, när Georg klättrade uppför lejdaren.

Georg nickade tillbaika. Nog skulle han vilja.

Efter en vecka kom första brevet från honom. Det var ställt till fadern och öppnades med spänning, när Albert kom ned från vaktstugan, dit han gått för att se till journalen. Hela familjen församlades kring honom. Elvira trampade fötter oroligt, innan Albert hunnit att läsa utgången. Allt klart. Fina betyg i skrivningarna.

Majoren fick genast veta nyheterna genom Albert.

»Ingen hemlighet», svarade majoren. »Fick också brev med posten. Vill Sjöberg höra ett stycke? Det bästa ?»

Jo, det ville Sjöberg gärna.

»Krafset om examen och sånt där hoppar vi över», förklarade majoren. »Tvivlade aldrig på att pojken skulle klara sig i skriftliga. Han är inte fullständig idiot. Muntliga skrämmer mig mera. Han kan tappahumöret. Då går det inte. Ännu så länge står det på höjdpunkten. Hör bara vad han skriver! Iakttagelseförmåga saknas inte.

Törst kom svenska skrivningen. Vi burades in i en stor sal. Två lärare vaktade oss som bandhundar. Från gula pulpeten framför svarta tavlan med en karikatyr i vit krita av någon okänd mästare lästes ämnena. Historiska, kemiska, fysiska och andra. Ett lydde: Ten slöja, som för mänskligheten tädker det tillkommande, är vävd av barmhärtighetens hand/ Det var skada, att slöjan inte räckte till att täcka den nattstol, som man placerat strax framför mig inne i salen. Lyckligtvis besteg ingen den tronstolen. Barmhärtigheten tycks i alla händelser icke sträcka sig till de syndare, som skola avlägga skriftliga prov i studentexamen —/

Hehe!» gnäggade majoren. »Det är det jag alltid har sagt. Människorna är några fän. Ingen hänsyn. Ingen takt. Ingen finkänsla. Tänk nu att placera en nattstol inne i skrivsalen! Kulturen efterlyses här i landet. Fräckheten, dumheten och misstroendet styr.»

»Nånå, ta inte i så häftigt», varnade Sjöberg. »Värre har man hört. Jag begriper inte, att Georg ids skriva om det ens.»

»Det är just bra. Han skall lära sig att se sakerna som de är. Cynismen är det enda, som består.»

»Då borde nattstolen passa dig bra alltid, tycker jag», sade Sjöberg och gick.

Georg kom hem till Tallholmen med vita mössan och laudatur, högsta betyget. Det blev en hej dundrande fest hos Sjöbergs. Släkten utifrån Grålö, Karl Sjöberg med blomma och barn, två pojkar hade också inbjudits. Eriks voro naturligtvis självskrivna. Såsom handlande bidrog Erik till anskaffande av godsaker för rimliga priser. Man åt, drack och höll tal. För studenten, för föräldrarna, för majorens bragd att läsa upp Georgtill studenten. Till slut höll man tal för vad och vem som helst. För framtiden, för lotsarna på Tallholmen, för Karl Sjöberg och hans familj, varvid man särskilt tackade Karl för att han efter sjutton års irrfärder vänt tillbaka till Sverige, för Erik Sjöberg, den blivande riksdagsmannen i första kammaren, som alla borde ena sig om att välja. När till sist lotsålderman höll ett för honom ovanligt svassande tal för Elvira och spådde, att nu skulle hon snart också träda ut i livet och göra föräldrarna heder, började Anna storgråta och bad dem hålla upp med alla mänskliga spådomar, eftersom människan spår och Gud rår.

Georg fick många förfrågningar den kvällen vad han tänkt bli. Han visste ingenting. Han hade måst skåla med alla människor, så jorden gick runt mer påtagligt för honom än vanligt. En del av gästerna sutto utanför Sjöbergs stuga och groggade.

»Han skall in i tulln!» dekreterade majoren, som vart allt högljuddare ju längre det led och till och med kunde prata långa, sammanhängande ramsor utan att klippa av meningarna i småbitar som annars. »Jag känner generaldirektörn! Han var min bäste vän i skolan. Jag skall skriva till honom i morgon dag. Kammarskrivare i Kungl. generaltullstyrelsen, det duger väl!»

»Fy tusan», bröt lotsålderman ut. »Inte tullare! Det passar inte .sonen till en mästerlots. Han skall in i lotsstyrelsen. Det skall jag dra försorg om. Så får vi se honom som lotskapten en gång. Ja, inte jag, för jag går på gravens bredd, men ni andra —.»

»Kom inte med gravens bredd klockan tolv en sommarnatt på Tallholmen!» väsnades majoren. »Låt oss vara unga och glada, evigt unga. Livet är till för att leva. Hej, lotsålderman! Aftonrodnan ännu brinner,när du morgonrodnan hinner», deklamerade majoren vers av egen tillverkning.

För tillfället hade han glömt alla filosofiska teorier om självmordet som det högsta eftersträvansvärda. Grogglaset utgjorde nu livets högsta potens.

Karl Sjöberg utifrån Grålöga förhöll sig mer tyst och sluten. Han besvärades icke själv av eller besvärade andra med talträngdhet, men när man frågade honom om vad det skulle bli av hans pojkar gav han svar, att de nog kommo att förbli fiskare.

»Ja, men Herre Gud, karl, han skall väl låta pojkarna slippa hundlivet därute!» utbrast majoren, som työkte sig ha fått svart på vitt på att även skärgårdspojkar kunde bli något annat än fiskare. Har de inga talanger ?»

»Anders skall ha sådan begåvning för mekanik», sade mästerlotsen Sjöberg, som kände släktkärleken starkare än vanligt.

»Ja, han knåpar med vädersnurror, men inte vet jag, om det betyder något.»

»Då gör vi honom till ingenjör», förklarade majoren. »Och den andra, han med drömmande ögonen och blekansiktet, vad skall det bli av honom?»

»Det vete gudarna», svarade Karl. »Han knäpper på farfars fiol mest hela dagarna och filar och drar på strängarna.»

»Sese! Då gör vi honom till fiolist i hovkapellet i Stockholm med tiden», skojade lotsålderman för att härma majorens högfärdiga framtidsspådomar.

»Fy tusan!» bröt majoren ut. »Musiker! Fiolist! Då är det bättre han hänger sig i sina egna tarmar. Musik kan ingen leva på. Bizet, han som skrev Oarmen, ja, det vet ni väl knappt vad det är, svalt ihjäl på en vindskammare.»»Ja, se majoren han kan då allting», skämtade lotsålderman, »till och med svälta ihjäl musikanter.»

Maria Sjöberg kom nu lyckligtvis och avröt samtalet. Hon ville de skulle fara hem till Grålöga. Det var redan sent. Det lyckades inte. Fruntimren plockades ut en efter annan trots deras motsträvigheter och tvingades att insvepta i filtar slå sig ned hos karlarna i det fria. Anna, som majoren narrade att smaka på punschen, fick ett anfall av gamla sjukan och blev öm och kärleksfull. Hon kände sig så innerligt glad över att Georg sluppit lotsyrket. Allt, som hörde samman med sjön, hatade och fruktade hon av någon besynnerlig instinkt.

När den nådiga solen gick upp och tittade fram genom det nyutslagna bigarråträdet hos Sjöbergs, såg den majoren stå på bordet och orera om livsglädjen inför den glada församlingen kring bordet i det fria.

Men inne i kammaren hade Georg och barnen gått i syskonbädd på golvet för länge sedan och sovo en drömlös, lycklig sömn.ARVET

Georg fick stanna hemma hela sommaren för att vila sig efter de ansträngande studierna. Varken han eller föräldrarna kunde bestämma sig för vad han skulle bli. Majorens anbud om kammarskrivaretjänsten i tullen lockade, men Georg själv tycktes icke vidare hågad att komma i statens tjänst. Helst hade han velat bli astronom. De matematiska förutsättningarna hade han, men det fordrades studier vid något universitet, och till det hade

mästerlotsen icke råd. Hushållet hemma på Tallholmen blev allt dyrare år för år, allteftersom barnen växte upp. Anna kunde inte sköta pengar. De runno bort mellan fingrarna på henne, sade Albert. I synnerhet sista tiden.

Anna skyllde på Elviras kläder. Flickan kunde inte längre se ut som en skråpuk. Hon måste ha anständiga klänningar och skor, som passade hennes ålder. Hon var snart femton år. Pojkarna började redan titta efter henne, så bra som hon såg ut. Mästerlotsens dotter måste hålla sig snygg, helst nu på sommaren, när badgästerna började komma.

»Ja, det är en förbannelse med dessa stockholms-damer. De förvrider alldeles huvudet på våra ungdomar, både manliga och kvinnliga», sade mästerlotsen. Men Anna fick pengar till Elviras kläder.

Anna hade rätt i att Elvira måste se snygg ut. Mä-sterlotsens flicka blev snart känd bland sommargästerna. Många vände sig om efter den vackra, långa flickan med de strålande, blå ögonen, som tindrade likt stjärnor. En hy hade hon också, som väckte den uppriktigaste avund hos stockholmsdamerna. Brun var hon inte. Inte röd heller. Hon hade en underbar blekgul, intressant hy, nästan sydländsk. En gammal dam, som bott i södern, frågade henne direkt om hennes pappa var italienare eller kanske syd fransman, för där kunde man ofta se just blåa ögon och blekgul hy.

Tallholmsungdomen for ofta över till Solöbaden på dans. Elvira hörde till de mest uppmärksammade. Gustaf Brinkmans söner utifrån Grönö slogo vilt för henne, så ofta de kommo seglande in till Solöbaden. Elvira tog det som en frisk störtsjö av livsglädje. Hon hade velat famna hela världen. Den log mot henne. Ungdomsblodet svallade. Härligt var det att svänga runt i dansen. Hon hade oskuldens varma, rena blick på allt. Ingenting hade ännu smutsat hennes sinne. Flickorna på Tallholmen pratade naturligtvis sinsemellan om kärlek och kyssar och pojkar, men Elvira hörde till dem, som icke inlade något upplevat eller verkligt i orden. En gång skulle hon nog få en stilig pojke att hålla av, helst någon som bröderna Brinkman, fast inte så bråkiga och besvärliga som de.

De, som försökte kyssa henne någon gång i dansen när hon svängde om med slutna ögon i hemlig inre lycka, misstogo sig grymt, om de begagnade tillfället. Hon kunde bli topp tunner rasande och dansade aldrig mer med dem, som försyndat sig. En av lots-lärlingarna på Tallholmen gick med dödlig förälskelse i hjärtat. Hon visste icke om det.

Albert Sjöberg tyckte inte om att flickan gick så mycket på dans. Hon var alldeles för blek och klen och gänglig för att hålla på långt in på natten.Anna försvarade henne. Flickan var ung. Vi har varit unga också, Albert!»

»Ja, det är just därför jag vet det. Det var inte alltid det gick bra ute på Grålöga eller på Solö. Brink-männerna tycker jag minst om. De bräs på fadern.»

Anna sänkte skuldmedvetet huvudet.

Den farliga dansen på Solöbaden fick ett snabbt och oförmodat avbrott. Gamla patron Dan Åberg med silverröret i strupen gick för alltid till vila en fager julinatt. Hans trogna och feta kokerska, Allida, hade sett honom gå in i sängkammaren på Lervik vid elvatiden på kvällen. På morgonen, när hon kom in med brickan för att som vanligt ge honom kaffe på sängen, låg han död.

Källarmästarn nere på hotellet tappade alldeles fattningen. Patron Åberg hade försträckt pengarna till hela rörelsen. Hela företaget stod eller föll med patron Åberg. Redan förut, medan patron på Lervik levde, hade det varit svårt att klämma fram tillräckliga pengar för driftkostnaderna. Patron hörde till de snåla och försiktiga naturerna, som prövade sig fram steg för steg. Överallt skulle prutas och sparas. Vem visste hur länge stockholmarna trivdes på Solöbaden? Det var ett opålitligt släkte. De skulle ha roligt. Annars kommo de inte tillbaka ett annat år. Bättre att öka glädjen år för år än att komma med stora nummer med detsamma. Nästa år kan vi tänka på att skaffa oss nytt piano! Nästa år skall vi köpa en ny segelbåt! Nästa år skall vi måla verandan på hotellet!

Patron ville uppskjuta allt till framtiden, till nästa år. Källarmästarn ville att allt skulle ske med detsamma. Det var lätt sagt. Han behövde inte släppa till pengarna.

När badgästerna gnällde över trasiga sängar, slitna lakan eller smutsiga badkar, skyllde källarmästarn alltidpå patron på Lervik. Det var den rika drummeln, som inte ville göra vad han han enligt kontrakt förbundit sig.

Den rika drummeln hade nu sluppit ifrån alltsammans genom det tarvliga tilltaget att lägga sig och dö alldeles oförmodat. Arvingarna togo vid. Den närmaste av dem, brorsonen Herbert Åberg, en amerikanskt slätrakad typ med brinnande ögon och brottarkropp fick uppdraget att sköta Solöbaden. Det första han gjorde var att avskeda källarmästarn. Herbert Åberg påstod, att källarmästarn var en såskopp, som förstört hela badorten. En vecka efteråt hade Herbert Åberg skaffat en ny källarmästare, tillräckligt fet för att tjänstgöra som reklam för god mat. Ett musikkapell på fyra man, fiol, flöjt, violoncell och basfiol anlände samtidigt. Den första användningen av det fick man på patron Åbergs begravning, då de i Solö kyrka spelade Karl XV :s sorgmarsch på ett sätt, som kom alla Solöborna, som annars inte just voro några varma beundrare av den saligen avlidne, att gråta av tröstlöshet.

Samma dags afton gav Herbert Åberg invigningsfest på Solöbadens hotell. Av okänd anledning hade han på en vecka hunnit förvärva sig titeln ingen jörn. Kanske var det för de brinnande ögonens skull eller för att han klått två rörarbetare, som trilskades med att inte vilja laga något söndrigt vid varmbadet.

Ingen jörn bjöd på champagne och höll tal för badgästerna. De fingo ursäkta, att det varit si och så med förhållandena på badorten under sista veckan. Nu skulle en ny dag randas. En ny sol gå upp. Den nya källarmästarn, Joachim Bergström, vars hela yttre ingav så lysande förhoppningar i kulinariskt hänseende, skulle säkert fylla alla rimliga krav på god mat. Nya engelska järnsängar skulle komma i dagarna frånStockholms finaste affär. Musikkapellet skulle spela till middag och kväll. Vägar skulle anläggas och utsiktspunkter anordnas. Ville man ta segelturer utåt havet i nya kosterbåten, som låg nere vid bryggan redan, kunde man nog få någon av lotsarna på Tallholmen att följa med, så man inte stötte på grund. Allt skulle bli förstklassigt.

»Nästa år, mitt herrskap», slöt ingenjörn, »kommer ni inte att känna igen er här. Jag har planer, stora planer, och hälsar er alla hjärtligt välkomna tillbaka nästa sommar!»

Den natten kom Elvira hem sent. Albert satt uppe och rökte och väntade på henne nere vid bryggan i nattskymningen. Anna hade förtroendefullt lagt sig. Elvira hade onaturligt röda fläckar på de annars blekgula kinderna, det såg mästerlotsen trots det svaga ljuset.

»Tycker du det är tid att komma nu?» frågade han strängt, när hon lade till med ökstocken och han hjälpte henne i land.

Elvira märkte, att ett faderligt oväder var i uppdragande och kastade sig beslutsamt i hans famn och slog armarna kring halsen på honom.

»Jag har haft så gränslöst roligt!»

»Det tycks så.»

»Inte skall du vara ond, far! Jag skall aldrig göra så mer.»

»Har ni dansat?»

»Hela tiden. Vad skulle vi annars gjort?» Hon såg honom öppenhjärtigt i ögonen. »Vi hade så gräsligt roligt.»

»Du vet inte hur farligt det är, barn. Världen är full av frestelser.»

»Åh, jag reder mig nog.»

»Det hoppas jag. Händer det en gång till, blir detslut för dig med danserna på hotellet, så mycket du minns det.»

»Flera av Tallholmsflickorna var kvar, när jag for.»

»Det är ingen ursäkt. Du hör inte till 'flera* flickor. Du är min flicka. Kom ihåg det. Jag vill inte veta av sånt där. En vacker dag kanske du inte kommer hem alls. Det kan gå för de där stockholmsflickorna, men det passar inte mästerlotsens dotter, som knappt trampat ut barnskorna. Vi har ansvar för vad vi tar oss till. Gå nu och lägg dig! Du ser ut att behöva sova.»

Usch, vad han talade strävt!

Hon såg på honom med de stora, blå stjärnögonen. Det kunde han inte stå för. Det var ingen synd, ingen skuldkänsla, som lyste ur de ögonen, det begrep han. Hon hade bara roat sig som andra ungdomar.

Han omfamnade och kysste henne. De gingo uppåt stugan, medan Elvira skvallrade om, med vilka hon dansat och vad den hade sagt och den hade gjort. Ingenjörn själv hade bjudit upp henne. De hade dansat gammal vals tillsammans. Han dansade som en Gud. Men han hade otäcka ögon. Alldeles som eldkol i huvudet. Honom skulle hon aldrig kunna bli kär uti. Men far skulle sett så tokiga stockholmsflickorna varit i honom och hur de myste och krumbuktade för att bli uppbjudna.

»Säg, är han mycket rik, far? De sa' därborta, att han fått ärva alltsammans efter patron.»

»Inte allt, men en god del sägs det.»

»Det var väl därför de höll sig i hans kölvatten jämt. Josef och jag hade förfärligt roligt åt —.»

»Josef? Vilken Josef?» frågade mästerlotsen.

Elvira märkte, att hon pratat bredvid mun, men fortsatte: »Josef Brinkman förstås.»

»Jaså, han var också där. Gabriel med?»

11 Mästerlotsen.»Det vet jag inte. Honom såg jag inte.»

»Akta dig för de pojkarna, det råder jag dig. Det är ena stora kanal jer liksom fadern.»

Mästerlotsens röst hade åter blivit sträv. Han knep ihop munnen hårt. Han såg allt annat än god ut. Elvira vågade inte försvara någon av brinkmännen, fast hon gärna velat. Hon föredrog att ta god natt.

»Du är väl inte ond, far?» försökte hon först.

»Nej, jag är inte ond, men ledsen.»

Elvira måste kyssa fadern.

»Förlåt», viskade hon och gick in.

Mästerlotsen vankade länge omkring utanför stugan. Allt det gamla med Anna och Gustaf Brinkman började spöka omkring honom. Skulle det aldrig ta slut? Fanns det aldrig någon ände på de dåliga handlingarnas skugga. Skulle de räcka till graven? Jag har förlåtit Anna, det vet jag, och ändå —. Flickan måste jag skydda, skall jag 9kydda, så det inte går henne som modern.

När det led mot slutet av sommaren, återupptogs diskussionen om vad Georg skulle bli. Majoren höll fortfarande på statstjänsten. Hans uttalanden om dem voro på gott och ont.

»Staten», sade han till familjen Sjöberg, när de diskuterade frågan, »är en rackare, en individmördare. Vill man hålla sig framme, kan man likväl gå långt. Det gäller bara att glömma sig själv, begå personlighetens självmord. Tiga och lyda. Gör inte för mycket, Georg! Det är viktigast. Inte lägga sig i saker, som inte angår en. Staten är en utmärkt skola för var och en som har självkänsla nog att inse, att man inte passar som medborgare. Det skall man aldrig låtsas om. Stå på tå för dina förmän! Skratta i njugg åt deras tjockskallighet! Kritisera aldrig. Avsäg dig egna meningar! Det har för resten så liten betydelse vad dumenar. Livet har sin egen mening. Ett gott råd kan jag ge dig. Förbered i tysthet någon stor reform! När lämplig tid kommer, går du till den högste och framlägger reformförslaget. Inbilla den högste, att det är hans eget patent. Att du fått impulsen från honom. Att du bara velat antyda det. Då blir du stor. Så småningom. Byråchef. Generaldirektör. Så vida du inte blir bortkörd, borteliminerad på ett eller annat sätt. Det ges tusen olika. Framförallt tala aldrig mycket. Inte som jag. Pratmakare hyser man misstroende till bland detta tigande folk. Håll dig väl med det politiska parti, som för tillfället har makten. En gång när du får avsked med pension, kan du kosta på dig att vara människa fullt ut, om du inte glömt bort det. I staten får man endast vara en pliktmaskin, styrd av förordningar och reglementen. Ibland måste man halshugga sin egen bror, eller sina söner. Det fick Brutus göra, konsul Lucius Junius Brutus, när

sönerna sam-mansvuro sig mot romerska staten. Så'nt får man vara beredd på i statens tjänst. Plikten först, människan se'n. I morgon dag äkriver jag till generaldirektörn och frågar, om det finns någon extra tjänst för dig. Basta! Saken avgjord. Om fjorton da'r har vi svar.»

Georg såg inte vidare glad ut, men förhöll sig tyst. Nu, när friheten kunde ta slut och han stod inför hotet att stängas inne i kvava rum i staden och efter majorens påstående bli en maskin utan egen vilja, tyckte han, att Tallholmen, skärgården och havet voro världens ljuvligaste platser. Han ångrade sig, att han inte gått samma väg som fadern och blivit lots. Han fick en försmak av att bildningen inte alltid förde till frihet, dop eller begravning. Anna blev riktigt hjärtängslig,

Några dagar efteråt kommo pastorn och klockarn från Solö på besök hos Albert Sjöberg. Pastorn brukade sällan synas på Tallholmen annat än vid bröllop,när hon såg pastorn stiga in. Kanske han ville återföra henne till statskyrkan? Hon fruktade honom inte direkt, men alltsedan den gången han vigde henne ute på Grålöga för många år sedan mindes hon med bävan hans ord i bröllopstalet om att hon skulle hålla fast vid sin man i tukt och ära.

Pastorn hade åldrats hastigt de sista åren. Den långa, seniga kroppen hade böjts av reumatism, och walden-strömianismen hade plockat de sista håren från hans hjässa. Klockarn påstod alltid, att pastorn numera liknade en romersk kejsare under förfallets tid.

Pastorns och klockarns ärende var helt oskyldigt. Som, gamla vänner till patron Dan Åberg ville de bara underrätta Sjöbergs om att de för flera år sedan, när Åberg hade förtjänat så mycket pengar på skogen på Lervik, tillkallats för att bevittna Dan Åbergs testamente. I testamentet hade bestämts, att Albert, Beda och Karl Sjöberg skulle ha fem tusen kronor vardera efter patrons död. Varken Herbert Åberg eller de andra naturliga arvingarna syntes emellertid hågade för att lämna fram testamentet vid arvsskiftet, men patsorn och klockaren måste fordra, att rättvisan skulle ha sin gång, eftersom de voro utredningsmän i boet.

»Jag vet inte, att det är något rättvist i att jag ärver patron», sade Albert. »Jag har aldrig haft något med honom att göra.»

»Sant», svarade pastorn. »Det vet både klockarfar och jag. Varken mästerlotsen eller bror Karl ute på Grålöga har någon annan rätt till arv än den patron Åberg vill ge. När vi bevittnade testamentet, sade vi precis detsamma som mästerlotsen. Patron svarade, att han gjorde det för Bedas skull. Han hade en synd mot henne att försona.»

»Den gamla räven — frid med hans minne», sade klockarn, »ville inte, att den gamla historien med Bedaskulle grävas upp på nytt. Hade han endast givit Beda pengar, hade det sett illa ut. Därför gav han alla Anders Sjöbergs barn lika mycket. Utom Erik, som är rik redan. Vill inte mästerlotsen ta sina femtusen, kan han ju ge dem åt Beda, om det är någon, som vet var hon finns.»

»Hon är i Stockholm», svarade mästerlotsen.

»Hon har ärligt förtjänat dem», predikade klockarn. »Patron Åberg betedde sig som ett fä både mot Beda och föräldrarna. Anders Sjöberg hotade flera gånger att skjuta honom.»

»Vi skall inte döma de döda», uppmanade pastorn.

»Jaså, vilka ska vi då döma?» frågade klockarn. »När papperen är klara, kroppen myllats ned och själen farit upp och ingen advokat kan trolla bort sanningen längre ?»

»Jag tar inte emot några pengar efter patron», knep mästerlotsen av. »Herrarna behöver inte besvära sig för min del.»

»Ja, men Albert», förebrådde Anna.

»Sagt är sagt. Jag dömer inte patron, men hans pengar vill jag inte ha. Beda och Karl får göra hur de vill.» y

»Du skall väl tänka på barnen! På Georg och Elvira», avbröt Anna.

»Det är det jag gör. De har ännu mindre skäl att ta emot patrons pengar. Vi lider ingen nöd. Georg får troligen plats i tullen, och Elvira skall jag nog dra försorg om såvida jag får leva.»

Pastorn och klockarn fingo gå med det beskedet. De brydde sig icke om att söka övertala mästerlotsen. Albert Sjöberg var känd på orten. Honom ruckade man inte så lätt. Men de togo löfte av honom, att han skulle underrätta Karl ute på Grålöga och Beda inne i Stockholm så snart som möjligt. Arvsskiftet brådskade.Herbert Åberg behövde pengar för sina stora reform-planer på Solöbaden. De fem tusen kunde mästerlotsen i alla händelser fundera på. Ville han inte själv ha dem, fanns det andra, som behövde pengar. Fattigkassan tog gärna emot dem. Inte tjänade det något till att skänka dem till Herbert Åberg. Han fick nog ändå. jf

Anna var inte god, när klockarn och pastorn avlägsnat sig. Hon återföll i den gamla uppläxningsstilen. Var Albert tokig, som inte ville ha pengar? Hade han så gott om dem att han kunde vräka dem i sjön rent av? Ville han inte ta emot dem, kunde hon ju få dem. Hon hade sannerligen hål att stoppa i! Nu, när Georg skulle resa till stan i synnerhet. Han behövde utrustas med både det ena och andra, nattskjortor och strumpor och underkläder. Han kunde inte se ut som en landsstrykare.

Albert brydde sig inte om att svara, förrän hon kom med förebråelsen, att han var både stolt och dum och att Erik Sjöberg var ett snille i jämförelse med honom. Han skulle inte ha sagt nej till ett arv, om han fått något.

»Det är möjligt, att Erik begriper sig på pengar bättre än jag. Det tänker jag inte tvista om. Var tacksam, att jag är stolt och dum. Det har räddat både din och min heder mången gång.»

Anna tyckte, att han inte var så dum längre. Hon mjuknade vid talet om att han räddat hennes heder. Hon slog över till motsatsen och blev öm och kärlig och urskuldande. Hon hade inte menat något med det. Hon tyckte bara, att de hade så ont om pengar själva, att de inte skulle kasta bort en gåva, som kom som från himmelen själv.

»Men du gör alltid det rätta, det vet jag nu», slutade hon och såg beundrande på honom.»Nånå, inte så stora ord! Jag har syndat också.»

Sedan talades inte mer om saken den dagen. Följande morgon gav sig mästerlotsen i väg med koster-båten ut till Grålöga för att höra efter såsom han lovat vad Karl skulle säga om arvet. Majoren följde med för sällskaps skull. Georg och Elvira ville nödvändigt med för att hälsa på kusinerna och titta ordentligt på Grålöga, farfars och farmors hem, som far talade så mycket om, men som barnen sällan besökte. Georg hade särskild anledning. Han ville ta ordentligt adjö av skärgården nu, när han skulle bli kammarskrivare i tullen och stängas inne bland luntor och damm hela året. Så mycket visste han, att han inte hade någon ledighet mer att räkna på om sommaren, om han kom in i tullen. En vecka, fjorton dar högst om året, hade majoren spått. Och det blev säkert inte om sommarn, ty då fingo alla extra tjänstemän förordnande för de ordinarie, som alltid höggo bästa semesterbitarna av året för egen del.

Ute på Grålöga hälsade man tallholmarna med glädje och kaffe. Karl hörde till de verkligt släktkära, fast han inte gärna visade det. Maria, hans hustru, strålade av friskhet och sundhet. Breda höfter, hög-barmad och rakryggad, med en blick, som tycktes se mot framtiden med full förtröstan. En smula misstänkt rund var hon. Det sågo alla.

Karl höll på att bygga en ny stuga längre upp i backen. Den gamla hade blivit för liten påstod han.

»Jaha, det syns på mor», sade majoren, när de stodo uppe vid nybyggnaden. »Det behövs mer utrymme! Föröken eder och uppfyllen jorden!»

När Albert efter kaffet ansåg att så lång tid hade förflutit att det enligt skärgårdssed lämpade sig att framföra det verkliga ärendet, kom han med nyheten om arvet efter patron Dan Åberg.Både Karl och Klara skrattade. De blevo inte det minsta förvånade eller kränkta. Det passade utmärkt nu, när de höllo på att bygga. Det var hyggligt av patron. Ja, han var nog inte så dålig som man sökte göra honom till. Gummorna därute kunde ännu tala om Vegafärden, som patron bjudit på den gången. Det glömde de visst aldrig ute på Grålöga.

Albert framförde sina betänkligheter mot att ta pengar efter en person, som gjort Beda så mycket ont.

»Ja, men hon får ju också ärva», sade Karl.

»Det får hon, men det hindrar inte, att det ser konstigt ut, att vi tar emot efter patron.»

»Ja, det kan I säga, som bor inne på Tallholmen och har era stora löner i lotsverket och stora barn. I har er säkra utkomst, I», inföll Klara lugnt. »Det är annat med oss. I tar ert från staten och kronan. Vi tar det ur sjön.»

»Det vet jag», svarade mästerlotsen. »Mer än väl. Ni skall naturligtvis göra som ni själva vill.»

»Jag förmodar de'», sade Karl och grinade till belåtet och lade huvudet mer på sned än vanligt. »Jag var inte hemma den där gången, när det gick på tok för Beda, det vet ni nog, men så mycket har jag hört, att patron hade stora skäl att tänka på henne i testamentet, i synnerhet när han tjänat så oregerligt mycket på skogen. Far lär ha vatt gruvligt onder den gången och ville skjuta honom. Om nu patron på det yttersta av sina dagar kommit till insikt om sin synd och velat låta nådens sol skina över hela återstående delen av familjen Sjöberg, vet jag inte varför vi ska sätta oss emot de\»

»Bra talat», sade majoren. »Är ni alla så inpiskat kloka här på Grålöga?»

»Jo, lit' på de'», sade Karl. »En har väl seglat utonj-lands sjutton år. Ni skulle höra på Vesterman. Han kan.»

»Tack, vi behöver inte Vesterman. Han ljuger som en häst travar», avböjde Albert.

»Jaså, I tänker inte ta pengarna?» frågade Klara. »Nej.»

»Så kan I väl ge dem till Beda.»

»Åh, hon reder sig gott.»

»Ja, det sägs ju det», sade Klara en smula försmädligt.

Alla parterna hade nu uttömt ämnet och övergick till att tala om fisket, solöborna och grålögaangelägen-heter. Som vädret såg ut att vilja hålla sig vackert och vinden stod lämplig föreslog Karl, att de skulle sticka ut till Vitskär och försöka med noten. Albert stretade emot först men måste ge vika för Georg och Elvira, som förenade sig med farbror Karl.

»Jag kanske aldrig får se Vitskär mer», sade Georg.

»Prat!» röt majoren. »När du blir generaldirektör, har du råd att ta egen båt och ledigt, när du vill.»

Albert gav med sig på det villkoret, att de skulle segla i hans kosterbåt och inte i Karls storöka, som han annars tänkt.

Hela familjen inskeppade sig. Karl och Klara, med båda pojkarna samt Albert, majoren, Georg och Elvira. Det blev en ljuvlig färd. Himlen höll sig sensommar-blå klar. Havet glittrade. Stenvarderna på skären stodo nästan svarta mot det luftblå. För lagom bidevind sträckte de rätt ut till Vitskär, förbi Vingelskär, utanför vilket Engman och Johansson blevo borta i driv-isen, och där Anders Sjöberg sen fick springa på skäret hela natten för att hålla kvar livhanken.

På Vitskär tog man i land och redde i ordning middag på den slätslipade klippan utanför fiskarstugan. Allt var sol och frid. Ungdomarna badade i lilla vikenmellan skötbräderna på ömse sidor om. Klara såg modersstolt på sina pojkar, när majoren i full entusiasm ropade, att Gud fader kunde inte svarvat till ett par människokroppar bättre.

»Det är Klara upp i dagen», gnäggade Karl belåtet utan att tänka på att hustrun för tillfället icke innehade de normala skönhetsmåtten.

»Hm!» hostade majoren så betydelsefullt att Klara rodnade. »Elvira är inte dålig heller», tilläde han, när han just såg henne kravla sig upp skrattande på de glattslipade klipphällarna och rest sig i obekymrad, oskyldig nakenhet. Inte behövde hon bry sig om far och farbror. Vad majoren beträffar, var han en gammal tok, som ingen tänkte på. Men majoren njöt likafullt.

Solstrålarna dansade lekande kring den unga, femtonårigas harmoniska kropp, där hon vred ur sitt långa gula hår

eller hoppade på en fot i taget för att få vattnet ur örat. Skära och höggula toner spelade och sjöngo om hennes former i ljuset mot de djupvarma, gröna och violetta skuggorna. Bakom henne stod den klangblå himlen som bakgrund nästan ända ned till fotterna, som trampade den blankt guldglittrande klippan med ett stycke djupblått hav inflickat nere i ena kanten.

»Svensk Venus stigande ur havets skum», skämtade majoren och såg högst belåten ut över något så fosterländskt.

»Vad är det majoren säger?» ropade Elvira, som fångade några av orden, som vinden bar bort till de badande.

»Han är förälskad», svarade Karl, som gärna uttryckte sig saftigt.

Georg höll sig påfallande tyst och tankspridd den dagen på Vitskär. Man lämnade honom i fred. Han gick och nosade runt på Vitskär liksom han ville sugai sig allt, som fanns gömt i sprickor och skrevor, där stormminnena lågo kvar som tång, musslor och vrakspillror. Han vädrade mot vinden som en jakthund på spår, och ibland böjde han sig ned och plockade upp några ejderdun, som ännu klibbade fast vid fläckiga äggskalsbitar. Här fanns liv och död, sol och hav, rymd, sälta och friskhet. Här luktade annat än hemma på Tallholmen. Här luktade hav, frihet.

Länge stod han och såg på ängsullen i det lilla kärret. Den böjde ödmjukt sina vita plymer för vinden. Det såg alldeles ut som om den bugade sig för den karska gräslökens rödvioletta huvuden, som stucko upp mellan stenarna omkring. Tusentals knott virvlade runt om varandra kring gistgårdens störar. De verkade små snurrande nebulosor i världsrymden. Stjärnedans.

Trots allt detta sköna, fria solljusa, låg det något mörkt, hotande bakom. För Georgs syn steg ur horisonten långt borta töcken, som samlade sig till byggnader, hus, rum, skrivbord, pappersluntor, bläckhorn, pennskaft och linjaler. Det snörräta, det trångbodda, det instängda med paragrafer, förordningar och lagar. Det utstakade, linjeraka, som han måste hålla sig inom. Det, som skulle bli hans framtid. Där satt han själv gammal och grå, med glasögon på nästippen och darrande händer och vände bladen i luntorna och prickade röda bockar i kanterna.

Varför? Varför? Varför i himmelens namn skall jag dit in i staden och bli en bit, en skruv, en liten, liten kugg i det stora maskineriet? För att leva. Jag kan leva lika bra här. Jag kan hyra farbror Karls fiskarstuga. Det vete förresten gudarna, om den inte är vår också. Far sa’ visst, att den inte gick med i hemmansdelen på Grålöga, när farbror Karl köpte ut oss. Jag stannar här. Fiskar och jagar. Skjuter säl och kokar olja. Det gjorde farfar. Varför skulle intejag kunna göra det, leva av det, liksom han? Kammarskrivare i tulln, jo, det är allt något att stå efter. Inte det, men generaldirektör.

Fånigt! Georg spottade föraktfullt i kärret. Ängsullen bugade vördnadsfullt.

Så där skall jag kanske också stå och bocka för överordnade. Fy sjutton! Ja, men jag måste leva, försörja mig. Vem har sagt, att det är nödvändigt att leva ? Och i staden? Det kan jag väl här också.

Georg gick in i fiskarstugan. Han hade aldrig förr tagit den så noga i skärskådande. Klara hade redan varit inne och gjort snyggt, städat undan allt skräp, som karlarna brukade lämna efter sig, när de lågo härute och fiskade, tobaksaska och smörja. Britsarna voro redan bäddade med kuddar, lakan och gråa filtar, ty Klara hade renlighetssinne i högsta grad och hade tagit med sig rent för natten från Grålöga. Majoren, Albert, Georg och Elvira skulle ligga ombord på kostern, medan Karls låg i stugan.

Under det att Georg synade stugan och dess möjligheter som bostad för längre tid, kom Karl in.

»Jag tror du håller husesyn. Klara har gjort fint ser jag. Ja, hon är obegripligt snäll te hålla snyggt. Det där, som du just står och tittar på, skar jag in för över trettio år sedan. Vi låg här och sköt fågel, far och jag. Jag undrar, om inte datum syns ännu. Han brukade alltid pränta dit datum, gubben. Det var en aprildag, vill jag minnas. Spjället blåste ned och hoppa i ansiktet på gubben. Jag glömmer inte hur han «såg ut. Sotsvart som en nigger.»

De försökte urskilja datum och lyckades med svårighet tyda siffran fyra ur det murknade trädet.

»Jag tyckte väl att det var i april», menade Karl.

»Tror farbror en kan leva här året runt?» frågade Georg.»De ska' en allt akta sig för. Det blåser tvärt genom stugan, när det kommer på de' humöret. Ho' ä’ snart hundra år.»

Georg sov oroligt den natten. Han var den förste, som stack huvudet ur kajutan. Solen höll på att gå upp. En skock sjöfågel plaskade redan i sundet. En del stod på huvudet och betade på botten mellan stenarna med gumpen i vädret. Georg kunde inte låta bli att dra på mun.

»Kock, kock, kock!» sade ådorna, alldeles som de ville ha hjälp med matlagning. »Ao — ao — a!» svarade gudungarna gillande. Men prackorna uttryckte sitt förakt med »prack, prack!» medan däremot svärtorna snarkade lika belåtet som änderna.

Gud, tänkte Georg, vad här är härligt! Men som däcket var alldeles vått av nattdaggen kunde han inte kliva upp och lägga sig på det, som han först tänkt.

När Karl och han togo upp näten, fingo de rart med fisk. Feta gulsvartstrimmiga aborrar, duktigt med torsk och ett par präktiga sikar.

»Här ä* fiskligt värre i dag», prisade Karl. »Siken brukar inte komma tebaks förrän i september.»

Naturligtvis kunde man inte ge sig i väg hem så tidigt som var ämnat. Man måste ha sig ett mål nykokt fisk på Vitskär. Karls pojkar uppförde krigsdans spritt nakna omkring bytet, när Klara äntligen hade hjärta att väcka dem.

Vädret höll sig lika vackert. Det lilla, som vinden svängde mot ost, gjorde bara hemseglingen ännu lättare. Visst bleknade det ur frampå eftermiddagen, men sedan man satt Karls i land på Grålöga, friskade det igen, och när stjärnorna började tändas stack kostern in i Tallholmssundet och lade till vid bryggan.

»Nå, hur gick det?» frågade Anna, då de kommo upp. »Han tog väl emot pengarna?»Albert bara nickade.

»Du kan inte tro, mor, vad vi haft det härligt», ropade Elvira. Och vad farbror Karls pojkar är söta! Den minsta i synnerhet, Efraim.»

»Det var inte så länge sedan jag såg dem.»

»Men du skulle sett dem bada, mor!»FLICKAN MED GRÖNA PLYMEN

Georgs första lärospån i tullverket blevo inte så farliga som han trott. Han hade lyckats hamna på revisionsbyrån i styrelsen med detsamma. Kamraterna voro hyggliga och vänliga mot honom och hjälpte honom till rätta. Han framstod inte för dem ännu som någon farlig konkurrent. När han slutat med förmiddagsar-betet att sätta röda kråkor i kanten på de summor han granskat, slogo flera av kamraterna sig ihop och gingo på Runan eller något annat billigt ställe att äta. Sedan följdes de åt till postverket, där Georg införts genom en fattig grevestudent i tullen och som påstod, att man kunde sno åt sig femtio kronor i månaden med att stämpla frimärken på eftermiddagen. På kvällen gick man på härjningståg, som varade fram på småtimmarna. Det blev både biljard och dobbel och andra ting, till vars avnjutande man smög i mystiska hus med ljusstrimmor i kanten och nedrullade gardiner. Över allt väckte Georg mer intresse än kamraterna. Han hade varit med om stormar och lotsningar och visste berätta om hur havet kunde ryta, när nordan eller ostan låg på ute vid skären.

Georg invigdes på fruktansvärt kort tid i allt vad huvudstaden hade att bjuda på. Ung och o fördärvad som han var kastade han sig med förtjusning in i det sällsamma och nya, men stöttes ofta tillbaka av alltrusket. Han ville dock inte visa sig ömtåligare än kamraterna utan löpte linan ut, tills avsmaken kom efter ett år som efter ett långt rus och han drog sig tillbaka från kamraterna och in i sig själv.

Faster Beda hade han redan med detsamma han kom till staden besökt för att på faderns befallning meddela henne den stora nyheten om arvet efter patron Åberg. Georg blev genast förtjust i faster Beda. Hon hade något främmande och egenartat över sig. Inte alls som ute på Tallholmen. Hon kunde tala om både politik och konst. Hennes fina bostad innanför parfymaffären syntes honom inte alls märkvärdig. Génom antydningar på

Tallholmen hade Georg hört ett och annat om Beda. Han var nog klok att döma efter henne själv. Han kunde inte se något misstänkt första gången han var hos henne. Människor skulle alltid tala illa om andra. Att patron Åberg en gång försyndat sig mot henne, borde inte läggas henne till last.

En mäktig och bidragande orsak till att Georg den gången blev förtjust i fastern var, att hon, när arvet kom på tal, sade, att hon gärna skulle ta emot det och att Georg skulle få tusen kronor med, eftersom han nog hade det smått med pengar i början.

Georg gick ifrån fastern med beundran. Han gjorde sig själv löfte att snart besöka henne igen. Det blev inte av. Kamratlivet slukade honom. Värre var, att det slukade hans pengar också. Han hade hyrt ett möblerat rum på Mästersamuelsgatan så han hade tak över huvudet, men maten blev det knappt med. På växlarnas lättbeträdda väg föll han i rövarhänder. Man skrev på åt varann, gjorde pengar som det hette, och hamnade hos procentaren.

Kamraterna, av vilka de flesta voro infödda stockholmare och bevandrade i det tekniska förfarandet att leva på fingerade värden, blevo högst förvånade, närGeorg en dag, blek och allvarlig, förkunnade, att han inte tänkte skriva på längre. De föraktade honom djupt, när han sade, att han inte heller ämnade gå ut längre. De avhånade honom, kallade honom -spisgris och tantig och tilläde vänligt, att han nog på det viset skulle gå långt inom verket.

Från och med detta kände Georg hur det började pusta kyla omkring honom från kamraterna. De glada minerna fröso bort, orden stelnade till. Ja, för all del, man bojkottade honom inte eller gjorde det surt för honom i tjänsten på något vis. Man lämnade honom helt enkelt i fred som ett borttappat får.

Georg började slita ordentligt. Dag och natt. Han tog vad arbete han kunde få, revisioner och förordnanden. Han ville bli av med växlarna, komma ut ur rövarhänderna, resa sig, bli fri människa. Det var ingen lätt sak. Begären lockade. Det sjöd i hans blod. Ofta måste han stå upp om nätterna och släcka det med en våt handduk. Han började förstå livets kamp. Det, som han aldrig hade läst något om i skolan och som han därför mötte oförberedd. Ofta undrade han varför han behövde veta, att kyrkomötet i Nicea ägde rum 325 eller syngenesisterna hade ståndarknapparna förenade till ett rör, när hans livsuppgift ändå bara blivit att sätta röda kråkor i kanten på sifferkolumner. Varför lärde man inte hur man skulle strida mot världen och sitt eget kött? Han blev så bitter, världstrött och männi sko fientlig som man endast kan bli vid tjuguett år. Majoren skulle varit fullt nöjd med sin lärjunge.

Mitt upp i all pessimismen kom det en dag några rader i ett brev från Beda. Hon hade adresserat det till tullverket, eftersom hon inte visste var han bodde. Varför kom han inte och hälsade på? Hade han glömt bort henne? Hon hade något viktigt att säga honom.

Georg skämdes, när han tänkte på hur han betett sig

12 Mästerlotsen.mot fastern. Han försökte inför sig själv försvara sig med att han varit rädd för kamraterna. Han var icke längre säker på att Bedas fina salong var så oskyldig som den såg ut. Det skulle bara fattas, att kamraterna snokat reda på, att hans faster hade en parfymaffär med fin salong innanför.

Fy sjutton, vad jag har varit feg! Vilken tarvlig stackare, sade han sig. Faster har haft det svårt, det sade far. Och så beter jag mig så lumpet mot henne!

Nästa söndagseftermiddag gick han till faster Beda med ångerfullt hjärta. De sågo varandra mycket allvarligare och djupare i ögonen än första gången de träffades. Beda ville försöka läsa ut vad som kommit åt pojken efter han hållit sig undan så länge. Georg ville forska efter vad som dolde sig bakom allt i den fina salongen, där de sutto.

De misslyckades båda. Beda fick endast klart för sig, att Georg suddat med kamraterna liksom alla ungdomar. Georg fick stadfäst sitt intryck av att fastern hade gott om pengar. Det bestyrktes ytterligare, när Beda frågade honom, varför han inte kommit och hämtat de tusen kronorna, som hon lovat honom, att han skulle fä av hennes arv efter patron.

Det hade han glömt bort, märkvärdigt nog. Inte hade han heller trott, att hon menade allvarligt med det.

Hon menade alltid allvarligt, när det handlade om pengar. Så tog hon fram en lång sedel, vars make Georg aldrig sett. Inte ens på revisionskontoret såg man så stora sedlar.

»Det är din», sade hon och log. »Men du måste lova mig att försöka klara dina skulder med den först och främst, om du har några.»

Georg kunde inte låta bli att rodna, när han tog emot sedeln. Hon hade ändå gissat rätt.»Jag vet vad det vill säga att ha något mörkt, som trycker en», fortsatte hon. Din far skulle minst av allt gilla det. Hur mycket är du skyldig?»

Frågan kom så tvärt och oförberett, att Georgs svar hoppade ut ur munnen på honom tvärt.

»Så där uppåt femtonhundra kronor», sade han och blev ännu rödare i ansiktet. Han skämdes som han inte gjort på länge. Varför skulle han förråda sig inför henne ?

»Men jag betalar av månatligen, faster», tilläde han försonande.

»Är det växlar ?»

»Det mesta.»

»Du har väl inte fallit i händerna på procentare?»

Hon såg så skämtsamt uppsluppen ut att Georg inte ville svänga sig utan erkände, att alla växlarna lågo hos en procentare ute på Kungsholmen.

»Kunde tänka mig det, efter du blivit så blek se’n jag såg dig. Ja, inte nu just, för nu ser du ut som en kokt kräfta i ansiktet, men när du kom in såg du riktigt nerskuren ut.»

Georg hade hemma på Tallholmen hört talas om faster Bedas slagfärdighet och rappa tunga. Nog talade hon ett osminkat språk, fast hon såg förnäm ut.

»I morgon kommer du igen — vilken tid är du ledig?»

»Mellan tre och fem. Jag tjänstgör i posten från klockan fem.»

»Bra. Då kommer du hit och hämtar mig, så far vi tillsammans ut till den där farbror på Kungsholmen och gör upp med honom på en gång. Jag vet hur de skall tas. Var inte rädd du. De har så dåligt samvete de flesta, att de inte vågar bråka. Är det femtonhundra kronor med ränta?»

»Nej, räntan var extra. Två hundra kronor kanske. Högst.»»Då säger vi två hundra», föreslog Beda. Är de på halvår, växlarna?»

»Nej, på tre månader, kvartal. Och räntan är inte mer än högst två hundra.»

Beda gick bort och tog upp en annotationsbok i rött skinn ur skrivbordslådan samt skrev några siffror raskt.

»Det var en söt ränta — femtio procent! En riktigt trevlig farbror», sade hon och knep ihop ögonen så komiskt att Georg måste skratta. »Tycker du inte, att jag är styv i att räkna?» frågade hon.

»Vi har visst sinne för matematik», svarade Georg.

»Du tycks åtminstone ha det för högre värden», skämtade hon. »Ja, då får jag ta ut mer pengar i morgon», tilläde hon suckande. Det gör ingenting, för det är patron, som betalar.»

Georg hade aldrig förr känt sig så översvallande glad. Alla bekymren slopades på en gång. Det blev ännu mer ljust omkring honom, när fastern anförtrodde honom, att mästerlotsen, hans far, absolut inte ville ta emot sin andel i arvet efter patron utan skrivit till henne och frågat, om hon ville ha det, då hon dock var den, som egentligen hade rätt till allt. Hon hade inte kunnat bestämma sig. Hon hade alltid tyckt bror Albert ta för strävt och hårt på allting. Han var förfärligt god i grund och botten. Bättre hjärta fanns inte, men Gud vad han var

raklinjad och envis. Varför kunde han inte ta pengarna för hustruns och barnens skull.

»Men nu vet jag hur jag gör. Jag skriver i morgon dag, att han kan låta skicka mig sin andel. Så testamenterar jag den till dig och Elvira efter mig», sade hon. »Eller låter dig få hälften med detsamma.»

Fastern blev så glad över lösningen att hon tog och slängde runt med Georg i salongen och slog ned en fin vas, något som hon sade sig strunta i.

Georg älskade henne. Ingen skulle säga något ontom faster Beda hädanefter. Kärleken stegrades till avgudadyrkan, när fastern frågade honom, om de inte skulle på operan och höra Lohengrin. Men kanske han var upptagen — av någon annan?

Det glittrade till tjuvpojksaktigt i fasterns ögon.

Nej då, visst inte. Han hade ingenting att göra hela kvällen. Det vore förfärligt roligt. Han måste bara hem och klä om sig, ta på sig svart långrock, för han kunde inte gärna gå i kavaj.

Fastern mönstrade honom en stund, rättade på hans halsduk, plockade på rockkragen och drog ned rocken i ryggen.

»Det kan du visst, det», avgjorde hon. »Det är ju svart kostym du har på dig. Och stärkkragen är ren. Du är riktigt söt!» Och så kysste hon honom mitt på mun.

Jag går i döden för henne, tänkte Georg.

De fingo en förfärligt trevlig kväll tillsammans. Georg hade bara en gång förut varit på operan. Då hade han hamnat på hyllan på femte raden med några av kamraterna, som gällde för att vara musikaliska och snobbade med kontrapunkt, trioler och synkoper och andra obegripliga facktermer. Nu satt han däremot i andra radens fond bredvid faster i violett siden och gnagde konfekt ur en knastrande papperspåse på lediga stunder. Sedan bjöd faster Beda på supé på Hambur-ger börs. Folk tittade mycket på dem, i synnerhet på Beda, som åt, iförd en stor Rembrandthatt av svart sammet med vit strutsplym, som vajade för varje rörelse med huvudet. En herre med långt, grått hår och helskägg kom förbi och hälsade artigt på henne. Hon böjde lätt på huvudet till svar. Georg såg, att det drog som en aning av ett leende kring hennes mun.

»Bankir Norin», sade hon förklarande.

Georg fylldes av svartsjukans glöd. Han vart hetom huvudet. Efter supén följde han henne som en på-passlig pudel ända till parfymaffären och såg, att hon gick in. Han var inte så litet kollrig i huvudet, när han såg dörren stängas efter henne och gick hem till sig i kvalfull ensamhet.

Jag måtte väl inte blivit kär i min egen faster? tänkte han.

Han kunde inte sova utan låg i mörkret och grubblade länge, tills han äntligen fylldes av den sunda, förnuftiga och sömngivande idéen, att han älskade henne icke så mycket för hennes egen skull som icke mer för att hon ville rädda honom ur procentarens rövarhänder. Hans matematiska sinne hade segrat över hans hjärta.

Dagen därpå gjordes hela affären med procentaren upp på mycket lindrigare villkor än vad Georg någonsin kunnat drömma om. Han häpnade över fasterns förmåga att kunna ta den gamle procentar räven så praktiskt och säkert. Hon kom med både juridiska och ekonomiska skäl. Georg var icke myndig, när han skrev på växlarna. Den bestämda räntan kom säkert under ockerlagen. Hon hade en mycket god vän, som varit justitieminister, och han hade i dag på morgonen sagt, att ville man inte lämna ut växlarna mot skälig räntebetalning, kunde de vända sig till polisen.

»Faster är nästan lika styv ekonom som farbror Erik», prisade Georg henne, när de lämnade procentaren.

»Det är det småländska blodet», svarade Beda. »Mor var småländska, vet du. Det är ett klokt och sparsamt folk. Far var inte heller bortkommen, när det gällde pengar, fast han kunde slarva, när andan kom över honom.»

Från den dagen med faster Beda tycktes idel goda makter hägna Georg. Det kändes nästan som någon okänd

storhet beskyddat honom på alla möjliga vis itjänsten. Han fick fina förordnanden. De äldre e. o. kammarskrivarna i tullverket började titta snett på honom och muttra något om Georg Sjöbergs otroliga förmåga att slingra sig fram. Somliga beskyllde honom rent ut för att ställa sig in med vederbörande. Han hade blivit en farlig konkurrent vid tillsättning av lediga ordinarie tjänster.

Hela saken var, att Georg hade större förmåga än kamraterna att koncentrera sin vilja, att bortse från det tillfälliga och hålla sig till det väsentliga. Han prisade ofta majorens ständiga tjatande om nödvändigheten av att behärska och utveckla sin vilja. Det gav ryggrad åt handlingen. Georgs fabulösa lätthet att handskas med siffror blev snart bekant i tullverket. Ehuru endast extra tjänsteman fick han förtroendeuppdrag i kommittéer och utredningar. Han började glömma bort Tallholmen, friheten och havet, allt det gamla som han trott det skulle vara så svårt att lämna. Någon gång skrev han ditut, till far och mor eller till Elvira, men det hela hade blivit honom något ovidkommande, som man visserligen hade blodsband med, men som dock man mest höll fast vid som en ofrånkomlig skyldighet. Tullverket slukade all hans tid. Han tuggade siffror, reglementen och förordningar dag och natt. Ledsamma tulltaxor åt han med samma begärlighet som en annan tog en biffstek. Han knaprade på den historiska tullutvecklingens hårda kaka och drack därtill nationalekonomins beska öl. Han sökte orsak, samband och utveckling. Det nyligen genomförda protektionistiska tullsystemet gav tillräckliga anledningar för en hungrig hjärna att söka tyda de svåra gåtorna om ett lands väl eller ve. Sverige hade haft en fruktansvärd ekonomisk kris. Skulle tullarna hjälpa? Georg räknade, kalkylerade, spekulerade om tidsvärden och fluktationer, glömde bort människorna ochlivet. Abstraktionen tog honom, men verkligheten glömde inte honom. Det fick han ett hårt bevis på.

Han hade icke fått tid att besöka föräldrarna ute på Tallholmen. Minst av allt på somrarna, då högre förordnanden in-om tjänsten strömmade ut över de extra tjänstemännen och ingen av dem vågade att avsäga sig sin del av det söta flödet. Några gånger hade mästerlotsen varit i staden för lotsverkets räkning, men då blev det bara ett kort sammanträffande på någon restaurant för att äta middag med Georg, som alltid hade bråttom.

När det blev sommar igen, skrev Elvira och bad Georg att åtminstone komma ut över en söndag och hälsa på. Nu gick det båt ut till Tallholmen fram och tillbaka på söndagen, så nog kunde han göra sig loss bara han ville. Men du vill naturligtvis inte, du har det roligare i sta'n.

Georg lovade att komma en söndag, han kunde inte säga när. Det berodde på så mycket.

Söndag efter söndag under sommaren sutto de och väntade ute vid Tallholmen. Georg kom icke. I stället kom något, som ingen drömt om, möjligen Anna i de mörkaste stunderna i sitt liv.

På gröna sätet vid ångbåtsbryggan satt Anna Sjöberg bland gummorna och solade sig belåtet i väntan på ångbåten, som redan låg på andra sidan av Solöbaden. Högsommarhimlen stod hög och klar med vinden från väst. Utåt gattet låg havet kornblått. Lust-kuttrar med alla segel tillsatta började redan svepa förbi utåt. Som stora svanor kommo de brusande i sundet mellan Tallholmen och Solö. Lotsarna uppe i backen kände de flesta av båtarna.

»Jaha, där är konsul Olssons — nej, jag tror han fått ny mast — där är kommendörkaptens 'Triumf' — han har visst nystrukit henne i botten f inare än van-ligt — vad ser jag? Det är min själ rådman Dahls gamla hederliga 'Marie-Louise', som kommer sättandes ända inifrån Vaxholm! Tänk, hon tog första pris en gång ute vid Sandhamn, sägs det.»

Lotsarna skrattade menande åt varann.

Gummorna på gröna bänken talte om hushållsbe-kymmer och hur skamligt sockret stigit. De unga flickorna nojsade med pojkarna nere vid bryggan. Alla prålade i söndagskläder, gummorna mest i svart och med vattenslickat hår, där man såg benan sticka fram under schaletten finare än vanligt för att utmärka vilodagen.

Nu lämnade ångbåten Solöbryggan och stack över till Tallholmen. Bländande vit i solljuset kom den. Det blänkte och glittrade i ventilerna. Röken knollrade sig riktigt vackert efter den.

I dag kommer Georg bestämt, tänkte Anna. Jag känner mig så underlig till sinnes.

Hon såg efter Albert och Elvira. De hade visst uppgivit hoppet. Ingen av dem tycktes bry sig om ångbåten. Albert stod kvar bland lotsarna uppe i backen, och Elvira bara skrattade nere bland ungdomen.

Ångbåten hade ännu många passagerare kvar. De stodo längs relingen på överdäck och kikade kritiskt på Tallholmen. De flesta skulle ännu längre ut, ty på söndagarna tog sig ångaren en extra tur på havet.

Anna reste sig och gick några steg nedåt bryggan för att se bättre vilka som gingo i land. Nej, ingen Georg den här gången heller. Annars var det många, som skulle till Tallholmen, de flesta stockholmare, det syntes. De skulle hälsa på sommargästerna. De kom-mo med påsar och väskor, tidningar och paket och hälsades med förtjusta dunkningar i ryggen och soliga leenden. Arm i arm eller med armarna om livet på varann vandrade de kvinnliga sommargästerna och denykomna uppför backen, medan barnen fingo nöjet att knoga på farbrors eller tants tunga kappsäck och husfadern med huld och lycklig uppsyn mottog söndagstidningen i vängåva av den man, som han tidigt på morgonen förbannat inför hustrun och frågat varför inte de där fördömda stockholmarna kunde lämna en i fred på de fattiga söndagarna, då man behövde vila sig ute på landet.

De stadigvarande, äkta tallholmsborna fingo inte många besökande. Den ena efter den andra gav sig i väg hem. Anna hörde till dem, som dröjde längst kvar. Hon stod och tittade efter ångbåten, när den for utåt havet. Någon viftade med en studentmössa ombord.

»Ingen Georg i dag heller, mor!» ropade Elvira, när hon gick förbi Anna uppåt backen med flickorna, som pratade i mun på varann och kvittrade och skrattade.

Hon tar det lätt, tänkte Anna. Albert hade inte ens brytt sig om att gå ned till bryggan. Han hade uppgivit hoppet alldeles om att sonen skulle komma ut.

En besynnerligt klädd ung flicka, som Anna redan lagt märke till därför att hon bar en stor, marinblå hatt med grön plym i och därför att hon såg bra ut, gick liksom sökande uppåt vägen. Hon hade kommit med båten och bar en lätt handväska. Ett ögonblick såg det ut, som om hon tänkte gå upp till lotsarna i backen för att finna sig till rätta i det osäkra farvattnet, men så åtrade hon sig och styrde kurs på gummorna på gröna bänken.

Visste någon av dem var mästerlotsen Sjöberg bodde? Jo, det visste de. Hon kunde få bästa upplysningar av henne därnere på bryggan, hon, som just nu kom uppåt. Hon kände nog var Sjöbergs bodde, hon!

Gummorna logo i njugg. Den såg då riktigt tokig ut! Ja, se de stockholmarna. De kunde spöka ut sig.Jaså, Sjöberg fick främmande ändå, fast inte den efterlängtade pojken iddes fara ut till föräldrarna. Grön pl vm! Oj oj!

Flickan med gröna plymen gick nedåt Anna. De tittade mönstrande på varann.

»Kan ni säga mig, var mästerlotsen Sjöberg bor?» frågade flickan.

»Jo, det kan jag nog», svarade Anna. »Jag —.»

Hon hejdade sig. Det liksom klack till i henne. Vad i Herrans namn ville den där människan Albert?

»Om ni kommer med mig, skall jag visa.»

De satte sig i rörelse uppåt vägen. Gummorna på bänken fastställde med full enighet, att Anna Sjöberg inte såg så värst trakterad ut av besöket. De började tissla och tassla på bänken. Anna växlade inte ett ord med det där stockholmsspöket. Jo jo, det var inte så roligt att få andra främmande än dem man väntade sig. För inte tycks de känna varann. Kanske nå'n släkting till Albert Sjöberg? Kanske det rent av var systern, Beda, hon som skulle ha det så bra i sta'n? Nej, hon var mycket äldre. Den här såg inte ut att vara mer än tjugu år. Beda hade nog nått sina modiga fyrtio. Och Beda och Anna måtte väl känna varann. De voro ju från Grålöga båda. Nej, gröna plymen hörde nog till mästerlotsens bekanta. Ja, se de karlarna ! De voro alla lika.

Det stämde med verkliga förhållandet, att Anna Sjöberg och gröna plymen inte växlade ett ord med varann, medan de gingo uppåt.

Anna brydde sin hjärna. Hon tittade i smyg på flickan, som gick bredvid. Hon såg bra ut. Ljust hår. Fin näsa. Men läpparna voro onaturligt röda, stora och tjocka, alldeles som Gustaf Brinkmans---------------.

En blodvåg sköljde uppåt huvudet på Anna. Hon trodde hon skulle falla. Hon stannade och tog sig åthjärtat. Den gröna plymen stannade också och såg förvånad på henne. Anna bara stirrade. Hon trodde inte sina ögon. Gud, i himlen, att hon inte förstått det med detsamma. Det var ju Jenny! Jennny, som hon aidrig sett sedan den gången, när de lade flickebarnet vid hennes bröst och tryckte det till sig i blandning av lycka och skam. Vegafärden — raketerna -— Brinkman — alltsammans.

Nu blev hon likblek.

»Mår ni illa?» frågade gröna plymen.

»Jag får litet ont ibland», sade Anna.

Tankarna rusade och brusade i hennes hjärna. Bort! Bort! skreko de högljuddaste.

Hon började gå igen. Flickan följde henne tyst.

Jag måste ha bort henne, få henne undan, innan Albert får se henne. Väl, att han står kvar därborta i backen med lotsarna. Varför har hon kommit hit? Allt är upptäckt, förrått. Jag går i sjön. Men flickan? Jag måste veta vad hon vill. Hur har hon kunnat få reda på mig? Jag var ju så försiktig. Snickarns har naturligtvis skvallrat. Och ändå fick de så mycket jag kunde skrapa ihop den gången. Flera hundra kronor. Och sedan vart år. Jag vet v-äl, vad jag haft svårt att få ihop pengarna. Hur jag fått springa här och låna i stugorna under tysthetslöfte så att inte Albert skulle få tag i det. Hur har jag inte fått trassla! Och så kommer hon ändå och frågar efter mästerlotsen Sjöberg. Jag kunde mörda henne. Mitt barn? Mitt eget barn? Jag har betalt för det. Köpt mig fri. Det är inte mitt endast. Det är lika mycket Brinkmans. Allt är slut. Vad skall jag göra? Vad skall jag göra?

»Är det långt till Sjöbergs?» frågade gröna plymen.

»Ett stycke ännu. En kvarts timme kanske.»

Anna såg mycket tydligt stugan. Det var inte tvåminuter dit, men hon vek i stället av med gröna plymen åt andra hållet. Vinna tid, tänka, besinna sig.

»Känner I mästerlotsens ?» frågade Anna.

»Nej.»

»Varför vill I träffa dem då?»

»Det vet jag inte, om jag kan säga er. Det är egentligen fru Sjöberg jag ville träffa.

Gröna plymen måste också vinna tid, tänka och besinna sig inför en så klar och direkt fråga. Hon visste med sig, att hon var ute i ett ömtåligt ärende. Hon hade alls icke lust att bara göra som snickare Johanssons ofta rått henne, när det skar ihop sig mellan dem och både snickarn och hans viv öste ut sin galla över den stackars flickan, som hade svårt att fatta, att hugg och slag skulle tilldelas henne rikligare än mat och kläder och därför sade, att hon tänkte gå sin väg från dem. Snickarn var värst, isynnerhet när han druckit.

»Ge dig i väg, när du vill, satunge! Far ut till din riktiga mamma! Hon blir nog glad åt att få se vilken juvel hon satt i världen och som aldrig tänker på annat än på pojkar och kläder och aldrig vill ta sig till något nyttigt utan bara ränner gatorna omkring utspökad som en fågelskrämma.»

När flickan då en gång frågade rent ut, hur hon skulle kunna få tag i sin riktiga mamma, och snickarn var i extra dåligt humör, slapp hela sanningen ur honom.

»Jo, det skall jag säga dig, horunge! Din riktiga mamma bor på Tallholmen ute i skärgården och är gift med mästerlotsen Sjöberg. Så nu vet du det! Far i frid! Jag skall gärna betala resan, bara vi slipper se dig mer.»

På det viset hade gröna plymen en söndag satt sig på ångbåten och farit ut till Tallholmen. Vad hon skulle säga

eller hur hon skulle handla, tänkte honmindre på. Hon ville bara komma bort från snickarns. Hennes stackars hjärna hörde icke till de klaraste. I somliga praktiska ting såsom när det gällde att laga mat föreföll hon normal, i fråga om att sy kläder och montera visade hon nästan fanatisk begåvning utom i att välja färg, men annars föreföll det som om det fanns gott om mörka fläckar i hennes själsliv. Hon hade svårt att dra ut konsekvenser av sina handlingar, gjorde sig aldrig reda för följderna, lydde mest impulser. När hon nu hade en riktig mamma, som säkert höll av henne, föreföll det henne enkelt och naturligt, att hon sökte upp henne. Att denna var gift med en mästerlots betydde bara, att det var hennes far, som kanske inte ville låtsas om henne. Hon begrep, att hon måste vara försiktig. Det var allt. Sin riktiga mamma måste hon dock se.

»Det var rysligt vad det är långt till Sjöbergs», sade hon, när de gått en stund.

»Vi är snart där», svarade Anna. Hon önskade, att Tallholmen varit många mil i omkrets så de bara kunnat gå och gå. Ett tag funderade hon på att ro över flickan till Solö och släppa henne där för att få henne undan, vinna tid för ögonblicket, för att tänka. Hon förstod, att det icke skulle gå. Flickan skulle naturligtvis fråga i stugorna där efter mästerlotsen Sjöberg, och så hade man eländet igen. Nej, det fanns ingenting annat än att lämna flickan kvar på Tallholmen och själv ge sig över till Solö och be om hjälp hos missionspredikanten. Han måste rädda henne. Här på Tallholmen kunde de icke hålla på att vandra runt i evighet, upp och ner i bukter och slingringar mellan stugorna.

Anna mötte bekanta. De tittade nyfiket på flickan med gröna plymen. När som helst kunde det falla den där underliga varelsen in att fråga efter mästerlotsenSjöberg. Då skulle det bli skönt. Nej, bättre göra slut på en gång, lämna åt slumpen och ödet att ta hand om fortsättningen och själv försvinna. Tänk, om någon mötande hälsade henne med — goddag, mor Sjöberg! Hur står det till ? Hur mår mästerlotsen ? Gud i himlen ! Vilket elände!

Nu syntes Sjöbergs stuga igen med det stora körsbärsträdet. De hade gått runt Tallholmen och nalkades stugan från andra sidan. Nu måste det bli slut. Nu gick det inte längre.

»Där bor Sjöbergs», sade Anna och stannade och visade mot stugan. »Om det inte är någon hemma, så kan hon sätta sig och vänta under det stora körsbärsträdet, så kommer de nog snart. De brukar aldrig vara länge borta, någon av dem. Mor Sjöberg brukar gå i missionshuset på Solö, men hon har nog hunnit hem, tänker jag. Mästerlotsen brukar sitta och röka pipa i lä av huset på andra sidan.»

Anna hörde själv hur grumlig rösten blev och kände hur ögonen tårades.

Hon stod inte ut längre.

»Jag skall den här vägen», sade hon och vände. Hon strök sig över ögonen med förklädet. »Ajö, ajö! Jag har litet bråttom.»

Flickan såg en smula förundrad på henne, men nickade igen och fortsatte mot stugan. Anna vände om och skyndade mot andra hållet. Hon visste inte hur hon kom ned till stranden och fick loss en roddbåt nere hos Öhmans, där ingen fanns hemma. Bäst det var satt hon ute på sjön och rodde för brinnande livet över sundet mot Solö.

Han kan inte se mig. Han sitter på andra sidan huset och röker, om han inte står kvar i backen vid ångbåtsbryggan och pratar med lotsarna. Elvira har nog gått bort till Vestergrens med flickorna. Det brukar de.Det är bestämt Augusta Ekman, som står där och vinkar med röda förklädet. Kanske hon vill med? Hon tror väl jag far över till missionshuset. Undrar nog varför jag tog Öhmans båt. Åhnej, med mig får ingen sällskap.

Hon rodde som hon aldrig gjort förr. Bort! Bort! Till andra sidan.

Nu hade flickan med gröna plymen säkert hunnit in till Sjöbergs. Varför kallar jag henne inte för Jenny? Det var ju Gustaf Brinkman som så gärna ville att hon skulle heta Jenny, om det blev en flicka. Inte jag. Jag ville ingenting. Att jag inte fick dö den gången! Så hade allt varit slut. Hon har satt sig under körsbärsträdet och väntar. Besynnerliga ögon hade hon. Och en så förfärlig grön plym i hatten. Varför skall jag bry mig om hurudan plym hon hade? Vad har jag med henne att göra? Det är inte mitt barn! Det är inte! Det är Gustaf Brinkmans. Det

var han, som narrade mig! Bedrog mig! Men han, han sitter därute på Grönö gård och vet ingenting om det, som sker. Att Jenny är här och jag sitter i en båt och ror som en vansinnig för att komma från hans barn. Han tror —.

Roddbåten skrapade mot stenarna vid Solö strand. Hon gav sig icke tid till att landa vid bryggan nere vid det stora, röda tullhuset utan stakade sig till strand och drog upp båten, så mycket hon rådde. Hon började springa genom skogen upp mot missionshuset. Hon fick hjärtklappning och måste stanna. Gudskelov, nu såg hon inte Tallholmen längre, och de kunde inte heller se henne. Gud skulle nog hjälpa henne. Bara hon bad honom länge och ivrigt, bad om nåd och förbarmande.

Hon föll på knä bland linneor och anropade den mäktige ovan de höga grantopparna. Hon sträckte sinahänder mot den blå himmelsbiten däruppe. Ur skuggan av de stora träden steg den brinnande, flämtande och varma bönen och bad om förlossning och hjälp. Hon visste icke av orden. De strömmade ut ur hennes eget hjärta som om ett källsprång öppnat sig i den gröna mossan bland alla linneorna. Det sorlade från hennes läppar om livets alla hemligheter, dem vi aldrig våga anförtro någon annan än den mäktige ovan molnen. Det sorlade om synd och ångest, om längtan efter kärlek, om urskuldan över något som var starkare än hon själv, något som tog henne i sitt våld och dräpte hennes vilja. Hon ville icke svika Albert den gången — nej, Herre Gud, tro det icke — jag ville det icke, men jag måste — jag älskade .

Hon böjde ned huvudet i mossan och viskade åt den, att Gustaf Brinkman var så vacker.

Men så erinrade hon sig Gud ovan trädtopparna igen och bad honom förlåta, förbarma sig. I sexton år har jag stridit mot min vilja. Herre, du vet, att jag varit Albert trogen ända sedan den gången han kom hem från Högarna den natten då jag var borta hos patron Åberg för att hjälpa med serveringen! Herre, du vet, att jag har kämpat och stridit för att resa mig ur synden! Låt icke detta övergå mig! Låt mig slippa! Herre! Herre! Förlåt mig! Tillgiv mig!

Hon kastade sig ned i mossan och grät bittert. Hennes stackars kropp skälvde och skakade i våndan, tills den äntligen föll i ro av suset från vinden genom granskogen. Hon reste sig upp. Det tycktes henne som om Gud själv talade till henne däruppe ovan trädtopparna. Det var suset av hans röst hon hörde däruppe, ett hug-svalande, blitt sus, evigt och stort som den mäktige.

Det blev så förunderligt stilla och skönt i hennes hjärta. Hon strök hårslingorna ur pannan och gick

13 Mästerlotsen.vidare. Gud hade hört henne. Gud hade förlåtit henne. Missionspredikanten behövde bara bekräfta det.

Nej, jag går icke till honom. Där sitter alltid fullt med gummor inne hos honom hela söndagen. De har ingenting med min synd att göra. Och vad skall missionspredikanten tänka? Olsson har alltid trott det bästa om mig alltifrån första stund han kom ut till Solö som predikant. Han skulle icke förstå henne. Han kände henne icke från början. Nej, gamla pastorn skulle begripa henne bättre. Han, som vigt henne och Albert och kände Grålögarna och fiskarlivet. Han kunde vara hård, men rättvis var han. När Gud nu hade hört henne, kunde han inte neka höra henne. Han hade känt far och mor. Han hade begravt Alberts mor. Han är den ende rätte. Olsson är för ung. Hur skulle jag kunna säga honom det mitt i ansiktet, att jag har ett barn utom äktenskapet? Nej, nej!

Anna glömde alldeles bort, att hon själv övergivit statskyrkan för att sluta sig till waldenströrnarna. Det var i detta ögonblick betydelselöst för henne. Dogmerna sjönko i djupet. På dem kunde ingen människa rädda sig i själanöd. Då behövdes det en människa, en hand att trycka, en arm att gripa efter, ett hjärta, som förstod.

Den gamle pastorn, som hon icke sett sedan han var hemma hos Sjöbergs för att tala om arvet efter patron, steg för hennes inbillning fram som den vördade, åldrige, honom, som skärgårdsfolket lastade sina synder på.

Pastorn hade nyss kommit hem från kyrkan. Högmässan hade som vanligt varit dåligt besökt. De frireligiösa gingo hellre till missionshuset. Det fanns ingenting att göra åt. Den mänskliga dumheten var obotlig.

Han hade tänt sin studentpipa, beväpnat sig medglasögon och satt sig i gungstolen i arbetsrummet för att läsa. Genom det öppna fönstret doftade nyslaget hö och sken solen in. Hushållerskan hade nyss burit in kaffet åt

honom. Pastorn älskade att få sig en kaffetår efter gudstjänsten. Det stimulerade humöret, och det kunde sannerligen behövas. Så litet folk i kyrkan som i dag hade det inte varit på länge. Om inte några av sommargästerna hittat dit, hade kanske klockarn och han blivit ensamma i kyrkan.

Pastorn läppjade på kaffekoppen, som hushållerskan ställt på bordet bredvid gungstolen. Så lutade han sig tillbaka och tog den vanliga söndagslektyren, Platons Politeia från bordet. Han älskade den gamle stats- uppbyggaren, som trodde sig kunna finna lösningen till den mest sinnrika sammanslutningen i de enkla huvud- dygdema, visheten, tapperheten och måttfullheten. Dessutom dyrkade pastorn grekiskan i och för sig. Tillfällena att gnugga denna sin språkkärlek mot andra människor på Solö voro icke särdeles talrika. Pastorn höll därför oftast monologer på grekiska, något som kom hushållerskan att tro, att pastorn fick ett anfall av tokeri var söndag efter högmässan, emedan han talade ord, som ingen begrep, då han satt där och gungade av och an.

Pastorn var mitt inne i detta tokeri, då hans grekiska monolog stördes av en knackning på dörren till förstugan.

»Kom in», ropade pastorn på god svenska och tittade över glasögonen mot dörren. Den öppnades försiktigt. Anna Sjöberg trädde in med den svarta schaletten djupt neddragen.

»Vad blåser det nu för vind, efter mor Sjöberg hittat hit?» skämtade pastorn. »Har hon inte gått fel? Eller tänker hon vända tillbaka till det rätta fårahuset! Stig fram!»När Anna Sjöberg varken svarade eller gjorde min av att lämna platsen vid dörren, fortsatte han:

»Tror hon jag tänker äta upp henne? Stig fram, hon, mor Sjöberg, till varulven och låt oss språkas vid! Jag antar, att hon har något viktigt på hjärtat efter hon är så tyst och står därborta vid dörren. Det är inte farligare längre fram. Seså, var inte dum nu!»

Pastorn reste sig ur gungstolen och gick bort till henne. Han gav henne hand och förde henne med milt våld framåt till soffan, där han så gott som tvingade henne att sätta sig i ena hörnet, medan han själv satte sig i det andra.

»Så där ja, nu är vi så nära varann att vi kan talas vid utan att skrika och ändå inte så nära att vi genera varann. Hur står det till med mästerlotsen ?»

»Jo, tack, pastorn. Albert har det bra än så länge», svarade hon med svag röst.

»Barnen också?»

»Joo, då! På dem är det inget fel.»

»Vem är det fel på då?» skojade pastorn. »För något fel är det. Det begriper jag. Skall mor Sjöberg lämna missionshuset? Har hon tröttnat på waldenströ-marna och alla deras konster? Det skulle inte förvåna mig. Statskyrkan är nog den kyrka, som står i längden, vad de än säger därborta i det röda trähuset. Min kyrka är sten. Den håller i århundraden, årtusenden.»

Pastorns röst förlorade den skämtsamma klangen. Här fanns mitt framför honom ett av de borttappade fåren, som tydligen ville tillbaka. Hon skulle icke inbilla sig, att det gick så lätt. Att man bara behövde springa ut och in som i missionshuset. Åhnej, min gumma lilla! Först avbön ordentligt för att hon lämnat det rätta fårahuset.

Pastorn bolmade ut ett duktigt tobaksmoln och drog ett nytt drag. Den gamla studentpipan snarkade tillbelåtet. Hon gillade fullständigt pastorns åsikt. Visst kunde man sjunga Gluntarna ibland och skoja, men allvar skulle det vara i tjänsten.

»Nå, hur länge skall vi sitta här och tiga?» frågade pastorn. »Det är väl inte det mor Sjöberg kommit hit för ?»

»Nej, goda pastorn, det är det inte.»

»Vad är det då?»

»Det är något annat.»

»Det förstår jag med. Sjung ut bara!»

Pastorn började bli ond. Anna förstod det. Hon kunde inte längre undkomma. Sanningen måste fram. Den kom också, fast sönderhuggen, förvirrad, blandad om varann i handlingsförloppet och mängd med tårar och utrop. Pastorn satt stilla och lyssnade. Det gällde icke alls statskyrkan. Det gällde ve eller väl för en trasig människosjäl.

Åh, hon var så gränslöst olycklig! Jenny hade kommit alldeles nyss med båten från stan. Nu skulle Albert få veta allt, och hon kunde ingenting göra. Den gamla, gamla synden! Som hon trodde, att Gud förlåtit henne. Åh, pastorn skulle bara vetat vad hon bett Gud om förlåtelse för den gången med Brinkman. Albert hade varit borta på långlotsning och så hade Gustaf Brinkman frestat henne med att följa med att se på Vegas infärd till Stockholm. Nog mindes pastorn den dagen?

Pastorn bara nickade.

»Jag ville det inte, pastorn! Ville inte! Jag vet inte själv hur det gick till. Brinkman och jag vandrade hela natten för att få ett rum åt mig. Till slut följde jag honom hem. Han hade rum på ett hotell. När det så skulle komma, barnet, visste jag inte till mig. Albert låg ute på Högarna hela den vintern. Det var blidvinter. Kanske han inte heller ville träffa mig. Kanskenågon talat illa om mig. Det fanns så många som sade vi skulle skiljas. Så for jag till sta'n och födde flickan. Ett snickarfolk lovade ta henne som eget barn. Och jag måste skaffa pengar. Måste, till vad pris som helst. Så Albert inte skulle få veta något. Jag trodde min skuld var betald. Min synd! Och så kom hon i dag, Jenny, med ångbåten, utan att skriva, utan att underrätta. Åh, vilket elände! Hon kände inte igen mig — hur skulle hon kunna det — men jag kände igen henne med detsamma, när hon kom till mig nere vid ångbåtsbryggan och frågade mig var mästerlotsen Sjöberg bodde. Pastorn förstår! Jag skulle visa henne vägen dit! Jag, hennes mor, hennes egen mor, som —.»

Anna storgrät i soffhörnet så hon inte kunde fortsätta.

»Såja, lugna sig, mor Sjöberg! Lugna sig!» tröstade pastorn.

»Jag trodde så visst, att allt var glömt, försonat», stammade hon.

»Det kan väl bli! Det kan väl bli, mor Sjöberg!»

»Nej — nej!» våndades hon. Det hela syntes henne mycket hopplösare nu än när hon låg i skogen och bad till Gud. »Albert förlåter mig aldrig! Det vet jag», jämrade hon sig.

»Man skall aldrig misströsta. Det finns ingen så stor synd att den inte kan förlåtas, bara vi ångrar oss.»

»Ja, det säger pastorn, ja, men Albert! Albert!»

»Han är väl icke omänskligare han än andra.»

»Nej, men han trodde på mig, trodde, att jag talat om hela sanningen för honom, och det hade jag inte.»

»Det var mycket illa gjort av mor Sjöberg.»

»Det var så svårt, pastorn! Det var så svårt. Han hade gått ifrån mig. Det hade jag aldrig överlevat. Aldrig!»Hon föll alldeles ihop i soffhörnet. Synden förkrossade henne.

»Han skall aldrig förlåta mig», snyftade hon i kudden så pastorn knappt uppfattade orden.

Pastorn reste sig upp och gick framåt rummet. Hans röst blev mörk.

»Jag varnade dig, Anna Engman, när du gifte dig med Albert Sjöberg. Minns du det? Varnade dig för världen och människorna ?»

»Ja, ja! Pastorn kan inte heller förlåta», kved hon och tittade upp mot honom, där hon stod med ryggen vänd mot henne och såg ut genom det öppna fönstret.

»Vad vet ni, vad jag kan?» frågade pastorn och vände sig om. Han liksom växte inför henne, blev högre, större, väldigare mot solskenet, som strömmade in genom fönstret.

»Vem har sagt att jag inte kan förlåta? Missionspredikanten därborta i röda huset? Ni vet inte vad jag har förlåtit

härute på Solö i dessa snart fyrtio år jag tjänat Herran. Vet inte vad jag förlåtit på Grålöga och alla de andra öarna därute vid havet! Tror ni jag är satt här för att döma? Illa känner ni då den, som satt mig hit. Min är domen, säger Herren. Hur skulle jag då kunna döma? Vi har alla behov av förlåtelse, det vet jag bäst.»

Anna hasade ned ur soffan och kröp på knäna fram mot honom.

»Hjälp mig!» ropade hon. »Hjälp mig för Kristi skull!»

Det var något hon lärt sig i missionshuset, där man inte så mycket tänkte på det värdiga eller de yttre formerna, när man sörjde, ångrade eller bekände sina synder.

Den gamle skärgårdspastorn, som stått rak i så många livets stormar, som han både sett och hört rasakring sig, såg ned på kvinnan, som låg knäböjd framför honom. Nu som förr var han pelaren, som de hakade sig fast vid i bitter nöd. Han var den fasta punkten i universum, varmed de kunde rucka sin egen lilla syndiga och av ångest fyllda värld ur dess bana.

»Tro icke jag gillar vad du gjort, Anna Sjöberg», sade han. »Illa handlade du mot din man, som höll dig kär och var dina barns fader. Du har svikit det högsta i livet, det förtroende en människa sätter till en annan.»

»Ja, ja», mumlade hon i tårar. Men, hjälp mig, hjälp mig!»

»Hur vill du jag skall hjälpa?»

»Tala vid honom. Säg honom, att jag — att jag —.»

»Du får själv bekänna allt för honom. Sedan skall jag tala vid honom.»

»När? När? I dag?»

Hon såg upp mot honom. Hela hennes ansikte var tårdränkt och förstört.

»Åh, gör det i dag, pastorn! Gör det!» bad hon.

»Jag skall komma i eftermiddag, när jag ätit.»

»Säkert?»

»Jag brukar inte svika», svarade han mörkt.

»Nej, nej, det menade jag inte heller. Jag var bara så rädd att —.»

»Gå nu hem direkt, mor Sjöberg, och säg honom sanningen. Det är dock bättre han får höra den av er än av flickan.»

»Jo, jo!» Anna reste sig hastigt upp. Hon grep efter pastorns hand och kysste den flera gånger. Så gick hon sin väg utan ett ord.

Pastorn vände sig mot fönstret, lyfte handen och såg på den. Den var våt av hennes tårar. De lågo glittrande i solskenet som sköna pärlor på pastorns hårigahand. Han lutade den sakta. Liksom pärlor föllo de också och brusto mot fönsterplattan.

Av all världens sorg blir intet kvar, tänkte pastorn. Varför oroa sig då människorna?

Trädgårdsgrinden smällde igen. Det var Anna Sjöberg som gick.

Hon skyndade sig. Hon ville hem så snart som möjligt. Pastorns ord om att flickan kanske själv skulle berätta för Albert vem hon var drev på Anna. Nej, det fick då inte ske. Av min egen mun skall Albert höra det. Skulle han också gå ifrån mig, kommer ju pastorn i eftermiddag och hjälper, förklarar. Gud, så väl att jag gick till pastorn. Han var ändå inte så svår som jag trodde. Nå, han kan väl inte slå mig heller. Allt blir nog bra.

På det viset intalade Anna Sjöberg sig mod. Det höll sig tyvärr icke länge. Hon tog upp det gamla sargandet av sitt eget hjärta igen. Hon fördjupade sig så i det, att hon icke märkte, att hon slog in på en annan skogsstig.

Vore det inte bättre, att hon väntade tills pastorn varit hemma? Tänk, att tala om allt inför både Albert och Elvira

kanske. Det var rysligt. Inför sitt eget barn! Det skulle hon aldrig kunna. Och så ha den där andra sittande bredvid med sin gröna plym och sin halvtokiga blick.

Jag har ingen brådska. Jag kan gärna sätta mig en stund. Har Jenny redan berättat det för Albert, är det för sent för mig. Har hon inte berättat det, gör hon det nog inte heller. Kanske hon far sin väg med båten i kväll utan att säga något, om jag inte kommer tillbaka. Varför skulle flickan tala ont om sin egen mor? Det hördes ju hur försiktig hon var, när jag frågade henne om vem hon sökte. Det är rent av bättre jag väntar till kvällen, tills pastorn har varit där. Al-bert blir nog inte så värst rädd, om jag dröjer borta. Han tror nog, att jag stannat kvar hos någon av gummorna i missionen. Eller hos Eriks. Om jag rent av skulle gå till Eriks? Elvira får laga i ordning middagen hemma.

Hon märkte nu först, att hon kommit bort från rätta stigen. Hon vände och slog in på den rätta. Men när hon gått en stund, uppgav hon Eriks. De skulle genast se på henne, att hon gråtit, och så skulle de börja fråga. Bättre vila några timmar i skogen. Båten hade kommit vid ettiden. Två var väl klockan, när hon lämnade pastorn. Nu kunde den inte vara mer än tre allra högst. Jag lägger mig en stund. Jag är så förskräckligt trött. Det känner jag nu. Och fryser gör jag.

Hon valde ut en solig backglänta i skogen. Där var skönt och vindstilla. Solskenet värmde rart. Uppe i trädtopparna susade vinden. Insekterna surrade kring de högröda tjärblomstren. Det vaggade ljuvt till sömn. Så sjönk hon bort i det omedvetna, den lyckliga och stilla förgården till den sista, stora lyckan utan både sömn och drömmar.

Hon vaknade vid att hon frös. Hon satte sig upp förvirrad. Hon måtte ha sovit många timmar. Skuggan hade fallit över gläntan och skogen. Endast upp i grantopparna brann det ännu rött. Det led visst mot kväll. Hon måste hem så snart som möjligt. Nu hade nog pastorn varit hemma och gått igen. Allt var förklarat. Flickan rest.

Anna skyndade sig fram längs skogsstigen. Det var redan trollskumt och otäckt kring vindfällen och stenar, men snart började det ljusna mellan träden, och hon kom ned till stranden. Solen höll just på att försvinna bakom landet i väster. Brisen hade dött ut. Sundet mellan Solö och Tallholmen låg guldblankt som en stor spegel. På himlen seglade svagt rosenröda småmoln sakta ut mot havet för en osynlig luftström däruppe. Stugorna på Tallholmen lågo mörka och tunga i skuggan. Anna sökte efter roddbåten. Hon kunde inte finna den. Kanske hon landat längre ned. Hon fick väl sätta sig och vänta, tills det kom någon roende.

Hon satte sig på en av de stora, flata stenarna vid stranden. Den var ännu varm av solskenet. Hon satt där länge och väntade. Det kom ingen båt. Men solnedgången blev allt mera gyllene.

Så småningom sipprade modet bort från henne igen. Hon var ensam i världen. Ingen väntade henne. Ingen brydde sig om henne. Hon kunde lika gärna försvinna. Albert kanske skulle förlåta henne och låta flickan stanna, men vad för slags liv skulle det bli?

Bättre jag försvinner, går bort. Så löser allt sig själv. Det är jag ensam, som står i vägen för alla. Bäst jag går. Gud förlåter mig.

Sakta liksom drömmande reste hon sig och gick ut i vattnet. Steg för steg gick det långsamt och vacklande bland de osynliga stenarna på bottnen. Hon såg icke ned mot vattnet. Kände icke dess kyla. Hon höll blicken fäst mot den varma, sköna solnedgången ända tills hon förlorade fotfästet och sjönk i tvärdjupet. Då kastade hon huvudet bakåt. Det sista hon såg var den stora himlen med de små, ensamma rosenmolnen, som drev för vinden mot det okända.

Så försvann Anna Sjöberg, hon som alltid fruktat, att havet skulle ta henne, men som i det ögonblick det skedde icke längre kände varken fruktan eller oro för att gå bort från en värld, som icke förstod henne.DYNINGAR

Det var ett förfärligt slag för Albert. Ännu många år efteråt kunde minnena från de förfärliga dagarna gå igen lika starka och levande som om allt ägt rum nyss. Varenda detalj mindes han.

Först och främst flickan med gröna plymen i hatten, hon, som bara sade, att hon ville träffa fru Sjöberg men som

annars icke var möjligt att få ett ord ifrån om vad hon ville Anna. Hela söndagen satt den där halvtokiga varelsen ute i täppan under det stora körsbärsträdet och svarade förstrött på alla frågor, som mästerlotsen och Elvira ställde till henne. När Anna inte kom hem till middagen, lagade Elvira den. Varelsen undrade om inte fru Sjöberg skulle komma hem på hela dagen. Man tröstade henne med, att hon nog kom snart. Troligen hade mor stannat kvar en stund hos Eriks, svågerns, handlarns på Solö eller också hos någon av missionsfolket. Det gjorde hon ofta.

Man bjöd varelsen på middag. Hon åt pliktskyldigast men utan större intresse. Däremot ägnade hon mer uppmärksamhet åt ett fotografi av Anna Sjöberg, som denna låtit ta på en av stockholmsresorna. Hon stod så länge och tittade på det att mästerlotsen måste fråga henne, om hon kände hans hustru, varvid hon skakade på huvudet. Nej, hon hade aldrig sett fru Sjö-berg. Trodde hon. Hon hade bara hälsningar till henne från sta'n och dem ville hon gärna framföra själv.

Elvira blev allt mer nervös. Märkvärdigt, att mor inte kom tillbaka! Kanske den där varelsen skulle stanna över natten också? Det skulle bara fattas.

På eftermiddagen kom det bud från pastorn på Solö, att han av ämbetsgöromål — en gumma, som höll på att dö och nödvändigt först ville ha nattvarden — blivit förhindrad att komma som han lovat, men att han, om han icke hann i dag, säkert skulle komma i morgon bittida.

Mästerlotsen begrep ingenting. Vem hade bett pastorn komma? Det måtte varit Anna. Elvira kunde inte heller förklara sammanhanget.

»Det kan väl inte vara möjligt, att Georg ?»

Elvira skämdes själv för att fullgöra meningen. Vad skulle Georg ha för sorts samband med den där varelsen? Ja, ful var hon inte. Både näsa, panna och hår

togo sig bra ut, men ögonen, ögonen en hemsk

varelse, vet du far!

Ångbåten till stan kom och tog de återvändande stockholmarna med sig från Tallholmen. Varelsen gjorde ingen antydan om att följa med. Hon satt som murad på stolen i täppan. Majoren kom och tittade på varelsen på Elviras kallelse. Lots hustru, saltstoden, kvarleva från Gomorra, avgjorde han, sedan han sett på varelsen. Han försökte tala till henne. Hon bara stirrade på honom med ett svagt småleende.

När det började mörkna, blev Elvira rädd över att modern dröjde så länge. Hon rodde över med ett par av flickorna till Solö för att höra efter hos Eriks, om modern var där, och för att få hem henne till den där varelsen, som satt och väntade på henne under körsbärsträdet hemma i täppan.

Elvira kom inte tillbaka förrän långt fram på natten.Hon hade sprungit i alla stugorna på Solö, där modern kunde tänkas ha gått. Ingenstans fanns hon. Någon trodde sig ha sett Anna Sjöberg gå och plocka bär i skogen bortåt pastorns. Så hade Elvira gått dit. Pastorn hade icke kommit hem ännu. Han hade gått med nattvarden till en av gummorna nere på södra sidan av ön hade hushållerskan sagt. Men det stämde nog, att mor Sjöberg varit hos pastorns strax före middagen. Vart hon sedan gått visste inte hushållerskan.

Elvira var alldeles förtvivlad, när hon kom hem. Mästerlotsen tröstade henne. Mor skulle nog komma tillbaka. Han kanske hade gått ned till södra Solö hon också. Kanske hon kände den där gumman, som pastorn skulle ge nattvarden. Det kanske var en av missionsgummorna, som åtrade sig i sista stund och kallade på statskyrkans hjälp. Rätt som det är, kommer de roende från södra sidan skall du se. I full fart och mor vid rodret!

»Att du kan ta det så, far? Jag är säker på det hänt mor något.»

Mästerlotsen fick till slut Elvira i säng. Hon behövde sova, såsom hon sprungit och letat. Jag skall vänta på mor, du behöver inte vara rädd.

Flickan med gröna plymen ville inte lägga sig, fast Elvira bäddat åt henne. Mästerlotsen och flickan sutto och

väntade hela natten. Ett och annat ord föll mellan dem som en regndroppe utan mening, utan betydelse. Några stjärnor tändes i den bleka himlen, som aldrig fick det riktiga nattmörkret över sig. En och annan roddbåt kom plaskande ute på vattnet och lade till vid bryggorna på Tallholmen. Ett skratt, några ord skälvde genom stillheten. Dunkla gestalter gingo i land, slamrade med åror och båtkedjor. Så blev det tyst igen. Ingen Anna kom. I stora segelleden drevo skutor ljudlöst fram för en osynlig vind. De smulto nästan ihopmed landet. Endast de blekvioletta topparna visade var skutorna gledo förbi. Resten låg i landskuggan. Ibland kom någon stor ångare dunkande i farleden stirrande med ett rött eller grönt öga allt efter den var på in-eller utgående. Med vita lantämor på förmasten och gula, lysande ventiler. De liknade mystiska svanödlor från forntiden, där de flåsande och dunkande gledo förbi i natten.

Sparvarna började kyttra i körsbärsträdet. Tuppen nere hos lotsålderman började gala. Dagen vände åter. Vid fyratiden gick solen upp. Mästerlotsen reste sig. Han frös.

»Ni sitter och förkyler er», sade han åt flickan. »Gå in och lägg er! Det är ju bäddat.»

Hon skakade avböjande på huvudet. Mästerlotsen gick ned på bryggan. Han måste sträcka på benen. Han var stel ända upp till knäna. Borta på Solösidan höllo två gubbar på att ta upp näten. Det var tvillingarna Gustafsson. De fingo ligga i dygnet runt för att leva.

Jag måste ha mig en tår kaffe, tänkte mästerlotsen. Om några timmar ha vi säkert Anna här. Längre kan hon inte gärna dröja hos gumman därnere på Solö.

När han efter en halv timme kom ut igen med kaffebrickan och satte den framför flickan under körsbärsträdet för att bjuda henne en kopp kaffe, såg han bröderna Gustafsson komma roende över från Solö. De höllo kurs rätt på mästerlotsens brygga. Hade kanske fisk att sälja.

Mästerlotsen drack först ur sitt kaffe.

»Skall i ha en tår kaffe, pojkar?» ropade han neråt dem. Det är svalt på morgonkvisten.»

Gubbarna Gustafsson svarade inte, men de stego i land vid bryggan och kommo uppåt. Om inte den ena varit enögd, skulle vem som helst kunnat svära på de-ras tvillingskap. Samma böjda figurer, samma barkbruna, fårade hy, samma röda näsor med blååktig anstrykning i den tjocka nederdelen, samma breda munbett med stelnad, svart tobakssaft i mungiporna, samma gråa skepparkrans kring hakan, samma sävliga lunk, samma fiskfjällsprydda stövlar med nedstoppade byxor av fullständigt obestämbar färg och samma mögelgröna slokhattar. Enda skillnaden var, att den ena bar en ulltröja i mörkblått, den andra i grått.

»Har I fått bra med fisk», frågade mästerlotsen, när de hunnit upp till honom.

»Åhja, inte så illa», svarade den mörkblå tvillingen.

»Sätt er! Jag skall bara hämta koppar», sade mästerlotsen.

När han kom tillbaka, stodo tvillingarna ännu kvar utan att ha satt sig. Deras uppsyn var så påfallande märkvärdig att mästerlotsen måste fråga vad som kom åt dem. Tvillingarna tittade på varann och satte sig. Samtalet gick segare än vanligt, men kaffet hade god åtgång. Mästerlotsen överraskade dem ofta i att sitta och liksom i lönn granska hans ansikte. Flickan brydde sig de mindre om, fast hon satt och bevakade varje deras min.

Men när hon reste sig och gick nedåt bryggan, frågade den mörkblå vad hon skulle där att göra. Frågan lät så besynnerlig att Albert bleknade. I ett förstod han alltsammans. Han reste sig för att följa efter flickan. Han måste gripa efter bordet för att inte falla.

»I har .» Mer kunde han inte.

Tvillingarna svarade inte, men de reste sig också. De stodo och sågo på varann, alla tre. Så sänkte de båda gamla gubbarna sina huvuden och sågo mot jorden, ty mästerlotsens blick kunde de icke längre möta.Mästerlotsen ryckte till vid ett skrik nedifrån bryggan. Han sprang ned. Gubbarna följde efter.

Flickan hade hoppat ned i fiskarnas båt och kastat sig över något annat, som låg där på botten av den. Överljutt skrek hon: »Mamma! Mamma!»

De hade fått upp henne ur båten. Utan att tänka på fiskargubbarna strömmade förklaringen ur flickan. Hon hade velat fara ut och hälsa på sin riktiga mamma, som hon aldrig hade sett. Hon hade träffat henne i går, när hon steg i land från båten, men hon hade icke förstått, att kvinnan med det gula håret var hennes mor. Hennes mor hade icke velat kännas vid henne utan gått i sjön. O! O! Hon ville inte leva hon heller!

Karlarna måste hindra flickan med våld från att kasta sig i sjön.

Så buro de upp Anna till stugan och lade henne i kammaren. Elvira vaknade. Det vart ett förfärligt uppträde. Elvira blev alldeles ifrån sig. Åh, tänk, att mor, hennes egen mor —!

Sorgen släckte till slut alla andra känslor av skam. När fiskargubbarna rott bort med båten igen, undrande i sitt sinne vad allt detta skulle betyda, samlades de tre stackars människorna, som på olika sätt sörjde Anna Siöberg, kring henne, där hon låg inne i kammaren blek och tyst. Sorgen förenade dem. Den höll dem samman under hela tiden ända tills mor Sjöberg kom i jord på Solö kyrkogård. Pastorn talade så varmt och vackert om förlåtelse och att man icke skulle döma människorna.

Den verkliga orsaken till att mor Sjöberg gått i sjön blev aldrig uppenbar för andra än Albert, Elvira och Jenny. Man gissade och drog sina slutsatser, eftersom Jenny fick stanna kvar hos mästerlotsen, men man nöjde sig till sist med förklaringen, att Jenny var en av-14 Mästerlotsen.lägsen släkting till Anna och stod ensam i världen. Fiskargubbarna, som funnit Anna och även hört Jenny ropa mamma! mamma! där hon låg över Anna Sjöberg, hörde inte till de talträngda. Pastorn hade ingen anledning att skvallra om Annas besök på prästgården. Så sjönk allting till ro igen, även om man ännu länge efteråt viskade vid kafferepen i stugorna om — jag undrar hur det egentligen hängde ihop med Anna Sjöbergs död?

Mästerlotsen fick det svårt med de båda flickorna. Av rätt naturliga skäl kunde det icke spira upp någon kärlek mellan Elvira och Jenny. Elvira hade redan vid begravningen sagt till Georg, som verkligen tog sig ledigt från tjänsten för att hedra sin mor för sista gången, att Jenny var en förskräcklig människa. Vad det förskräckliga bestod uti ville inte Elvira ut med den gången, men efteråt skrev hon till Georg, att »den där förskräckliga människan gör mig galen. Hon springer efter varenda karl, som finns härute.»

Albert måste ofta gå emellan de båda flickorna. De hatade varann ärligt och uppriktigt. För Elvira var Jenny inkräkterskan, som drivit modern i döden. För Jenny var Elvira den orättvist gynnade, den som haft det varmt och skönt och gott, medan Jenny frusit, svultit och lidit hos snickarns.

När Elvira till slut förklarade, att antingen hon eller Jenny skulle ur huset, måste mästerlotsen ta ståndpunkt i striden. Det kunde icke vara tal om att hans egen dotter skulle bort. Det bestämdes, att Jenny skulle ta plats hos tullförvaltarns på Solö. De sökte just efter en flicka, som kunde hjälpa till i huset.

Elvira blev stormglad. Helst skulle hon velat ha iväg Jenny till huvudstaden igen, men det lade mästerlotsen sig emot på det bestämdaste.

»Du kan väl nöja dig, om du får hela sundet mellandig och Jenny. Hon lär inte simma över för att hälsa på dig.»

»Nej, gudskelov! Bara jag slipper se henne.»

Albert försökte ofta, sedan Jenny rest, förmå Elvira ta reson. Inte rådde flickstackarn för att hon var litet besynnerlig. Hon hade icke haft det så roligt i världen. Tänk, att bli utkastad på det viset utan ringaste skydd!

»Du tycker förstås det är mors fel?» sade Elvira stridslystet.

»Nej, det gör jag inte. Det är mer Brinkmans på Grönö.»

Då teg Elvira. Hon undvek helst att tala om Brinkmans på Grönö. Bröderna Brinkman brukade uppvakta henne vid danstillställningarna på Solöbaden. Det visste fadern. Bäst att inte fördjupa sig i ämnet.

Vad fadern innerst inne tänkte om orsaken till Annas död fick Elvira aldrig veta. Han gjorde sig ofta självförebråelser, när han satt ensam.

Jag var för hård mot Anna, sade han sig. Jag skulle tagit varligare på henne. Hon var av annan materia, mjukare, känsligare. Framför allt varmblodigare. Jag kunde låtit bli att taga långlotsningen till Luleå den där gången, när Vega skulle in till Stockholm. Då kunde Anna och jag gjort sällskap och sett på ståten. Då hade aldrig det där med Brinkman hänt. I stället gav jag mig iväg på långlotsning till Luleå. Jag minns det tydligt. Blev borta över en månad. Undra på att det gick som det gick. Och sen for jag ut till Svenska Högarna. Nej, det var sant. Jag for till Högarna först. Det var därifrån jag tog långlotsning med kolångaren till Luleå, och sen kom Vegafärden. Stackars Anna! Och det har hon gått och burit på i alla dessa år. Men varför kunde hon inte tala om alltsammans den gången hon talte om det där med Gustaf Brinkman? Hontrodde kanske, att jag inte skulle förlåtit henne. Vi höllo ju nästan på att skiljas. Visst var jag för hård mot henne. Hård som vi sjöbergare är allesammans. Ja, till skalet, ja, men inte i hjärtat. Vi har mors hjärta, alla utom Erik. Mors goda, trogna hjärta.

När det då hände, att Elvira överraskade fadern med att sitta med fuktiga ögon och se hemskt ledsen ut, kastade hon sig med armarna omkring halsen på honom och kysste honom.

»Inte vara ledsen, far! Inte ledsen! Du har ju mig. Jag skall inte lämna dig.»

Hon kramade honom till sig som om hon aldrig tänkte släppa honom.

»Säja, såja, kära barn! Vem har sagt, att jag är ledsen ?»

»Liksom inte jag kunde se det! Pyttsan!»

Så gingo åren. Jenny höll sig kvar hos tullförvaltarn. Hon var nog litet besynnerlig, sade både tullförvaltarn och dennes hustru till mästerlotsen, men barnkär var hon och snyggt höll hon omkring sig. En del av tullarna påstodo, att de sågo henne ute på nätterna, men det var hennes egen sak, bara hon skötte sina sysslor om dagarna.

»Jag tror inte vi kan få bättre härute», tilläde tullförvaltarns hustru, som själv född i huvudstaden föraktade allt, som icke kommit till världen i stenhus.

I den stora tullbyggnaden, som aldrig kallades annat än Röda Huset, förde Jenny en behaglig tillvaro. Där fanns gott om tullare, som inte överansträngdes i tjänsten och som därför gärna ägnade sig åt Jenny mer än de bort med hänsyn till sitt rykte. Tullförvaltaren, känd på orten som världens liberalaste man, hade icke lust att ingripa mot de underordnades privatliv. Hemska historier om Jenny och tullarna sipprade ut på Solö. Mästerlotsen fick också höra dem. Det gjorde honomont, men han var maktlös. En gång gjorde han ett svagt försök att ta hem Jenny, men bara han talade om det med Elvira bröt ovädret löst på nytt. Han fick det gamla ultimatum — hon eller jag! i ansiktet på sig.

Pastorn och mästerlotsen dryftade ofta fallet Jenny. Med pastorn kunde Albert Sjöberg tala öppet och ärligt. De kände båda till saken i botten. Pastorn rådde honom alltid att se tiden an, att vänta. Flickan hade blivit kollrig av att känna sig fri. Snickarns hade säkert försökt hålla stränga tyglar på henne. Låt henne sprattla! Hon tröttnar väl hon som alla andra. Så länge hon inte påstår, att du är far till henne, gör det ingenting.»

»Det är mest för Annas skull», sade Sjöberg.

»Jag har aldrig hört någon på Solö säga, att Anna Sjöberg var hennes mor.»

»Nej, Jenny är tystlåten i den saken, det måste jag säga.»

»Hon är slug som de flesta halvtokiga. Hon vet, att det skulle skada henne, ty då skulle det genast heta, att det var hon, som drev modern i sjön.»

»Jag vet nog vems felet var», sade mästerlotsen och suckade.

»Nej, hör du, Sjöberg, nu måste jag en gång för alla säga dig, att du blir tokig du med, om du tänker hålla på att anklaga dig själv i åratal för att hustru din gick i sjön.»

»Ja, det är dumt, men jag kan inte låta bli.»

Samtalet mellan pastorn och mästerlotsen brukade sluta i den stilen.

Sjöberg har åldrats fort de sista åren, sade gummorna på Tallholmen vid kafferepen, då de manliga individerna kalfatrades en för en. Den äldsta av gummorna, som närmade sig nittio år och ännu bar de tungamjölkflaskorna i oket över nacken var kväll och mor-gan, muttrade något om — ja, se ungdomen nu för tiden!

Det var endast på det grånande håret man kunde se, att Albert Sjöberg åldrades fortare än de andra lotsarna. Kroppen höll sig säker och rak, och utåt till omgav han sig med ett slags humoristiskt skimmer. Han blev ännu mer älskad och uppburen på Tallholmen. Sedan lotsålderman en vinternatt lämnat det jordiska i ett svårt anfall av reumatisk feber, samlade sig tall-holmsborna kring Albert Sjöberg. Han blev deras hövding, s-om de ärade och dyrkade så mycket som det nu passade med den egna värdigheten att visa.

Mycket gjorde det också till, att majoren icke försummade något tillfälle att skryta för tallholmarna hur fint det gick för Sjöbergs pojke. Han, som jag läste upp i studenten! Han har redan blivit ordinarie kammarskrivare på några år. Det talas redan om att han skall bli kontrollör. Ni skall se han slutar som generaldirektör. Finfin pojke! Jag såg honom i sta'n sist. Ni kommer inte att känna igen honom.

De sista somrarna hade Georg legat ute på Tallholmen några veckor. Det bestyrkte majorens uttalanden. Georg hade till det yttre övergått till en annan samhällsklass. Han förde sig på ett annat sätt än lotsarna. Han hade blivit en smula stelare, fast han fortfarande var lika vänlig som förr mot tallholmarna och klappade de gamla gummorna i ryggen. Det var mest ansiktet, som förändrats på honom. Han, som förr alltid sett brun och frisk ut med ett par präktiga, klara ögon, hade nu fått en blek innesittarfärg. Blicken hade blivit inåtvänd och grubblande. Han såg precis ut som den tiden, när han stormläste som värst för majoren.

Den korta tid Georg var ute på Tallholmen höllo far, son, dotter och majoren troget ihop. De segladeut tillsammans med faderns präktiga kosterbåt, lågo några dagar ute på Grålöga och hälsade på hos Karls. De lade nät och rodde drag tillsammans. Det blev liksom mörkare i mästerlotsens stuga, när Georg for in till staden igen. Majoren var i ett förskräckligt humör flera dagar efteråt. Han begagnade Georg som ett slags flinta att slå eld mot. De disputerade ofta så det gnistrade om majoren. Alltid började majoren. Han tyckte om att retas och att fråga hur många gånger om dagen Georg fick bocka för överordnade, om han kommit underfund med vilket politiskt parti, som bäst lämpade sig för att befordra hans egen karrier och om det inte var ledsamt att leva utan personliga åsikter.

Georg svarade, att majorens begrepp om det nuvarande samhällslivet voro i högsta grad föråldrade. Man fick vara hurudan man ville både i fråga om uppträdande och politiska åsikter. Förresten brydde Georg sig inte om politik.

»Det kommer, det kommer!» spådde majoren. »De som inte tar parti, kallade redan grekerna idioter. Akta dig! Beblanda dig med liberalerna. De har framtid för sig. Eller också med högern! De sitter inne med makten för tillfället. Sossarna känner jag inte. Kanske de duger till språngbräda de med i tidernas fullbordan. Partilöshet är ryggradslöshet. Det blir andlig korsför-lamning till sist. För individen. Kors förlamning liksom för hästen, när han står inne i spiltan över helgen och inte får hugga i och dra.»

»Farbror tycks då inte lida av andlig korsförlamning, fast farbror är partilös», sade Georg.

»Det är en annan sak. Jag är född anarkist», svarade majoren och gnäggade belåtet. »Jag älskar friheten.»

»Det kanske jag också får råd till en gång», svarade Georg.Elvira anförtrodde fadern, att hon nog tyckte, att Georg blivit en helt annan människa. Bittrare, hårdare.

»Han kanske är kär», skämtade mästerlotsen.

»Jag tror, vet du, far, att han aldrig glömmer mor och hur hon slöt.»

»Det gör ingen av oss, tänker jag.»

På det viset återfördes mästerlotsens tankar ofta genom allehanda tillfälligheter till hustrun och hennes sorgliga slut. I Elvira hade han dock både tröst och hjälp. Inte tycktes hon vilja gifta sig heller. När mästerlotsen någon gång frågade dottern, om hon inte snart skulle tänka på att sätta bo, fick han alltid till svar, att det icke brådskade. Hon tänkte se sig noga för. Man borde allt akta sig för karlarna. De voro några mycket fula fiskar.

Mästerlotsen undrade om det på senaste tiden varit någonting mellan den äldre av bröderna Brinkman och henne. Han visste, att Brinkmännerna kommit över flera gånger den senaste sommaren, när Solöbadens ägare, ingenjör Herbert Åberg, gav stora fester för att få sommargästerna att försvära sig till Solöbaden även för nästa år. Gabriel Brinkman berättades i synnerhet ha slagit för Elvira.

Mästerlotsen ansåg det inte otroligt. Han mindes gott, att han varnade Elvira för flera år tillbaka, när hon kom hem fram på morgonsidan. Kanske den där fulingen börjat lägga an på flickan igen. Då fick man allt se upp. Båda bröderna Brinkman hade dåligt rykte i skärgården, även om den äldstes var mer stadgat i fråga om dålighet. De mest invigda framkastade gärna en antydan om att äpplena inte faller långt från trädet, en gammal fras, som hälsades med ett igenkännande och förstående småleende.

Det gamla trädet, som lämnade så sorglig frukt i skärgården, var Gustaf Brinkman. Alla visste, att hanförr i världen härjat och levat rövare bland kvinnorna i skären och överhuvud tagit var han kommit åt. I verkligheten fanns det många arvtagare till det över-intecknade Grönö, som reste sina gamla stenmurar på fastlandssidan utåt havet. Alla dessa arvtagare voro tyvärr icke legitimerade, annars kunde det blivit en munter och brokig samling av svart- och rödhåriga, krok-, rak- och uppnäsiga, blå- och svartögda från de flesta öarna omkring Grönö gård.

Nu voro Gustaf Brinkmans stormdagar till ända. Aldrig mer såg man honom ute på kärlekens strandhugg, aldrig mer bevistade han festerna hos Åberg, aldrig mer dundrade han på kommunalstämmorna över de höga utskylderna för barnuppfostran. Ryggbruten och full av alla syndakrämpor larvade han omkring i de nästan tomma rummen på Grönö, iförd en maläten päls och en avgnagd skinnluva, likadan klädd ute och inne, sommar och vinter, höst och vår. Långa stunder kunde han stå och titta vemodigt på spikarna i stora salen på Grönö gård, där förfädernas porträtt sedan trettioåriga kriget fordom hängt i mörka, förgyllda ramar.

Borta var Johan Gabriel Brinkman i bruna hatten med stora, vita strutsfjädern och guldspännet, han som red med kungen segerritten till Mainz och sedan damp i dimman vid Liitzen; borta Josef Johan Brinkman, översten och riddaren; borta Johan Josef Brinkman, presidenten och ledamoten av ståndsriksdagen; borta Marie-Louise Brinkman, född Silfverstråle med solleendet och pudrade håret, borta alla, borta, skingrade, sålda på auktioner eller under hand för att täcka de nödvändiga utgifterna för nytt tak på ladugården eller de onödiga utgifterna för något barnuppfostringsmål, där Gustaf Brinkman kommit fast trots ihärdigt nekande.Gustaf Brinkmans söner, Gabriel och Josef, dessa sköna frukter på en gammal svensk äppelträdsstam, besvärade icke fadern med sitt sällskap. De föraktade honom djupt. Endast när de behövde pungslå honom, visade de intresse för hans malätna tillvaro. Alltid funno de något, som kunde göras pengar av. De rotade i dunkla skrubbar och fullproppade mörka vindskontor högst uppe under taket på Grönnö gård. De släpade fram i dagsljuset kosteliga ting, bokluntor i maskstungna läderband med gulnade blad och messingspär-mar, tennljusstakar, gammalt glas och porslin, trästånkor och allt möjligt skräp av sidenbitar, kläder, klänningar, sporrar och remtyg. Allt gjordes till pengar.

Nu fanns det knappt mer än dödsuret kvar på vinden. Men det tickade och gnagde inne i stockarna. En gång lyckades Gustaf Brinkman, trots sina krämpor, ta sig upp på vinden för att se på styggelsen efter sönernas plundringar. Han gjorde aldrig om det. Så avgnagt var allt.

Det heligaste Gustaf Brinkman ägde, hade han inlåst i stora ekskåpet i sitt eget rum. Där funnos spillrorna av ättens vapensamling, från gamla ryttarpistoler sedan trettioåriga kriget upp till nyaste mausergeväret. Näst kvinnor voro vapen Gustaf Brinkmans stora passion. Nu när kvinnorna av naturliga skäl icke längre kommo inom räckhåll för honom, tillväxte vapenpassionen. Sönerna fräste jämt över att fadern använde varje slant, som blev över, på den där förbaskade smörjan i ekskåpet. Gubben gapskrattade dem mitt i ansiktet. Sköt ert ni, jag sköter nog mitt! Bråkar ni får ni ett skott i ändan!

När sönerna skulle ut på jaktfärder efter säl eller sjöfågel, kom det annat ljud i pipan. Då blevo sönerna så söta och honungslena i mun och tiggde och bådo fadern om att få låna gevär. Ibland lyckades det.Ibland snäste gubben av dem med den befogade tillrättavisningen, att de fått låna gevär förra året och att av dem syntes sedan aldrig skymten.

Vid sådana tillfällen brukade det inte så sällan urarta till både gräl och handgripligheter. Det svors så det osade svavel i hela gamla huset på Grönö. Den enda pigan, som kunnat hålla sig kvar på gården och gick under smeknamnet Benranglet, darrade så hennes skinntorra lekamen skallrade nere i kökskammaren.

Gubben Brinkman var inte den som skrädde orden, när han blev arg. Då kunde sönerna få hela sitt syndaregister upprabblat från början till slut, något som i allmänhet besvarades med den sorgliga artigheten att dra fram faderns icke mindre sköna syndaregister. Sedan man på detta förstående vis gjort varandra likvärdiga, brukade gubben markera sin faderliga myndighet genom hot om att sparka ut sönerna.

De gingo i allmänhet godvilligt sin väg. Stannade de, kastade gubben buteljer, ljusstakar, böcker, vedträn eller andra lätt tillgängliga föremål i huvudet på sönerna. Någon gång kastade de igen, men det hände mer sällan, ty ännu fruktade ungdomarna sin gamle, giktbrutne far. Man visste aldrig vad denne kunde ta sig till. Stark var han ännu som en björn trots gikten, farlig att retas med. Han vore karl att brassa av ett skott på dem.

»Sabla krutgubbe!» brukade sönerna säga, när de utan bibehållen krigsära måste lämna slagfältet.

Det låg en aning beundran i utropet.

»Han blir tokigare dag för dag», sade den äldre. »Vi får ta och sätta honom under förmyndare. Han förstör hela förmögenheten!»

»Nå, förmögenheten», hånade den yngre. »Den tror jag vi kunna sköta själva. Men nog tror jag han blivit sinnesrubbad på sista tiden.»Sönerna hade delvis rätt i vad de sade om gubben. Gustaf Brinkman hade tagit sig hårt av Anna Sjöbergs död. Han blev allt mer grubblande. Ur grubblet steg en misstanke om att han var medskyldig i hennes hemska slut. Minnena kring det förflutna bubblade upp kring den ensamme gubben ute på Grönö gård och bidrog till att förbittra hans tillvaro. Men samtidigt rensade de upp i hans rättsmedvetande, som sovit djupt och gott i många årtionden. Hans själ måtte vid granskningen av orsakerna till tragedien med Anna undergått en liknande reningsprocess, som åhörarna undergingo vid åhörande av de gamla grekiska tragedierna, där medlidande och fruktan åstadkommo rensningen. Åtminstone påstod majoren det. Det var han, som hittade på den förklaringen senare.

På annat vis kan man icke heller tyda den beryktade händelse, som timade på Grönö gård en augustinatt sex år efter att Anna Sjöberg gick i sjön.LEK OCH ALLVAR

Leken tog sin början på Solöbadens restaurang.

Herbert Åberg firade sin födelsedag med en vräkig fest på Solöbaden. Som det var lördagskväll och de sista rötmånadsdagarna hettat upp huvudstaden till olidlig temperatur, hade stockholmarna i massor sökt sig ut till Solöbaden.

Solöbaden hade blivit modernt. Den feta källar-mästar Joachim Bergström hade förstått träffa stockholmarnas känsligaste punkt, magen. Far till Solöbaden ! Där äter man något till gott. Och musik har de! Och söta tuttor! Solöflickorna går inte av för hackor! Inte lotstösema heller!

På det viset begav det sig, att Solöbadens hotell översvämmades av gäster denna augustikväll. Kaptenen på ångbåten kunde inte minnas, att han på hela sommaren haft så mycket folk med från stan. Hotellviken vimlade av lustseglare och ångbåtar. Restaurangen höll på att spricka av folk, och gruifet om supéborden blev icke alltför konventionellt.

Stamkunderna visste, att ingenjör Åberg fyllde år. I inre salen på restaurangen hade lämnats plats för dessa. Honoratiores på Solö och Tallholmen delade även den äran. Flera av de lediga lotsarna hade infunnit sig.

Sjöbergs och majoren voro självskrivna. Majoren hade fått särskild tillsägelse att snygga upp sig,något som gjorde, att han infann sig i stor parad med sabel vid sidan och svärdsorden och grekiska Frälsar-orden på bröstet och fördunklade både kronofogden, länsman, pastorn och doktorn.

Mästerlotsen Sjöberg med Elvira och majoren anlände bland de sista.

»Kors i Jisse namn va' fin majorn ä'», skrek en av de gamla badgummorna, när han steg i land vid bryggan. »Dä' hadde en väl aldri' kunnat tro! Får en känna på tyget?» Hon nöp efter honom. »Å, va' förgylld han ä se'n!»

»Helt om marsch, kärringar!» kommenderade majoren och tågade i spetsen för Elvira och mästerlotsen upp till hotellet.

Första hurraropen den kvällen dånade, när de tre trädde in i restaurangen. Stämningen var mer än god redan från början. Svensken älskar hurra. Med eller utan anledning. Många av gästerna visste inte heller nu varför det hurrades, men alltid kunde man stämma i för de tre intågande.

»Sabla stilig flicka», viskades det, när Elvira skred förbi i ljusblå klänning, burrgult hår och högsta glädjestrål i ögonen. Hon gled fram som ett solglitter genom salen med majoren före och mästerlotsen efter.

»Vem är det?» frågade de oinvigda och sträckte på halsarna.

»Mästerlotsens dotter», svarades det, »Elvira Sjöberg.»

Det blev en grundlig supé. Man åt, drack, sjöng och höll tal för festföremålet. Och hurrade gjorde man efter vart tal så tegelpannorna uppe på taket skälvde. Gamle pastorn talade vackert för Herbert Åberg, som på sin högtidsdag ihågkommit även socknens fattiga; kronofogden lyckades vinna vederbörligt bifall genom att häntyda på att skatterna i kommunen säkert skullekomma att gå ned i samma takt som Solöbaden gick upp, och doktorn skämtade om att stockholmarna skulle bli nya människor härute vid Solöbaden, något som nog kunde behövas. Herbert Åberg själv talade om lyckan av att på denna dag se så många kära ansikten omkring sig och spådde med lagom rörd röst, att en dag skulle Solöbaden bliva det Nordens Trouville, där alla nationer skulle plaska i inbördes sämja och löga sina själar rena från egoismens smuts.

Vid denna tidpunkt på kvällen hade supégästernas röster hunnit bli överhettade av all spriten. Källarmästaren, själv mer uppsvullen än vanligt, befann sig i full extas och gav bara order om att vräka fram mera vin, punsch, konjak, likörer och rökverk. Rösterna rullade som åskväder i båda salarna, värst i den egentliga inre festsalen, där de flesta talen höllos och tobaksröken stod tätast. Skrattsalvor rungade, glas klingade, och ibland illtjöt man i barbarisk glädje, när någon av de uppassande tuttorna i ivern att skydda benen för herrarnas nyp tappade någon bricka med en ljudlig skräll.

När festen befann sig på denna höjdpunkt av äkta svensk njutning, skar ett ilsket glasklingande genom allt stimmet, som saktade något av.

»Har de inte babblat slut snart därinne?» hördes en otålig röst.

»Det är majorn», upplyste en annan.

»Sch!» skrek en tredje. Sorlet dog bort. I den inre salen skymtade man en stående figur, varifrån utgingo guldblixtar genom rökmolnen, där han stod och klingade med desertskeden mot glaset.

Så skar en torr kommandostämma igenom.

»Kumpaner! Nymfer och fauner! Lucullus håller fest. Och vi är gäst. Länsman är här. Och klockarn svär. Allt är som det skall. Strupen har gott fall.Värden fått pris. Nu är tid han får ris. Och det skall han få.»

»Hurra!» skrek man.

Majoren, som med full sinnesnärvaro insåg, att han inte skulle kunna fortsätta den burleska versformen han slagit in på och som han lärt av en kringvandrande pastor i Stockholm, övergick till prosa, för att kunna vara ännu ovettigare.

»Vem är Herbert Åberg egentligen? Han har gett pengar i dag till socknens fattiga, har vi hört av pastorn. Bra. Gillas. Skatterna skola bli mindre, lovade kronofogden. Också bra. Det är stockholmarna, som får betala skillnaden. Herbert Åberg är glad över att se så många kära ansikten omkring sig i dag, sade han för en stund sedan. Javisst. Ni är så kära, bara ni betalar.»

»Kasta ut den ärade talaren!» skrek en okänd röst ur vimlet.

Man gapskrattade.

»Tjänar ingenting till», genmälde majoren lugnt. »Jag kommer in igen. Här skall bli Nordens Trouville. Jag vill tro det så gärna. Men blir vi bättre för det? Herbert Åberg fyller år. Han har rätt att höra sanningen på en så fin dag. Vem är Herbert Åberg? Titta på honom, där han sitter. Slätrakad amerikanare, brinnande ögon, bröst som en prisbrottare i antiken. Akta er för honom! Han kommer att lägga er alla under sig med tiden. Härskarlater bor i honom. Jag hatar härskare. Det har jag gjort se'n far min surrade fast mig i vaggan för att jag inte skulle kasta mig ur den. Herbert Åberg vill lägga oss i vagga allihop. Det visar han bäst i dag. Vagga oss i sömn med havs- och spritvågor.»

»Tyst han!» vrålade den okända rösten på nytt. »Tig och drick!»»Jag står just i begrepp att göra det», svarade ma-jorn och lyfte sitt glas från bordet. »Tygla ditt begär, okända röst! Pastorn här vid min sida brukar citera Platon. Predika tapperheten, visheten, rättrådigheten — så där mer privat. Han glömmer alltid det viktigaste i en stat — fräckheten! Utan den ingen Herbert Åberg! Utan den inga pengar till fattiga, inga sänkta skatter, utan den inga kära ansikten omkring oss. Innerst inne hos oss dyrka vi alla fräckheten, den gudomliga fräckheten, som besegrar världen. Alexander var fräck, Napoleon ännu fräckare, Herbert Åberg är den fräckaste. Han har gjort ett Trouville här ute vid havet, ett par kabellängder från stormens öar, där man ännu brottas med döden om torsknackar och strömmingstjärtar. Det vet ni inte av. Han är mannen som skall omvandla jorden. Var han blivit ingenjör vet jag inte. Kanske i mörkaste Afrika eller i Klippiga bergen. Det angår mig inte. En självpaten-terad ingenjör till gör ingenting. Det finns så många förut i Sverige. Mer eller mindre misslyckade.»

»Alldeles som majorer!» skrek en ny röst. Man fick tillfälle att vrålskratta igen.

»Bra rutet, lejon!» dånade majorens röst till svar. »Min herre är kanske självpatenterad ingenjör också?»

»Nej, nej!» ropade en annan röst. »Han är kakel-ugnsmakare!»

»Ladies and gentlemen!» fortsatte majoren. »När man blir onykter i Sverige som vi nu alla är, talar man utländska tungomål. Det vet ni. Ladies and gentlemen! Jag dricker för framtiden! För ångmaskiner och telegrafer, telefoner och luftskepp. Vänta bara! Inte för att människorna kommer att bli stort bättre själva. Snarare tvärt om. Människorna är ljuvligt konservativa. Sedan årtusenden tillbaka hatar och älskar de på samma primitiva sätt, det är bara skalet, som ändras. Kärnan 15 Mästerlotsen.förblir lika. Skalet är roligt att titta på. Jag hör redan i fantasien dånet av framtidens flygmaskiner. Alldeles som Lionardo da Vinci för fyrahundra år sedan. Nere i Italien experimenterar man redan med trådlös telegrafi. Här komma att ske stora under! Människorna lyfter sig ur gruset. Herbert Åberg gör skärgården till en stad, ett nytt Venedig, byggt på öar. Vindmotorer surrar och flygmaskiner seglar. Herbert Åberg, du gudomligt fräcke! Jag tackar dig för din fräckhet att tro, att våga! När man är gäst som jag, måste man väl ändå säga något vackert till slut. Tack för att du slagit ihjäl avståndet och flyttat oss närmare varann! Icke minst i kväll. Din är äran! Din är framtiden! Och så tar vi tre hurra! Inte fyra! För det gör man bara, när det gäller fosterlandet!»

Stolarna skrapade mot golvet. Man försökte resa sig.

»Leve Herbert Åberg! Tre hurra! Leve han! Hurra! Hurra! Hurra!»

Hurraropen och jublet skrällde i väggarna och vräkte sig ut i natten till de lyssnande solöborna utanför, som inte fått äran att komma in. Oväsendet hördes ända till tullbyggnaden.

»Gud, vad de lever därborta på hotellet!» jämrade sig gummorna, som inte fingo sova.

Timmarna rullade undan. Klockan tolv gick fyrverkeriet nere vid stranden. Stojet och skriket fortsatte. Efter supén blev det dans så gott man kunde. Vals och polka och hambo. Herbert Åberg tog en campagne-galopp på slutet men lyckades inte bättre än att törna mot den feta källarmästarn, som ständigt borrade sig fram och tillbaka genom salen med allt mer vacklande gång och allt explosivare ansikte för att se till att glasen inte stodo tomma på borden vid sidorna.

Åberg blev ursinnig, när han till följd av samman-stötningen med källarmästar Joachim Bergström ramlade omkull på golvet med sin dam. Han rusade upp och kastade sig över källarmästarn med ett vilt härskri. Dennes jätte figur sviktade under angreppets hastighet, men han räddade sig genom att hugga tag i Åberg. En vild kamp började mellan dem, medan damerna flyktade undan åt sidorna med små, förskräckta och klädsamma utrop. Herrarna slogo intresserat en ring kring de kämpande under ideliga tillrop: »Stå på dig,

Joachim! Platta till magbulan på honom, Herbert!»

En naiv idealist föreslog, att man skulle skilja kämparna åt. Det besvarades med gapskratt.

Kämparna sleto och drogo i varann. För några ögonblick fingo de livtag och försökte vräka varandra över ända. Det gick inte. Båda tycktes jämbördiga i styrka. De flåsade och pustade som rasande cykloper. Inte ett ord kom över deras läppar. En förbittrad tyst kamp i all röken. Skorna smällde, golvtiljorna knarrade, kronglasen i taklampan klirrade. Runt, runt, i slängar och kast gick kampen. Båda sökte hålla ut akter-kastellen så mycket som möjligt.

Herbert Åberg försökte skifta och få båda undertagen om Joachim, men just när han släppte högg källarmästarns grabbnäve ett väldigt tag i bröstet på Åberg och drog honom till sig in på livet.

Dennes stärkskjorta rämnade och blottade ägarens ludna bröst. Lömskt och kvickt satte Åberg krokben för källarmästarn, och med ett stort buller slog denne baklänges i golvet, varvid Åberg snabbt kastade sig ovanpå fettberget så frackens svallskört lätt och lekande svängde upp på ryggen på honom. I nästa ögonblick halkade Åberg av källarmästar Joachim Bergströms kullriga mage för dess starka oscillering. Kämparna började rulla runt på golvet med hand i hår och strupe på varann, tills Åberg genom något besynnerligt kneplyckades komma ovanpå källarmästarn igen och med båda händerna om hans hals försökte pressa fram bekännelse om nederlaget.

»Ger du dej, Joachim!» skrek han. »Ger du dej!»

»Hur skall han kunna svara, när du håller händerna om strupen på honom?» frågade majoren, som under hela kampen spelat oombedd stridsdomare och uppmanat åskådarna att hålla ut ringen.

Herbert Åberg släppte taget, men kvar satt han som segrare på källarmästarns kullriga mage.

»Ger du dej, Joachim?» frågade segraren.

»Ja, stönade källarmästarn.

»Erkänner du, att du är en drummel, Joachim?»

»Ja — ja! Släpp mig bara.»

Herbert Åberg sprang upp och hjälpte med de kring-ståendes bistånd källarmästarn på benen. Välvilliga händer borstade av det värsta golvdammet från kämparnas kläder, varefter segraren och den besegrade arm i arm tågade in i Valhall för att vid en bägare mjöd —- nej, vid en s. k. bottenfock punsch dricka försoning.

Dansen ute i stora salen fortsatte igen. Den blev så pass vild att mästerlotsen fann det vara tid att ta reda på Elvira. Han hade flera gånger sett henne dansa med de unga brinkmännerna och andra, men under de sista något oroliga timmarna hade han förlorat allt spår av henne.

Han gav sig ut att leta. Hon fanns varken i danssalen eller på de öppna verandorna mot sjön. Mästerlotsen stod en lång stund och lyssnade utåt promenaden vid stranden. Där hördes ungdomliga fnissanden och undertryckta skratt genom mörkret. Sjön slog ned vid bryggan. Det hade tydligen börjat blåsa. Men varmt var det ännu. Undra

på att de unga sökte sig ut i det fria. Elvira var tillräckligt gammal att passa på sig själv. Kanske hon hälsade på i någon av allalustbåtarna i hamnen. Flera brände ljus i kajutorna. Alltid hade hon bekanta.

Mästerlotsen kände sig märkvärdigt orolig. Besynnerligt i alla fall, att han inte sett Elvira på så länge. Hade hon farit hem till Tallholmen? Omöjligt. Då borde hon först sagt till. Nej, hon var nog ute och strövade omkring för att svalka sig. Inte behövde det ligga något farligt i det. Nej visst. Inte behövde det.

Så fort jag får tag i henne, far vi hem, sade mästerlotsen sig. Kanske majoren sett henne?

Mästerlotsen gick in för att fråga. Nej, majoren hade inte heller sett henne på länge, men hon kom väl. Ungdom är ungdom!

Det fanns något i mästerlotsens ansikte, som gjorde, att majoren förstod, att saken inte kunde slås bort så lätt. De gåvo sig ut på spaning på var sitt håll. Majoren åtog sig strandpromenaden, medan mästerlotsen tog bryggorna och sofforna runt viken.

På stora ångbåtsbryggan dansade man ännu. Det hördes tydligt. En fiol kved genom natten. Längst ut på bryggan dinglade en lykta vid signalmasten och kastade ett svagt ljus över de dansande, troligen för att hindra dem att valsa i sjön. Elvira hade naturligtvis gått dit. Vad jag var dum, tänkte mästerlotsen. Mästerlotsen stod länge och tittade på dem. Där fanns ingen Elvira.

En lång pojke kom fram till honom i en paus och lyfte på mössan. Han höll en flicka under armen.

»God kväll, farbror Albert!»

Det var Karls äldsta pojke ute ifrån Grålöga.

»Är du här, Anders?»

»Åh, vi är flera ute från Grålöga. Det här är Johanssons flicka!»

Mästerlotsen tryckte deras händer.

»Hur har ni kommit hit? Seglat?»»Nej, vi tog Vesterbergs ångbåt. Han eldar med ved så det blir billigt. Fort går det inte, men den rymmer nära tjugu stycken. Vi hade göra nära sex timmar för att ta oss hit ut i motvind. Ett ångrör krånglade.»

»Då är det väl du, som är sån mästare i mekaniken, som sköter maskin?»

»Vi hjälps åt», skrattade Anders.

»Har ni varit här länge?»

»Bara några timmar. Det var en väldig fest ingen-jörn ger. Vi såg fyrverkeriet just som vi kom i gattet.»

»Har du Efraim med också?»

»Ja visst. Det är han som spelar. Han är så obeskrivligt snäll till att spela.»

»Jag har hört det.»

»Efraim», ropade Anders när musiken tystnade. »Eom hit får du hälsa på farbror Albert.

Pojken kom ur mörkret med fiolen under armen.

»Att du får vara med också? Du som är så liten», skämtade mästerlotsen och klappade honom vänligt.

»Åh, jag är snart tolv år», sade Efraim stolt.

»Och far och mor mår bra?»

»Tackar som frågar», svarade Efraim och bockade, ty han hyste stor vördnad för farbror mästerlotsen. Men lillan har nyss haft mässlingen. Hon är bättre nu», tilläde pojken försonande. »Hon är över sju år också.»

»Ser man på! Ja, alltid har ni något att dragas med därute.»

»Åh, nu är det väl ingenting. Vi får post två gånger i veckan, insköt Anders.»

»Om sommarn, ja.»

»Om vintern behöver vi inte. Det är inte så ofta någon skriver. Jo, vet farbror, faster Beda skrev häromdagen.»

»Nej, vad säger du? Det är väl inte ofta?»»Det var första gången, påstod far. Hon ville veta hur lillan mådde.»

»Ja, hon håller reda på sjöbergarna, trots allt», skämtade mästerlotsen.

Samtalet hade ryckt bort hans tankar från det väsentliga varför han gått till bryggan. Nu föll det sig naturligt att fråga, utan att kasta någon skugga på dotterns rykte.

»Apropå släkten! Har ni sett till kusin Elvira härnere? Jag trodde hon gått hit för att svalka sig.»

Ingen av pojkarna svarade. Efraim tittade fundersam ned i brospringorna, och Anders såg på något säreget vis generad ut, det märkte mästerlotsen i den svaga belysningen av lyktan.

»Jaså, ni har inte sett henne?» försökte mästerlotsen.

»Spelman ohoj!» ropade en glad röst på bryggan. »Får vi inte dansa mer?»

Efraim begagnade tillfället, bockade för mästerlotsen och försvann i hopen utan ett ord. Mästerlotsen förstod.

»Var såg ni henne?» frågade han.

»Inte har vi sett henne», slingrade sig Anders.

»Ljug inte!» röt mästerlotsen. Han blev ond som han inte varit på mången god dag. »Nå, sjung ut!»

»Farbror vill väl inte vi skall skvallra heller?» försökte Anders och knuffade skämtsamt till flickan han höll under armen.

»Jag vill veta var hon är! Klockan är mycket. Jag vill ha henne med mig hem.»

Anders kunde inte hjälpa, att trots respekten för farbrodern ett skratt frustade ur hans mun.

»Det blir allt svårt, för hon är på sjön», kom det.

»Vem då med?»

»Skall farbror veta det med?»»Hör du inte vad jag frågar?» Mästerlotsens röst fick kommandoton i sig.

Jag ger sjutton i Elvira, tänkte Anders. Hon får skylla sig själv.

Jo, just när de skulle lägga till vid tullbryggan med Vesterbergs ångbåt, stack en seglare ut från bagarns brygga. Först kunde de inte se vilka .som voro ombord, för den höll genast långt ut alldeles som den var rädd för att visa sig, men så måste den väja för en seglare på kryss inåt, och då hade den kommit så nära tullbryggan att flera stycken av de dansande känt igen både båten och folket ombord. Det var brinkmän-nernas nya kappseglare, .som de skojat åt sig på auktion efter grosshandlare Berggren, som fick gå i cession på försommaren och sälja både villa och båt. Båda bröderna sutto i båten, och när de måste gippa alldeles under bryggan för en kastby hade Efraim åtminstone känt igen Elvira, som satt gömd bakom storseglet och fick fasligt brått att huka ned huvudet. Så var det med det. Säg bara inte sen, att det är jag, som skvallrat ur skolan.

»Efraim ser som en katt i mörkret», bestyrkte flickan.

»Det behövdes inga kattögon till det. Lyktan lyste tillräckligt. Fast brinkmännerna såg visst inte ens den, för det var inte långt ifrån, att de törnade på bryggan. Jag tror inte, de var riktigt nyktra, vet farbror.»

»Är du alldeles säker på vad du säger?»

»Alldeles. Det var väl inget märkvärdigt i det! Nattbrisen är god och de behövde kanske svalka sig. Ruset blåser snart av brinkmännerna, om jag känner dem. Och segla kan de. Farbror behöver inte vara rädd för Elvira. Inte seglar de omkull med henne.

»Vart styrde de kursen?»

»Utåt. Till Grönö.»»Hur vet du det bar i väg till Grönö?» sporde mästerlotsen. »Du tycks ha svårt för att tala i natt», till-lade han bittert, när Anders tövade med svaret.

»Nej, det har jag inte, men jag har aldrig tyckt om att bli förhörd. Vi är inte vana vid det ute på Grålöga.»

Mästerlotsen märkte skärpan i Anders röst och lyckades behärska sig.

»Tycker du det är så underligt jag vill ha tag i min egen flicka?»

»Nej», kom det buttert från Anders. »Vill farbror äntligen veta det, så var det någon här på bryggan som ropade till brinkmännerna alldeles som båten gippade: 'hälsa ut till Grönö!' varvid Gabriel skrek till svar: 'var säker på det, stövel!' Det är så likt honom.»

Mästerlotsen vände och gick. Det tog honom så han glömde säga adjö. Elvira i Brinkmännernas våld! Vad tänkte hon på? Hade hon druckit eller hade de lurat henne med? Nå, i segelbåten hände nog ingenting. Därtill blåste det för hårt. Kanske de bara givit sig ut på en segeltur? Varför hade de då inte kommit igen? Nej, de hade släpat henne med till Grönö för att skandalisera henne, göra henne omöjlig. Såvida inte hon är tillbaka redan? Kanske majoren funnit henne eller hon är och dansar däruppe igen! Lugn! Lugn!

Mästerlotsen stannade utanför den upplysta restaurangen. Skratt, skrän och musik trängde ut i natten till honom. Han kände, att han hatade allt detta. Majoren hade rätt. Fräckheten segrade, men inte gjorde den människan bättre.

Han gick upp för att försöka få tag i Elvira. Ingenstans fanns hon. På nedvägen stötte han i stora trappan från yttre verandan tillsammans med majoren.

»Ingenting», rapporterade denne kort och gott. »Och du ?»

Mästerlotsen berättade vad Anders sagt. Majorentog genast eld. Spriten, som han inmundigat under natten i rikliga massor och som ännu inte blåst av honom, gav riklig näring. Brinkmännerna skulle skjutas, hängas, flås levande, stekas i gryta, kokas i olja, ristas med blodörn, slitas mellan hästar.

»Ja, ja», lugnade mästerlotsen. »Allt det där är nog bra, bara vi får tag i dem och Elvira.»

»Uslingar, skurkar, mördare!» gick majoren på. »De har rövat henne! Hämnd!» %

Han slog hotfullt på sabeln.

»Sch», varnade mästerlotsen. Han tog den parad-klädda under armen och drog honom med sig nedåt trappan, så att de åtminstone inte skulle stå mitt i ljuset.

»Har du lust att ta en tur utåt Grönö?» frågade han allvarligt.

»Lust? Jag brinner efter det.»

»Gott! Då ror vi hem och hissar på kostern.»

De satte sig genast i rörelse nedåt bryggan, men halvvägs stannade majoren plötsligt.

»Har bättre idé. Lånar Åbergs bogserbåt. Såg den nyss, när jag var ute, liggande vid badhuset med ångan uppe. Gör sju knop.»

»Åtta, tänker jag. Vore bara roligt veta hur vi skall få den.»

»Vad gör din koster? Fem?»

»I bästa fall med förlig vind.»

»Vi vinner alltså tre knop. Tror du inte det kan ha sin betydelse?»

»Det är klart. Det gör oss en och en halv timmes vinst. Men —.»

»Vänta här», kommenderade majoren, gjorde helt om så sabeln vid sidan skramlade till och gick upp mot restaurangen. Efter knappt tio minuter var han tillbaka.»Till badhuset!» ropade han. »Åberg bråkade först. Skulle ut med en del av gästerna på en tur före sillfrukosten. Kunde inte gärna säga, att brinkmännerna rövat flickan. Skyllde på du fått uppbrottsorder till Måsklubb och måste ut. Du har ett namn, du, Sjöberg! Mästerlotsen, det var en annan sak! skrek Åberg. Det kunde du sagt med detsamma! Han får köra till Kina med bogserbåten, om han vill. För säkerhets skull fick jag honom att ge skriftlig order till maskinisten. Här skall du se!»

De gåvo sig tid att stanna och ögna igenom Åbergs order. Den löd kort och gott: »Kör vart fan som helst med mästerlotsen!»

»Fräck är han, men kvick i vändningarna!» bullrade majoren.

Inom några minuter voro de ombord, tände lanternorna och ångade i väg ut i mörkret mot Grönö. Mästerlotsen stod själv vid rodret och höll kursen rätt på den tindrande fyren i öster. Ännu var icke allt förlorat. Ännu kunde Elvira räddas.

Bogserbåten sköt god fart med hjälp av medvinden, men ändå stod majoren vid luckan av maskinrummet och hetsade maskinisten att elda på vildare och vildare. Karlen skrattade. Något så roligt hade han aldrig varit med om. Den där struttiga gubbtoken i uniform med guld på byxorna och rocken, granna epåletter, stor tofs vid sabeln och kask med en liten kanonkula på, hoppade ju galen fullständigt. Vad i Herrans namn hade de för brådska? Och vart körde de? Nå, det var mästerlotsens sak. Han fick svara för kursen.

Maskinisten fyrade på så gnistorna sprutade ur skorstenen och järnluckorna började skallra riktigt upp-piggande. Nog skulle de få åka om de ville!

Ungefär vid samma tid som bogserbåten passeradeKapelskärs fyr nådde brinkmännernas segelbåt Grönö gård. Inseglingen i viken hade varit kvistig nog. Nattbyarna fräste och väste. Elvira tyckte det hela var gräsligt roligt och äventyrligt. Brinkmännerna hade uppfört sig riktigt hyggligt. I början hade hon känt sig litet underligt beklämd av att sitta ensam med dem i båten, men det hade snart gått över. Meningen var bara att ta en tur utåt havet. Det kunde bli både spännande och intressant. Puh, vad det var varmt! Nattbrisen kändes alldeles ljum.

Bröderna Brinkman förefölls inte vidare språksamma. De tycktes ha full sysselsättning med att passa seglen. Ute på fjärden började sjön grovna. Elvira föreslog de skulle vända. Gabriel lade genast beredvilligt ned rodret, medan Josef tog in på skotet, men kappseglaren krängde till i mörkret så Elvira skrek till.

»Bäst vi håller på tills det dagas», föreslog Gabriel och föll på igen. »Det blir hårt att kryssa upp till Solö-baden. Vi kan gärna åka i väg ned till Grönö och ta en kopp kaffe under tiden, så kan vi vara tillbaka i Solö-baden vid sju, åttatiden.»

Det tilltalade Elvira synnerligen. Krängningen i mörkret hade känts gräsligt obehagligt. Inte för att hon var rädd, men man såg så litet. Ett ögonblick tänkte hon på vad fadern skulle säga, men sköt det från sig. De sutto nog kvar på restaurangen till långt fram på morgonsidan. Sillfrukost som vanligt på Herbert Åbergs fester. Jag gör vad jag vill! Jag vet precis vad jag gör. Far skulle bara se hur hyggliga pojkarna Brinkman är. Och så duktiga till att segla! Jag skall koka kaffe, när vi kommer fram. Det skall bli riktigt roligt att se Grönö gård någon gång.

När de lade i land på Grönö, började det att gry svagt bakom det stora huset. Det var ännu bara en aning om dag, men den gamla byggnaden fick någotännu fastare och massivare över sig med gryningen bakom.

Bröderna kivades om att hjälpa Elvira i land. Den äldre, Gabriel, ansåg sig ha företrädesrättigheten och kommenderade Josef att dirka storn bättre i stället för att krångla med landstigningen.

»Det kan du göra själv», muttrade Josef.

Elvira tittade till på honom. Vad nu då? Var han ond? Hon skrattade.

»Jag reder mig själv», ropade hon och hoppade upp på bryggan.

»Jag undrar just om gubben är uppe?» sade Gabriel. »Den är man aldrig säker för.» Han såg upp mot byggnaden.

Inte ett ljus, inte ett livstecken syntes någon-städes.

Gabriel tog Elvira under armen och drog henne med sig. Han försökte kyssa henne.

»Åhnej!» ropade Elvira till och slet sig lös. »Vi skulle ju koka kaffe!»

»Det ena goda förskjuter inte det andra.» Han grep efter henne igen.

»Nej, låt bli!» fräste hon till. »Kommer du inte, Josef?»

»Med detsamma», svarade denne från båten.

Elvira fick en misstanke om att avsikten med Gabriels förslag att utsträcka segelfärden till Grönö inte var så alldeles osjälvisk. Det skulle han allt få sota för. Han inbillade sig väl inte, att-----------.

Hon rodnade av förtrytelse och fick liksom dålig smak i mun. Ja, de karlarna! De voro sig alltid lika. Det var då för väl att Josef var med. Nåja, annars hade jag aldrig givit mig ut med Gabriel. Josef kan man åtminstone lita något på. Men Gabriel!

Trots misstanken föreföll henne det hela väldigt spännande och pikant. Båda bröderna voro bestämt blixtkära i henne. De hade dansat som galningar med henne hela natten. Deras ögon hade varit mycket vältaliga. Gabriels i synnerhet. Men inte skulle de försöka ta sig några friheter mot henne! Bara de fått kaffe, skulle de segla igen. Absolut. Även om det blev aldrig så hårt väder.

Josef hade nu hunnit upp brodern och Elvira.

»Så vackra gamla fruktträd ni har — åh, såna äpplen!»

Hon hoppade in bland träden och högg ett äpple samt började gnaga skrattande.

Bröderna stodo tysta och väntade tills hon kommit fram till dem igen.

»Vad är det åt er? Har ni svälj t eldgafflar?»

De skrattade förläget.

»Det var visst astrakan du fick tag i», försökte Gabriel.

»Det vet jag inte. Gott var det», sade Elvira och mumsade.

Stora porten till byggnaden knarrade vresigt, när Gabriel sakta öppnade den.

»Sch!» varnade han.

»Väl, att den stod öppen», viskade Elvira. Det hela blev alltmer spännande.

»Det gör den alltid. Här finns ingenting att ta bort», svarade Josef en smula bittert. Han tog Elviras hand för att leda henne genom den mörka förstugan. Gabriel hade gått före. Han öppnade en dörr till vänster. De kommo in i ett stort rum med ett bord vid fönstret, ett skåp och en säng vid väggen samt några gamla pinnstolar. På bordet stod ett fotogenkök på ett stycke av en tidning. Några hårda brödbitar på en tallrik fun-nos där också.

»Puh, vad här luktar instängt», sade Elvira. Bröderna svarade ingenting.Gabriel gick ut igen.

»Uh, vad jag är sömnig.» Elvira satte sig på första bästa stol och gäspade.

Josef ställde sig vid fönstret. Allt blev tyst och stilla omkring dem. Några sparvar började att kyttra utanför i trädgården.

»Vart tog Gabriel vägen? Håller han på att koka kaffe?» frågade Elvira.

»Troligen.» Josef dröjde en stund med att fortsätta, men sedan sade han i det han vände sig om: »Det här borde du aldrig givit dig in på, Elvira!»

Hon såg förvånad på honom.

»Det tycker jag är något sent att säga nu», sade hon.

»Det var icke jag, som föreslog det. Det var Gabriel.»

»Men du hade ingenting emot det! Åtminstone inte så att jag hörde det.»

»Jag tror inte, att du fäst dig vid vad jag sagt. Jag betyder ingenting. Det är bara Gabriel och Gabriel jämt.»

»Är du svartsjuk?» fnittrade Elvira och gick fram till honom. »Dumbom! Jag tycker inte ett dugg bättre om Gabriel än om dig. Tvärtom.»

»Säger du nu, ja!»

»Var inte fånig nu, Josef!»

»Fånig?» Han grep efter henne och drog henne närmare till sig. Hon gjorde inget nämnvärt motstånd. »Är det fånigt att bli kär i dig?» frågade han varmt. Han höll henne fast tryckt mot sig. De båda ansiktena närmade sig alltmer. Kyssen var icke långt borta. Då hördes steg i korridoren utanför. Elvira märkte det först, drog sig ur hans famn och skyndade bort och satte sig. Josef vände sig åter mot fönstret.

»Kors, vad här är livligt», sade Gabriel ironiskt, närhan trädde in med kaffepannan i hand. »Varför flög ni ifrån varann så hastigt?»

»Vi tordes inte fortsätta för dig», svarade Elvira med en viss grad av sanning.

»Gabriel känner hur det går till?» insköt Josef.

»Inte skall ni inbilla mig, att ni hållit er i skinnet hela tiden.»

»Nej då», skrattade Elvira. »Är det ditt rum, det här, Gabriel?»

»Stämmer. Matsal, salong, sängkammare på en gång. Schangtilt, va'?»

Han hade fått fotogenköket i ordning och tände under kaffepannan.

»Furstligt», sade Elvira. »Precis som jag trott mig.»

»Det var tur jag fick tag i kaffeburken. Malin, det gamla benranglet borta i andra ändan av korridoren, brukar alltid låsa in den på olika ställen. Hon inbillar sig visst, att det finns dyrkfria lås här i huset. Jag tog upp det med en krokig spik.»

Gabriel gick bort och öppnade kakelugnsnischen.

»Socker ha vi här», sade han. »Josef får skaffa grädde i källarn.»

Josef gjorde ingen min av att röra sig. Så värst ljust var det inte i rummet, men belysningen från fotogenköket visade dock, att han inte såg belåten ut med uppdraget.

»Hörde du inte?» frågade Gabriel. Han rynkade pannan och drog upp överläppen. Det såg ut som om han ville bitas.

»Jo, det gjorde jag.»

»Nå, raska på då.»

»Det kan du göra själv.»

»Ha!» Gabriel skrattade till kort. »Är du rädd?»

»Vad skulle jag vara rädd för?»»Inte vet jag. Det ser nästan så ut. Jag tordes lämna er ensamma.»

Gabriels röst blev ettrigt sarkastisk. Han lade särskilt tonvikt på jag och er.

»Det var därför du kände mig. Jag känner dig också. Elvira med.»

»Tack! Han är en söt bror, eller hur du, Elvira? Vågar du verkligen inte vara ensam med mig härinne, medan

Josef går ned i källaren efter grädde?»

Elvira kunde inte svara genast. Han hade helt hastigt fått en underligt beklämmande känsla i bröstet. Det pikanta hade förgått. Det började skymta något farligt, något hemskt bakom alltsammans. Bakom brödernas röster, den skumma dagern, det torftiga stora rummet, ja till och med bakom fotogenkökets susande och osande. Där låg något hotfullt i stämningen, något explosivt. Hon försökte behärska sig och fann ett räddande ord.

»Kan ni inte dricka utan grädde?»

»Kräk?» skrek Gabriel till sin bror. Jag törs!»

Han rusade ut och slängde igen dörren så det skall-rade i huset.

Josef såg instinktivt upp mot taket. Han tänkte på fadern.

»För Guds skull, reta inte upp honom mera», bad Elvira.

»Tror du jag tänker lämna dig ensam med Gabriel?»

»Vad skulle det vara för farligt?»

»Farligt! Det första han skulle göra vore att låsa dörren bakom mig så fort jag gått. Han föredrar alldeles säkert att dricka kaffe ensam med dig. Du såg väl hur arg han blev, när han inte fick undan mig.»

»Det är bäst vi går härifrån med detsamma», sade Elvira och reste sig.

16 Mästerlotsen.»Det är ingen fara så länge jag stannar. Han vågar inte.»

Vad vågar han inte? frågade sig Elvira. Vart har jag kommit? Vad är detta för ett förfärligt ställe? Vart skall jag ta vägen? Vem vet hurudan Josef är? Kanske likadan som brodern. Kanske båda till slut —?

Hon jagade upp sig till en fullständig panisk skräck. Jag kommer aldrig levande ur det här rummet. Gabriel har inte alls gått ned i källarn. Han står där i korridoren och lurar utanför dörren, om jag skulle springa min väg.

Hon kände sig omväxlande kall och varm. Det gick frossbrytningar över henne. Hon skakade i den tunna, blå klänningen. Kylan från de tjocka stenmurarna, halvmörkret, stämningen, allt verkade hemskt. Hon såg mot dörren. Skall jag våga —?

»Det tjänar ingenting till. Därute släpar han in dig i ett annat rum och låser om dig. Ja, han kan gärna höra det», sade han, när Elvira varnande pekade mot dörren. »Låt honom stå där och lyssna! Det gör honom bara gott att få höra sanningen.»

Gabriel gjorde sig icke besvär att förställa sig. Han kom med buller och bång, slående i dörrarna. Men god såg han inte ut, när han trädde in med en skål med grädde. Han måtte tagit sig en klunk på vägen, ty gräddfradgan satt kvar om den rödbruna mustaschen.

»Kokar det?» frågade han och satte ifrån sig på bordet. Ingen svarade. Gabriel tog plats. Han såg från den ena till den andra. Elvira stod blek och stödde sig mot stolen där hon suttit. Josef höll sig fortfarande vid fönstret men hade lagt armarna i kors över bröstet på ett synnerligen utmanande sätt.

»Imperator!» hånade Gabriel. Han kände i sina kavajfickor. »Skulle herr imperatorn vilja ha vänligheten att gå ned i båten efter tobaksdosan? Jag glömde deni ruffen på babordssidan. Eller törs herr imperatorn inte det heller?» —

»Herr imperatorn törs men vill inte», kom svaret.

»Ja, då får herr imperatorn inget kaffe heller.»

»Det kan han undvara.»

»Det tror jag. Jag skall inte tvinga.»

Kaffepannan började sjuda. Det ångade ur pipen. Gabriel skruvade ned lågan.

»Jag tror jag kan undvara herr imperatorn alldeles här inne», fortsatte han i försmädlig ton.

»Det är jag säker om.»

»Ge dig i väg då! Jag har ingen användning för dig längre i mitt rum. Förstår du? Eller skall jag hjälpa dig ut?»

Han kastade en basiliskblick på brodern och reste sig. Elvira kände det svartnade för ögonen. Hon trodde hon skulle falla, men hon hade nog sinnesnärvaro att stamma: »Åh, varför kan han inte få litet kaffe först ?»

Det var ett ansträngt skämt av en nästan dödsdömd, en övernaturlig kraftansträngning att med ett blekt leende söka flytta sig själv ur den värld hon vanligen levde i upp i hjältemodets. Med det ville hon medvetet bryta förskräckelsen omkring dem alla tre. Det hjälpte icke. Ingen av bröderna brydde sig för tillfället om vad hon sade. De hade annat att tänka på. Blodet sjöd i dem.

De stodo helt nära varann framme vid fönstret. Josef behöll ännu armarna i kors över bröstet och såg utmanande på den andre.

»Försök!» sade han hånande.

»Ut!» skrek Gabriel med stentorsstämma.

»Ja, när jag vill», ropade den andre.

Bröderna andades hett i ansiktet på varann, så nära voro de.Gabriel stod stilla några sekunder. Med ett slag slog han kvickt armarna kring Josef, lyfte upp honom och rusade mot utgången. Josef sparkade, sprattlade och bannade för att komma loss, men Gabriel vräkte bro-dern mot dörren så den for upp med en skräll och Josef handlöst tumlade ut i korridoren. Med en ny skräll slog Gabriel hastigt igen dörren, vred om nyckeln i låset och tog ur den, innan Elvira hann företaga sig något.

»Så där ja! Nu kan vi få vara i fred», pustade Gabriel. Han gick långsamt fram mot bordet och stod en stund obeslutsam som om han glömt vad han skulle företaga sig. Därpå gick han bort till skåpet och tog fram ett par kaffekoppar och satte på bordet.

»Jag tror nog det är klart nu.» Han smålog och lyfte på kaffepannans lock. Långsamt och försiktigt fyllde han kaffekopparna.

»Var så god!» sade han med en gest och satte sig vid bordet.

Elvira rörde sig inte. Gabriel tog själv socker.

»En eller två bitar?» frågade han.

Om man så bjudit Elvira alla världens skatter, skulle hon icke kunnat svara på den enkla frågan. Tungan lådde mot gommen på henne. Hon svälde och svälde.

Gabriel slog grädde i sin kopp och rörde och rörde. Det var det enda ljud, som hördes. Annars inte ett ljud i det stora huset. Minut efter minut gick. Sparvarna utanför kyttrade allt livligare. Gabriel smuttade på kaffet.

Är Josef död? tänkte Elvira. Varför rör han sig inte därute? Hon lyssnade så det brusade för öronen. Han slog ihjäl honom! Hon måste tala. Måste!

»Öppna!» lyckades hon frampressa. Hon hörde själv hur hest det lät.

»Öppna!» skrek hon en gång till.Gabriel skrattade hånfullt.

»Vad har du för brådska? Vi behöver inte segla förrän om en timme.»

»Jag vill ut!»

»Den ena vill stanna, den andra vill ut», hånade han. »Du såg hur det gick, när man vill något i det här rummet. Se så, kom nu snällt och tag en tår kaffe. Det dödar dig inte. Jag trodde du var modig.»

Elvira blev iskall. Jaså, det lät på det viset. Då var han säkert ännu farligare. Nu behövde hon allt sitt mod. Hon

gick stelt fram till bordet och slog sig ned på andra sidan mitt emot honom. Han sköt kaffekoppen över mot henne och bjöd henne socker och grädde. Hon tog mekaniskt av bådadera, rörde omkring i koppen och drack. Det gick som en eldström genom henne, så hett var det. Det klarade tankarna ännu mera. Hon satte upp ett leende, det rätta hjältemodets underbara leende inför fasan, undergången, döden.

»Så vackra ögon du har», sade han.

Gud, vad jag hatar dig, tänkte hon men log fortfarande. Jag kunde döda dig, om jag bara —.

»Tycker du», sade hon. »Dina är mycket vackrare. Och vad du är stark se'n! Aldrig trodde jag du kunde lyfta en karl på det viset.»

»Åh, jag kan lyfta en kvinna ännu lättare», skrattade han till.

Hans ansikte blev så vidrigt att Elvira inte kunde förstå var han dolt det uttrycket förut under alla år de känt varann. Han hade sett riktigt bra ut förut. Nu var det som om skalet kring honom remnat och hon såg honom i all hans vederstyggliga nakenhet. Och så djuriskt han drack!

Han sörplade kaffet i .sig, medan han kisade på henne med glittrande kattögon, där han satt framåthukad med koppen mellan händerna.»Vi har mer än en timme på oss. Riktigt god tid. SoFn går inte upp förr», sade han.

Solen? Inte finns det någon sol. Inte skall jag få se solen mer. Han dödar mig, om jag inte —.

Hon kände själv hur hon blev askgrå i ansiktet.

»Du kanske vill ha mer kaffe?» frågade han. »Du ser riktigt frusen ut. Men du är också rasande tunt klädd. Har nästan ingenting på dig. Tag en tår till!» Han lutade beredvilligt på kaffepannan, där den stod kvar på fotogenköket.

Hon skakade på huvudet.

»Skall vi inte släcka!» frågade hon och nickade åt fotogenköket.

»Tycker du det är för ljust? Han skrattade till, skruvade ned veken och blåste ut lågan. En svart rök slog upp ur fotogenköket.

Någon tog hårt i låset och skakade dörren. Både Gabriel och Elvira sågo emot den.

»Vad är det?» frågade Gabriel försmädligt.

När dörren skakade till för en ny ruskning, fortsatte han: »Gå och lägg dig, imperator, och låt oss ha den här timmen för oss!»

En våldsam spark på dörren kom till svar.

»Öppna genast, annars slår jag in den!»

»Aj, fan! Gubben!» viskade Gabriel. Han såg sig villrådig omkring som om han helst velat krypa in i något hål med Elvira. Hon reste sig. Det jublade till inom henne.

»Varför öppnar du inte?» frågade hon lugnt.

Gabriel såg på henne med samma blick som den fallna ängeln måtte sett på himmelrikets hägrande fröjder, när han på en gång störtade ned i det eviga mörkret.

Ett våldsamt slag dundrade igen. Dörrspegeln rem-nade. Då gick Gabriel och öppnade.In trädde Gustaf Brinkman, tätt följd av Josef. Båda stannade strax innanför dörren. Den giktbrutne gubben i päls och skinnluva såg inte god ut. Han verkade en gammal, arg björn, som väckts ur idet och rest sig på två ben mot fienden. Ögonen sprutade ilska, och ena ramen höll ett gevär. Elvira uppfattade knappt mer. Hon rusade bort till honom och kastade armarna om hans hals.

»Rädda mig!» ropade hon. Hon kände sig drunkna i något mjukt, varmt.

Sedan visste hon ingenting mer.

Den ludna björnen slog sin fria ram omkring henne och drog henne ut genom dörren utan ett ord. I själva öppningen vände han sig om och röt inåt rummet, i det han skakade geväret.

»Dig skall jag tala vid sedan!»

Gabriel slog till ett flatskratt: »Jo, det var allt den rätta beskyddaren!»

Gustaf Brinkman hjälpte med Josefs bistånd upp Elvira i övre våningen. De förde in henne i gubbens inre rum, lade henne i sängen och höljde över henne med filtar. Hon slocknade likt ett trött barn, som äntligen hittat hem.

De stodo länge och sågo på henne. På de kupiga ögonlocken och det gulburriga håret. Josefs blickar hängde fast vid henne. Det fanns både kärlek och avgudadyrkan i hans blick, men gubben tog honom till sist i armen och föste ut honom.

»Ni är lika stora lymlar båda två!» väste han. »Ge dig av och sov ruset av dig!»

Josef såg eftertänksamt på fadern. Han tänkte svara, men så vände han och gick. Det tjänade ingenting till att reta gubben med gamla synder. Elvira hade räddats, det var huvudsaken. Gustaf Brinkman stängde dörren till det inre rummet. Sedan tassade han länge omkringoch undrade vad han skulle göra. Långa stunder stod han och lyssnade vid dörren ut till trappan, om han skulle höra några smygande steg närma sig nerifrån. För första gången ångrade han, att han inte kunde låsa sin egen dörr. Det gamla benranglet nere i köket hade slarvat bort nyckeln för länge sedan och Gustaf Brinkman hade icke numera samma behov som sönerna att låsa sin dörr. Den tiden var förliden.

Att nu på morgonsidan tala vid Gabriel tjänade ingenting till. Bäst att vänta tills han sovit ruset av sig. I alla händelser var det försiktigast att ha allt klart. Man visste aldrig vad den där vildbasarn kunde ta sig till. Därför sköt den gamla björnen försiktigt sin skinnstol framför dörren till Elviras rum och satte sig i den med dubbelbössan över knäna för att hålla vakt. Han brukade sällan kunna sova för giktsmärtorna, så det gjorde honom alldeles detsamma om han satt, stod eller låg.

För sig isjälv höll den gamle björnen rättegång med sönernas beteende att locka Elvira Sjöberg med sig. Han tvekade icke att döma dem skyldiga, fast Josef försökt skjuta all skulden på Gabriel. Det hördes genast på flickans rop, att hon var oskyldig. Det skulle bara fattats, att Anna Sjöbergs dotter blivit våldtagen av hans egen son. Gubben övervägde, om han skulle köra Gabriel på porten en gång för alla och på det viset befria Grönö från hans galenskaper eller om han skulle nöja sig med att bara klå honom med ridpiskan, när det blev full dager. Gubben kände sig inte riktigt säker på att det sista alternativet var tillförlitligt. Gabriel slog kanske igen. Köra honom på porten gick nog inte heller. Han hade arvsrätt till Grönö. Ja, de sönerna, de sönerna!

Gubben slöt ögonen. Ännu dröjde det, innan solen steg upp. Ingenting fanns att göra än att vänta, tills flickan sovit ut och de fingo rådgöra om hur man skullebete sig för att hon skulle komma hem igen. Ett sätt vore att få Karlsson på Koltorp att skjutsa henne ned till Odensviholm. Därifrån kunde de sätta över henne med håt till Solö. Men allt det där stod inte för livet. Det redde sig nog. Huvudsumman är, att Gabriel inte kommer åt henne. Så länge jag sitter här, kan han inte. Jag hör det minsta knäpp, och jag har grova hagel i bössan. Varghagel.

Gubbens ansikte fick ett rent av lyckligt uttryck. Det var heller inte så ofta han i livets stora skådespel givit rollen av räddande ängel. Ovan som han var vid känslan, verkade den som sömnpulver på honom.

Hela det gamla stenhuset slumrade. Ute steg gryningen. Allt högljuddare blev sparvarnas dåligt sammans jungna körsång. En tupp borta vid ladugården satte i med en kort men högljudd solobit. Himlen rodnade över att åter få se den syndiga jorden. Det började flämta eldtungor genom solen mot soluppgången. Astrakanerna fingo ett blodskimmer över sig. En ekorre ute på tidig morgonskaffning stack i väg med komiska krumsprång och guppande svans mot granskogens läckerheter. Några sneda solstrålar hittade fram genom en glänta.

Då öppnades ett fönster på nedra botten i det gamla huset. En benrangelsarm stack ut och krokade på

fönsterkroken. Inte fullt fem minuter efteråt kom ben-ranglet självt med gråa hårtestar, snusbrunt liv, svartgrön underkjol och barfota dinglande ut ur byggnaden. Hon gick nästan ljudlöst bort mot pumpen. Endast plåthinken hon bar gnisslade i handtaget. Hon hade pumpat hinken full med vatten och skulle återvända, då hon fick se en ångbåt köra in i viken och lägga till vid bryggan alldeles bredvid Gabriels nya segelbåt.

Benranglet kunde ännu intressera sig för jordiska ting. Hon stannade kvar vid pumpen ända tills hon sågtvå män stiga i land. Den ena var liten men det lyste och blixtrade om honom värre i solskenet. Den andra längre, mörkklädd och bred över axlarna. De gingo raskt uppför grusgången mot gården. Vad i Herrans namn kunde de vilja? Kanske det var länsman själv, han i uniform? Vad hade gossarna nu ställt till? Ben-ranglet skramlade snabbt i väg för att hinna undan, men länsman gensköt och höll in henne.

»Ptro! Inte så fort, gumman lilla!»

Gumman tittade på honom. Inte var det länsman! Det var ju majorn från Tallholmen. Och mästerlotsen Sjöberg. Dem kände alla i skärgården.

»Har hon sett min flicka?» frågade mästerlotsen. »Gult hår, blå klänning.»

Nej, det hade inte gumman. Hade hon sett bröderna Brinkman? Nej, inte det heller. De hade seglat till Solöbaden i går. Ja, men båten låg därnere. Ja, kors, det gjorde den verkligen! Då voro de nog hemma redan, båda gossarna. Hon hörde aldrig, när de kom eller gick, för hon låg i andra sidan huset. En flicka med blå klänning? Nej då! Men patron Brinkman brukar alltid hålla utkik för han lägger sig aldrig. Vankar omkring mest hela natten. Gikten, förstår herrarna. Gikten! Jag skall se, om han är uppe.

Hon förde in dem i förstugan. De följde henne tätt i hälarna uppför trappan. Deras förtroende till henne var icke synnerligen stort. Kanske hon ville varna de sköna pojkarna. Hon pekade på en av dörrarna i hallen och satte ögat till nyckelhålet.

»De’ va* de’ ja’ trodde», sade gumman. »Han sitter där i länstolen.»

Mästerlotsen knackade sakta på dörren. Inget svar.

»De' ä’ bara te stiga på», uppmuntrade gumman.

Mästerlotsen knackade en gång till. Något knäppte till inne i rummet. Mästerlotsen tog i dörrvredet. Dör-ren var olåst. Han öppnade den långsamt och steg in följd av majoren.

Mitt framför dem i länstolen mot dörren i fonden satt gubben Brinkman. Bössan låg fortfarande tvärs knäna, men högra handen höll i kolven färdig att trycka av. Hans ögon blevo mer och mer förvånade. Det såg ut som om han väntat någon helt annan.

»Ja, titta du, Brinkman! Det är verkligen jag», sade mästerlotsen. »Du trodde nog inte du skulle få se mig mer, trodde vi hade gjort upp vår räkning för alltid.»

Brinkmans huvud nickade. Han log ett högst underligt leende. Halvt sarkastiskt, halvt vemodigt.

»Storfrämmande riktigt. Majorn också! I full parad. Jo, jag tackar! Vill inte herrarna stiga fram? Stig på, majorn lilla! Stå inte där i dörren!»

»Jo, om du lägger bort geväret!» Majorn tog av sig kepin och stack den under armen.

»He, är du rädd, major, som har sabel vid sidan? För en liten kula? Det är bara hagel, fast de är grova. 00. Varghagel.»

»Det måtte vara skönt villebråd du sitter och väntar på», bet majoren av.

»Lita på det! Lita på det, majorn! Mycket skönare än du.» Gubben ställde ifrån sig bössan på sidan om dörrposten och reste sig långsamt. Det gick inte fort för honom att räta ut sig. Hans ansikte förvreds av smärta. Han måste hålla sig i stolskarmen.

Du har allt förändrats bra, se’n vi sågo varann sist, tänkte mästerlotsen.

»Har du sönerna hemma?» frågade han.

»Jo, de är hemma båda två.»

Gubben makade stolen sakta från dörren. Han log det besynnerliga leendet igen.

»Såg du, när de kom?» Mästerlotsens röst fick enhörbar skälvning i klangen. Men hans panna fick en djup rynka mitt i. Han såg farlig ut.

Gustaf Brinkman tittade eftertänksamt på honom.

»Oroa dig inte i onödan, Sjöberg. Flickan är i gott förvar härinne.»

Han öppnade sakta dörren. Mästerlotsen kastade en blick på Gustaf Brinkman. Han brydde sig inte om att fråga hur flickan kommit dit. Han förstod varför gubben satt där och väntade med bössan på knäna. Han gick direkt in i rummet.

Elvira låg och sov gott med rosigt ansikte i gubbens säng. Genom fönstret smög sig en solstrimma in och lyste upp den gula sänggaveln. Mästerlotsens ögon blevo fuktiga. Strupen gick i vatten. Han hostade till.

Elvira spratt upp ur sömnen. Först såg hon sig förvirrad omkring, visste inte var hon befann sig. Så slängde hon av sig filtarna, rusade upp och kastade sig i mästerlotsens famn.

»Far!» ropade hon i jubel. Hon stammade fram en förklaring om hur allt gått till, hur hon bara följt med ut för att segla, hur Gabriel narrat henne med till Grönö och hur den gamle björnen därute i andra rummet räddat henne.

Far och dotter höllo varandra omfamnade som om de varit ensamma i världen, som om ingen och ingenting fanns omkring dem. Majoren störde idyllen genom att visa sig på tröskeln. Han gjorde ställningssteg och slog handen mot sabelbaljan.

»Gud bevare fosterlandet! Äran räddad. Bäst vi ger oss av, innan fienden får förstärkning!»

Mästerlotsen och majoren togo Elvira mellan sig. Alla hade de brått att komma bort. I yttre rummet stod gubben Brinkman och såg melankoliskt på de avtågande. Han liksom sjönk ihop i sin gamla, malätna päls.Han tryckte ned skinnluvan som om han frös om huvudet.

Mästerlotsen, som kom sist, stannade och såg på honom. Han hade svårt att tala. Den ludna björnen och hans avkomma hade åter korsat hans väg. Det skulle bli sista gången. Det måste de ha klart för sig.

Mästerlotsen gjorde allt för att behärska sitt ursinne, som ville koka över inför den gamle syndaren.

»Den här gången skall du ha tack, Brinkman», sade han, »för vad du gjort. Jag måste tyvärr tacka dig.»

Mästerlotsen sväljde och sväljde. Orden ville kväva honom.

»Hälsa dina söner», röt han till, »och säg dem, att om de vågar sätta foten under mitt tak eller på mina ägor utan att ha hederliga avsikter med flickan, så slår jag armar och ben av dem! Kom ihåg det! Jag kan slå, om det behövs.»

Gubben nickade och nickade. Elvira, som stannat med majoren borta vid dörren, tyckte, att han såg så eländigt bruten ut nu mot när han kom in i Gabriels rum om natten. Det var ändå han, som räddat henne. Hon sprang fram och kysste honom mitt på mun.

»Tack!» ropade hon.

Sedan tågade de tre ut ur rummet. Ned för trappan och bort från Grönö gård. Benranglet låg på kik i köksfönstret. Jaså, de hade ändå fått tag i den blå-klädda flickan med gula håret. Inte kunde det vara Elvira Sjöberg? Fast modern på sin tid var inte så litet lätt på tråden. Det visste alla människor. Mästerlotsen hade inte haft det så roligt. Och nu skulle dottern börja också!

Uppe i fönstret stod Gustaf Brinkman och såg dem stiga ombord på bogserbåten. Den backade genast ut ur viken, svängde och försvann bakom udden, där sjönbröt vit. Ingen av de ombordvarande såg sig ens om mot Grönö.

»Nej, nej! Det var storartat, att han tackade», mumlade gubben. Tårarna började tillra utför kinderna. Han röck till sig en stol och sjönk ned. Han borrade huvudet ned i armarna på fönsterposten. Den förbannade gikten!

Han ville inbilla sig, att gikten tvingade fram tårarna. Han ville icke erkänna för sig själv, att han grät av rörelse över att ha betalat en del av sin skuld till Anna Sjöberg. Det gjorde både ont och gott. Tårarna rensade och renade. När den gamle björnen vid fönstret åter reste sitt huvud från ramarna, låg där nästan ett lugnt, förklarat uttryck i ansiktet, som sönerna icke skulle kunnat känna igen.

Blicken sökte sig ut till havs, till alla de stormens öar, där han syndat. Utan självanklagelse såg han dem liksom lyfta sig ur soltöcknet. De voro icke längre verklighet. De simmade som blå skuggor i det gula diset högt över horisonten. Allt hägrade. Livet var en dröm. Skönast var drömmen om att känna sig utan skuld, om också bara för en kort minut.DEN ENDA VISDOMEN

Efter den tilldragelsen blev Elvira betänksammare än förut. Hon drog sig för att gå bort på några fester på Solö. Förhållandet till fadern vart innerligare och ömmare. Inte med ett ord hade han förebrått henne för den äventyrliga färden till Grönö. Det tog henne djupt. Hon insåg, att han trots sina fel stod oändligt mycket över dem alla. Hon lovade sig, att hon aldrig skulle överge honom.

Hon hade så mycket större skäl till det som Georgs sista brev från huvudstaden tydde på att han tänkte gifta sig. Han hade stigit till sekreterare i tullbe-handlingsbyrån. På en kongress i Köpenhamn hade han kärat ned sig ohjälpligt i en söt danska, Karen Palsgård, dotter till ett justitieråd.

»Så, ja! Nu blir vi av med Georg för alltid», sade mästerlotsen, när han läste brevet. »Nåja, mycket ha vi inte fått se honom här förut heller», tilläde han en smula bittert.

Elvira skyndade sig att försäkra fadern om sin eviga trohet. Hon skulle aldrig svika honom, aldrig förälska sig, aldrig gifta sig. Hon var övertygad om det själv.

En kris av den art, som Elvira upplevat, lyfter individen upp över normalplanet. Så länge känslorna ännu svalla och tankarna förbindas direkt med den kris mangenomgått, kan man höja sig upp i en härlig rymd, fylld av allehanda storslagna löften och föresatser. Det är så mycket man vill, så mycket man kan. Starkast ger sig detta tillkänna hos impulsiva och till sitt innersta väsen ideella naturer. De sätta målet högt. De tro, att de kunna hålla sig uppe i det blå. Men vingarna slakna snart. Ingen kan i längden leva på löften och föresatser. Ingen kan sväva ensam i en människotom rymd under månader, år. Det behövs bara att något lockar tillbaka till det vanliga för att den övernaturliga människan skall sänka sig till jorden igen och intaga sitt vanliga jämn vikt släge. Så gick det också Elvira.

Fram på våren kom Josef Brinkman över och bad att få tala med mästerlotsen. Albert hade sett Josef smyga kring knutarna flera timmar, innan han vågade sig fram. Han såg strykrädd ut. Mästerlotsen tog icke heller emot honom vänligt. Helst skulle han velat sparka ut Josef med detsamma, när denne knackade på hos mästerlotsen. För skams skull måste han släppa in honom. Men han bjöd honom inte sitta ned.

Josef fick framföra sitt ärende stående. Han friade till Elvira. Mästerlotsen rynkade bistert de buskiga ögonbrynen och röt till att det var en sak, som han inte lade sig i. Det fick Josef fråga Elvira om. Det hjälpte icke, att Josef försäkrade, att han absolut icke ville fråga Elvira utan att först vara säker på att mästerlotsen gillade det.

Albert Sjöberg svarade kort och klart, att han helst såg, att brinkmännerna aldrig satte sin fot på Tallholmen mer. Vad dottern beträffade, var hon fri människa och fick göra precis som hon ville.

Efter detta beviljades Josef nådigt tillträde hos Elvira. Hon sade nej genast. Hon ville inte till Grönö gård. Hon hade fått nog av sitt besök på den. Josef bedyrade, att han inte kunde leva utan henne. Ja, detvar mycket ledsamt för honom. Då fick han väl dö. Hon skulle skicka en vacker krans till begravningen. Hon hade inte glömt, att Josef sprungit upp till gamle Brinkman den gången och därigenom räddat henne från brodern. Hon stod i evig

tacksamhetsskuld till Josef för vad han gjort då, men det räckte inte att gifta sig på. Hon måste hålla av den man hon skulle gifta sig med. Han trodde väl aldrig, att hon och Gabriel kunde leva under samma tak på Grönö?

Josef var djupt bedrövad, när han for från Tallhol-inen. Hela långa vintern ute på Grönö hade han grubblat över sin kärlek och till slut fått klart för sig, att han inte kunde leva utan Elvira. Han tänkte aldrig över vad de skulle få sin utkomst av. Med äkta brink-mansk sorglöshet kom den frågan icke alls i betraktande.

Efter hemkomsten började den sysselsätta honom. Han tog den som ett naturligt skäl för Elvira att säga nej. Något annat kunde inte finnas. Han måste därför sporra sig själv till för honom ovana ansträngningar. Tillfälligheternas liv var förbi. Ett annat liv väntade honom, kallade honom.

Josef spände sin vilja, sin energi för att skaffa sig ett levebröd. Han ville resa sig ur försumpningen på Grönö, skapa sig en ställning, komma loss ur slöheten, förnedringen och brinkmännernas vana att leva ur hand i mun. Kärleken till Elvira stärkte hans krafter, höjde honom ur den simpla, egoistiska njutningen.

Han tog en ordentlig rundsyn av ägorna på Grönö gård. Han såg allt med ny blick. Trädgården stod i förfall. Tjock mossa på fruktträdens grenar, igenväxta jordgubbsland, bänkfönstren vinda och trasiga. Gärdena och åkrarna lågo i lägervall. Allt vanskött, försummat. Dikena igengrodda. Skogarna uthuggna. In-17 Mästerlotsen.genting att göra pengar av. Ingenting att försörja eri hustru på.

En dag läste han i tidningen om att man funnit ett givande kalkstensbrott ute i skärgården. Han började leta runt ägorna. Det fanns duktiga bergknallar efter kusten och i skogarna, men han såg inte skymten av någon kalksten. Inte ens i den väldiga rullstensåsen borta på utägorna fanns det pengar att göra. Det hjälpte inte hur mycket han än knackade i bergen och grävde i åsen. Det såg ut, att bara vara sten och grus. Det hela var hopplöst.

Gubben Brinkmans död gjorde inte ställningen behagligare. Gubbens gikt hade slagit sig på hjärtat, och han lämnade allt trasslet på Grönö gård utan påfallande saknad. Han hade knappt hunnit i jorden, förrän fordringsägarna kommo störtande som glupande ulvar för att se vad de uppsluka månde. Alla inteckningar i gården sades upp. Hela Grönö höll på att gå under klubban för att täcka inteckningarna. Endast genom ingripande av Herbert Åberg kunde brinkmännerna rädda själva herrgårdsbyggnaden på Grönö, trädgården omkring samt dessutom några tiotal tunnland av den oländigaste marken på utägorna och ett par hemmans-delar på öarna i skärgården. Resten ropades in av en grosshandlare i Stockholm, som besmittades av Solö-badens framgång och trodde sig kunna anlägga något liknande, som i fantasien redan döpts till Grönöbaden. Ägorna på fastlandet voro kolossala med låg strand utmed havet. Grosshandlaren brydde sig inte ens om att besiktiga ägorna före köpet. Han nöjde sig med att se på tomtkartan. Han drömde om att förtjäna miljoner.

Vid arvsskiftet visade det sig, att bröderna Brinkman fingo några hundra kronor kontant över vardera. Det var allt.Själva Grönö gård med trädgård, vari Herbert Åberg placerat sin inteckning, tillföll Gabriel, under det att Josef med påfallande blygsamhet lät sig nöja med de längst bort belägna utägorna och hemmansdelarna på öarna. Gabriel betingade sig till och med att fiska och jaga gratis därute.

Gabriel tyckte, att han lyckats lura brodern riktigt fint vid skiftet. Den gamla herrgårdsbyggnaden var visserligen hemskt förfallen och inte värd många tusen kronor, men utägorna borta vid bergsklackarna och rullstensåsen samt hemmansdelarna ute i skären voro ännu mindre värda. Åsna, tänkte Gabriel.

Han anade inte, att Josef gjort ett fynd på de utägor han bett få sig tilldelade i arvsskiftet. Det var därför Josef snällt och beskedligt gått in på arvsskiftet. Josef var mycket klyftigare än Gabriel trodde. Dessutom kär. En stark och eggande känsla, som kan försätta berg. Den här gången försatte den sand.

Herbert Åberg hade vid sista besöket på Grönö före arvsskiftet frågat Josef, såsom varande den nyktraste, om han visste, om det fanns något bra sandtag uppåt kusten. Åberg behövde massor av grus för Solöbadens vägar och villor. Mälarsanden ställde sig alldeles för dyr. Minst trettiofem kronor skutlasten. Ingen människa kunde betala så fräcka priser.

Nästa dag gick Josef ut och undersökte den stora rullstensåsen noggrannare. I flera veckor grävde och påtade han,

tills det stod klart för honom, att det fanns gott om pengar gömda där. Rullstenarna höllo sig bara i underkanten av åsen. Uppe i den låg det allra finaste sand, under en smula grövre och längst ned riktigt grovt grus. Alla s-orteringar. Och åsen sträckte sig några tusen meter inåt.

Det var därför Josef blev så mild och undfallande i uppgörelsen om skiftet med brodern.När skiftet fastställts av myndigheterna, gav sig Josef i väg till Solöbaden, uppsökte Herbert Åberg och berättade, att han äntligen fått reda på ett grustag uppåt kusten. Där fanns ypperligt grus, alla sorter man ville, lätt åtkomligt, ingen svårighet att skeppa, alldeles vid strand.

Åberg försökte klämma Josef på var grustaget låg och vem som ägde det. Sanningen satt långt inne. Efter flera timmars förhandlingar beslöts, att de skulle köra ut med bogserbåten och titta på grustaget. Åberg blev både arg och förvånad, men han fick respekt för Josef, som lurat både honom och Gabriel.

Åberg prutade om priset i timmar, dagar, månader. Josef gav sig icke. Han var bård som flinta. Han höll fast vid sitt pris. Han skulle ha Elvira. Åberg skulle ha sand. Elvira vägde tyngst.

Grosshandlarn, som köpt Grönö, underrättades av Josef om, att han upptäckt ett grustag på utägorna och gärna stode till tjänst, om grosshandlarn behövde sand för sina badortsplaner. Grosshandlarn kom genast ut-åkande från staden tidigt nästa morgon med en ingenjör, besåg grustaget och ville köpa det, sedan ingenjören hållit på några timmar att gräva, mäta och räkna.

Josef mojade sig. Han gjorde sig dyrbar. Ja, han hade en annan spekulant också. Herbert Åberg på Solöbaden. Grosshandlarn rodnade av ilska och började begagna fula ord.

Skulle inte han ha företräde, han som köpt hela Grönö nästan och bara av vänlig dumhet låtit dem behålla utägorna? Det borde varit hans alltsammans! Inte sant?

Jovisst, jovisst! Men Herbert Åberg hade nästan fått grustaget på hand. Vad ville grosshandlarn ge?

Grosshandlarn hörde icke till dem, som huttlade, närdet gällde stora affärer. Han nämnde en rund summa. Josef höll på att få slag av glädje.

»Ja, jag skall fråga Åberg.»

»Nej, nu åbergar vi oss inte längre!» skrek grosshandlarn ilsket. »Nu eller aldrig! Ingenjörn har gjort ett förslag. Jag vet precis på pricken vad grustaget är värt. Ni lurade mig vid förra köpet, ty jag skulle naturligtvis haft den här biten också. Låt oss säga, att Åberg betalar tjugufem kronor högst per skutlast. Ingenjörn säger, att vi kan räkna med två tusen skutlaster högst härifrån. Jag betalar lika mycket som Åberg kan bjuda. Femtiotusen kronor kontant.»

Grosshandlarn tog upp checkboken.

»Femtiofem», försökte Josef. Han såg Elvira närma sig på de rosenröda tusensedlarnas morgonskyar.

»Femtio! Inte ett öre mer!»

»Femtiofem», envisades Josef. »Med tio tunnland utägor! Billigt!»

»Jude!» fräste grosshandlarn. »Femtiotvå!»

Det blev femtiofem tusen. Men Josef ville inte ta check. Han ville ha kontanter. Han åkte med grosshandlarn in till staden, skrev under köpekontraktet, fick beloppet i sedlar och satte in femtiofyra tusen i Riksbanken. Han köpte en guldklocka till Elvira för trehundra kronor, tog ångbåten ut till Tallholmen, åt middag ombord med två snapsar och en halvflaska bour-gogne samt gick till mästerlotsen Sjöberg och friade på nytt. Som förmildrande omständighet, att han vågade göra om försöket, anförde han, att han nu kunde försörja en hustru. För säkerhets skull visade han in-sättningsbeviset i Riksbanken och talade om hur genialisk han varit.

»Ja, det är andra tider nu än för några år sedan», sade mästerlotsen. »Då fick man en skutlast grus för en femma. Staden sträcker ut polyparmarna efter oss.Stockholmarna vet visst inte var de skall göra av sina pengar.»

Elvira förblev, trots insättningsbevisets sköna siffror, obeveklig till ytan. I hennes hjärta strömmade dock blodet snabbare, när Josef bedyrade hur högt han älskade henne, hur hon gjort honom till en ny människa och hur denna nya människa skulle återfalla i synd och mörker, om inte Elvira förbarmade sig över hans kval och tröstade honom med ett ja. Dylikt gör alltid intryck på en kvinna. Envishet är ett gott vapen i kärlekskamp. Ser mannen icke alltför ohjälplig ut och dummar han. sig icke alltför mycket, segrar han till sist.

Josef Brinkman såg bra ut och var långt ifrån dum. Han for sin väg och lät insättningsbeviset verka. Elvira sökte råd hos fadern. Mästerlotsen, som hittills hemlighållit för dottern vem som var den verkliga fadern till Jenny, blev orolig för att Elvira skulle falla för Josefs frestelser och berättade i sin nöd, att gamle Gustaf Brinkman var orsaken till Annas död. Det var varken takt fullt eller vackert gjort av mästerlotsen, men i en strid på liv och död bitas även hyggliga människor. Vilddjursdriften hos mästerlotsen slog fram. Brinkmännerna, den gamle Brinkmans avföda, skulle tillintetgöras! Till vad pris som helst! Elvira blev riktigt rädd för sin far. Så vredgad och hård hade hon aldrig sett honom. Han dundrade över packet på Grönö och slog näven i bordet inte bara en utan flera gånger.

»Akta dig för den släkten!» röt han. »Den för alla i fördärvet.»

Elvira greps djupt av förklaringen om vem, som var Jennys far. Samtidigt gjorde den Josef Brinkman ännu intressantare i hennes ögon. Han bröt dock av mot de vanliga männen.

Det fanns icke något överflöd av riktiga friare påTallholmen. De nya lotsarna beundrade Elvira, men voro icke säkra på henne. Historierna om moderns vidlyftigheter kastade redan tidigt skugga på dottern. De tyckte om att skämta och dansa med henne, men gifta sig —! I sin saliga enfald begrepo de icke, att Elvira var en av de renaste själar Tallholmen ägt. Visst hade hon hett blod som modern. Hon älskade dans. På trots visade hon sig sämre och vidlyftigare än hon i verkligheten var. Hon tyckte om att tjusa till manfolk. Hon njöt av att se branden tändas inom dem och utbrottet närma sig. Inuti förblev hon ren och klar som en kristallblank källa. Ännu hade ingen druckit ur den, även om en och annan kyss snuddat vid dess yta i ungdomlig yra.

Moderns sorgliga slut och allt vad som då uppenbarades samt den vådliga färden till Grönö hade öppnat ögonen på henne fullständigt. Hon förstod männen mycket bättre än de förstodo henne. Hon satte dem icke högt. De voro henne för handgripliga, för enkla, för osammansatta. De ville bara ett — röva. Tänk bara på Gabriel! Så voro de flesta.

I Josefs kärlek till henne låg däremot något rörande, något av tillbedjan. Visst kunde han bli vild också, liksom Gabriel, men det var en annan vildhet än broderns. Den föll till fota för ett vänligt hjälplöst ord.

Efter några veckor gjorde Josef åter besök på Tall-holmen och talade om för mästerlotsen, att han börjat handla med fisk och ved. Han upprepade icke sitt frieri, men det satt fortfarande och lyste i hans blickar på Elvira. Mästerlotsen hade svårt att vägra att ta emot några präktiga, nyfångade sikar utifrån Grönö.

När Josef for igen, kände han sig icke så hopplös som sist. Elvira hade sett riktigt varmt på honom flera gånger. Hon hade icke förbjudit honom att kommaigen, när han frågade, om han fick titta in, när han hade vägarna åt Tallholmen till.

Mästerlotsen och majoren överläde om ställningen.

»Han tycks ha stadgat sig», berömde mästerlotsen. »Han kanske är bättre än vad jag trodde.»

»Tillräckligt fräck att ta sig fram är han. Dum är han inte. Jag håller vad om att han får Elvira till sist. Vågar en tiokronsedel! Slå till!»

Mästerlotsen ville icke hålla. Han trodde detsamma som majoren. Elvira blev allt märkvärdigare dag för dag. Josef kom allt oftare över från Grönö. Ryktet gick redan, att han förtjänade grova pengar. Han köpte upp fisk ute på öarna och sände med ångbåten. Han befraktade stora pråmar med ved till Stockholm. Han sjöd av energi.

Ofta kom han själv med morgonbåten, så länge den gick in till staden, och steg av vid Tallholmen samt stannade

till framåt kvällen, när båten gick ut igen. Man började prata om Elvira och honom på Tallholmen. De skulle allt bli ett par till sist ändå, hur mycket än mästerlotsen stretade emot i början. Josef kallade redan mästerlotsen för farbror!

Ångbåten slutade sina turer. Hösten kom. Josef seglade till Tallholmen minst en gång i veckan i Gabriels kappseglare. Sjön frös till. Josef kom åkande skridsko från Grönö till Tallholmen.

»Nu håller jag hundra kronoy när som helst», skämtade majoren. »Elvira kapitulerar snart. Beskjutningen för ihärdig. Bresch i fästningen före nyår.»

På vårsidan, när isarna varken buro eller brusto och ingen Josef kom, ryktades det per telefon, att Gabriel sålt sin del av Grönö för en spottstyver till brodern och flyttat ut till en av fiskarstugorna på Storö, där Josef hade fått sig tillskiftad en hemmandel. Där levde Gabriel rövare som fadern.»Är det sant, att Gabriel givit sig av från Grönö?» frågade Elvira, när Josef uppenbarade sig igen på Tallholmen och bjöds på kaffe som vanligt inne hos mästerlotsen.

»Inte ännu, men han kommer nog att göra det», sade Josef och log belåtet.

»Vart skall han då ta vägen?» frågade mästerlotsen.

»Han kan ta hemmansdelen på Storö. Den är inte dålig.»

»Den är ju din», sade Elvira, som var fullt inne i Josefs alla förhållanden och nu rodnade vackert över att ha visat det så påtagligt.

»Vi byter kanske», menade Josef.

Det var mer än en förmodan, ty kort tid efter berättade Josef, att han bytt med Gabriel mot en liten mellangift. Gabriel hade redan flyttat till Storö. Där fanns en stuga på två rum och kök. Annat folk fanns där också så Gabriel fick nog sällskap. Slikt folk som han själv. Riktiga gamla sjörövare, som varken fruktade Gud eller människor.

»Jag känner dem», sade mästerlotsen. »De äro de värsta vi har i hela norra skärgården. Så nu har du dragit in på Grönö gård?»

»Jag håller på att rusta där, sedan jag löst ut Åbergs inteckning. Det såg förskräckligt ut, vet farbror.»

»Jo, jag minns det», sade mästerlotsen bistert.

»Jag slösar inte. Jag tänker inrätta mig enkelt, om jag kan få någon, som vill dela husrum med mig.»

»Det blir nog lätt, tänker jag.»

Mästerlotsen förstod, att spelet var förlorat. Det tjänade ingenting till att streta mot längre.

Midsommardagen stod bröllopet. På Elviras och Josefs enträgna böner försiggick det i all stillhet. De foro över till gamle pastorn på Solö och läto viga sig hemma hos honom i närvaro av mästerlotsen och ma-joren. Lotsfamiljerna på Tallholmen sågo sura ut. De ansågo allmänt, att man lurat dem på konfekten. Gammal hävd fordrade ett hej dundrande bröllop. Det kunde minsann mästerlotsen haft råd till nu, när han blev ensam och inte längre hade barnen att försörja.

Mästerlotsen hade också önskat, att de skulle se mycket folk hos sig på Elviras bröllopsdag. Enkelheten var Elviras påhitt. Hon tyckte det hela var blandat med alltför mycket vemod. Josef visade sig vänlig och god, men det grep Elvira hårt att känna sig stå inför skilsmässa från fadern. Bäst att hålla sig för sig själva. Varken farbror Eriks från Solö eller farbror Karls ute på Grålöga hade bjudits. Om Georg visste man, att han helst stannade i staden.

Änkan efter en av lotsarna hade lagat bröllopsmiddagen. Den avåts hos mästerlotsen. Den enda, som inbjudits, var majoren. Han hade inte bättre vett än att komma i parad som den gången, när Gabriel rövade bort Elvira. Det förbättrade inte stämningen. Det väckte pinsamma minnen hos de andra. När uppbrottet skulle ske på

eftermiddagen och de nygifta stego ombord på ångslupen, som Josef hyrt för att köra dem ut till Grönö, kände Elvira det som hennes hjärta skulle trasas sönder. Alla dess trådar stodo fast vid Tallholmen. Det slet i henne som om bröstet gått i blod. Ångern pressade henne. Hon ville hoppa i land igen. Hon stirrade på fadern, sökte hans ögon. De logo mot henne. Men det måste finnas något där bakom. Måste! Något liknande hennes egen, vilda smärta. Kände han ingenting i denna stund? Eller kunde han dölja sina känslor så väl ? Hon blev icke klok på det. Båten gick. Då brast Elvira i gråt. Allt lämnade hon kvar efter sig. Allt vad hon haft kärt. Aldrig hade hon älskat Tallholmen så högt som när hon for bort från den till ett nytt liv,Hon kände Josef trycka henne varmt till sig. Hans läppar sökte hennes. Hon besvarade kyssen, men utan värme.

Lotsänkan tog de första dagarna efter Elviras bort-färd hand om mästerlotsens hushåll. Bar vatten, städade och lagade mat. Ingen kunde se på mästerlotsen, att han förlorat sitt sista barn. Han pratade och skämtade. Sorgens kostliga dryck sparde han för sig själv, för ensamheten. Men då tog han in grundligt av den. Han gick i de tomma rummen i stugan nätterna i ända ibland, sedan lotsänkan rett i ordning till kväll för honom och gått hem till sig. Han gick där rolös och frågade sig själv efter livets mening. Vad var det för glädje att ha barn, då man måste mista dem, när man blev gammal? Bestod livet bara i att blomma och sätta frukt, som föll av, blåste bort av tillfälligheternas vind och bildade nya liv? Det var som att stympas levande, bli krympling, när man behövde stöd som bäst.

Han kunde stå långa stunder och titta på Anna och barnens porträtt på skrivbordet. I verkligheten hade han mist dem allesammans. Vad betydde det, att Georg levde och hade sin goda tjänst i tullverket i staden? De sågos några gånger om året högst. Pojken gifte sig snart med sin danska. Sedan var det slut för alltid. Och nu Elvira? Hon skulle naturligtvis komma över och hälsa på eller också kunde han fara ut till Grönö, men vad gav det för slags tillfredsställelse för ett gammalt, hungrigt fadershjärta? Ingenting. Några timmar på ett år, några fattiga droppar av en ljuvligt kär dryck, som han varit van att njuta av var dag. Inga morgondrillar, inga godnattkyssar. Inga unga ögon mer. Ingen glad röst. Fågelkvittret slut. Tystnaden hade kommit.

Majoren genomskådade mästerlotsen, Han Jörspktepigga upp honom med stickord, kittla hans fåfänga, träffa sårbarare punkter än sorgens.

»Gift om dig, gosse! Hela världen väntar på det.»

Lotsänkan skötte hushållet för mästerlotsen en tid men ville icke lova att stanna länge. Det fanns gott om spekulanter på befattningen. Många av de ogifta kvinnorna både på Tallholmen och Solö lade ut sina mer eller mindre finurligt påbetade krokar för mästerlotsen. Han nappade inte. Majoren drev grymt med dem, sedan han fått erbjudande att för en ringa penning äta sina middagar hos mästerlotsen och därigenom fick tillfälle att se spekulanterna på hushållet smyga kring knutarna hos mästerlotsen eller göra sig onödiga ärenden in till lotsänkan.

»Det är bra sött att se hur de niger och stöper ljus, när de får syn på dig», sade majoren till mästerlotsen. »Sirapsleenden rinner om munnen på dem bara de hör din röst. Märkvärdigt, att de inte lagt vitt i lotsänkans kaffekopp redan. Men de vet, att hon skall bort. Annars så —.»

Mästerlotsen kunde ibland inte själv låta bli att skratta åt all den ömhet, som strömmade mot honom från kvinnorna på vägar och stigar, bryggor och kafferep. Han gjorde det så mycket hjärtligare som han beslutat sig för att ta hem Jenny från tullförvaltarens, när lotsänkan inte hade tid att ägna sin matlagnings-konst åt honom och majoren längre än till nyåret.

Jenny kom också första januari och drog in som hushållerska hos mästerlotsen.

»Ska' han nu ta den där galna människan till sig! Det hade varit bättre han satt in henne på dårhuset», var de lurade spekulanternas enhälliga omdöme. »Jo, då får han allt trevligt», tilläde de bittert. Allihop tänkte de på hur trevligt mästerlotsen kunde fått med dem.Mästerlotsen sade genast i början ifrån till Jenny, att hon fick hålla sig på mattan och inte ställa till några skandaler på Tallholmen, för då blev det slut med att hushålla med detsamma. Jenny, som kände sig stolt och smickrad över att få komma hem som hon kallade det, försäkrade heligt, att hon

aldrig haft några skandaler för sig på Solö, medan hon tjänade hos tullförvaltarn, utan att elaka tungor spritt ut osanna rykten om henne. Tullarna där i Röda huset på Solö var det värsta patrask, som fanns. De generade sig inte för att ta heder och ära av folk lika lätt som de togo siden och tobak från smugglarna.

Jenny skötte sig bra i början. Pinsamt ordentlig med städning och inte för besvärande konstskicklig i matlagning. Mästerlotsen och majoren kände sig i det avseendet nöjda. Men mästerlotsen höll henne kort. Han trodde henne inte mer än till skalet. Hennes ögon kunde se kusligt listiga ut. Han visste aldrig vad hon ruvade på.

Ett par gånger kom det också till förskräckliga uppträden. Jenny började dra med allt möjligt manfolk på Solö och Tallholmen och tyckte inte om att få höra det av mästerlotsen. Då blev hon stockholmsgrov i mun, svor som en gardist och grät som en stupränna i störtregn. Hon bedyrade sin oskuld, kastade sig på golvet och sparkade med klackarna så både majoren och mästerlotsen sågo hela innanmätet.

»Sätt henne på dårhuset!» uppmanade majoren. »Hon är inte klok. Nymfoman! Samhällsvådlig!»

När mästerlotsen ibland fann Jenny i köket, stirrande för sig själv, var det precis som han sett sin hustru sitta där. Samma hår, samma ögon, samma näsa. Blicken skrämmande lik. Fast Anna hade aldrig sett listig ut. Mästerlotsen kände det kusligt. Jenny såg mycketväl ut som om hon kunde ta livet av sig själv eller någon annan.

Ett avbrott i kusligheten blev det, när majoren en februarimiddag kom hem med muntrande nyheter från telegrafstationen på Solö.

Ögonen gnistrade av sinnesrörelse, kinderna flammade rött och höknäsan ryckte för vart ord som om den hackat i läckert, blodigt kött.

»Eja, mästerlots!» ropade han redan i dörren till Sjöberg. »Japanerna ha borrat ryska flottan i sank vid Port-Arthur. Utan förberedelse. Utan krigsförklaring. Lömskt men klokt. I krig tiga lagarna. Det vet man sen gammalt. Fräckt! Gudomligt fräckt! Unnar ryssen allt vad han får. Arvfienden. Gulingarna övertagit Karl XII :s roll. Tänk, sänka ryska flottan bara med några torpedbåtar! Utan krigsförklaring, mästerlots! På engelskt manér. Får jag låna slipsten? Sabeln slö.»

»Du inbillar dig väl inte, att vi kommer med?»

»Högst troligt. Här stundar tider! Paratus sum, sade romaren. Väntat krig se’n 1870. Pigga upp dig, mästerlots! Släng Jenny och sorgerna över bord! Nu blir det annat att tänka på! Fyrarna släcks och prickarna tas in.»

»Det är redan gjort», svarade Sjöberg synbart road. Vi släckte fyrarna och lade ut vinterprickama redan i december.»

»Aj, fan! Jag bommade», sade majoren lugnt.

»Det gör du nog ifråga om kriget också. Att vi skulle komma med.»

»Än konsulatkrisen i Norge då?»

»Jag ger hin i norrbaggarna!» fräste mästerlotsen av. »De får gärna sköta sitt för sig.»

»De kommer att begagna rysk-japanska gruffet! Varsäker på det. Men då — då du, mästerlots, skall de få se på vem de stungit haver!»

»Att du som är så indisciplinär kan vara så blodtörstig ?»

»Det är gemensamt drag för alla anarkister», storskrattade majoren.

Nyheten förde mästerlotsens tankar bort från det vanliga. Rysk-japanska kriget var omöjligt att komma ifrån. Överallt i stugorna på Tallholmen dryftades det. Telefon och telegraf bragte nyheter varje dag. När tidningarna kommo med isbrytaren eller med några utgående ångare, som vågade risken att ta sig fram genom isbandet, visade männen sin simpla fysiska överlägsenhet genom att lägga beslag på tidningarna för egen del. De flesta av lotsarna på Tallholmen höllo med japanerna och gladde sig åt smällen borta i östern. Majoren lyste med sin krigshistoriska lärdom och sin ingående kännedom om kanoner var helst han infann sig. Han kunde tala om

elevation och pansarbrytande projektiler i timtal. Man skämtade över hans blodtörstiga predikningar, att nu skulle Sverige passa på tillfället och ge Ryssland betalt för gammal ost. Lotsarna skrattade ut honom.

Ännu blodtörstigare blev majoren den sjunde juni, när svensk-norska konsulatkrisen blev akut. Då skrattade inte ens lotsarna längre. En stum, bitter sorg föll över allt. Från huvudstaden kommo dystra underrättelser. Man hade en känsla av att den svenska jorden, som fått vara i fred så länge för alla skakningar, började bäva.

Georg skrev ett långt och utförligt brev till fadern om att urtima riksdagen fordrat underhandlingar om en formell upplösning av unionen, och att den inrikespolitiska ställningen befann sig på gungande grund genom partisplittringen. Allt bävade. Till och med hansförlovning med danskan. Väl att hon inte var norska. Kriget stod för dörren. Flottan låg i stridsberedskap nere vid västkusten. Överallt fingo lotsarna specialorder. Till och med på Tallholmen sågo de hemlighetsfulla ut. Grumlet i den politisika luften tätnade allt mer vid dagarna för Karlstads förhandlingarna.

»Om vi bara hade gevär och uniformer» brummade majoren. »Vi har inte byxor till landstormen! Inte skor heller. Vi får förbanna mig gå ut och slåss i bara skjortan!»

Elvira och Josef kommo över för att rådgöra med mästerlotsen. Litet var kände trycket av något förskräckligt, något som man aldrig tänkt närmare över men som nu steg som ett otäckt spöke vid horisonten.

Det' gick som en allmän suok av lättnad från Tallholmen, när förhandlarna i Karlstad fått fram förslaget om fredlig uppgörelse och Sverige stod enigt kring det. Alla hade en känsla av att hava haft huvudet instucket i en snara, som kunde dragits åt när som helst.

»Det var England, som stod bakom», sade den storpolitiske majoren. »Och så var det rysk-japanska kriget. Annars skulle norrbaggarna aldrig vågat.»

Det hemska spöket sjönk åter bakom horisonten. Man började åter andas normalt på Tallholmen.

»Dumbommar!» hånade majoren. »Vänta bara! Om ett år har vi världskrig. Det här var bara varsel! Tecken i skyn! Den som ids kan avläsa dem. Ni ids inte. Det är hela saken.»

Det blev inget världskrig inom den av majoren angivna tiden. Georg, som blivit tallholmarnas orakel i Stockholm, spådde tvärtom i flera brev till fadern lysande uppsving i ekonomiskt avseende nu, sedan man blivit av med Norge och därmed stod friare handelspolitiskt.»Äckligt! Han sitter som en pytia därinne på sin trebenta ämbetsstol och skruvar och spår om allt möjligt. Större orakel än han har spått fel. Högfärdiga best!» muttrade majoren.

»Han brås betänkligt på sin lärare», vågade mästerlotsen milt invända.

De politiska kannstöperierna saktade av. Sjöfarten tog uppsving. Lotsarna på Tallholmen förtjänade bra med lotspengar. Småbåtar av en alldeles ny typ visade sig ute bland öarna och väckte skärgårdsbornas häpnad. De gingo med en baksmälla, puttrade och stunko av fotogen och bensin. Ryktet berättade, att Karl Sjöberg ute på Grålöga redan byggt sig en baksmälla under sista vintern med hjälp av den händiga mekanikern, sonen Anders. Mästerlotsen undrade ofta över varför inte brodern kom över till Tallholmen och visade underverket.

»Törs inte», förklarade majoren. »Rädd för kritik. Och så stannar den naturligtvis just som han skall visa mästerverket. Liksom alla andra.»

Skärgårdsborna, inte minst lotsarna på Tallholmen, hade ogement roligt åt de tokiga stockholmarna, som på sommaren puttrade omkring ute bland öarna och som oftast lågo och skreko och viftade på hjälp, när motorn stannat. Ibland grinade man sig rakt fördärvad på Tallholmen, när någon fet grosshandlare låg på huvudet i aktern av motorbåten och snurrade på motorveven i timtal i sundet och svor och svettades. Nej, se segel och åror, det var allt annat att komma med än de där moderna påhitten. Tänk, om vi skulle ge oss ut med så'nt! Då sikulle allt kaptenerna ligga och gorma över att få ligga och vänta på lots!

Det gratisnöje, som på detta vis bestods mästerlotsen, förljuvade tillvaron för korta stunder ibland om sommaren.

Det är alltid rart att få sig ett gott skratt Mästerlotsen,på andras bekostnad. Innerst kände sig mästerlotsen lika tungsint som före motorbåtarnas tid. Han längtade alltjämt efter sina barn.

När den stora dagen nalkades, då mästerlotsen skulle fylla sextio år, beslöt han att försöka samla släkten hos sig. Han gick länge och grubblade över vad han skulle bjuda dem på. Jenny kunde nog, om hon fick hjälp, klara en middag, men då måste också tallholmarna och solöborna bjudas. Han rådgjorde med majorn.

»Det lär du inte undkomma», svarade denne. Lotsarna ha redan köpt silverpokal till dig. Förgylld inuti. Yngste lotslärlingen har fått beställning på vers. Gnuggar geniknölarna dag och natt. Sliter ut fingrarna med att skandera versfötter. Pastorn skriver tal, sägs det. Hoppas det inte blir på grekiska. Tapperhet, vishet och rättrådighet får du i alla fall i dig. Lotsänkan bakar pepparkakor sedan en vecka tillbaka. Tänker göra stora affärer. Alla gummorna samlar ägg till puddingar. Bedrag dem inte! Svik inte deras ljuva hopp! Jag kommer i stor parad. Med ordnar. Var lugn för det. Men jag svär, att inte hålla tal, om inte någon tvingar mig!»

»Det sköter du nog om att de gör», sade mästerlotsen en smula elakt, ty majorens hemska förespeglingar om firandet av sextioårsdagen retade.

»Din förtänksamme bror Erik på Solö har beordrat hem flera kompanier buteljer med olikfärgade uniformsmössor. Blå, röda, gula. Var han fått dem, vet jag inte. Mäktig. Landstingsman. Stora försänkningar. Smakar aldrig något själv som bekant. Bad mig komma över och prova häromdagen. Kunde inte gärna neka. Satt i källarn under handelsbod. Han slog upp. Jag drack. Sauternes, bourgogne, madeira! Jo, här blir en fest!»»Var inte för säker på det», invände mästerlotsen.

»Ingen undgår sitt öde. Antingen det gäller sextio-årsdagar eller galgen. Öppna pungen nu, mästerlots! Låt trumpeterna ljuda! Lucullus spisar hos Lucullus!»

»Jag tror jag far ut till bror Karl på Grålöga för att få vara i fred på födelsedagen», sade mästerlotsen.

»Visst skall du det! Sätta dig i gammelstugan och lipa över det förgångna! Tugga minnenas surkål och berusa dig med ensamhetens svarta vin. Sluta med att hänga dig längst ut i någon stormsliten martall och låta havstrutarna besörja begravningssången! Skada bara, att jag redan skrivit till Georg och förberett honom på att hålla sig ledig om söndag åtta dagar.»

»Förrädare!» skrattade mästerlotsen. »Det finns tydligen ingenting annat att göra än att möta sitt öde som en man och ta ett notvarp bland släkt och bekanta.»

Ödet blev inte så farligt som mästerlotsen utmålat det för sig i fantasien. Tvärtom. Sextioårsdagen blev den förnämsta i hans liv.

Redan klockan sju en julimorgon började det. Mästerlotsen satt och rakade sig framför spegeln. Han gjorde sig särskilt fin. Tvålade och skrapade. Brun och väderbiten var han. När han torkade sig, såg han sig eftertänksamt i spegeln.

Så jag ser ut! Breda fåror i pannan. Djupa rynkor kring mun. Håret nästan vitt vid tinningarna. Uppe i flinten har det tunnat av. Gammal, gammal! Det är snart tid att packa ihop och resa. Skulle vara roligt att veta, om bror Karl kommer utifrån Grålöga med barn och blomma. Han ser sliten ut, han me|d. Men så var han också sjutton år ute och rullade världen runt. Det tar. Jag har haft det gott i jämförelse med honom. De har inte så trevligt ute på Grålöga. Slit och knog jämt. Fast bättre än far och mor har han det.Jag har haft det storartat här på Tallholmen. Vad sitter jag och beklagar mig för? Gamla blir vi alla, om vi får leva. Det hör till saken, att hår och tänder trillar bort.

Mästerlotsen öppnade munnen och synade den i spegeln. Ingen fara med tänderna. Han smällde igen käkarna och öppnade på nytt. Ett starkt och bra bett. Litet gult av rökningen, men annars satt det gott fast ännu. Pipan hade gnagt en urhålkning mellan två tänder, men annars —. Vad nu då? Sång?

Mästerlotsen, som satt bara i byxor och skjorta, fick på, sig kavajen i en hast och skyndade ut på trappan.

Skolbarnen stodo samlade utanför huset och öppnade sina små, rara näbbar till att fira Albert Sjöberg med sång på morgonkvisten. De älskade farbror mästerlotsen. Han brukade klappa dem på kind, när de möttes, eller sticka åt dem karameller eller andra godsaker. Nu skulle han ha belöning för att han alltid varit hygglig mot dem. Ett par av ungarna sjöngo i ivern och glädjen hjärtinnerligt falskt till förtvivlan för skollärarinnan, som anförde och som efter sångerna ut-bragte ett fyrfaldigt leve för mästerlotsen Albert Sjöberg.

Ungarna måste bjudas på kaffe och kakor. Jenny, som redan varit uppe länge, befann sig i ett nedrigt humör och fräste till åt mästerlotsen, när han bad om kaffe åt barnen:

»Jaså, ska det redan börjas?»

överallt på Tallholmens flaggstänger smattrade blågula dukar. Uppe på högsta berget klatschade signalställets små flaggor i prunkande färger. Det riktigt sjöng om dem, ,, \

Klockan tio kom majoren med första rosorna och utbragte ensam ett: »Leve mästerlotsen!»Jenny slängde fram kaffe åt honom på bordet under körsbärsträdet.

Fram mot halv elvatiden varskoddes lotsångaren från Stockholm, och Sjöberg såg själva lotskapten stiga i land. Lotsarna hade tydligen förberetts, ty de väntade honom nere vid bryggan och tågade sedan samman upp till mästerlotsen i högtidlig procession med lotskapten i spetsen och äldsta lotsen bärande den av majoren förutspådda silverpokalen.

Lotskapten höll ett kort men varmt anförande. Han ville passa på efter som han skulle ut på inspektion av fyrarna utåt skären och taoka Albert Sjöberg för gångna år. Han överlämnade guldmedaljen för nit och redlighet i rikets tjänst.

Sedan blev det lotsarnas tur. Tal på prosa och vers och pokalens överräckande. Mästerlotsen genomled verserna med verkligt hjältemod. De prisade honom alldeles för mycket. Hälften kunde vara nog.

Lotsarna måste bjudas på kaffe, men lotskapten ombads att stanna till frukost, något som ökade Jennys ilska till bristningsgränsen.

Sedan duggade det av sommargäster på Tallholmen. Många kände mästerlotsen Sjöberg sedan flera år och ville icke försumma tillfället. De hade plundrat trädgårdarna på rosor och jasminer. Mästerlotsens fönster och bord höljdes av blommor. Jenny bannade dem. Hon kunde inte skaffa vaser nog. En del satte hon utmanande i gröna vattentunnan.

Strax efter tolv plaskade ångbåten från staden fram till Tallholmens brygga. Mästerlotsen gick själv ned för att ta emot Georg. Det var bra med folk på båten. Många skulle i land. Georg kom i en klunga människor men banade sig genast fram till fadern och omfamnade honom. Han såg frisk och duktig ut.

»Gratulerar, far!»»Tack, tack!»

»Jag har presenter med mig till dig!» Georg såg sig om. »Karen!» ropade han. »Vart tog du vägen ? Hitåt!»

Ett ljusblått sidenparasoll signalerade i hopen på bryggan.

»Her! Her!» ljöd en munter flickröst på danska. »Gud en sådan trängsel! Hjälp mig, Georg!»

Georg skrattade till. Sidenparasollet närmade sig. Mästerlotsen såg en luftig, blekblå tyllhatt med breda brätten och små, små skära rosor dinglande i kanten, därunder ett soligt leende ansikte med stora, glada ögon och vita tänder.

»Uh, ha!» sade den välväxta flickan med de glada, ljusblå ögonen, det gulvita håret och pärltänderna, när hon slapp loss och skyndade fram till mästerlotsen. Hon var klädd i helt vitt. Hon såg ut som en snitsig lustbåt, som tänkte lägga bi.

»Min fästmö», presenterade Georg. »Karen Pals-gård — min — det är förresten onödigt — det finns bara en som min far.»

Karen böjde huvudet och grep förtjust mästerlotsens framräckta hand mellan sina. Hon stod och betraktade honom en stund, mötte hans forskande blick glatt frimodigt. Hennes ögon blevo allt mer strålande, och så bröt hon ut:

»Jeg trodde Georg överdrev da han lovede mig den södeste, elskligeste svigerfar i hele verden, men han har sagt for lidt for De er jo ligefrem förtjysende!»

»Säger detsamma!» svarade mästerlotsen. »Välkommen, förtjusande Karen!»

Därmed seglade den läckra danska lustbåten inte bara in i mästerlotsens öppna famn utan också rätt in i hans hjärta, som blev så varmt på en gång.

»Åhja, det kommer fler presenter, far», avbröt Georg.Ur hopen trädde en lång, slank kvinna i svart fram till dem.

»Nej, Beda!» utropade mästerlotsen. »Du!» Han slöt henne hårt i famn. Hon hade svårt att behärska sig. Det drog lång tid, innan hon kunde få fram, att det var Georgs fel.

»Han är otäck till att övertala! Han kan få helgon att falla. Gud, vad här är förändrat!» sade hon. »Stora, fina villor. Herrskapligt värre!»

Lotsgummorna tittade på henne och Karen och viskade : »Nej, titta! Beda Sjöberg; — och Georgs fästmö», gick det som löpeld i näver.

När Beda fick göra Jennys bekantskap, höll det på att gå galet.

»Min hushållerska», sade mästerlotsen. »Min syster.»

»Hoppas maten räcker, fast jag kommer objuden», skämtade Beda med sin vanliga frispråkighet.

»Åhja, inte mer mat än hon ser ut att få till dagligdags!» fräste Jenny. Karen bad hon att få slippa träffa. Hon hatade danskor.

»Låt henne vara i fred», sade Georg. »Hon står på huvudet i spisen så hon är inte tillräknelig.»

Lotsänkan och ett par av de andra gummorna hade uppbådats till hjälp, men ändå såg det mörkt ut med middagen, som skulle gå av stapeln klockan fyra. Slammer och liv i köket.

Långbordet och en massa småbord stodo dukade under det stora körsbärsträdet. Sparvarna, som ansågo sig självbjudna, togo redan för sig av det utsatta ätbara, något som förorsakade Jenny högst opassande utbrott av ilska på en så vacker högtidsdag. Majoren, som redan sågs sitta och vänta i full parad utanför sin stuga, fick en skrikig order av Jenny att kommaupp och hålla reda på sparvarna åtminstone i stället för att sitta där nere och glo.

Majoren måste upp och blev föreställd för Karen.

»Världens skickligaste lärare. Han gjorde folk av mig», sade Georg.

»Gud, en sådan helt majoren må väre med alle de ordner!» utbrast Karen. »Tänk att hvile sit hoved ved ett sådant heltebryst!»

Majoren trodde hon drev med honom, men så mindes han alla små, gäckande och skämtande danska flickor han haft roligt med i Köpenhamn i unga dar och kluckade bara till svar:

»Var så god! Står till tjänst! Vila på bara!»

»Gud, nej, det tör jeg ikke! Georg er så rädsom skinsyg», log Karen, och så var bekantskapen gjord.

En god stund före middagen kommo Karls utifrån Grålöga i den beryktade motorbåten med hemmagjord maskin. De hade varit hjärtängsliga att inte hinna fram i tid. Motorn hade krånglat. Efraim hade fiolen med sig, om det skulle bli dans.

Strax efter dem seglade Elvira och Josef in till bryggan. De hade sin fyra månaders pojke med sig. Han lades

som bästa present i farfars famn. De broderade tofflorna, som Elvira också medfört som födelsedags-gåva, väckte i jämförelse med pojken endast en blek beundran.

Georgs fästmö gjorde genast lycka hos släkten. De blevo du och farbror och faster allt efter släktskapen. Mästerlotsen visade farliga anlag att vilja hålla Karen om livet allt för mycket. Majoren påstod, att Georg såg svartsjuk ut. Denne förklarade frikostigt, att far gärna kunde få hålla en stund i en välväxt flicka. Det var så länge sedan han haft någon att klappa om.

Eriks kommo samman med de andra gästerna och fingo därför först senare tillfälle att bli intima med Ka-ren. Georg hade frufktat Eriks en smula. Karen tog dem med storm. Henne kunde ingen stå emot.

»Svenskarna är alltid svaga för det utländska», kritiserade majoren, som tyckte paraduniformen fördunklades av den sabla danskan.

Hur Jenny och gummorna sedan kunde klara av middagen förblev en gåta både för dem själva och gästerna. Men middagen hedrade Jenny.

De kvinnliga gästerna från Solö och Tallholmen, som allmänt undrat över hur tokiga Jenny skulle reda sig på mästerlotsens födelsedag och som därför vaktade på rätternas tillagning och servering med överdriven kritiklusta, hade ingenting att anmärka. Det skrattades och pratades härs och tvärs. Endast Beda, som fått plats vid sidan av en revisor från Stockholm, som bodde på Tailholmen, föreföll tyst. Men hennes kavaljer var icke heller språksam. Han satt långa stunder med bekymrat ansikte och rörde läpparna som om han talat för sig själv.

Äldsta lotsen, pastorn och Herbert Åberg höllo svas-sande tal för födelsedagsbarnet. Det hurrades taktfast och ordentligt. Bedas kavaljer, revisorn, som förälskat sig i allt vad lotsfolk hette och var mer känd i Stockholm än på Tallholmen som skald, reste sig och exploderade utan föregående varning i en versifierad hyllning till mästerlotsen Albert Sjöberg, som förstått att styra så gott genom livets stormiga och svåra farled. Revisorn blev så rörd, att han själv grät, medan han i högstämda ordalag prisade skärens son. Det väckte jubel och beundran. Talaren fick många kraftiga dunk-ningar i ryggen av dem, som reste sig för en stund och gingo fram till honom och tackade.

»Alldeles precis vad jag själv skulle velat sagt», sade de flesta.

»Han gråter över sin dåliga vers», huttrade majorn,som bar sitt éget versopus i uniformsrockens innerficka närmast hjärtat och som nu förstod, att en annan ryckt åt sig lagerkransen, som han lurat på.

Mest uppseende väckte dock mästerlotsen, när han vid slutet av middagen reste sig och tackade alla för att de velat komma till honom, tackade dem för de goda gåvorna, de soliga leendena, de glada skratten och de allt för vackra talen.

»Ja, kära vänner», slöt han, »det är ingen konst att bli gammal, när man firas på det här viset. Jag skulle naturligtvis gärna velat, att min kära Anna fått uppleva denna dag, men vem råder däröver? Jag tackar för att jag fått se min syster, mina bröder och deras barn och blomma hos mig, mina egna barn och deras kära. Och mitt barnbarn, Elviras och Josefs lilla pojke! Och min söta vän från Danmark här vid sidan, Georgs fästmö, Karen! När jag står här, kan jag inte låta bli att tänka på gamla mor därute på Grålöga. Henne skulle jag också velat ha här i denna stund. Det skulle säkert glatt henne. Henne tackar jag mest. Henne och far, gamle fiskarn Anders Sjöberg ute på Grålöga, som nog flera av er minns, han, som lagade klockor, grävde brunnar, byggde båtar och seglade bort sig vid Högarna. Jag tackar dem båda för livet de skänkt mig. Alla har vi våra sorger. Vi får se till att övervinna dem. Bita ihop tänderna och ta nya tag. Det finnes bara en visdom — arbete och god vilja — för hem och fosterland. Jag tackar livet för vad det gav, både av ont och gott! Och så dricker vi allesammans för våra egna efterföljare, de unga, våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn! Jag hoppas livet icke skall vara obarmhärtigare mot dem än mot mig! Skål allesammans!»

Alla följde mästerlotsens uppmaning. Man drack varandra till i vin eller vatten, allt efter smak.

På kvällen, när kulörta lyktorna tänts, speladeEfraim upp till dans på gräsplanen. Ungdomarna togo först fatt,

men sedan måste ålderdomen med. Karen med Elvira om livet ropade till herrarna, som sutto och rökte och groggade under körsbärsträdet, att de måste upp och dansa boston med dem.

»Umuligt at holde födderne stille til sådan en underbar vals!» ropade hon.

Lotsarna måste upp varenda en och dansa. Revisorn också.

Jenny var flera gånger ute och tittade på dansen. Unge Änders Sjöberg ute från Grålöga såg ofta bort till henne. Hon sökte liksom suga honom till sig med ögonen men misslyckades. Ett tag, när han var på väg bort till henne, infångades han av faster Beda, som trugade honom att dansa med sig.

»Sabla stycke!» mumlade Jenny.

Majoren fick syn på Jenny borta vid husknuten, där hon stod och hängde sur och arg. Ingen brydde sig om henne. Han gick bort till henne och bugade och bjöd upp. Hon tog det som ett hån. Hon såg på hans uniform och ordnar.

»Gamla, utspökade apa!» fräste hon till och rusade in i sitt rum och kastade sig på sängen och grät. Sedan klädde hon om sig i finaste klänningen, drog på genombrutna strumpor och tog fram den minnesvärda gröna plymen och fäste i hatten. Mästerlotsen hade en gång för alla förbjudit henne att visa sig i den. Nu skulle hon trotsa dem ändå!

Tvärs gräsplanen, mitt genom de dansande, seglade hon i all sin glans med gröna plymen överst ut på skogsäventyr.

»Vart skall du ta vägen?» ropade man efter henne. Jenny!»

Jenny såg sig om på dem med outsägligt förakt. Hon kråmade sig och stegrade sig. Borta var tröttheten,ilskan, sorgen. Hon var den enda kloka av dem allesammans. Endast hon visste var den verkliga glädjen fanns. Gabriel Brinkman dansade nog som vanligt uppe på dansbanan i skogen. Han kom alltid till Solö på söndagarna. Ingen dansade som han, ingen kysstes som han, ingen galnades som han. Brodern till Elviras man! Ha! Elviras svåger! Ha!

Hon skrattade högt, vände sig om och räckte glatt ut tungan till hela födelsedagsfesten. Så gick hon ned till roddbåtarna.

Bakom henne skrek ett barn. Eriks hustru, Klara, som hela kvällen efter middagen suttit med Elviras pojke i stugan, försökte tysta pojken. Det gick inte alls. Han blev etter värre. Elvira fortsatte att dansa.

»Elvira!» ropade mästerlotsen, som satt bredvid. Pojken skriker!»

»Det gör ingenting», sade Elvira och dansade förbi. »Han är bara hungrig.»

»Gott för lungorna», tröstade majoren. »Låt honom skrika!»

»Bäst morfar tar honom», sade Klara förskräckt. »Jag står inte ut!» Hon lade utan vidare barnet i mästerlotsens knä. Han måste knipa ihop benen för att inte byltet skulle ramla ned.

»Elvira, hör du inte?» ropade mästerlotsen. »Skynda dig!»

Elvira bröt sig ur dansen och kom fram till dem.

»Vad ni är dumma», sade hon.

Hon föll på knä framför mästerlotsen, knäppte upp klänningslivet och gav bröstet åt sin lilla skrikhals. Denne grabbade genast med små knubbiga händer tag i läckerheten, tystnade och började suga.

Elvira såg leende upp mot sin far. »Den enda visdomen», sade hon.

Över gräsplanen gick dansen i sommarnatten.

*